Zeno Millea
ANTIROMÂNISMUL PUR ŞI SIMPLU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MILLEA, ZENO
Antiromânismul pur şi simplu / Zeno Millea; ed.: lector Nicolae Băciuț. - Târgu-Mureş : Editura Nico, 2010
I.Băciuț, Nicolae (ed.)
ISBN 978-606-546-092-8

Coperta de Nicolae Băciuț

Editura NICO
Str. Ilie Munteanu nr. 29
Târgu-Mureş
Apărut 2010

Lector Nicolae Băciuț
Format 32/61X86, coli tipo 14
Tehnoredactare Sergiu Băciuț

Tiparul executat la S.C. Intermedia Group SRL
Târgu-Mureş, str. Cuza Vodă nr. 57
ROMÂNIA

Zeno Millea

ANTIROMÂNISMUL

PUR ŞI SIMPLU

Editura NICO

CUPRINS

ARGUMENT

De ce antiromânism?

Cei ce mi-au citit volumul „Antiromânismul moderat şi radical”, publicat, în 2007, vor şti despre ce este vorba. Cei ce nu l-au citit, se vor lămuri după parcurgerea prezentului volum.

De ce „antiromânism pur şi simplu”?

Pentru că acesta (antiromânismul) nu este nici moderat şi nici radical, fiind vorba de un fenomen care pur şi simplu există, ca un dat funciar, moderate sau radicale nefiind decât retorica, abordările conjuncturale şi mijloacele (complementare!) folosite.

Dacă avem de-a face cu un „volum doi”?

Da şi nu. Da, pentru că subiectul este acelaşi, sursa identică (pagina intitulată generic „Ardealul, pământ românesc şi lacrima lui curată”, pe care am semnat-o, ani de zile, în revista lui Adrian Riza – „Timpul, 7 zile în România şi în lume”) iar „metoda de lucru” similară: monitorizarea presei de limbă maghiară din ţară. Nu, pentru că demontarea găselniţei „moderaţi versus radicali” s-a săvârşit deja în volumul anterior, ciclul de articole reprodus este axat, cu precădere, pe caracterul funciar al antiromânismului (cu sporadice reabordări ale falsului conflict) iar segmentul de presă monitorizat este, de această dată, cel „civic” – în principal „Erdélyi Naplo”.

Cât priveşte perioada istorică observată, cartea reproduce integral articolele scrise în intervalul 2003-2005 (apărute în amintita pagină din „Timpul”), articole gândite şi destinate a deveni capitolele unui viitor volum. Ca atare, n-am operat, practic, nicio modificare (nici măcar asupra „elementelor de reconectare” – obligatorii în condiţiile unei apariţii săptămânale).

De ce am procedat la prezenta agregare?

Nu numai pentru a permite o lectură cursivă, nu numai pentru a sublinia o consecventă continuitate, nu numai pentru a

releva o suită de confirmări în timp, ci, poate în primul rând, pentru a scoate în evidență, prin apelarea la sursele primare, a stilului „urechist” (sau de „second hand”) în care presa românească mai continuă să se aplece (când o face) asupra fenomenului şi, din păcate, nu numai presa, ci şi unii exegeți cu pretenții.

În încheiere, mai trebuie să menționez, spre a preîntâmpina eventualele confuzii sau nedumeriri în rândurile foştilor cititori ai „Timpului” (săptămânalul şi-a încetat apariția în anul 2005, supraviețuind mai puțin de doi ani trecerii în eternitate a directorului său – eminentul publicist şi cărturar Adrian Riza), că, pe vremea când cele două volume se aflau încă în ipostaza de cicluri de articole, primul se intitula „Ce mai scriu «aliații»”, iar cel de-al doilea „Antiromânismul «moderat» şi «radical»”.

De ce am recurs la respectivele modificări?

Ca să nu mă repet, voi răspunde printr-un citat din Marko Béla : „Diversificarea mijloacelor nu înseamnă competiție, ci complementaritate”!

Şi, evident, un fond şi o finalitate comune!

P.S. Mai trebuie să menționez că din ciclul de față lipsesc cinci capitole închinate „Monumentului Libertății” de la Arad, capitole ce au fost publicate în volumul precedent („Antiromânismul moderat şi radical”, Ed. România pur şi simplu, Bucureşti, 2007) la paginile 228-250.

AUTORUL

Adrian Riza şi Ardealul

De ce aici – şi nu pe „Pagina cernită”?

Desigur, aş putea invoca fel de fel de motive pentru a-mi justifica gestul. Motive reale – nu de circumstanţă. Unele mai simple, altele mai complicate. Sau doar mai personale şi, poate, mai greu de înţeles (sau acceptat) pentru alţii.

Deci, de ce aici, de ce (abia) acum şi de ce aşa – cum voi încerca, în cele ce urmează, să-mi pun pe hârtie gândurile?

O dată, pentru că n-am reuşit, într-o viaţă de om, să judec şi să apreciez altfel lucrurile decât prin introspecţie. Altfel spus: am fost, din totdeauna, robul lui „ce ţie nu-ţi place – altuia nu-i face”!

În al doilea rând – şi derivând din cele de mai sus – pentru că vorbele rostite (dar şi scrise) în asemenea ocazii mi s-au părut, o viaţă întreagă, nu numai disonante şi lipsite de harul consolării, dar, pe undeva, chiar traumatizante. Aşa mi s-au părut, şi aşa le-am resimţit şi atunci când eu eram în situaţia de a primi condoleanţe.

În al treilea rând, pentru că cei 40 de ani de chirurgie mi-au impus o altă viziune asupra trecerii în neființă şi, dacă mă pot exprima aşa, un anumit soi de fair-play în lupta cu personajul din cunoscuta gravură a lui Albrecht Dürer.

În al patrulea rând, pentru că nu pot fi de acord cu celebrul vers: „Nu moartea mă înspăimântă, ci veşnicia ei”. Eu văd lucrurile invers: dacă este ceva bun în moarte, este exact veşnicia ei! Nimic altceva nu poate tămădui, cu timpul, durerea şi golul din sufletul omului, decât tocmai acest exit fără de întoarcere. Spre deosebire de alte suferinţe şi dureri poate nu la fel de mari – dar care durează, fără vreo şansă de alinare, toată viaţa.

În al cincilea rând, pentru că în situaţia dată toţi suntem la fel de singuri, şi cel dispărut şi cel care îi deplânge dispariţia.

Şi, în fine, pentru că o strângere de mână sau o îmbrăţişare mi se par mai elocvente decât cele mai meşteşugite cuvinte, iar punctualitatea unui preşedinte mai valoroasă decât orice panegiric. (De altfel, la slujba de la Biserica Amzei nu s-a rostit nici un discurs, iar prestaţia celor patru preoţi a fost, printre altele, demnă de un cvartet vocal profesionist; a fost, să mă ierte fraţii mei regăţeni – mai

temperamentali şi mai extrovertiţi – exact ca o înmormântare de pe la noi, din Ardeal, atât ca şi durată, cât şi ca şi „interiorizare”).

Să fiu bine înţeles: nu mă ridic împotriva obiceiurilor, tradiţiilor, gesturilor de compasiune, cinstire sau doar politeţe; n-am făcut altceva decât să expun un punct de vedere pur personal şi să încerc să-mi justific atitudinea.

Cât priveşte pagina aleasă, motivele principale sunt două:

- o viaţă întreagă mi-a plăcut să stau în banca mea (care, întâmplător sau nu, a fost, de regulă, mai în spate) şi mi-a displăcut – profund – să mă vâr în faţă;
- pe de altă parte, Adrian Riza a fost mult mai legat de Ardeal decât se ştie îndeobşte, drept care se va simţi acasă pe pagina respectivă – sub genericul care îi aparţine: „Ardealul – pământ românesc şi lacrima lui curată”.

Ca să fiu sincer până la capăt, am vrut să mă rezum doar la cele câteva cuvinte din „Epilogul” ce încheie ciclul „Ce mai scriu «aliaţii»”, în care – consideram atunci – am spus tot ce era de spus („restul fiind tăcere”).

De ce m-am răzgândit? Pentru că ceea ce am citit pe „Pagina Cernită” (nu mă refer la unele texte convenţionale) nu m-a mulţumit întru totul. Au fost şi intervenţii de înaltă ţinută, de la oameni apropiaţi, care au spus, fiecare în felul ei, aproape tot ce era de spus. Aproape! (şi aici nu mă refer la relaţia cu Ardealul). Ceea ce s-a spus s-ar putea sintetiza în trei parametri principali: probitate, echilibru şi orizont (talent, vervă şi consecvenţă mai au şi alţii!). Probitate – la care Adrian Riza n-a făcut rabat niciodată, echilibru – pe care l-a păstrat cu o precizie de microbalanţă, şi orizont – care transforma, mai devreme sau mai târziu (cel puţin în ceea ce mă priveşte), orice dialog în monolog. Nu prin acaparare, ci prin copleşire! Ceea ce noi (eu) vedeam doar pe verticală, Adrian Riza vedea – la fel de bine – şi pe orizontală. Şi asta în orice perioadă istorică şi în orice domeniu. Uluitor şi fascinant!

Dar nu asta am vrut să spun (şi am făcut-o, fireşte, doar pentru cititori), ci faptul că nimeni n-a amintit (încă) de inegalabilul său simţ al umorului şi de fabuloasa sa capacitate de a intra în pielea unui alter ego (precum un Garrick, de pildă, în cea a personajului interpretat), fiind în stare să scrie, distinct, în 4-5 sau chiar 6-7 stiluri diferite. Mi-aduc aminte de o discuţie cu un cititor fidel al

„Timpului" – eminent medic şi, indiscutabil, un intelectual – care mi-a replicat, la un moment dat, că „Riza ca Riza, dar Răgătan şi Motorga sunt la fel de buni, dacă nu chiar mai buni"!

Cât priveşte simţul umorului, poate nicăieri Adrian Riza nu era mai strălucitor decât în satiră şi pamflet. Folosind, fireşte, nu parul, ci floreta. Şi, totdeauna, fără urmă de răutate sau duşmănie. (Poate se va încumeta cineva, cândva, să adune într-un volum serialul „Vitrina cu opinii" – o veritabilă capodoperă a genului!)

Şi încă ceva: capacitatea de a scoate ceva (ca să nu spun orice) şi din (aparent) piatră seacă. Mi se întâmpla, destul de des pe la început (prin 1990-91) să citesc un pasaj reprodus (în „Vitrină" – bunăoară) şi să zic: şi ce-i cu asta? După care urma disecţia, care se transforma în curând în autopsie, din textul cu pricina (aparent fără fisură) nemairămânând nimic în picioare: acelaşi Adrian Riza îl făcea praf şi pulbere! (Şi, ca să folosesc o expresie de cartier, „pe bune"!)

Desigur, pentru cititorii neavizaţi, trebuie să subliniez că Remus Răgătan, Dumitru Motorga, Dan Bihoreanu, Ion Craioveanu etc. erau pseudonime ale aceluiaşi Adrian Riza, iar textele respective erau scrise de aşa manieră (diferită) încât numai un bun cunoscător al scrisului directorului revistei putea recunoaşte – pe ici, pe colo – câte o expresie sau construcţie care-l trăda pe (unicul) autor.

Cât priveşte amintita afinitate pentru Ardeal (deşi regăţean ca provenienţă, Adrian Riza a copilărit în Ardeal, reîntorcându-se în Regat abia după vârsta majoratului), pseudonimele însele vorbesc de la sine: Ion Craioveanu alias Dan Bihoreanu! Sau Remus Răgătan – răgătan însemnând, în dialectul bihorean al vremii, regăţean.

Şi nu numai atât. Afinitatea era reciprocă. Este suficient să amintesc că după dispariţia regretatului Emil Bunea – directorul Mesagerului Transilvan – şi degradarea ziarului la statutul de promotor al jocului „Caritas", condeiele de elită ale acestuia au venit în bloc la „Timpul-7 zile", dacă ar fi să-i amintesc doar pe Tudor Dumitru Savu, Lelia Nicolescu, Petre Forna (şi, cu voia d-voastră, cel ce semnează aceste rânduri).

Iată, aşadar, suficiente motive ca regretatul Adrian Riza să se simtă acasă, oricând (şi în orice ipostază), pe pagina pe care mi-a încredinţat-o cu ani de zile în urmă.

Să dea Dumnezeu ca cele învățate de la el să ne ajute să-i ținem în viață, cum şi cât ne vor duce puterile, revista cu care s-a identificat în ultimii 14 ani.

Acesta fiind singurul omagiu adevărat pe care I-l putem aduce!

P.S. Cât priveşte pagina, cu care – mutatis mutandis – mă identific de ani de zile, ea va găzdui, începând cu numărul viitor al revistei, un nou ciclu – intitulat Antiromânismul „moderat” şi „radical”.*

....

*Ciclu ce a devenit, în prezentul volum, „Antiromânismul pur şi simplu”.

Congresul Spiritualităţii Româneşti
(Alba Iulia, 28 XI – 1 XII 2003)

Promiteam, în capitolul precedent, debutul unui nou ciclu închinat antiromânismului, aşa cum răzbate acesta din presa de limbă maghiară din Ardeal (şi nu numai).

Desigur, vor fi fiind unii care să mă acuze de „încremenire în proiect”, anchilozare în rutină, comoditate (în sensul de „variaţiuni pe aceeaşi temă) sau chiar de fixaţie monomană.

Tuturor acestora trebuie să le spun că nu este vorba nici de rutină, nici de comoditate şi nici de vreo obsesie, iar fixaţia cu pricina este o veritabilă osândă. Şi nu numai din motivele pe care am încercat să le circumscriu într-un număr anterior al revistei.

Fireşte, aş prefera să scriu şi altceva despre Ardeal – sau numai altceva – dar nu pot! Şi nu pot – pentru că nu mă lasă alţii! Şi teamă mi-e că nu voi mai apuca acele vremuri în care amintita preferinţă să-şi găsească împlinirea. Sau măcar perspectiva acesteia. Drept care, cei ce mă onorează cu atenţia lor – aprobatoare sau nu – vor trebui să mă suporte ca atare.

Logic, după cele de mai sus, ar trebui să urmeze primul episod al „Antiromânismului”. Ei bine, nu va urma! Şi nici măcar vreo „lacrimă” de Ardeal. Ba dimpotrivă! (De altfel, însuşi titlul capitolului era în măsură să mă trădeze de la început; şi nu numai titlul, ci şi – sau mai ales – intervalul de timp menţionat în subtitlu: cum să-ţi faci „lecţia”, dacă timp de patru zile te ocupi de cu totul altceva?)

Ce-am căutat la Congresul Spiritualităţii Româneşti, şi încă în dublă calitate: de invitat şi de „ziarist acreditat”? M-am întrebat şi eu. Pentru prima ipostază – să se pronunţe alţii. Pentru cea de a doua, pot invoca o „circumstanţă atenuantă”: urbea în care îmi duc zilele se află la doar 30 de kilometri de Alba Iulia! Cât priveşte „acreditarea”, mă tem că va trebui să scriu un reportaj.

Terifiantă perspectivă!

Pentru orice eventualitate, anexez un program al manifestărilor (care-şi va găsi loc, poate, pe vreo „coloană laterală” a revistei) şi un scurt – şi deosebit de frumos – discurs al IPS Andrei,

arhiepiscop de Alba Iulia. În rest, parafrazând titlul unei cărți („Arta de a nu scrie un roman”), voi încerca să nu scriu un reportaj.

Deci, al 7-lea Congres al Spiritualității Româneşti (de ce doar al şaptelea – atunci când primul a fost în 1993?; pentru că sub „regimul Constantinescu” n-a mai avut loc niciunul, chestiunea fiind literalmente boicotată de către conducerea țării!) organizat, pentru a doua oară consecutiv, în „capitala spirituală” a țării: Alba Iulia.

Pentru că mi-am propus – cu tot respectul pe care îl nutresc față de inițiativă şi materializarea ei (este vorba de Congres – şi nu de reportaj!) – să-mi exersez „arta de a nu scrie un reportaj”, cu îngăduința cititorilor voi încerca să împărtăşesc impresii nu de pe scenă – ci din culise, nu din sală – ci de pe culoare, nu despre contacte sau manifestări oficiale – ci despre cele aleatorii sau ad-hoc, ocazionate de unele momente de respiro (acordate – sau însuşite „fraudulos”), itinerarii rătăcite, peripeții şi aşa mai departe. De ce aşa – şi nu altfel? Fireşte, nu pentru că aş ține morțiş să scriu un antireportaj, ci pornind de la convingerea că adevărata menire a acestor întâlniri este cunoaşterea reciprocă – în sensul cel mai larg (dar şi cel mai restrâns) al cuvântului, refacerea unor punți pe care distanța în timp şi spațiu le-a rupt sau le-a făcut greu practicabile, regăsirea unui limbaj comun ori măcar coerent şi, nu în ultimul rând, aflarea adevărului despre unele realități care, din aceleaşi considerente de timp (istoric) şi spațiu (nu numai geografic), ajung la destinație, nu de puține ori, trunchiate sau chiar deliberat distorsionate şi răstălmăcite. Or, aşa ceva nu se poate realiza prin discursuri sau dizertații – ci numai prin dialog, prin relație de la om la om.

Şi, la urma urmei, cele de mai sus pot fi perfect valabile şi în cazul unor distanțe sensibil mai mici, chiar şi în cazul a doi români trăitori în România – fiecare în alt colț de țară (ca să nu zic în altă „provincie istorică”), care se cunosc de mult grație unor preocupări dacă nu comune – atunci (să zicem) adiacente şi care n-au avut timpul, pe parcursul anilor, să schimbe decât câteva cuvinte, ocazional.

Pe de altă parte, nu pot nega nici un interes particular pentru ineditul sau pitorescul unor situații, nelipsite în asemenea ocazii.

Să ne întoarcem, deci, la Congres şi la Casa de Cultură din Alba Iulia, incintă în care s-au desfăşurat majoritatea lucrărilor cu

pricina. Aiudean fiind (prin adopție) de aproape 40 de ani, am abordat „sala mare” printr-o scurtătură de mult ştiută, care ducea în culisele scenei. Unde, cu câteva minute înainte de deschiderea oficială a Congresului, un personaj local foarte important alerga de colo-colo, în spatele cortinei din fundal, cu o determinare demnă de o cauză la fel de importantă. - Ce faceți dom'le, îl întreb? – Caut un scaun (sau fotoliu) potrivit pentru gabaritul şi greutatea lui Păunescu! (Mizez pe simțul umorului celor doi – în cazul în care, eventual, mă vor citi).

Recunosc, cu toată ruşinea, că după vreo 30 de minute (de Congres) am ieşit în hol pentru un „respiro” (de nicotină), unde am dat de

alți doi „dependenți” – unul din ei român din Bulgaria. Din vorbă în vorbă, iese la iveală că „bulgarul” meu e din Vidin. La care, mă aflu în treabă şi îi spun celebrele versuri ale lui Păstorel Teodoreanu: „De-ar fi pe Dunăre să curgă vin / Aş vrea să fiu paşe la Vidin!”. Am avut aşa succes, încât a trebuit să i le scriu pe o carte de vizită, cu numele complet (şi real) al autorului, ba să şi plusez – pe post de bis – cu tot ce mai ştiam din repertoriul lui Păstorel (inclusiv cu „O splendidă Veronică...”, asta apropo de...integrarea europeană!). Dacă n-am discutat şi despre lucruri serioase? Ba da, de pildă, omul prefera ca loc de desfăşurare a Congresului Băile Herculane. De ce? Pentru că sunt mai aproape de Vidin!

A doua zi urmau să aibă loc nişte deplasări „de documentare” la Blaj, Mănăstirea Râmeț, Câmpeni şi Țebea (probabil opțional câte un obiectiv, „integrala” reclamând, numai pentru deplasarea efectivă cu autocarul, cam două zile). Am optat, împreună cu un coleg din Capitală, pentru Râmeț, urmând să-l iau cu maşina, la ora stabilită, din Cetate. Zis şi (mai puțin) făcut! Pentru că, a doua zi, după bunul obicei al locului, s-a ținut o repetiție generală pentru 1 Decembrie. Drept care – deşi am încercat pe patru rute diferite – n-am fost în stare să mă apropiu de „Platoul Romanilor”, peste tot fiind instalate baraje ale poliției (civile şi militare). Degeaba invitație, degeaba ecuson, degeaba legitimație de presă! Până la urmă a trebuit să las maşina şi să fac pe jos vreun kilometru, pentru a ajunge – cu întârziere, bineînțeles – la locul stabilit. Unde n-am mai găsit pe nimeni. Ce să fac? Mi-am zis că omul meu a plecat la Râmeț cu autocarul, şi măcar la întoarcere să-l aduc în condiții de confort

sporit. Plec la mănăstire. Nimeni! Peste vreo oră apar două microbuse cu „congresişti”. Omul meu nicăieri! S-o fi dus la Blaj, mă gândesc. Ce să fac, însă, cu congresiştii? Maica stareță (din neamul lui Onisifor Ghibu) bolnavă, iar ghida mănăstirii plecată pentru rezolvarea unor urgențe stomatologice. Cunoscând locul şi istoria lui – în lipsa măicuței Filofteia – încep eu să fac pe ghidul improvizat, explicând, la un moment dat, unei doamne din Suedia (originară din România) că arhitectul a luat ca model mănăstirea Putna, mai ales în ceea ce priveşte acoperişul, dar că nu a preluat – la clădirea propriu-zisă – şi elementele de stil gotic regăsibile la Putna. Doamna respectivă, vădit interesată (şi confirmând cele auzite de la mine) dar oarecum derutată, mă întreabă, cu politețea de rigoare, cine sunt, ce sunt? Negăsind altceva mai inspirat, îi răspund că sunt un localnic.

La un moment dat, realizez că cei plecați la Blaj (distanță aproximativ egală față de Alba Iulia) trebuie să se întoarcă la reşedința de județ pentru a lua masa. Mă uit la ceas, sar în maşină şi mă întorc la Alba. Unde, în fine, îl găsesc pe colegul meu, aşezat deja la masă, căruia trebuia să-i predau şi nişte materiale. „Alles gut – wie ende gut!”, spune neamțul.

La ieşirea din restaurant de cine dau? De „suedeza” mea. Se uită mirată la mine: - Păi ce fel de localnic (râmețean!) sunteți? – Localnic în sens mai larg, îi răspund. Din vorbă în vorbă, află de la mine că noua biserică a Mănăstirii Râmeț (cea veche datând din secolul XIV şi făcând cunoştință, mai târziu, şi cu tunurile lui Bukow!) a fost ridicată înainte de 1989, după ’89 neefectuându-se decât nişte finisaje şi frescele interioare. – Nu se poate! – Ba se poate, îi răspund, pentru că în România anilor respectivi, paradoxal sau nu, s-au construit şi biserici. Doar atât că cele dărâmate au fost de ordinul zecilor, iar cele construite de ordinul sutelor. (Fireşte, n-am avut timpul să-i explic mecanismul „paradoxului” şi n-o voi face nici în acest spațiu; de altfel, n-am vrut nimic altceva, decât să subliniez un fapt real. Atât!)

Desigur, ar mai fi multe de spus, multe de povestit. Poate cu altă ocazie.

Chiar dacă am depăşit spațiul alocat (anti)reportajului meu, câteva lucruri, cu orice risc, mai trebuie spuse.

O dată, că am cunoscut nişte oameni minunați, inclusiv tineri (sau foarte tineri) – din țară sau de peste hotare.

În al doilea rând, că – participând la secțiunea „Biserica şi rolul ei în apărarea unității neamului” – m-am convins că Biserica Ortodoxă, nu numai prin clerul consacrat, ci şi prin viitorii slujitori ai credinței strămoşeşti pe care îi creşte în instituțiile sale de învățământ confesional, continuă să fie, de departe, principalul factor de coeziune şi independență al neamului şi, în egală măsură, păstrătorul cel mai autentic şi mai autorizat al spiritualității şi limbii române.

Şi, în fine, că, după părerea mea, cel mai important moment al Congresului Spiritualității Româneşti a fost lansarea unei cărți de istorie, prima care face lumină în „întunecatele” secole IV-X (ca să nu spun IV-XIII), secole în care întunericul a fost (şi este) deliberat întreținut de către „prietenii” noştri interesați în a ne contesta autohtonitatea şi continuitatea pe meleagurile Ardealului. Cartea se intitulează „Românii şi «maghiarii» în «Grădina Maicii Domnului»” şi aparține istoricului militar Dr. Mircea Dogaru.

O carte care ar trebui să ajungă sub ochii fiecărui român!

P.S. Aflu, cu oareşcare jenă – dar şi cu amuzament – că „suedeza” mea este un reputat arhitect!

P.P.S. Pentru a doua oară (consecutiv) cineva îmi fură steagul tricolor de pe casă – arborat cu ocazia Sărbătorii Naționale.

Semne bune (şi „europene”) anul are!

Antiromânismul „moderat” şi „radical”

De ce antiromânism? Pentru că într-o perioadă în care „antimaghiarismul” (nemaivorbind de alte anti...isme) este ceva la ordinea zilei – dacă nu prin realitatea fenomenului, măcar prin nesfârşita lui invocare – credem că a sosit vremea să impunem şi termenul de antiromânism, al cărui drept la existenţă şi recunoaştere are o acoperire incomparabil mai consistentă, atât în istorie, cât şi în realitatea prezentului.

Şi când spunem istorie nu ne referim, fireşte, la valurile migratorii ce s-au succedat timp de peste un mileniu, ci la o Europă mai aşezată, în care românii (şi ţările lor) au ajuns – prin spaţiul geografic pe care-l ocupau, prin identitatea lor aparte din mai toate punctele de vedere, prin rădăcinile ce se pierdeau în negura preistoriei şi prin miraculoasa vocaţie pentru supravieţuire ce le-a fost hărăzită – să incomodeze din ce în ce mai evident interesele expansioniste a trei imperii. Situarea românilor la confluenţa acestor interese le-a transformat, practic, istoria într-o nesfârşită luptă pentru supravieţuire – dusă cu toate mijloacele, dintre care n-au lipsit nici confruntările armate, luptele de gherilă, răscoalele etc., dar, după cum era şi firesc în condiţiile date, nici replierile, compromisurile sau chiar dependenţa parţială de diferite „Înalte Porţi”.

Desigur, în Ardeal (pentru că de el ne ocupăm cu precădere) a fost o situaţie aparte, pe care am încercat s-o zugrăvim în tot ceea ce am scris în ultimii 14 ani – cu referiri la toate etapele distincte din istoria provinciei. Nicăieri în spaţiul carpato-danubiano-pontic antiromânismul n-a fost mai manifest, mai organizat şi mai consecvent decât în Ardeal. A fost, secole în şir, o politică de stat, cu ideologi, strategii elaborate, structuri speciale de finalizare etc., toate acestea existând şi funcţionând nu subversiv, ci la lumina zilei şi sub protecţia legii. Argumente? Geme istoria de ele, de la „Unio Trium Nationum” sau „Tripartitul lui Verböczy” şi până la „Legea de maghiarizare a numelor de familie româneşti (Telkes)” sau „Legea învăţământului” a lui Apponyi. Am vorbit despre toate acestea (şi multe-multe altele) şi nu vom reveni asupra lor. De altfel, ne interesează, în cazul de faţă, antiromânismul post-decembrist, cu precădere cel ce înfloreşte de vreo câţiva ani încoace. La urma urmei,

tot ceea ce am scris în ultimii cinci ani („Istoria maghiaro-maghiară", „Secesiunea Ardealului", „Chestiunea Transilvaniei versus Problema transilvană", „Mişcarea Revizionistă Maghiară" sau recent încheiatul ciclu – „Ce mai scriu aliații") nu reprezintă altceva decât prezentarea diverselor ipostaze ale aceluiaşi antiromânism. Ca atare, o eventuală „integrală" nici n-ar putea purta vreun titlu mai potrivit decât cel în discuție.

Să nu se sperie nimeni – nu intenționăm să producem vreo „carte a cărților"! Noul ciclu e nimic altceva, decât o continuare a monitorizării presei de limbă maghiară (şi nu numai). Nu numai, pentru că antiromânismul zburdă în neştire şi în presa românească – scrisă sau electronică – în cele mai variate ipostaze (vom reveni).

De ce antiromânism „moderat şi „radical"? În cazul presei de limbă maghiară credem că nu mai este necesar să dăm explicații. În ceea ce-i priveşte pe români (dacă le putem spune aşa?!), putem recurge la exemplificări. De pildă, „M-am săturat de România" (apud Sabin Gherman) este o expresie „radicală" a antiromânismului, pe când ce s-a scris, de exemplu, despre 1 Decembrie 2003 în mai toată presa centrală, poate fi considerată o expresie „moderată" a acestuia.

Bine-bine, vor spune unii, dar cum stăm cu ghilimelele? În ciclul recent încheiat am demonstrat cu suficiente argumente, credem, că în cazul aşa zişilor moderați şi radicali din UDMR ghilimelele sunt pe deplin justificate şi – pe cale de consecință – şi în ceea ce priveşte raportarea acestora la fenomenul antiromânismului. Iar privitor la varianta românească, ghilimelele respective le considerăm la fel de justificate, pentru că între cele două exemple contrapuse noi nu vedem, la urma urmei, nicio diferență de fond. Ce deosebire – de esență, nu de formă – există între a batjocori Ziua Națională a României sau a declara, într-un manifest, că te-ai săturat de România?

Ce fel de batjocură? Păi, să revedem titlurile din 2 decembrie de pe prima pagină a cotidianelor centrale:

- „De la solemn – la fasole cu ciolan" (Monitorul de Bucureşti);
- „1 Decembrie – paradă şi cârnați" (Jurnalul Național);
- „Țuica şi fasolea au asigurat participarea la Ziua Națională" (Ziua);
- „Ziua Națională – sub ocupație pesedisto-militară" (Curentul);
- „Fasolea – mai tare decât tehnica militară" (Ziua).

Şi aşa mai departe...

Nu este vorba de batjocură? Ba este, şi – slavă Domnului – putem da şi exemple de normalitate:

- „Cetatea Marii Uniri în haine de sărbătoare” (Ulpia Jurnal);
- „Ieri, la Alba Iulia, într-o atmosferă de autentică sărbătoare patriotică şi naţională, ROMÂNII S-AU SIMŢIT CA ACASĂ ÎN CETATEA MARII UNIRI” (Unirea)

Exemple de normalitate ar mai fi ele, dar, fireşte (şi din păcate) ,predomină anormalitatea.

Şi, ca să termin cu aprecierile de „preambul”, să vedem ce apare în presa de limbă maghiară, tot la data de 2 decembrie:

- În Romániai Magyar Szó (cel mai „moderat” ziar udemerist) nimic, dar absolut nimic, nici pe prima, dar nici pe celelalte şapte pagini!
- În Erdélyi Naplo (cea mai „radicală” publicaţie) ne reţine atenţia un singur titlu: „N-avem ce sărbători de 1 Decembrie”!

Există vreo diferenţă? Noi am zice că „moderaţii” au procedat chiar mai radical decât „radicalii”.

Acestea fiind spuse, să trecem la cel mai flagrant exemplu de antiromânism (românesc – până la proba contrarie): atacul incalificabil la adresa lui Raoul Şorban, din Evenimentul Zilei (21 noiembrie 2003).

De ce incalificabil? Nu pentru că Raoul Şorban este unul dintre cei mai autentici români pe care neamul nostru ni l-a dăruit în ultimii 90 de ani. Nu pentru că este un martor viu şi activ al uneia din cele mai zbuciumate perioade – cu împliniri şi neîmpliniri – a istoriei anilor respectivi. Nu pentru că este, înainte de toate, un OM de recunoaştere internaţională. Nu pentru că este ultimul român căruia ar trebui să i se caute nod în papură. Nimic din toate acestea. Nu ne-am propus să-l apărăm: o va face singur – dacă (şi cum) va crede de cuviinţă. Incalificabilă este scriitura în sine – prestaţia celor trei scribi care au comis-o!

Să începem cu titlul: „Raoul Şorban, turnătorul din casa lui Lucian Blaga”. Fals, tendenţios şi manipulatoriu! Nu este vorba de casa lui Lucian Blaga, ci de cea a lui Tudor Bugnariu – comunist notoriu – cu care Dorli Blaga, fiica poetului, s-a măritat împotriva voinţei tatălui său. (De altfel, în 1964 – anul în care ar fi început pretinsa turnătorie – Lucian Blaga era mort deja de trei ani!!!)

Să mergem mai departe:

- în articol nu apare niciun document, nicio referire expresă la vreun document oficial sau măcar la numărul de înregistrare al acestuia;
- totul este construit pe afirmații ale d-nei Dorli Bugnariu (născută Blaga);
- aşa zisa replică a d-lui Raoul Şorban, inserată – vezi Doamne – din motive de fair-play şi de „audiatur et altera pars" la sfârşitul articolului, este vizibil construită în aşa fel încât să nu fie convingătoare, fiind, după toate probabilitățile, rezultatul unor întrebări puse la telefon (nonagenarul profesor aflându-se la Cluj – şi nu la Bucureşti) şi fără ca „incriminatul" să cunoască, la acea dată, conținutul textului ce urma să apară în paginile „Evenimentului" (nemaivorbind de alte „amănunte" din recuzita contrafacerilor gazetăreşti, singurele la care se pricep, cât de cât, autorii articolului denigrator).

De ce contrafaceri? Sau este vorba de ignoranță crasă şi tembelism? Hai s-o luăm şi aşa.

Stimați „gazetari" Pora, Şercan şi Soica, pe ce lume trăiți?

Câți ani aveați la vremea respectivă, sau măcar erați născuți?

De unde şi de la cine ați învățat istoria perioadei respective – şi mai ales a celei premergătoare??

Cine şi ce erau cei epurați în anii la care vă referiți?

Când au fost puse la index, întemnițate şi în bună măsură exterminate valorile autentice ale românilor şi românismului – în toate domeniile – după, sau înainte de 1964?

Ce au fost şi a cui politică o făceau beneficiarii regimului comunist de dinainte de 1964?

Dacă chiar nu cunoaşteți răspunsul corect la întrebările de mai sus (deşi mă cam îndoiesc), să încerc să vă lămuresc:
- epurările (şi tot ce le-a succedat) au început nu în 1964, ci, odată cu preluarea efectivă a puterii de către comunişti, prin 1947-'48, culminând cu începutul anilor '50;
- această putere comunistă a fost de sorginte NKVD-istă, iar ținta ei principală era anihilarea şi distrugerea a tot ce era românesc şi transformarea României într-o colonie sovietică – viitoare Republică Socialistă Sovietică Românească, în cel mai bun caz (existând şi alte variante mult mai nefaste – dacă ar fi să amintesc doar de celebrul „Plan Valev" – care urmăreau, practic, lichidarea României ca stat);

- distrugerea elitei intelectuale şi politice româneşti asta viza, ea nefiind decât un mijloc prin excelență;
- beneficiarii acestei perioade erau în majoritatea lor străini, iar cei români (şi autohtoni) nu pot fi calificați decât ca trădători, ca şi complici ai forțelor de ocupație şi sovietizare;
- 99 la sută din samavolniciile şi crimele care au anihilat şi decimat elita intelectualității româneşti s-au petrecut înainte de 1964;
- singura comunitate etnică din România care a colaborat – de la început şi în bloc – cu ocupantul sovietic şi cu structurile comuniste aferente a fost cea a maghiarilor din Ardealul de Nord, în speranța unui status quo în ceea ce privea viitoarea apartenență a acestuia;
- în condițiile date, singura cale de emancipare de sub jugul sovietic era virarea spre un regim național-comunist capabil – cu compromisurile de rigoare – să salveze România şi românismul (ne referim, fireşte, la o cale realistă – şi nu utopică!);
- în 1959 trupele sovietice părăsesc România – caz singular în „Lagărul Socialist";
- la începutul anilor '60 pleacă şi toți comisarii şi consilierii (inclusiv cei din KGB!);
- în 1964 s-au deschis porțile închisorilor, iar cei a căror „vină" a fost antisovietismul au fost reabilitați.

În lumina celor de mai sus, „epurații" din 1964-1965, în speță cei ce ocupau funcții importante şi se bucurau de toate onorurile, nu puteau fi decât comuniştii pro-sovietici, promotorii debarcatei linii NKVD-iste. Or, Tudor Bugnariu era un comunist de această factură, cu vechi state de funcțiune (încă din ilegalitate).

De altfel, chiar d-na Dorli Bugnariu declară senin că, citâm: „Criticile pe care Bugnariu le aducea regimului (național-comunist! – n.n.), convingerile sale ideologice fiind cunoscute şi asumate, erau cu atât mai deranjante pentru comunişti şi Securitate".

Mai trebuie să subliniem care erau „convingerile ideologice" („cunoscute şi asumate") ale lui Tudor Bugnariu, care deranjau Securitatea în 1964-1965?

Ne putem întreba doar – în condițiile date – ce nevoie mai avea Securitatea de informatori în cazul lui T. Bugnariu?

De altfel, după cum rezultă din cele ce urmează (citâm): „(Bugnariu – n.n.) s-a arătat îngrijorat de faptul că poziția adoptată de partid pe linie statală față de URSS este interpretată de majoritatea

intelectualilor drept o poziție ostilă față de sistemul politic din URSS”.

Va să zică, Tudor Bugnariu se ridica împotriva emancipării de sub statutul de colonie sovietică şi pentru continuarea sovietizării (citeşte: deznaționalizare, rusificare etc. – modelul cel mai la îndemână fiind, astăzi, Republica Moldovenească!)!!!

Acceptând faptul că Securitatea n-ar fi ştiut despre convingerile şi activitatea prosovietică a lui Bugnariu (ceea ce soția lui contrazice explicit şi public!) – trebuia „turnată” sau nu o asemenea convingere şi activitate care, în condițiile date, nu putea fi considerată decât ca profund antiromânească?!

Să răspundă cititorii şi istoria la cele de mai sus.

O palmă usturătoare pe obrazul UBB şi al Ardealului

Aflăm, din presă, că Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca i-a decernat titlul de Doctor Honoris Causa academicianului maghiar Glatz Ferenc:

„În Aula Magna – plină până la refuz – istoricul maghiar Glatz Ferenc a devenit doctor honoris causa al Universității Babeş-Bolyai. Profesorul din Ungaria a fost salutat şi prezentat auditoriului – în numele Senatului universității clujene – de către rectorul Andrei Marga, activitatea ştiințifică a acestuia fiind apreciată de profesorul Csucsuja István. Glatz a precizat, în cuvântul său, că disensiunile etnice periclitează competitivitatea zonei atât în ceea ce priveşte productivitatea, cât şi pe tărâm cultural. «Astăzi deja prevalează interesele comune asupra celor divergente, în relațiile dintre micile națiuni ale Europei Centrale şi de Est. Intelectualii – cu precădere cei angajați în cercetare – sunt primii chemați să recunoască interdependența națiunilor trăitoare în perimetrul respectiv», a mai afirmat Glatz Ferenc.”

De ce ne interesează chestiunea în sine şi de ce am reprodus (de pe prima pagină a cotidianului Kronika nr. 268/19 noiembrie 2003) informația respectivă (însoțită şi de o fotografie în care toată lumea aplaudă – în plin extaz – momentul decernării)?

Din mai multe motive. O dată, pentru că d-l Glatz este o veche cunoştință a noastră (şi a celor ce ne-au citit în ultimii 7-8 ani) – opera acestuia (în speță cea privitoare la națiunile din aşa zisul bazin carpatic) fiindu-ne mai mult decât cunoscută.

În al doilea rând, pentru că ne întrebăm – cu temei – dacă, cu excepția d-lui Csucsuja şi a altor colegi de specialitate (şi etnie) a acestuia, cei ce s-au înghesuit, în Aula Magna, pentru a decerna înaltul titlu (sau doar pentru a aplauda decernarea lui) cunosc, la rândul lor, respectivul segment al operei d-lui Glatz? Şi dacă da, înaltul titlu a fost acordat (şi) pentru acesta?!

În al treilea rând, pentru că cele câteva cuvinte reproduse din discursul d-lui Glatz conțin nişte trimiteri care ar putea pleda pentru o reorientare regionalist-autonomistă a istoricului maghiar.

Şi, în fine, pentru că – dacă aşa stau lucrurile – acordarea înaltei distincţii ar putea fi interpretată ca o raliere, mai mult decât îngrijorătoare la acest nivel, la conceptul „modelului regional transetnic” – singurul care ar putea să reprezinte un pericol real pentru ÎNTREG Ardealul!

Cine (şi ce) este d-l Glatz Ferenc? Este nu numai istoric, profesor
universitar, academician, dar şi conducător al Departamentului de istorie al Academiei de Ştiinţe din Ungaria, ba chiar şi preşedinte al acestui for suprem, de ani buni de zile. Calitate oficială care îl plasează, ca reprezentativitate şi responsabilitate, în vârful piramidei istoriografiei maghiare.

Să vedem ce-a patronat, ce-a scris şi ce-a declarat d-l Glatz de la înălţimea respectivei posturi, cea de preşedinte al Academiei de Ştiinţe din Ungaria.

Ce-a patronat? De pildă, elaborarea şi editarea celebrei „Istorii a Ardealului” (în trei volume) apărută în 1986, precum şi ediţia prescurtată a acesteia – „Scurta Istorie a Ardealului” – editată în 1989 şi reeditată în 1993 (toate apărute în Editura Academiei!).

Ce conţin aceste volume? Toate tezele roesleriene şi neoroesleriene, care contestă etnogeneza şi continuitatea noastră în spaţiul carpato-danubiano-pontic şi afirmă că primele „infiltraţii” româneşti (valahe) la nord de Dunăre (inclusiv în Ardeal) s-ar fi produs pe la sfârşitul veacului al XIII-lea, deci la aproape 400 de ani de la descălecatul lui Almos şi Arpad şi după secole de existenţă a regatului maghiar catolic!!! Volume care, printre multe altele, mai şi califică Trianonul drept „tratat imperialist de pace, care conţine grave nedreptăţi naţionale”!!!

Ce-a scris d-l Glatz? De pildă, „Revenirea la Martie” („Ujrakezdések – Márciusok”) – un eseu de istorie comparată (apărut în Romániai Magyar Szó nr. 1613-1614/25-26 martie 1995) în care ni se propune o paralelă între realităţile din imperiul Habsburgic la jumătatea secolului XIX şi cele de astăzi din aşa numitele state succesoare, în ceea ce priveşte situaţia minorităţilor naţionale, aspiraţiile legitime ale acestora şi repercusiunile tragice care au sancţionat – şi vor sancţiona – obtuzitatea celor chemaţi să le satisfacă. În acest sens, d-l Glatz face referiri la situaţia şi cerinţele minorităţii maghiare din România, încercând acreditarea ideii că

nesatisfacerea pretenţiilor acesteia va avea urmări comparabile cu revoluţia din 1848 sau cu prăbuşirea imperiului Habsburgic.

Care sunt aceste pretenţii? Ne lămureşte un titlu de subcapitol: „Modificarea graniţelor”! Care graniţe? Cele trianonice, evident! Cităm:

*„A urmat explozia: 1920. Când marile puteri învingătoare în războiul mondial au parcelat Imperiul Habsburgic şi cel Otoman. (...) 1947: Conferinţa de Pace reconfirmă graniţele trianonice. Pentru că tratatele de pace şi graniţele depind fie de forţa militară a statului, fie de abilitatea conducătorilor săi, fie de voinţa marilor puteri.”*Nu este suficient de limpede şi de edificator? Să vedem atunci ce-a declarat, în viu grai, acelaşi domn Glatz, de pildă la emisiunea din 9 februarie 1997 a postului maghiar de televiziune Duna TV, în cadrul unei „mese rotunde”, în compania altor doi istorici – tot profesori universitari şi academicieni (Ormos Mária şi Romsics Ignácz):

„În Europa Centrală şi de Sud-Est graniţele naţionale şi cele statale nu s-au suprapus niciodată, iar în cazul Ardealului principiul naţional este imposibil de aplicat. Statele succesoare, apărute după destrămarea Austro-Ungariei şi menţinute şi după AŞA ZISA (s.n.) Conferinţă de Pace de la Paris, sunt tot state multinaţionale, ALCĂTUIRI ARTIFICIALE (s.n.) care în loc să rezolve tensiunile interetnice le-au amplificat. La Trianon şi la Versailles învinşii au fost pedepsiţi, iar în 1947, la Paris, ipocrizia şi fuga de răspundere, pe de o parte, şi, pe de altă parte, teama de situaţia nerezolvată a propriilor minorităţi naţionale i-au determinat pe occidentali să opteze pentru un status quo. DAR NIMENI SĂ NU-ŞI IMAGINEZE CĂ O NEDREPTATE DE ASEMENEA PROPORŢII POATE DURA O VEŞNICIE!” (s.n.)

De această dată este suficient de clar şi de tranşant?

Iar acestui revizionist notoriu, acestui duşman declarat al suveranităţii şi integrităţii teritoriale a României (dar şi al ordinii europene şi al Occidentului!) Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca – în frunte cu rectorul Andrei Marga – îi decernează titlul de Doctor Honoris Causa?!!

Felicitări!

Oare onoratul Senat al universităţii clujene chiar nu ştie cu cine are de-a face? Este posibil? (Mai ales în situaţia în care noi am

reprodus doar o infimă parte din „opera” împricinatului!). Sau este vorba, într-adevăr, de o recentă reorientare regionalistă a d-lui Glatz şi de o „ieşire cu daruri” în întâmpinarea acesteia? (Ceea ce, fireşte, nu schimbă cu nimic datele problemei privitor la unitatea şi suveranitatea României!). Ce spune, în fond, istoricul maghiar în cele câteva fraze reproduse? O dată, că „disensiunile etnice periclitează competitivitatea zonei atât în ceea ce priveşte productivitatea, cât şi pe tărâm cultural”. Despre ce zonă este vorba? Despre Ardeal (că doar în „capitala” acestuia îşi ține spiciul d-l Glatz) şi – în sens mai larg – despre „bazinul carpatic”, restul fiind la sud şi sud-est de Ungaria. Pe de altă parte, istoricul maghiar vorbeşte despre „micile națiuni ale zonei” şi interesele lor convergente. Ce fel de națiuni mici? În „bazinul carpatic” – luat ca atare – toate sunt mici: ungurii, slovacii, rutenii (din Ucraina subcarpatică), românii (din Ardeal), sârbii (din Voievodina), nemaivorbind de alte nații existente pe teritoriul numit (eufemistic) astfel. Bine-bine, vor spune unii, dar Ardealul ține de România iar românii (din România) sunt 23 de milioane: de unde şi până unde națiune mică? Hic iacet lepus! Dar mai bine să reproducem şi restul textului: „Astăzi deja prevalează interesele comune asupra celor divergente, în relațiile dintre micile națiuni ale Europei Centrale şi de Est. Intelectualii – cu precădere cei angajați în cercetare – sunt primii chemați să recunoască interdependența națiunilor (mici – n.n.) trăitoare în perimetrul respectiv”.

Altfel spus: micile națiuni (fragmente de națiune) trăitoare în perimetrul Ardealului se află în relații de complementaritate în baza unor vechi tradiții economice şi culturale, recunoaşterea acestora şi renunțarea la disensiunile induse artificial reprezentând garanția competitivității – inclusiv în ceea ce priveşte integrarea (central)europeană.

Sună ca un manifest regionalist mai criptat, în care se poate lesne recunoaşte recuzita molnariană? Cât de bine!

Să fi ajuns impetuosul hungarist Glatz sub influența hotărâtoare a politologului de la TLA? De ce nu?

Bine-bine, vor spune iarăşi unii, dar cei din Senatul UBB n-au auzit nici de Molnár Gusztáv – eminența cenuşie a regionalismului ardelean transetnic? Cum să nu audă, că doar le e coleg – în calitate de visiting profesor al universității?!

Şi-atunci?

Nu mai lungim vorba: d-l Glatz Ferenc este un hungarist cu vechi state de funcţiune, un revizionist – reciclat sau nu pe modelul regional transetnic – care instigă public, inclusiv în presa de limbă maghiară din România, împotriva unităţii şi integrităţii teritoriale a statului român!

Aşa stând lucrurile, cei ce l-au onorat cu înaltul titlu ar fi avut obligaţia morală să-i cunoască întreaga operă (mai mult sau mai puţin) ştiinţifică.

Pentru că nu vrem să ne gândim la complicitate (ceea ce, în cazul dat, s-ar defini prin înaltă trădare!), apreciem acordarea titlului respectiv de doctor honoris causa drept un blam major pentru cei ce l-au acordat, drept o palmă usturătoare pe obrazul Clujului, al Ardealului şi al României!!!

Mesaj „de-acasă spre acasă” despre autonomia Ardealului

Iată, aşadar, că „radicalii” din UDMR s-au ţinut de cuvânt: EMNT (Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács = Consiliul Naţional Maghiar din Ardeal – şi nu Consiliul Naţional al Maghiarilor din Transilvania, cum greşit se traduce în presa românească) a luat fiinţă înainte de încheierea anului 2003!

De ce „radicalii” din UDMR? Pentru că până şi „excomunicatul” Tökés Lászlo continuă să fie membru al UDMR, ba se mai şi declară „frate al Uniunii” (octombrie 2003 – Sf. Gheorghe) şi contează, în continuare, pe UDMR: *„EMNT (CNMA – n.n.) a luat fiinţă pentru autonomie – şi nu în loc de sau împotriva UDMR; nu facem altceva, decât să îndeplinim Programul Uniunii!”* (Declaraţia a fost făcută în 13 decembrie 2003, exact cu ocazia înfiinţării respectivului Consiliu – vezi Krónika nr. 289/15 decembrie 2003). Mai mult: trei dintre cei 18 membri ai EMNT sunt parlamentari UDMR (Pécsi Ferenc, Szilágyi Zsolt şi Toro Tibor)!

Cât priveşte amintita greşeală de traducere – nu este vorba de pedanteria noastră, ci de o chestiune de fond. De ce? Din două motive:

- o dată, pentru că Erdély înseamnă Ardeal, iar acesta se compune din Transilvania, Banat, Crişana şi Maramureş;
- în al doilea rând, pentru că nu este vorba de maghiarii din teritoriul respectiv, ci de Ardeal!!!

De unde ştim? Aveţi puţintică răbdare – vorba lui conu Zaharia. Deocamdată doar atât, că până şi „moderatul” cotidian Krónika (289/15 decembrie 2003) titrează: „EMNT – Autonomia Ardealului până în 2007!” (şi nu autonomia „personală” sau „comunitară” a maghiarilor din Ardeal!!!).

De ce până în 2007? Am mai spus-o (ca şi în cazul Transilvania – Ardeal) şi suntem nevoiţi s-o repetăm: autonomia (teritorială) cu pricina trebuie – musai! – realizată până la integrarea europeană a României, UE netolerând reglări de conturi (inclusiv – sau mai ales – teritoriale) între două state integrate (apud Bayer Zsolt).

Desigur, am abordat, din varii motive, cu întârziere subiectul, dar avem tot timpul să ne ocupăm de el – temeinic şi gospodăreşte. De ce? Pentru că – vorba lui Szöcs Géza – „nu este un sfârşit, ci un început!” Ne aflăm încă la începutul drumului – şi greul abia de-acum încolo începe! (nu pentru noi, fireşte, ci pentru ei!).

Aşa stând lucrurile, ne-au luat-o alții înainte, dar – slavă Domnului (este un punct de vedere personal şi egoist) – în acelaşi stil pompieristic şi rupt de contextul real, cu care ne-am obişnuit deja. Ca atare, subiectul rămâne pe mai departe plin de hățişuri şi – având şi timp berechet – putem purcede cu metodă şi fără grabă la desțelenirea lui. Vom folosi, în acest sens, „schița de portret” (plină şi ea de stângăcii de diletant) apărută, sub semnătura Călinei Berceanu, în Adevărul din 15 decembrie 2003, „schiță” pe care vom încerca s-o transformăm, prin corecturile şi completările de rigoare, într-un autentic „portret”. (Dacă ne gândim bine, ceea ce ne propunem va semăna mai degrabă cu munca unui restaurator în mozaic, obligat – prin schimbare, reaşezare, completare – să refacă o imagine bulversată în prealabil de către un neavizat).

Ca de obicei, vom începe cu preliminariile. N-o vom porni de la „Voievodina – octombrie 2002”, fireşte, ci de la o dată mult mai apropiată. (Doritorilor de preliminarii complete le putem recomanda „Epilogul” la recent încheiatul nostru ciclu: „Ce mai scriu «aliații»”.) Iată, de pildă, scrisoarea deschisă a episcopului Tökés – apărută în Erdélyi Naplo din 2 decembrie 2003 – pe care (bineînțeles) nimeni de la cotidianele noastre centrale n-a băgat-o în seamă şi în care se spune (poate) chiar mai mult decât s-a spus la şedința de constituire a EMNT din 13 decembrie:

„Mesaj «de-acasă spre acasă» despre autonomia Ardealului”

„Adaptând (la actualele condiții politice) celebrele versuri ale poetului exilat Wass Albert: destinatarul acestui mesaj este, în egală măsură, Ardealul şi Patria-mamă. Deci, «de-acasă spre acasă» - în ambele sensuri – este doar în aparență (şi pentru cei neavizați) o contradicție în termeni.

Apropiatul 1 decembrie ne evocă ruşinosul episod de anul trecut de la Hotel Kempinski, în care diplomația maghiară şi-a dezvăluit întreaga măsură a nevolniciei şi lipsei sale de demnitate națională. Față de incalificabila autoumilire de care au dat dovadă

– prin sărbătorirea la Budapesta a ruperii Ardealului de Ungaria – Guvernul Maghiar şi liderii UDMR, nu putem decât să ne exprimăm admiraţia pentru premierul român care, într-o singură zi, şi-a reprezentat interesele neamului, chiar dacă în detrimentul nostru, atât în capitala Ardealului, cât şi în cea a Ungariei. Adrian Năstase ne-a dat o lecţie de patriotism şi s-ar cuveni să-i urmăm exemplul.

Această strălucită victorie diplomatică n-ar fi fost posibilă, fireşte, fără jalnica disponibilitate pentru compromis ce caracterizează diplomaţia maghiară. Pentru noi, însă, şampania consumată atunci şi acolo a însemnat ultima picătură care a umplut paharul: ne-am săturat definitiv de
Trianon! Ungaria trebuie să termine pentru totdeauna cu «politica de vecinătate» ce poartă semnăturile lui Kádár şi Grosz! Iar UDMR trebuie să abandoneze definitiv politica defetistă de tip «neptunian»!

Anularea Trianonului este o cerinţă naţional-politică ce nu mai poate suferi nicio amânare. Desigur, rezolvarea ideală ar reprezenta-o modificarea graniţelor. Chiar dacă anularea efectivă a acestora nu ne stă la îndemână, dispunem de două căi care – însumate – ar reprezenta un echivalent în acest sens: autodeterminarea părţilor de naţiune rămase în afara graniţelor trianonice, dublată de reunificarea transfrontalieră a naţiunii maghiare. (...)

Conform Declaraţiei de la Cluj (1992) şi în baza Programului în vigoare al UDMR, autonomia nu este nici altceva şi nici mai puţin decât autoguvernarea în trei trepte a comunităţii maghiare din Ardeal, instituţionalizată şi consfinţită prin lege.

Acest obiectiv este prevăzut nu numai în Programul UDMR, ci şi în Declaraţia Comună a Forumului Maghiaro-Maghiar din 5 iulie 1996, care poartă semnătura atât a reprezentanţilor maghiarimii din afara graniţelor şi a guvernului Horn, cât şi pe cea a partidelor parlamentare din Ungaria – printre ele MSZP şi SZDSZ (actualele partide de guvernământ – n.n.). Declaraţie în care se precizează, explicit, că pentru păstrarea identităţii maghiarilor de dincolo de hotare, pentru fiinţa lor comunitară şi pentru rămânerea lor pe pământul natal sunt necesare, ca o condiţie sine qua non,
autoguvernarea şi autonomia. (...) În acest sens, semnatarii sprijină, în consens, lupta pentru autonomie a comunităţilor maghiare din afara graniţelor, ca o expresie a egalităţii constituţionale a acestora.

Având în vedere cele de mai sus, maghiarimea ardeleană invită UDMR să-şi respecte propriul Program. (...)

De asemenea, îndeamnă Ungaria, Guvernul Ungar şi partidele politice maghiare să-şi onoreze obligațiile asumate şi să sprijine, necondiționat, aspirațiile autonomiste ale maghiarimii rămase în afara granițelor trianonice.

Fără țeluri comune, a vorbi despre unitate înseamnă o pură demagogie. Iar comunitatea țelurilor înseamnă autoguvernarea părților de națiune de dincolo de hotare şi realizarea unificării transfrontaliere a națiunii maghiare.

Pentru materializarea acestor obiective militează inițiatorii EMNT (Consiliul Național Maghiar din Ardeal – n.n.).

Iar mesajul meu nu este decât un imbold pentru realizarea cât mai grabnică a acestora. (...)

Consiliul Național Secuiesc (şi nu al secuilor – n.n.) fiind deja alcătuit în octombrie, delegații aleşi din Ardeal şi Partium – împreună cu reprezentanții Pământului Secuiesc – în 13 octombrie 2003, la Cluj, vor înființa Consiliul Național Maghiar din Ardeal.

De 1 decembrie niciun ungur – conform unei tradiții de dată mai recentă – nu mai ciocneşte cu şampanie. Să sperăm, în schimb, că vom avea toate motivele s-o facem în ziua istorică de 13 decembrie!

24 noiembrie 2003 *episcopul Tökés Lászlo*
Budapesta-Oradea *preşedinte de onoare*

Iată, aşadar, (aproape) totul – ba chiar şi câte ceva pe deasupra! Si nu este vorba de disidentul-şef al UDMR şi nici de vreun preşedinte de onoare, ci de proaspăt unsul preşedinte în exercițiu al Consiliului respectiv!

Şi, bineînțeles, cotidianele noastre centrale – în frunte cu Adevărul – habar n-au şi habar n-au avut de mesajul pe care îl reproducem, datat 24 noiembrie şi publicat în 2 decembrie. Şi cum să aibă habar, atunci când la data respectivă (a doua zi după Ziua Națională) s-au ocupat doar de „fasole cu cârnați”, de „ocupația pesedisto-militară”, de „marea păzeală”, de „fasolea mai tare decât tehnica militară”, de „Iliescu-apare – semnalul dispare” etc., etc., etc.

Drept care – aidoma mijloacelor de deszăpezire – respectivele cotidiane (onoare foarte rarelor excepții) sunt luate totdeauna „prin surprindere" ori de câte ori se întâmplă ceva notabil în tabăra „radicalilor" (sau chiar şi a „moderaților"). De aici veşnica nedumerire şi mirare, de aici stilul pompieristic, de aici scoaterea din contextul real, de aici tratarea fenomenului ca pe un produs de „generație spontanee" etc.

Că numai o dată pe an este 1 Decembrie – şi numai de 2 decembrie îți poți bate joc de Ziua Națională?

Dar restul de 364 de zile?

Că nu ştiți limba? Angajați-vă măcar un singur om care s-o cunoască şi care să nu facă altceva decât să citească zilnic măcar două cotidiene de limbă maghiară, şi o dată pe săptămână Erdélyi Napló. Ar fi arhisuficient.

Sau este o chestiune minoră?

Aşa o fi – dar nu şi pentru noi! Şi nu cred că vă va fi nici vouă mai bine dacă rămâneți cu România Mică – cea din 1859!

Dar dacă, totuşi, vă interesează soarta Ardealului şi ce se scrie în presa maghiară, mai există o soluție înduioşător de simplă: citiți Timpul – 7 zile în România şi în lume!

De zece ani traduc, săptămânal, tot ce merită tradus din presa de limbă maghiară. Şi n-o fac pentru mine!

Îmi cer scuze de la cititorii fideli ai revistei şi promit să revin, în episodul următor, cu cuvenitele comentarii.

Cele două patrii ale ungurilor

Am promis, în capitolul precedent, nişte comentarii la „Mesajul” fostului (şi actualului) preşedinte de onoare (şi nu numai) al (unei părţi) din UDMR. Că este vorba de o parte integrantă a UDMR am demonstrat-o în acelaşi capitol. Cât de mare este aceasta (după „avizaţii” de la Adevărul: 38 la sută) rămâne de văzut. Oricum, dacă (presupunând prin absurd) obiectivele EMNT privind „autodeterminarea” vor fi realizate, vom putea constata cu ochiul liber că respectiva proporţie este de 100 la sută. (Să sperăm că nu va trebui să plătim cu acest preţ convingerea celor sceptici!)

De ce „prin absurd”? Pentru că refuzăm să credem că România – indiferent cine s-ar afla la conducerea ei – va accepta vreodată, chiar cu riscul neintegrării, o asemenea batjocură. Dacă „europenismul” celor dispuşi – vorba d-lui Paler – „să-şi lase identitatea naţională (şi demnitatea de om – am adăuga noi) la garderoba UE” va avea, vreodată, câştig de cauză, atunci va trebui să ne asumăm – cu toţii – „ruşinea de a fi români”!!!

Să trecem, însă, la promisele comentarii – şi să începem cu titlul: „Mesaj «de-acasă spre acasă» despre autonomia Ardealului” (şi nu a „Ţinutului Secuiesc” – cum aiuria titrează Călina Berceanu în Adevărul din 15 decembrie 2003!)

Ce înseamnă „de-acasă spre acasă” Înseamnă că Budapesta şi Oradea, în 24 noiembrie 2003 (locul şi data lansării mesajului „pendulant”), se aflau – în viziunea episcopului Tökés – în aceeaşi ţară: Ungaria. Şi mai înseamnă că sintagmele „Nagy haza” (Patria mare) şi „Kiss haza” (Patria mică) – semnificând Ungaria şi Ardealul – nu sunt simple figuri de stil. (De altfel, în săptămânalul Erdélyi Napló, pe pagina a doua, există două coloane paralele în care se relatează despre noutăţile din Ungaria şi din Ardeal, prima intitulată „Othon”, cea de a doua „Ithon”, ambii termeni însemnând acelaşi lucru: acasă; mai mult – pentru că simbolistica e mai subtilă – „ithon se foloseşte atunci când spui, de pildă, că eşti acasă, iar „othon” atunci când afirmi, de exemplu, că eşti aşteptat acasă: deci, Ardealul este aşteptat să se întoarcă acasă în Ungaria, fiind plecat puţin la plimbare!)

Fleacuri! – vor spune unii. Tuturor acestora le-aş dori să le răsune în urechi – aşa cum îmi răsună mie (şi după 60 de ani) – lozinca „Piros, fehér, zöld – Erdély magyar föld!” (Roşu, alb şi verde – Ardealu-i pământ maghiar), lozincă ce flutura, în 1940, pe toate buzele (ungurilor)!!!

Cât priveşte adineaori amintitul titlu din Adevărul, acesta mai conține încă o greşeală, nu doar de traducere, ci şi de fond – privind denumirea Consiliului aflat sub preşedinția lui Tökés. Nu mai intrăm în amănunte – ele fiind epuizate în capitolul precedent. Vrem doar să semnalăm faptul că articolul Călinei Berceanu încadrează o fotografie ce reprezintă „masa prezidiului”, iar deasupra capetelor celor cinci „cavaleri ai apocalipsei” atârnă un „banner” pe care se poate citi fără nicio dificultate: „Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács” (Consiliul Național Maghiar din Ardeal) – şi nu Consiliul Național al Maghiarilor din Transilvania). Ceea ce denotă că nu numai Călina Berceanu, dar nimeni din redacția Adevărului nu ştie o iotă ungureşte, toate materialele ce apar pe tema respectivă fiind preluări, fără nici o (posibilitate de) verificare – măcar a corectitudinii traducerilor!

Să revenim, însă, la textul mesajului. Trecem peste „ruşinosul episod de la Hotel Kempinski”, căruia i-am consacrat, la vremea respectivă (decembrie 2002), un ciclu de articole. Reținem, totuşi, următoarea frază: „Pentru noi, însă, şampania consumată atunci şi acolo a însemnat ultima picătură care a umplut paharul: ne-am săturat definitiv de Trianon!”

Deci, Tökés şi ortacii, aidoma lui Sabin Gherman, s-au săturat nu numai de România, ci şi de Trianon. Aici, fireşte, trebuie să precizăm că saturația respectivă datează nu din 2003, ci este mult mai veche, ba am putea spune – sfidând (aparent) logica şi relația de cauzalitate – că este chiar pre-trianonică (Trianonul nefiind altceva decât o consfințire a autodeterminării wilsoniene de la Alba Iulia din 1918!). După cum, pretrianonic a fost şi atacul – cu viză recuperatorie – al lui Kun Béla asupra Ardealului, din 1919! Pe de altă parte, Diktatul de la Viena n-a fost rezultatul aceleiaşi saturații?!

Că acolo ungurii n-ar fi avut nici un rol activ? Oare? Dar alianța cu „Axa” ce viza? Dar tratativele secrete cu Stalin pentru împărțirea – după model polonez – a României (care au precipitat, din interese pur germane, diktatul)?

Alte vremuri? Să fim serioşi! Ce-a fost Declarația de la Eger din 1991? Dar cea de la Debrețin din 1995? Din amândouă răzbătea (ca să folosim un eufemism) exact aceeaşi saturație şi tot convingerea că este vorba de ceva provizoriu!

Ceea ce nu înseamnă, fireşte, că în 13 decembrie 2003, la şedința de constituire a Consiliului Tökés ar fi vorbit de „modificarea hotarului trianonic" (aşa cum susține Călina Berceanu), atunci când n-a făcut-o – explicit – nici în mesajul către „cele două patrii", care a trecut total neobservat de către media românească! (De altfel, judecând după tot ce a apărut în presa de limbă maghiară din România, exprimarea lui Tökés de la şedința de constituire a coincis cu cea din mesaj şi, în linii mari, şi cu cea de la conferința de presă de după „constituirea" din 13 decembrie).

Iată textul cu pricina:

„Anularea Trianonului este o cerință național-politică ce nu mai poate suferi nici o amânare. Desigur, rezolvarea ideală ar reprezenta-o modificarea granițelor. Chiar dacă anularea efectivă a acestora nu ne stă la îndemână, dispunem de două căi care – însumate – ar reprezenta un echivalent în acest sens: autodeterminarea părților de națiune rămase în afara granițelor trianonice, dublată de reunificarea transfrontalieră a națiunii maghiare".

N-am fost de față, dar nu credem că Tökés ar fi spus mai mult de atâta (nu că n-ar fi suficient şi ceea ce a declarat – pentru edificarea totală şi definitivă a oricărui sceptic). În schimb, d-nei (sau d-şoarei) Berceanu îi scapă (fără înflorituri – dar şi fără comentarii!) un alt pasaj – plin de semnificații şi confirmări. Citez din textul respectiv (Adevărul din 15 decembrie 2003):

„Episcopul a început prin a spune că maghiarii au devenit tot mai puțini, făcând o paralelă între Trianon şi «calvarul maghiarilor rămaşi fără casă» şi revoluția din 1989, când ar fi trebuit să fie punctul zero al mişcării pentru autonomie."

Iar distinsei ziariste pasajul respectiv nu-i spune nimic! Cum să-i spună, dacă n-o fi auzit nici de „revoluția (inițial – n. n.) central-europeană – şi pregătită din timp – de la Timişoara" (apud Molnár Gusztáv), nici de implicarea ungară, nici de „războiul electronic" cu care s-a confruntat – pe toată zona de graniță – Armata a IV-a Transilvania, nici de ediția inițială a „Proclamației de la Timişoara" –

în care figura autonomia teritorială regională etc., etc., etc. Şi, s-ar părea că nimeni de la Adevărul n-a prea auzit de cele de mai sus!

Cât priveşte pasajul (din aceeaşi scriere) cu declaraţia atribuită lui Kövér László – „cea mai şocantă”, după părerea Călinei Berceanu – iarăşi trebuie să semnalăm aceeaşi crasă lipsă de informaţie: Kövér n-a făcut altceva decât s-o plagieze pe Eva Maria Bárki. Despre ce este vorba? Despre „Scrisoarea deschisă” a juristei „austro-ungare” în care aceasta declara, textual, cum că: „Singura diferenţă dintre albanezii din Kosovo şi ungurii din Ardeal constă în faptul că aceştia din urmă nu ştiu să-şi ceară drepturile cu arma în mână”!!!

În rest, s-ar părea că singura ameninţare reală – din punctul de vedere al d-nei (sau d-şoarei) Berceanu – ar consta în faptul că „simbolistica” respectivă i-ar putea asigura, din primul tur, un nou mandat de primar lui Gheorghe Funar! (Oare când veţi renunţa la această optică chioară şi tâmpă şi la reflexele patologice ce v-au fost induse??!)

Să ne întoarcem la mesajul lui Tökés László, care, orice s-ar spune, nu duce lipsă de coerenţă şi consecvenţă. Iată pasajul cel mai plin de substanţă şi de cea mai mare relevanţă în ceea ce priveşte concertarea „maghiaro-maghiară” şi „ungaro-ungară”:

„Conform Declaraţiei de la Cluj (1992) şi în baza Programului în vigoare al UDMR, autonomia nu este nici altceva şi nici mai puţin decât autoguvernarea comunităţii maghiare din Ardeal, instituţionalizată şi consfinţită prin lege.

Acest obiectiv este prevăzut nu numai în Programul UDMR, ci şi în Declaraţia Comună a Forumului Maghiaro-Maghiar din 5 iulie 1996, care poartă semnătura atât a reprezentanţilor maghiarimii din afara graniţelor şi a guvernului (socialist! – n.n.) Horn, cât şi pe cea a partidelor parlamentare din Ungaria – printre ele MSZP şi SZDSZ (actualele partide de guvernământ – n.n.). Declaraţie în care se precizează, explicit, că pentru păstrarea identităţii maghiarilor de dincolo de hotare, pentru fiinţa lor comunitară şi pentru rămânerea lor pe pământul natal sunt necesare, ca o condiţie sine qua non, autoguvernarea şi autonomia.”

Iată, aşadar, că nu numai „conflictul radicali-moderaţi este o mascaradă cu tâlc, ci şi cel dintre Dreapta şi Stânga ungară. Întâmplător, „măgăreaţa” a căzut, de fiecare dată, pe socialişti: în

1996-’97, guvernul Horn a trebuit să bată în retragere pentru că era în joc integrarea în NATO a Ungariei (Summitul de la Madrid + încă un an de ratificări parlamentare), iar în 2003-2004, guvernul Medgyessy a trebuit (şi încă trebuie) să facă acelaşi lucru, fiind în joc integrarea în UE!

Atât, şi nimic altceva!!!

Iată, aşadar, „marele secret” al „conflictului” cu pricina!

Desigur, dacă nu eşti în stare să vezi dincolo de vârful nasului sau îți convine să te amăgeşti cu aparențe – din cecitate sau comoditate iresponsabilă – poți să dai crezare respectivelor „conflicte” şi să mizezi, în continuare, pe „pagubele colaterale” ale acestora şi pe avantajele iluzorii pe care ele ți le-ar putea aduce.

Din păcate, postura de „planton III” – care să strige DEŞTEPTAREA! – nu ne prea stă la îndemână (sau ne stă din ce în ce mai puțin). Aşa că nu ne rămâne altceva decât să ne luptăm în continuare cu „morile de vânt”, atâta timp cât o vom mai putea face. Şi vom avea unde.

P.S. Oare cei care vorbesc de „atacurile demente la adresa României” ale lui Voronin nu văd nici o asemănare între acestea şi cele începute, încă în 1992, în presa centrală din Ungaria? Oare sintagma „ultimul imperiu din Europa” (fiind vorba de România!) – regăsibilă, identic, şi în „Magyar Nemzet” (10 iulie 1992) şi în „Erdélyi Magyarság” (trim. III 1992) nu le spune nimic acestora? Nici vechea intenție (din 1940) de-a împărți România între Ungaria şi URSS?

O magistrală sinteză

Vorbeam, în capitolul precedent – apropo de „atacurile demente la adresa României ale lui Voronin” – de o veche (şi secretă) intenție ungaro-sovietică de a împărți, după „model polonez”, România şi de a stabili granița comună pe arcul carpatic.

Fireşte, cititorii vor fi aşteptând detalii. O sinteză magistrală a acestora poate fi găsită în cartea istoricului militar Mircea Dogaru – Românii şi „maghiarii” în „Grădina Maicii Domnului” – despre a cărei lansare afirmam, cu câteva capitole în urmă, că a reprezentat momentul cel mai important al Congresului Spiritualității Româneşti, carte ce face lumină în „întunecatele” secole IV-X (şi nu numai). Nu numai, pentru că la fel de bine este luminat şi secolul XX – şi cu o concizie care reclamă, ca unică soluție firească, redarea *in extenso* a textului:

„...În ceea ce priveşte România, interesat doar de petrolul său, de soarta comunității germane şi de potențialul militar-strategic, în situația în care «Planul Barbarossa» era deja pus la punct (parcă pentru a demonstra că orice tentativă de unificare a Europei sfârşeşte prost atunci când decizia se reduce la doar două centre de putere) Hitler i-a dat, cu mărinimie, mână liberă asociatului său Stalin să dispună de teritoriile care nu-l interesau. Drept urmare, Rusia Sovietică a ocupat, în iunie 1940, România de N-E şi de Răsărit, însumând 50.500 kmp. şi 3.700.000 de locuitori supuşi rapid unui proces de purificare etnică prin metodele specifice genocidului şi a impus cedarea către eternul său satelit, Bulgaria, a județelor Durostor şi Caliacra, însumând 7.412 kmp. şi 410.000 locuitori.

În ceea ce priveşte Transilvania, cel mai nefast personaj al istoriei planetare, Adolf Hitler – despre care, culmea, încă avem voie să vorbim şi să-i analizăm faptele, spre deosebire de Mareşalul căzut sub incidența Ordonanței 31/2002 – nu a agreat nici ideea cedării, nici ideea împărțirii ei. Nu din dragoste față de români, pentru că, pe de-o parte voia să folosească potențialul lor militar, vitejia şi ura lor împotriva ocupantului bolşevic, promițându-le recuperarea teritoriilor răpite, după bătălia finală, cu ruşii, pentru stăpânirea Europei, iar pe de altă parte, era sincer preocupat de soarta

comunităţii germane din România. Îşi baza decizia pe raportul-sinteză al lui Wilhelm Fabricius, transmis de la Bucureşti, la 1 august 1940, prin telegrama secretă nr. 1326 din care aflăm următoarele:

«1. Istoric. Transilvania a fost de la colonizarea germană, cu 800 de ani în urmă, independentă din punct de vedere statal, sub supremaţii schimbătoare...Abia în 1868 (anul intrării în vigoare, instituţional ,a pactu-

lui dualist – n.n.) sub presiunea constrângerii, Transilvania a fost încorporată monarhiei statului maghiar şi maghiarizată sistematic. Deci Ungaria a stăpânit Transilvania numai în mod trecător, timp de 50 de ani.

2.Etnic. Revendicarea maximală maghiară cunoscută până acum se întinde asupra Satului Mare şi a celei mai mari părţi din Transilvania cu 54.600 kmp. ... Banatul propriu-zis,în măsura în care a revenit României în 1919, nu este revendicat de unguri, fiindcă are un procent mic de tot de unguri...

3. Economic. Transilvania formează din timpuri străvechi un spaţiu...care, în cazul satisfacerii pretenţiilor maximale maghiare ar fi tăiat. În special ar fi separate una de alta regiunea industrială de cea agrară şi acestea ar pierde teritoriile de desfacere.

4. Biologic. Poporul român este tânăr (din punct de vedere biologic) şi în creştere. Ţărănimea este sănătoasă şi bogată în copii. Poporul maghiar stagnează de secole. Statul maghiar se menţine biologic numai prin absorbirea permanentă şi maghiarizarea a tot felul de naţiuni străine.

5. Din punctul de vedere al germanilor etnici. Îndeplinirea revendicărilor maximale maghiare ar rupe grupul etnic german din Transilvania şi i-ar tăia pe germanii de la nord de valea Târnavei, în număr de 61.000, de ceilalţi 192.000. Prin aceasta, ambele părţi ar fi sensibil slăbite faţă de poporul statului respectiv. În nord ar fi pradă maghiarizării, iar în sud ar fi sugrumaţi din punct de vedere economic ... Germanii din Satu Mare ar trebui colonizaţi în altă parte, în măsura în care, de la dominaţia română încoace, au putut fi demaghiarizaţi circa 3000 capete...»

Din perspectiva intereselor germane, Hitler era, aşadar, împotriva pretenţiilor ungureşti argumentând consecvent până la 28 august 1940, în faţa lui Mussolini şi Ciano, cei mai aprigi susţinători

ai lui Hórthy, imitatorul lor de la Budapesta, că «soluționarea problemei este deosebit de complicată, datorită faptului că, unei revendicări teritoriale care se bucură de extrem de multă popularitate în sânul națiunii maghiare, i se opune o realitate etnografică cu siguranță incontestabilă»!

Cum de s-a ajuns, în aceste condiții ca, în numai 2 zile, Hitler să-şi schimbe decizia, politica germană să se întoarcă la 180 grade, teritoriile din N-V să fie smulse României şi soarta a 2,6 milioane de cetățeni români să fie pecetluită? Neintoxicați de lozincile de tip bolşevic privind «odiosul dictat fascist de la Viena», nici de cele de tip fascist privind «dreptatea istorică" înfăptuită prin „arbitrajul de la Viena", vom încerca să răspundem, în premieră, la această întrebare, prin prisma adevărului istoric.

6. Fețele lui Ianus. Îndopați cu lozinci despre istorica «misiune» civilizatorie a urmaşilor lui «Szent István» (997-1038) care, de altfel, era român ortodox prin naştere şi întâiul botez, sau despre «nedreptatea» la fel de «istorică» ce s-ar fi făcut Ungariei la Trianon (4 iunie 1920) specialiştii celui de-al doilea război mondial nu s-au aplecat cu suficientă atenție asupra revizionismului unguresc, mult mai radical decât cel german şi de o perfidie fără egal, permițând unui întreg popor să-şi schimbe într-o fracțiune de secundă, de dragul câştigurilor teritoriale, opțiunea politică internă şi externă. Astfel, văzând dincotro bate vântul, dacă până la abdicarea lui Carol de Habsburg (1916-1918), Ungaria era monarhistă, după 1 noiembrie 1918, din ordinul abilului conte Mihály Károly, care, ulterior se va proclama preşedinte, întraga societate ungurească a devenit, peste noapte, «republicană» şi «antantofilă», mai democratică şi mai europeană decât toate democrațiile occidentale la un loc!

Spirit vizionar, Károly a autorizat însă, în acelaşi timp (24 noiembrie 1918) înființarea Partidului Comunist Ungar şi, constatând, la tratativele de pace, că îi este imposibil să convingă Occidentul că «Ungaria autocrată de ieri – Ungaria grofilor şi a nemeşilor, siluitoarea de conştiințe, asupritoarea de nații – Ungaria împotriva căreia s-au ridicat de decenii protestele întregii lumi civilizate, a devenit peste noapte paradisul naționalităților şi marea nedreptățită a războiului mondial» (Milton Lehrer), l-a adus de la Moscova pe Béla Kun, predând puterea comuniştilor, aşa cum o

recunoaşte însuşi Lenin: «Guvernul burghezo-conciliatorist şi-a dat el însuşi demisia, a început el însuşi tratative cu comuniştii, cu tovarăşii unguri care se aflau în închisori şi a recunoscut el însuşi că nu există altă soluţie decât trecerea puterii în mâna poporului muncitor». Devenită instantaneu sovietică, de dragul teritoriilor pe care le pretindea pe seama vecinilor şi pe care Occidentul nu era dispus să i le recunoască, Ungaria Sfaturilor a încheiat un tratat de alianţă cu Rusia Sovietică, prevăzând graniţa pe Carpaţii Orientali şi, mobilizând, la 25 martie 1919, Armata Roşie, a atacat Slovacia, apoi, în noaptea de 15/16 aprilie 1919, România. Rezultatul se cunoaşte – ocuparea Budapestei, în urma contraofensivei, de către «opinca românească» (ilustrativ arborată pe clădirea Parlamentului ungar) la 3 august 1919 şi salvarea Europei centrale de la bolşevizare, lucru pentru care, însă, nu ne-a mulţumit încă nimeni!

După eşecul experimentului comunist, Ungaria s-a transformat din nou, peste noapte, în ceea ce inegalabilul jurnalist Fényes Samu numea «o fortăreaţă a tranşeelor fasciste» din Europa, în speranţa că, ceea ce i-au refuzat democraţiile occidentale şi nu i-a putut asigura Lenin, îi vor pune pe tavă noile forţe nazisto-fasciste – provinciile româneşti şi slave revendicate.

Devenit şef de stat, Miklos Horthy a restructurat monarhia, proclamându-se «regent», a instaurat «teroarea albă» masacrând peste 5000 de opozanţi, aruncând în lagăre şi închisori alţi 70.000 şi obligând la emigrare 100.000, pentru a avea motive să se plângă de...«atrocităţile comise de valahi». A dat apoi «Legea privind privarea evreilor din Ungaria de drepturi cetăţeneşti», prima de acest gen din Europa, plângându-se în acelaşi timp Conferinţei de pace de la Paris despre atitudinea antidemocratică a...guvernului român, prin «Memoriul cu privire la violările dreptului comise de regimul românesc în Transilvania împotriva minorităţilor naţionale, religioase şi rasiale». Totul în scopul de a apăra Europa şi «civilizaţia», post-factum, de bolşevism pe...crestele Carpaţilor Păduroşi. Evident, şi Orientali, de vreme ce a tratat în secret cu guvernul francez, prin dr.Holmos şi Maurice Paléologue încheierea unei alianţe politico-militare, promiţând, între altele, cedarea exploatării bazinului carbonifer al Văii Jiului pe 99 de ani în schimbul recuperării Transilvaniei. Toate acestea constituiau însă perdeaua de fum la adăpostul căreia Horthy s-a înţeles cu cercurile

revizioniste şi naziste germane, prin colonelul Bauer, omul lui Luddendorf şi ofițerii Kunz şi Gustav Kahr, emisarii Gărzii de Apărare bavareze.

Eforturile micului Mussolini de Balaton au fost susținute cu entuziasm de Parlament care, întrunit în august 1920 pentru ratificarea Tratatului de pace de la Trianon a scandat «Nem, nem, soha!», a proclamat 4 iunie «zi de doliu național» şi România «actualmente şi în viitorul apropiat, principalul nostru duşman» organizând ad-hoc «brigăzile de luptă pentru învierea Ungariei milenare», cărora arhiducele Iosif de Habsburg le-a înmânat drapelele de luptă cu urarea: «Doresc ca acest drapel să-l împlântați cât mai curând pe crestele Carpaților Transilvaniei, de asemenea pe crestele Carpaților nordici şi să-l duceți cât mai glorios până la Adriatica!»

Nu ştim cu câte dintre aceste «brigăzi» teroriste ne-am confruntat în veacul trecut, dar planul de agresare a României la pace, în primul rând în domeniul imagologic, pe principiul «România stat izolat», elaborat de Horthy în 1921 a fost continuu îmbunătățit până la capodopera înaintată de Henric Werth, ministrul de război ungar, Amiralului, la 8 mai 1939, care prevedea agresarea României în trei etape: 1/. la pace, prin sabotarea economică, a vieții politice, culturale şi stabilității sociale în interior, concomitent cu deteriorarea imaginii ei în afară; 2/. etapa încordării în relațiile internaționale, când asupra României trebuiau să se abată acuze nefondate şi 3/. Etapa mobilizării şi a războiului declanşat prin rebeliune internă a organizațiilor paramilitare secrete ungureşti, camuflate, şi ieri ca şi astăzi, în «ligi» şi «asociații» culturale şi sportive.

Adolf Hitler a fost, desigur, la curent cu toate acestea, dar ceea ce nu putea bănui era că ungurii, auto-declarați primii şi cei mai fervenți susținători ai fascismului şi nazismului în Europa, jucau în taină, de dragul teritoriilor râvnite – şi cartea sovietică. Aflată la Moscova, la începutul lunii august 1940, misiunea secretă a contelui István Bethlen perfecta un pact ungaro-sovietic ce prevedea alianța, inclusiv militară, a celor două state şi graniță comună pe...Carpații Orientali. Alertat de agenții din teren, Ciano a luat imediat avionul spre Berlin, pentru a-l avertiza pe Führer că cel mai recent semnatar al Pactului anticomintern, Ungaria, trădează şi se va trezi, prin ştergerea de pe hartă a României Mari, cu ruşii – la propriile frontiere.

În aceste împrejurări, obligat să acționeze rapid, Adolf Hitler şi-a schimbat, la sfârşitul lunii august 1940, opțiunea şi, chemând la «arbitraj» reprezentanții Ungariei şi României şi-a «dictat» la 30 august, la Viena, voința: - împărțirea Transilvaniei în două, pentru a păstra în siaj, în războiul deja pregătit împotriva Uniunii Sovietice, ambele state, urmând ca după victorie să ia decizia finală. Acesta este adevărul în privința pierderii N-V României, asupra locuitorilor căruia ungurii, redeveniți fascişti zeloşi după scurtul «intermezzo» cu ruşii, au dezlănțuit «Holocaustul» şi «Genocidul» căruia le-au căzut pradă peste 540.000 de cetățeni români de altă etnie şi credință decât ungurii, germanii şi secuii. Şi pentru că metodele «Kozlodui», «Roşia Montană» şi «sare iodată» nu fuseseră încă inventate, marea lor majoritate a fost trimisă în lagărele morții de la Auschwitz şi Birkenau. Locul lor a fost luat, pentru «îmbunătățirea» componenței etnice ungureşti de cei peste 400.000 horthyşti, elemente sigure, a căror existență pe pământ românesc istoriografia noastră continuă să o ignore cu pudicitate.

Ulterior, când Armata Roşie a ocupat prin sacrificiul...armatei române, Budapesta în 1945, ungurii fascişti au redevenit peste noapte...comunişti zeloşi, zelul fiindu-le răsplătit de Stalin prin acordarea cetățeniei române celor 400.000 de colonişti şi crearea Regiunii Autonome Maghiare."

În lumina celor de mai sus, mai par atât de „demente" atacurile lui Voronin?

„Absurdități” care subminează statul de drept

Deci aşa: „Absurdități care subminează statul de drept”! (titlu de pe pagina 2-a a Adevărului din 17 ianuarie 2004). Cum poate submina o absurditate statul de drept? – nu ştim! Iar de această dată nu avem ce-i reproşa semnatarei – Călina Berceanu – pentru că ziarista („specializată” în tema cu pricina) nu face altceva decât să reproducă declarația negociatorului-şef Vasile Puşcaş.

Una din două:

- sau este vorba de o absurditate – şi atunci nu vedem cum ar putea intra în discuție subminarea statului de drept;
- sau este vorba de o reală subminare a statului de drept – dar atunci nu mai putem vorbi despre o absurditate, ci, obligator, despre un act de agresiune!

Tertium non datur!

Oricum, „Adevărul” şi-a scos (în fine!) la bătaie şi „artileria grea” (ne referim, fireşte, nu la d-na Călina Berceanu, ci la d-l Silviu Achim), ceea ce denotă că s-a luat (în sfârşit!) act de seriozitatea situației.

Nu acelaşi lucru îl putem afirma, din păcate, despre conducerea țării, unde reacțiile şi replicile aparțin, deocamdată cel puțin, mai degrabă eşalonului secund: ministerul de Interne, negociatorul-şef cu UE etc.

Iată ce se putea citi, exact cu o lună în urmă (17 decembrie 2003), în acest sens, în acelaşi cotidian central (Adevărul):

„Ministrul Administrației şi Internelor, Ioan Rus, a declarat, aseară, la Cluj-Napoca, unde a participat la Conferința județeană a organizației de tineret a PSD, că înființarea Consiliului Național al Maghiarilor din Transilvania (Consiliul Național Maghiar din Ardeal – în traducere corectă! – n.n.) reprezintă «o acțiune antieuropeană, dintr-un aberant proiect secesionist». «Nu ne vom impacienta exagerat pentru această acțiune a unor nostalgici ai iredentismului, dar trebuie să spunem că s-a terminat cu acceptarea acestor forme de sfidare a suveranității statului român. Populația maghiară a votat noua Constituție alături de români şi celelalte etnii, iar nesocotirea Constituției trebuie pedepsită rapid. Nu mai

avem timp să facem analize de discurs sau colocvii pe marginea acestor acțiuni de provocare a românilor din Transilvania, de a încerca reactivarea unui naționalism românesc şi escaladarea unor eventuale stări de tensiune. Sunt sigur că legea va pedepsi această încălcare constituțională (sic – n.n.)», a spus Rus cu ocazia discursului ținut în fața tinerilor social-democrați clujeni." (Călina Berceanu) Au trecut 30 de zile. S-a întâmplat ceva? Nimic! (probabil că cei în drept n-au observat micro-reportajul inserat undeva în subsolul paginii a 14-a!). Cei de la CNS şi CNMT, în schimb, își văd, netulburați, de ale lor!

Să nu se supere d-l Ioan Rus, dar aici nu mai pare a fi vorba de adinamie – ci de „apraxie"! Suntem de acord cu aprecierea domniei-sale că nu e cazul să ne „impacientăm exagerat", numai că aici nu este vorba de „nostalgici ai iredentismului", ci de iredentişti sadea! De nesocotirea Constituției şi de necesitatea pedepsirii („rapide"!) a acestei nesocotiri – ca să ne folosim de cuvintele d-sale. Dar cine s-o facă? Legea – spuneți d-voastră. Aşa – de capul ei? Cineva trebuie s-o aplice! Chiar şi Laszló Tökés ştie – şi declară public – cum că, citez: „De-aici încolo între noi şi realizarea autonomiei şi autoguvernării noastre nu mai stau decât polițiştii şi procurorii lui Adrian Năstase"!

N-ar fi cazul să vă faceți simțită prezența??!

Cât priveşte articolul d-lui Silviu Achim („Preşedinte, Guvern şi Parlament propriu pentru Ținutul Secuiesc" – Adevărul din 17 ianuarie 2004), acesta cuprinde tot ceea ce noi semnalăm de ani de zile – mai apăsat de vreun an şi ceva – de la autonomia teritorial-administrativă pe criterii etnice" şi până la „condiționarea integrării României în UE de realizarea autonomiei Ținutului Secuiesc".

Desigur, accentul nu este pe faptul că noi strigăm (aproape) în pustiu de atâta amar de vreme, ci pe constatarea că, în fine, cineva de la „Adevărul" nu se mai miră şi pare a fi stăpân pe subiect şi pe logica eşafodajului acestuia şi, pe de altă parte, semnalează ceva ce încă nu a avut loc la ora redactării – cu informații şi date pertinente şi credibile. Dar (pentru că există un „dar" – şi de această dată), anumite lucruri nu sunt suficient subliniate, altele nu sunt asociate (măcar) cu un semn de întrebare etc. De pildă, d-l Achim, deşi avem convingerea că ştie, nu semnalează faptul că diversele structuri

„paralele”, de la „scaune” şi până la organele de conducere, există de mult, la fel şi autonomia de facto – acestora nelipsindu-le, de fapt, decât recunoaşterea legală şi oficială. Pe de altă parte, am avea câteva semne de întrebare:
- cum îşi vor mai face efectele în zonă legile adoptate la Bucureşti?
- cum (şi în ce măsură) nu vor fi afectate integritatea teritorială şi suveranitatea României, atunci când Ţinutul Secuiesc nu numai că se vrea o condiție a integrabilității României, dar doreşte şi să se integreze ca o entitate aparte în Uniunea Europeană?
- ce fel de „raporturi” (şi de pe ce poziție?!) va avea această „regiune” cu România sau cu „alte regiuni” europene?
- ce înseamnă „deplina egalitate în drepturi” a românilor, libertatea de a deveni secui? (sperăm că d-l Achim ştie că, în prezent deja, puținii consilieri municipali români din Sf. Gheorghe sau Miercurea Ciuc, de pildă, ascultă „în cască” lucrările Consiliilor respective?!);
- în ce limbă se vor adresa românii din Secuime diverselor autorități „regionale”, atunci când – ASTĂZI DEJA – condiția eliminatorie la angajarea funcționarilor publici este cunoaşterea la perfecție a limbii maghiare – şi nu a celei române?!!; atunci când toți funcționarii publici şi salariații diverselor servicii din secuime au fost DEJA triați, necunoscătorii limbii maghiare fiind disponibilizați pe bază de „incompetență”?!!
- românii din secuime se vor prezenta în instanță însoțiți de un translator?
- pentru a ocupa orice funcție vor fi obligați să cunoască la perfecție limba maghiară?
- şi toate acestea în propria lor țară – România?!!

Iată, aşadar, trecând peste orice alte considerente, ce-i aşteaptă (în plus – dacă mai putem formula aşa?!) pe românii din secuime – în perspectiva autonomiei şi autoguvernării „Ţinutului Secuiesc”!!!

Desigur, întrebări ar mai fi ele. De pildă:
- de când sunt secuii unguri?
- de unde (şi peste cine) au fost colonizați secuii în jurul anului 1200?
- de la cine au preluat organizarea pe „Scaune” (de județ – sau judecată), o seamă de tradiții, porțile sculptate, folclorul, colindele etc., etc., etc.?

- cam care este proporţia de români secuizaţi (prin cele mai „europene" metode posibile!) în „masa compactă de secui"?
- ce sunt ceangăii – şi de ce s-au refugiat în Moldova?
- cam câţi ortodocşi – care nu mai ştiu o boabă româneşte – există în Secuime?

Şi faţă de acest veritabil etnocid – practicat secole în şir – noi, cu mâna noastră, să condamnăm la dispariţie şi pe cei aproape 30% de români care au reuşit miraculoasa performanţă de a supravieţui, acceptând renaşterea – de jure – a enclavei de tragică amintire ce purta, pe vremea perioadei staliniste, denumirea de Regiune Autonomă Maghiară (RAM)?!

Cine n-a apucat să trăiască în RAM sau măcar să fi trecut pe-acolo nu ştie despre ce este vorba şi nici n-ar avea rost să-i povestim – pentru că nu ne-ar crede. Ne vom rezuma doar la atâta: singura deosebire faţă de Ungaria era doar faptul că nu aveai nevoie de paşaport pentru a-i trece graniţa. În rest, aş îndrăzni să spun că, din anumite puncte de vedere, în Ungaria erai mai puţin expus la surprize (ca să mă exprim eufemistic). RAM era un stat în stat, în care, dacă nu cunoşteai limba, nu puteai ajunge la nimeni şi la nimic. Ba riscai să nu mai ajungi nici acasă!

Revenind la articolul d-lui Silviu Achim, sigur că este unul de informaţie – şi nu unul de comentarii. Nici nu-i reproşăm nimic, ba chiar am scos în evidenţă deosebirea faţă de producţiile „Armatei Salvării" şi l-am plasat, ab initio, pe autor în categoria „balistică" de mare calibru. Numai că după aşa ceva s-ar cuveni o revenire cu comentariile de rigoare – bunăoară într-un editorial (semnat – de ce nu? – chiar de redactorul şef al „Adevărului").

Aşteptăm, cu încredere şi interes.

P.S. Apropo de ceangăi: într-un episod anterior ne-am exprimat nedumerirea în legătură cu unele fotografii de arhivă (de la sfârşitul secolului 19) reprezentând nişte ceangăi care (încă) nu ştiau , chipurile, să dea nici bună-ziua pe româneşte – în schimb îşi pierduseră cu desăvârşire portul (secuiesc), fiind îmbrăcaţi în cele mai autentice straie româneşti ale locului!

Am mai adăuga, în aceeaşi ordine de idei, o altă „ciudăţenie": principalii rapsozi populari de astăzi ai ceangăilor – două femei curtate intens prin cercurile udemeriste (şi neudemeriste)

de „recuperare”, se numesc Nyisztor Ilona (Ileana Nistor) şi Petrás Mária (Maria Petraş)!!!

Fără comentarii!

P.P.S. „Încălcare constituțională” ar însemna, în opinia noastră (nu şi în cea a Călinei Berceanu), o anume încălcare făcută în spiritul prevederilor Constituției. Bănuim că este vorba – dimpotrivă – de încălcarea exact a prevederilor Constituției! (vezi finalul articolului reprodus din Adevărul de 17 decembrie 2003).

Abilitate politică şi miopie gazetărească

Desigur, editorialul (închinat CNS şi CNMT) la care speram n-a apărut în „Adevărul”. În schimb, CSAT a apreciat ca anticonstituționale existența şi (mai ales) obiectivele celor două Consilii.

Cât priveşte măsurile concrete, s-ar părea că se aşteaptă decizia Parlamentului – proiectul de lege respectiv neavând cum să treacă prin acesta.

Fireşte, este soluția cea mai elegantă (şi mai comodă), dar oare ce va urma după respingerea proiectului cu pricina? Se vor mulțumi „radicalii” din UDMR cu atâta, cu „încercarea moarte n-are”? Greu de crezut, în condițiile în care rezultatul votului parlamentar este (şi era) nu numai previzibil (şi prevăzut) de la început, ci şi asumat şi luat în calcul pentru strategia pe termen lung. Ce va urma? Nu ştim (sau nu vrem să ne pronunțăm – în lipsa unor repere certe), dar asigurăm pe oricine că ne aflăm abia la început, iar respingerea parlamentară nu este decât o etapă obligatorie care se cere a fi „bifată”. Aşa stând lucrurile, nimeni să nu se culce pe laurii „victoriei” şi – în cele ce urmează (vor urma) eşuării „tentativei (sau treptei) constituționale” – să urmărească cu atenție sporită „releele” maghiaro-maghiare, ungaro-ungare, ba chiar şi pe cele ungaro-europene, în speță privitor la elaborarea noii Constituții a Europei Unite!

Deocamdată, însă, ne interesează – cu precădere – felul cum se raportează conducerea („moderată”) a UDMR la cele în curs de desfăşurare şi, în egală măsură, maniera în care această raportare este oglindită în presă, inclusiv (sau mai ales) în cea românească.

Iată, de pildă, ce scrie Adevărul din 23 ianuarie 2004 („Marko Béla, preşedintele UDMR: «Statutul de autonomie a Ținutului Secuiesc este o greşeală politică»”) referitor la subiectul în discuție:

„Proiectul Statutului de autonomie a Ținutului Secuiesc este un «document nereuşit». Cel sau cei ce depun un asemenea act normativ în an electoral «ori sunt proşti politicieni ori au alte interese, poate chiar pe acela de a tensiona relațiile româno-maghiare. UDMR nu are asemenea interese», a spus, ieri,

preşedintele Uniunii, Marko Béla. De altfel, a adăugat el, chiar iniţiatorii proiectului împărtăşesc părerea că Statutul de autonomie nu va fi adoptat de Parlamentul de la Bucureşti. De aceea, demersul lor este determinat de dorinţa ca «să se vorbească despre ei, să fie mediatizaţi, să se afle în atenţia opiniei publice». Singurul rezultat al elaborării acestui proiect de lege este că «se dă apă la moară anumitor cercuri ce apelează la retorica naţionalistă şi vor creşte procentajele electorale ale PRM». Este o greşeală politică, a conchis liderul UDMR. Aşadar, iniţiativa radicalilor din Consiliul Naţional Secuiesc nu se va bucura de sprijinul parlamentar al majorităţii senatorilor şi deputaţilor udemerişti." (Silviu Achim)

Să rămânem, deocamdată, strict la textul articolului – şi să începem cu titlul: „Statutul de autonomie a Ţinutului Secuiesc este o greşeală politică"! Deci, nu un atentat la siguranţa naţională, la suveranitatea, unitatea şi integritatea ţării, ci, pur şi simplu, o greşeală politică! Ce este o greşeală politică? Dacă acceptăm că politica este „arta posibilului" (şi n-avem niciun motiv să fim de altă părere), atunci singura concluzie ar fi că preşedintele UDMR nu condamnă gestul, nu se delimitează de esenţa problemei, ci consideră, pur şi simplu, că punerea în scenă şi/sau momentul ales sunt neinspirate, drept care demersul este sortit eşecului. Atât – şi nimic altceva! [Nimic nou sub soare. În 1991 d-l Katona Adám şi al său „Grup politic din Secuime al UDMR" pun la punct un plan de autonomie a Ţării Secuilor. Conducerea UDMR – prin glasul preşedintelui de atunci (Domokos Géza) – „se delimitează" (Szabadság, nr. 199 din 11 octombrie 1991): „Autonomia în discuţie este în contradicţie cu legislaţia deocamdată în vigoare în România. În contextul actual intern – criză guvernamentală, tensiuni sociale şi etnice – şi extern – război civil în Iugoslavia – momentul ales pentru autonomizarea Ţării Secuilor mi se pare nepotrivit." Există vreo deosebire de fond?]

Să mergem mai departe. Dat fiind că legislaţia (deocamdată!) în vigoare în România este şi astăzi în contradicţie cu autonomia respectivă, recidiva cu pricina nu poate avea decât două explicaţii: fie că iniţiatorii sunt „proşti politicieni", fie că urmăresc cu totul altceva. Ce anume? O spune chiar preşedintele UDMR: „tensionarea relaţiilor româno-maghiare". (Că ulterior drege busuiocul cu „aflarea în centrul atenţiei" şi cu „mediatizarea" – este

deja o altă chestiune). În ce scop? Ce altceva ar putea intra în discuție decât refacerea atmosferei din 1990-’91 – propice încercării de a obține pe căi „iugoslave” mult dorita autonomie?! (Sau măcar de a dobândi – prin răstălmăciri mediatice – compromiterea României şi presupusele avantaje aferente.)

Pe de altă parte, se confirmă teza cu asumarea eşecului parlamentar al demersului.

Cât priveşte chestiunea cu „datul apei la moara extremiştilor” (români – cum altfel?), să nu uităm că în 2000 se spera la o victorie în alegeri a „stângii dure” – care să determine „acțiuni punitive împotriva ungurilor şi a românilor ardeleni trădători” (apud Sabin Gherman), situație
ce ar fi reclamat finalmente intervenția unor forțe internaționale de pacificare („iar independența Ardealului ar fi devenit un subiect de negociere”)!!!

Iată, aşadar, textul cu pricina în varianta sa „decriptată”! Numai că – şi de această dată – Adevărul reproduce doar parțial declarația lui Marko şi nu-i atinge nici măcar cu o floare pe „moderații” de la cârma Uniunii (de parcă şi cotidianul *number one* al țării ar fi semnat un protocol cu UDMR!).
Despre ce omisiuni este vorba? Să vedem şi presa de limbă maghiară:

„Marko Béla, preşedintele UDMR, a calificat – într-o declarație făcută MTI (Magyar Távirati Iroda – principala agenție de ştiri din Ungaria – n.n.) – drept o gafă politică intervenția preşedintelui Iliescu şi a CSAT în problema autonomiei secuieşti. Marko contestă decizia numitului for în ceea ce priveşte pretinsa neconstituționalitate a respectivei inițiative...” (Szabadság, 22 ianuarie 2004).

Iată, aşadar, că preşedintele UDMR – cel mai „moderat” dintre „moderați” – îşi începe „delimitarea” prin a sări, practic, în apărarea „radicalilor”!

Pe de altă parte, nimeni nu bagă de seamă că respectivul proiect de lege va ajunge în Parlament pe filieră udemeristă – şi nu ca o inițiativă cetățenească pentru care s-ar fi strâns mii sau zeci de mii de semnături. Iată dovada:

„CNS a aprobat proiectul şi a hotărât ca acesta să fie înaintat parlamentului în cursul lunii februarie. Au fost desemnați şi

cel ce-şi va asuma prezentarea documentului – în persoana deputatului Birtalan Akos, precum şi cei şase deputaţi care, pe parcursul discuţiilor, îl vor susţine: Konya-Hamar Sándor, Kovács Zoltán, Pécsi Ferenc, Szilágyi Zsolt, Toro T. Tibor şi Vekov Károly" (Erdélyi Naplo din 20 ianuarie 2004, pagina 1).

Iată, aşadar, cum contestatul (şi de către UDMR!) Consiliu Naţional Secuiesc introduce – prin UDMR! – proiectul autonomiei secuieşti în Parlamentul Român, desemnând şi „făptaşul" şi complicii – toţi şapte parlamentari în exerciţiu ai UDMR!!!

Şi nu este vorba de un complot, ci de o chestiune publică (şi publicată) împotriva căreia nu protestează nimeni!!!

Nu s-a aruncat nici o anatemă, nu a fost exclus (sau măcar suspendat) nimeni şi nu s-a retras nici un sprijin politic!!!

În schimb, Ion Iliescu face „gafe politice" iar CSAT emite decizii „cazone" (félkatona) şi abuzive!!!

Cum stăm, dragi ziarişti (şi dragi politicieni), cu „diversificarea mijloacelor – care nu înseamnă competiţie, ci complementaritate"?!!

P.S. De menţionat că trei din „cei şapte" (Pécsi, Szilágyi, Toro) sunt şi membri ai EMNT (Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács – Consiliul Naţional Maghiar din Ardeal), ultimul fiind chiar vicepreşedinte. După cum, printre aceştia (cu o singură excepţie: Katona Adám) pot fi regăsiţi şi şefii „platformelor extremiste" pe care UDMR continuă să le găzduiască!

P.P.S. Mai dispunând de ceva spaţiu, să dăm o raită prin câteva exemplare mai „moderate" sau mai „radicale". Iată un titlu din „Erdélyi Naplo" (20 ianuarie 2004): „România – stat poliţienesc"! Pe aceeaşi pagină (a 2-a) ne reţine atenţia: „Expoziţie la Târgu Mureş". Despre ce este vorba? Despre o expoziţie închinată „honvezilor" din cel de-al doilea război mondial, deci armatei horthyste! Expoziţie la care profesori de istorie ţin şi prelegeri „tematice" pentru tânăra generaţie!

Pe următoarea pagină Csiki Sándor comite un fel de pamflet, intitulat „Campionii compromisurilor" – de care ne vom ocupa pe larg în episodul următor. Deocamdată doar atât că, în scriitura respectivă, suntem calificaţi (noi, românii) drept invadatori, ocupanţi şi opresori!

Pe pagina a 5-a, în „Declarație de fidelitate”, se afirmă că în România nu mai există nici o forță politică în stare să împiedice transformarea țării într-o colonie americană – după defunctul model sovietic! (Ba chiar şi Chicago Sun Times, din care se citează, este comparat cu Pravda!)

Să trecem la cotidianul clujean Szabadság (22 ianuarie 2004). Citām de pe pagina a 4-a: *„Răspunsul quasi-militar care a întâmpinat tendințele autonomiste ale comunității maghiare din Ardeal reprezintă o gravă amenințare şi ar trebui să determine Ungaria să ceară protecție ONU!”* (Iată, deci, o primă confirmare a „strategiei”!!!)

Şi, în fine, mai semnalăm că pe prima pagină a cotidianului Kronika apare fotografia monumentului „Descălecătorului arpadian” – aşa cum arăta acesta înainte de-a fi dinamitat în 1916 – pe vechiul amplasament de pe „Tâmpa” din Braşov, iar crucea ce urmează a fi ridicată în acelaşi loc este arătată doar la pagina a 5-a, şi acolo în compania capului „descălecătorului” (care a supraviețuit exploziei şi este expus la parohia evanghelică din localitate).

Fireşte, în economia articolului spațiul atribuit „Crucii Reconcilierii” reprezintă cel mult 15%, restul fiind consacrat trecutului, prezentului şi viitorului (da: viitorului!) „descălecătorului” (după unele păreri – însuşi Arpad!).

Profităm de ocazie pentru a le comunica celor de la Kronika (dar şi d-lui consilier Aranyosi István din Braşov) că Arpad şi ai săi au descălecat în Pannonia – trecând pe la Ung – şi că, în consecință, monumentul cu pricina n-a avut (şi nu are) ce căuta în Ardeal. Ca atare, reamplasarea lui s-o gândească undeva în pusta respectivă, iar dacă vor neapărat niscaiva munți – să-i caute eventual în Carpații Păduroşi, dar nicidecum în cei Orientali, Meridionali sau Apuseni.

După „Ungaria Milenară”, numai un „Descălecător arpadian” ne mai lipseşte!!!

Agresorii pozează în victime

În post-scriptumul episodului precedent promiteam să revin la un articol din săptămânalul Erdélyi Napló, din care am oferit doar o mostră. Înainte, însă, să ilustrăm – tot din aceeaşi sursă – că cele reproduse din „Szabadság” nu reprezintă o interpretare izolată sau o răstălmăcire, ci o strategie asumată la nivel maghiaro-maghiar (şi nu numai):

„Uniunea Mondială a Ungurilor (UMU), în calitatea sa de membru fondator al MAERT (Magyar állandó értekezlet – Consiliul maghiar permanent – n.n.), sprijină cerința Consiliului Național Secuiesc (CNS) de a fi invitat la şedința MAERT, deoarece îl consideră un reprezentant legitim al maghiarimii – a declarat Patrubányi Miklos, preşedintele UMU. În acest sens, invită guvernul maghiar şi Departamentul pentru ungurii din afara granițelor să-şi clarifice poziția în legătură cu şedințele MAERT, date fiind numeroasele ilegalități înregistrate în ceea ce priveşte convocarea acestora. Astfel: unii membri fondatori sunt neglijați sau chiar ignorați, existând precedente când UMU, de pildă, nici n-a fost invitată. (...) Patrubányi a mai afirmat că răspunsul agresiv şi amenințător (fegyvercsörtetö = zăngănitor de arme – n.n.) cu care România a întâmpinat tendințele autonomiste ale maghiarimii ar îndreptăți Ungaria să ceară intervenția ONU, la fel cum a procedat Austria în legătură cu Tirolul de Sud. «UMU respinge amenințările Bucureştiului – care a reacționat quasi-militar la o inițiativă democratică – CSAT nefiind chemat să stabilească constituționalitatea acesteia, prerogative în acest sens având, în Uniunea Europeană (şi în viitoarea Europă Unită) doar Curțile Constituționale. Ne exprimăm speranța că autonomiile vor fi prevăzute şi în viitoarea Constituție Europeană. Pentru asta vom lupta» - a mai spus preşedintele UMU.” (Erdélyi Napló din 27 ianuarie 2004, sub titlul: „Bucureştiul reacționează quasi-militar la o inițiativă democratică”)

Iată, aşadar, jaloanele „strategiei” şi motivul pentru care afirmam, într-un capitol anterior, că ne aflăm abia la început şi că – după respingerea în parlament a proiectului de lege – ar fi o greşeală capitală să ne culcăm pe laurii „victoriei”.

Cât priveşte „neconstituţionalitatea” şi forul chemat s-o stabilească, prerogativele Curţii Constituţionale se referă la legi deja votate în parlament – şi nu la proiecte de lege sau iniţiative. Fireşte, legea (în flagrantă contradicţie cu primul articol al Constituţiei) nu va trece prin Parlamentul Român – iar Curţii Constituţionale îi va lipsi obiectul muncii.De altfel, se mizează pe cu totul altceva. În viitor, pe noua Constituţie Europeană (vezi ultimul pasaj reprodus) şi pe speranţa (activă!) că aceasta va prevedea şi respectiva (mult visată!) autonomie. Abia atunci îşi va putea intra în rol Curtea Constituţională, dacă nu cea a României – atunci cea a Europei Unite! Cât priveşte prezentul şi viitorul apropiat, se mizează, după cum am mai arătat, pe tensionarea relaţiilor româno-maghiare, pe resuscitarea atmosferei din 1990 şi – finalmente – pe protecţia (sau intervenţia) ONU, care a fost efectiv solicitată în 20 martie 1990 (vezi „Secesiunea Ardealului”, capitolul 30, pagina 178, sau „Romániai Magyar Szó”, nr. 75/22 martie 1990) şi, de asemenea, avută în vedere în anul 2000 – „în caz că stânga dură va ajunge la putere şi va trece la acţiuni punitive”!!!

În acest sens, reapariţia în prim-plan a d-lui Kincses Elöd – unul din artizanii evenimentelor din martie 1990 de la Târgu Mureş (şi dispărut pentru ani de zile după consumarea evenimentelor respective) – vine să confirme apelarea iterativă la scenariul de acum 14 ani. Iată ce putem citi, în acelaşi număr al Erdélyi Napló (şi în imediata vecinătate a articolului reprodus mai sus), sub semnătura „discretă” a lui Sz. L.:

„Eminentul avocat târgumureşan – Kincses Elöd, fost preşedinte al organizaţiei judeţene Mureş a UDMR, a analizat, într-o conferinţă de presă, declaraţiile preşedintelui României referitoare la statutul de autonomie al CNS. Declaraţiile recente ale lui Ion Iliescu – a apreciat Kincses – seamănă leit cu cele făcute în urmă cu 14 ani când, în 19 ianuarie 1990, pe fondul unor demonstraţii ale mediciniştilot maghiari din Târgu Mureş care au încins spiritele, acesta a vorbit pentru prima dată de separatism etnic şi segregaţie, trezind, prin aceasta, resentimente antimaghiare în opinia publică românească. Consecinţa firească a respectivei instigări a fost momentul martie 1990 – pogromul antimaghiar, în a cărui instrumentare un rol de seamă au jucat uniunea pseudoculturală Vatra Românească şi vârful de lance al acesteia – partidul

naționalist-extremist cunoscut sub numele de PUNR. După cum, actualele declarații ultranaționaliste ale lui Ion Iliescu trebuie interpretate în aceeaşi ordine de idei cu cele ale Partidului România Mare. În ceea ce priveşte decizia CSAT, Kincses a precizat: «Consiliul şi-a depăşit atribuțiile, eşuând în ridicol. Un proiect n-are cum să fie anticonstituțional, ci doar o lege, iar anticonstituționalitatea în acest caz o stabileşte exclusiv Curtea Constituțională» - a subliniat avocatul, care consideră că demnitatea de şef de stat presupune o atitudine mult mai responsabilă. «Dacă Ion Iliescu crede că un proiect de lege reclamă convocarea CSAT, atunci nimic nu s-a schimbat în România,am ajuns, după 14 ani de democrație originală, exact acolo de unde am plecat» - a concluzionat Kincses Elöd."

Va să zică aşa:

- evenimentele din martie 1990 de la Târgu Mureş au fost consecința directă a faptului că preşedintele Puterii provizorii de atunci – Ion Iliescu – şi-a permis să vorbească despre separatism şi segregație (realități pe care doar orbii nu le vedeau!) – şi nu rezultatul unui scenariu de tip „iugoslav" al cărui ultim semnal a fost discursul din 15 martie 1990 (difuzat în întreaga presă de limbă maghiară din România!) al preşedintelui Ungariei – Szürös Mátyas – prin care ungurii din Ardeal erau îndemnați, explicit, „să-şi facă singuri dreptate"?!!
- atunci, Iliescu a colaborat cu UVR şi PUNR – iar acum o face cu PRM!
- în cazul unui proiect, care n-are cum să devină lege (şi, ca atare, nici să ajungă sub incidența Curții Constituționale) – dar este profund anticonstituțional (atentând la suveranitatea, unitatea şi integritatea Țării), CSAT nu este chemat să se sesizeze şi să-şi expună poziția?!!
- constatarea unor fapte reale şi amenințătoare pentru siguranța națională (separatism, segregație, enclavizare etc.) – de către (întâmplător) acelaşi preşedinte al țării – înseamnă că în 14 ani nu s-a schimbat nimic, înseamnă că şeful statului este „iresponsabil", înseamnă că trebuie s-o luăm de la capăt cu „Târgu Mureşul" consecutiv „instigării antimaghiare" şi a „zăngănitului de arme" cu care partea română îşi permite să întâmpine atentatele la suveranitatea țării?!!

Ce-ar fi trebuit, în viziunea d-lui Kincses (şi nu numai), să se schimbe? După 14 ani de sistematică şi continuă spurcare a tot ceea ce este românesc, de contestare a tuturor valorilor trecute sau prezente, de „demitizare” în toate domeniile, de „istorie alternativă”, de jugulare în faşă a tot ce înseamnă patriotism, identitate proprie, demnitate naţională sau respect pentru însemnele sau sărbătorile naţionale ar fi trebuit, ca un corolar, să plecăm capul, să ne încovoiem spinarea şi să ne rugăm, ba de unul – ba de altul, să binevoiască a-şi decupa felia dorită din „alcătuirea artificială” numită România? Şi să le mai şi mulţumim pentru „favoarea” şi „onoarea” ce ni se face?!!

Iar dacă cei 14 ani de travaliu susţinut n-au reuşit să ne „mancurtizeze” integral, suntem ameninţaţi ba cu încă un „Martie Negru”, ba cu trupele ONU, ba cu te miri ce altceva?!!

Cum am ajuns aici? Cum am ajuns – printre (multe) altele – să fim şi dispreţuiţi (cele de mai sus fiind de neconceput fără dispreţ!) ? Simplu: ne-am făcut-o cu mâna noastră! Pentru că cele înşirate referitor la ultimii 14 ani au fost, fireşte, instrumentate din afară – dar punerea în practică ne aparţine! Şi aici îşi pot da mâna „elita civică”, istoricii, analiştii şi, bineînţeles, presa! Sau, mă rog, o parte a acestora. Dar una inadmisibil de mare. Care este procentul de naivi, de snobi, de manipulaţi, de mercenari – să stabilească alţii. Cert este că pentru bani sau „glorie” ne sinucidem, netezind calea celor ce abia aşteaptă să dispărem – dacă nu din Europa, din istoria românească a acestor meleaguri – pentru a ne lua, de această dată definitiv, locul.

Sau nu este aşa? A sosit momentul să reproducem promisul pamflet – în care rolul nostru este unul secundar, dar deplin edificator în ceea ce priveşte dispreţul pe care îl inspirăm:

„Proaspăt îmbogăţiţii campioni ai compromisului şi-au îngropat visele de tinereţe, precum un câine vagabond sătul osul cu măduvă. În anii chinuiţi ai adolescenţei încă îi mistuia focul revoltei şi jurau să schimbe lumea strâmbă în care, fără voia lor, s-au născut. Erau plini de viaţă, scrutau fără teamă stelele şi îşi asumau şi apărau cel mai de preţ bun: maghiaritatea. În acest spirit, fără să-şi piardă luciditatea, şi-au cristalizat viziunea: asupra pământului natal furat, asupra istoriei noastre îngropate sub munţi de minciună,

asupra bunurilor noastre luate cu japca şi asupra gloatei de lepădături care ne-a năpădit, reuşind să ne ocupe țara.

După care, pe nesimțite, treptat au început să-şi lepede verticalitatea şi intransigența națională.

Pentru că îmbuibații campioni ai defetismului şi-au îngropat visele de tinerețe, precum un maidanez ghiftuit osul însângerat. Şi în timp ce se îmbogățeau cu lăcomie, îşi storceau creierii pentru a elabora ideologii credibile, capabile să înlocuiască vechile idealuri părăsite cu laşitate. Astfel, au început să spună că simbolurile prezenței noastre, tricolorul național, limba maghiară nealterată, autonomia teritorială nu sunt atât de importante sau, oricum, n-a sosit încă vremea lor, prioritară fiind, deocamdată, puterea economică. Şi, în timp ce, fără ruşine, şi-au adjudecat-o cu vârf şi-ndesat, foştii lor tovarăşi de luptă au devenit, cu miile, cerşetori. Mai apoi, din ce în ce mai abili în plecăciuni, negocieri şi compromisuri, pentru a-şi spori considerabila avere s-au pretat la ticăloşii din ce în ce mai mari.

Pentru că protocordații campioni ai compromisului şi-au îngropat visele de tinerețe, precum un câine vagabond ospătat osul nud. Au învățat, la nivel de limbă maternă, orăcăitul opresorilor, au dibuit, cu operativitate, portițele balcanice ale parvenirii, au început să facă apologia «unității clicii» şi a «partidului unic». Gemând de plăcere şi cu un rânjet larg s-au pliat pe peisaj, ca pe un fotoliu de piele de căpătat. Iar în timp ce prosperau *î*n progresie geometrică, au început să-şi apere din ce în ce mai agresiv propriile interese, bunurile dobândite, funcțiile acaparate, pozițiile betonate şi, fireşte, noianul complicilor de limbă străină. (*...)*

Pentru că miliardarii campioni ai compromisului şi-au îngropat visul de tinerețe, precum câinele turbat osul cu măduvă. Şi pentru a-şi apăra bunurile agonisite au mers până acolo încât şi-au îngropat şi foştii camarazi care gândeau altfel. Dar, în această goană după acumulare, le-a scăpat ceva: pământul, sfântul pământ natal a ajuns în mâinile străinilor.

Până la urmă au ajuns şi ei sub glie. Unde, din hoiturile lor obeze au început să se ospăteze nişte viermi înfometați. Care conversau, fireşte, în limba invadatorilor, a ocupanților, a opresorilor. Viermii." („Campionii compromisului" – Erdélyi Napló din 20 ianuarie 2004)

Desigur, pamfletul (sau parabola) de mai sus are un alt mesaj principal, cu care putem fi – sau nu – de acord.

Să reținem, însă, mesajul care ne priveşte direct, din care răzbate, în primul rând, disprețul suveran cu care suntem tratați.

Dispreț pe care îl merităm. Dacă nu toți – sigur majoritatea covârşitoare a amintiților „formatori de opinie”. (Citeşte: UCIGAŞI CU SIMBRIE!)

Să dea Dumnezeu să apuc ziua când aceştia vor fi puşi la zid! (la zidul infamiei – cum altfel?)

Autonomia Banatului – în ultima ei ipostază

Desigur, vor fi fiind unii care să aştepte nişte comentarii la scriitura d-lui Csiki Sándor („Campionii compromisului”) reprodusă în finalul capitolului precedent. Ne pare rău dacă vom deziluziona, dar n-avem ce comenta. S-o facă, eventual, cei ce se recunosc în textul cu pricina, fireşte nu în postura de „invadator – ocupant – opresor” (care aparține, exclusiv, seminției d-lui Csiki!), ci în cea de „vierme”! (Evident, nu ne referim la „ospățul unde nu mănânci, ci eşti mâncat” – în varianta d-lui Csiki, ci la şleahta „formatorilor de opinie”, a „demitizatorilor” de meserie care tot aici se încadrează, fie că sunt „necrofagi”, fie doar „scatofagi”!)

Pe de altă parte, presa de limbă maghiară din țară ne oferă o recoltă atât de bogată şi variată încât numai de reveniri nu ne arde. Cu ce să începem? Cu ceva ce (iarăşi) lipseşte cu desăvârşire din presa românească – urmând ca, atunci când lucrurile se vor precipita, să asistăm (pentru a câta oară?) la mobilizări heirupiste şi pompieristice. Despre ce este vorba? Cităm (traducem, bineînțeles) din Erdélyi Napló nr. 644/3 februarie 2004:

„În lupta sa pentru autonomia regională a Banatului, Toro T. Tibor – deputat UDMR de Timiş – mizează în primul rând pe sprijinul omului politic liberal – Viorel Coifan. Toro consideră că experiența acestuia şi temeinica cunoaştere a uzanțelor occidentale în domeniul administrației publice sunt argumente suficiente pentru a realiza avantajele considerabile pe care le-ar presupune restructurarea Banatului pe principiile autodeterminării. După părerea reprezentantului comunității maghiare din Timişoara, deputatul român cu vederi liberale – deşi respectă, deocamdată, autoritatea conducerii centrale a PNL – va acționa, negreşit, în favoarea autonomiei. În această privință, Toro îl consideră ca pe un potențial aliat şi pe Sabin Gherman.

Deşi, pe plan local, Toro – ca reprezentant al Mişcării Civice Ardelene, respectiv al Consiliului Național Maghiar din Ardeal – a dus tratative doar cu liberalii, el contează şi pe colaborarea cu Acțiunea Populară. «Prezența Smarandei Enache este o garanție certă că tendințele noastre de autonomie regională vor trezi un ecou

pozitiv şi în rândul intelectualilor români grupați în Acțiu-nea Populară» - a afirmat, în acest sens, deputatul maghiar de Timiş.

Avantajele autodeterminării sunt conştientizate, cu precădere, în acele regiuni unde descentralizarea are tradiții seculare – a subliniat Toro. Domnia sa şi-a exprimat încrederea în înțelepciunea cetățenilor, care vor realiza că nu este vorba de o încercare de a impune autonomia , ci de – a
oferi o alternativă a cărei acceptare sau respingere va fi o chestiune de liberă opțiune. Iar exprimarea acesteia va constitui obiectul unui referendum." (Gurzo K. Enikö : „Autonomia Banatului la ordinea zilei – ecouri liberale favorabile")

Iată, aşadar, că „Spiritul Timişoarei" nu doarme. Iată că – după „revoluția central-europeană şi pregătită din timp" (cea a lui Tökés, fireşte, nu cea a românilor care scandau: „Azi în Timişoara, mâine-n toată țara!" şi care au dus-o, prin prezența lor neînfricată şi covârşitoare, la bun-sfârşit, deturnând-o de la scopul ei inițial!), după prima ediție a „Proclamației", în care figura autonomia teritorială, după Liga Transilvania-Banat a lui Sabin Gherman – asistăm la o nouă recidivă, instrumentată de această dată de Toro T. Tibor, nimeni altul decât vicepreşedintele Consiliului Național Maghiar din Ardeal şi şeful Blocului Reformist (transformat, din motive tactice, în Mişcare Reformistă) din UDMR!!!

În paranteză fie spus, poate pentru prima oară în ultimii 10 ani regret că scriu (numai) la un săptămânal – unul şi acelaşi – şi am încetat orice colaborare cu vreun cotidian. De ce? Pentru că „filonul" descoperit ar merita o „decopertare" imediată şi într-un tiraj „național". Pe de altă parte, mă consolez cu perspectiva (incertă – de altfel) de a mă amuza citind năstruşnicele titluri ce vor apărea (dacă şi când) în diverse publicații care de care mai „avizate". Parcă le şi văd:

- „Paradoxul zilei";
- „Lovitură de teatru la Timişoara!";
- „Un non-sens: radicalul etnicist Toro în ograda lui Sabin Gherman";
- „Liberalii vor să-şi asigure şi votul radicalilor din UDMR";
- „Liantul refacerii CDR".... Şi aşa mai departe.

Cu riscul de a ne repeta, va trebui să spunem (pentru a câta oară?!) că nu este vorba de nici un paradox, non-sens etc., de nici o

stratagemă politicianistă şi de nici o lovitură de teatru (nici măcar de „teatru în teatru”), ci de o realitate strategico-tactică definită, cândva, de însuşi Marko Béla prin magistrala formulare: „Diversificarea mijloacelor nu înseamnă competiție, ci complementaritate”!

Ce caută Toro Tibor – considerat radical-etnicist prin excelență – în „ograda lui Sabin Gherman”? Noi am inversa întrebarea: ce-a căutat Sabin Gherman – ca invitat de onoare – la şedința (de la finele anului 2002) în care Blocul Reformist, „pentru a-şi dobândi libertatea de acțiune”, s-a transformat în Mişcare Reformistă? Ce-a căutat acelaşi „sătul de România” şi la alte întruniri ale celor ce puneau la cale înființarea CNS şi CNMT (unde acesta şi-a oferit nu numai colaborarea, ci şi reprezentarea parlamentară – prin „Partidul Ardelenilor” – a maghiarimii din Ardeal, în caz că UDMR nu mai întruneşte pragul de cinci la sută!)? Ce-a căutat preşedintele LTB la Editura Erdélyi Hirado (a lui Szöcs Géza) când cu publicarea volumului „M-am săturat de România” (reacții de presă la...)? Şi am putea continua la nesfârşit cu aceste întrebări, care pun sub semnul îndoielii (ca să ne exprimăm eufemistic) caracterul românesc – sau măcar transetnic – al îndeletnicirilor regionaliste ale lui Sabin Gherman.

Pe de altă parte, cine a introdus, în 26 martie 1999, modelul regional transetnic (sub forma unei „propuneri pentru modificarea programului” intitulată „Politica regională a Uniunii”) în UDMR? Nimeni altul decât „Blocul Reformist”, sub semnătura lui Toro T. Tibor şi a lui Szilágyi Zsolt!

Încep să se limpezească lucrurile?

Dacă nu, s-o luăm mai sistematic şi să începem cu începutul.

Cine a caracterizat revoluția de la Timişoara drept o „revoluție central-europeană – pregătită din timp, care a fost deturnată, pe parcurs, de la obiectivele ei inițiale”? Politologul maghiar Mólnár Gusztáv – părintele „modelului regional transetnic” – la simpozionul „Anno Mirabilis” (Timişoara, 1999).

Ce-a mai declarat, cu aceeaşi ocazie, acelaşi politolog maghiar? Cităm:

„În ce constă revoluția paşnică ce se derulează în zilele noastre? Europa Centrală, din punct de vedere geopolitic, astăzi nu mai există: ea s-a integrat în Occident, ceea ce reprezintă un fapt deosebit de pozitiv. A apărut o nouă frontieră, iar aceasta constituie

problema prioritară a prezentului. Să ne gândim la Voievodina, Transilvania şi Banat, provincii ce prin tradiţie istorică, mentalitate, cultură şi opţiune politică aparţin Europei Centrale, reprezentând entităţi particulare şi discordante în contextul actual de apartenenţă, statele tutelare respective (adică Serbia şi România – n.n.) fiind funciar marcate de trăsături caracteristice Sud-Estului european. Aceste provincii sunt în plin proces de revoluţie paşnică, pentru a-şi dobândi o identitate proprie." (fragment din textul reprodus în Romániai Magyar Szó nr. 3285/30 decembrie 1999).

Cine a introdus, pe filiera Toro-Szilágyi, conceptul „revoluţiei paşnice pentru o nouă identitate" (adică „modelul regional transetnic") în UDMR? Nimeni altul, decât acelaşi politolog maghiar – Molnár Gusztáv! (Detalii şi surse în „Chestiunea Transilvaniei versus Problema transilvană").

Deci: „identitate proprie" pentru întreg Ardealul (Transilvania + Banat + Crişana + Maramureş) – provincie ce aparţine de drept Europei Centrale. Numai ea! (nu şi restul României).

Ce înseamnă „identitate proprie"? Înseamnă independenţă sau măcar autonomie lărgită de tip scoţian. (De altfel, devoluţia scoţiană i-a şi servit drept model politologului maghiar – vezi „Problema transilvană", Polirom, Iaşi, 1999.) Şi nu mai mult de atâta! Dacă în 1993 Molnár Gusztáv (şi cei aflaţi în spatele acestuia) mai sperau încă la mai mult, mărturie stând un text de pe Internet din 3 iunie – www. Internetto. hu/babel/vagvolgyi/molnar & htm (*„Vecinii noştri sau vor înţelege tendinţele de descentralizare ale acestor provincii ce aparţin, istoriceşte, Europei Centrale, sau, pur şi simplu, le vor pierde, părţile mai europene desprinzându-se de cele mai puţin europene. Atunci va fi o altă Serbie şi o altă Românie, dar, negreşit, va fi şi o altă Ungarie! Care îşi va recupera teritoriile ce i-au fost furate"),* după consumarea experienţei iugoslave (cu „pagubele ei colaterale") şi în noua conjunctură internaţională se pare că „slobozenie" nu există decât pentru o „nouă identitate". Care poate însemna, cel mult, independenţă – în condiţiile unei confederaţii de tip helvetic (model regăsibil, de altfel, în toate paleativele, în toate soluţiile de compromis avansate de către partea maghiară, de la cea a lui Apponyi din 1920 – şi până la cea la care trudeşte, de câţiva ani încoace, politologul maghiar Molnár Gusztáv, împreună cu acoliţii săi „transetnici").

Mai este ceva de lămurit în legătură cu diversificarea mijloacelor („care nu înseamnă competiție, ci complementaritate”!)? Mai este nevoie de alte argumente pentru a demonstra că acțiunile aparent disparate şi contradictorii precum şi protagoniştii (aparent) antagonişti ai acestora vizează, în final, unul şi acelaşi scop, unul şi acelaşi teritoriu?

Desigur, acolo unde există o preponderență maghiară notabilă (în secuime – de pildă) se merge pe modelul etnic, unde prezența acestora este nesemnificativă (bunăoară în Banat) se merge pe modelul regional transetnic. Dar operatorii sunt aceeaşi! Iar „românii” de tipul Sabin Gherman sau Smaranda Enache (măritată Szokoly!) nu sunt decât nişte unelte, nişte „exponate de vitrină” menite a acredita pretinsul caracter transetnic al regionalismului cu pricina.

Cât priveşte „ecourile liberale favorabile” (ceea ce ar presupune mai mult decât un Coifan – sau 2-3 coifani), ne cam îndoim de realitatea acestora, mai ales într-un an electoral. (În paranteză fie spus, alături de LTB, singura formațiune politică notabilă – invocată, în repetate rânduri, ca şi adeptă a regionalizării – a fost PNȚCD-ul d-lui Ciorbea!)

Şi, în fine, în ceea ce priveşte „conştientizarea avantajelor autodeterminării” cu precădere în regiuni unde „descentralizarea are tradiții seculare”, trebuie să spunem că Banatul are, într-adevăr, astfel de tradiții, numai că ele au fost de natură strict militară şi sub egidă pur austriacă. (Definitorie, în acest sens, este declarația d-lui Oancea – întâiul primar post-decembrist al Timişoarei – făcută în următorii termeni: „Mă simt mai aproape de Viena decât de Bucureşti”!) Ne îndoim că aceste „rădăcini” mai au adâncimea şi amploarea care să asigure succesul inițiativei d-lui Toro, la un eventual referendum!

Oricum, „mişcarea” este în continuă (şi crescândă) efervescență, ceea ce nu poate să nu ne îngrijoreze pe noi, ardelenii. Fireşte, nu pe „autohtonii” secui, nu pe „descălecătorii arpadieni”, nici pe cozile de topor ale acestora, ci pe românii ardeleni – aflați, din timpuri imemoriale, în vatra lor străbună – şi care reprezintă, totuşi, 80 la sută din actuala populație a provinciei.

Şi care nu vor să ajungă (sau să fie puşi) în situația să-şi facă singuri dreptate!

Scrisoare deschisă d-lui Szász István Tas

Stimate d-le Dr. Szász, sau – de ce nu? – dragă Tasi, chiar dacă nu ne-am mai văzut (sau auzit) de peste 20 de ani.

Te urmăresc de mult în paginile „săptămânalului civic" Erdélyi Napló – unde semnezi o rubrică de referinţă. Ţi-am admirat elocinţa, talentul şi, nu în ultimul rând, stilul – cu rezonanţe când de amvon, când amintind de cronicarii vremurilor apuse. Ceea ce nu înseamnă, fireşte, că pot fi de acord cu mesajul articolelor tale, chiar dacă, în general, te ocupi de probleme „globale" ale maghiarimii (şi o faci la nivel sociologic şi de filosofie a istoriei), chiar dacă ai încercat, cu consecvenţă, să nu depăşeşti limitele bunului simţ şi ale fair-playului, chiar dacă, de regulă, ai preferat maidanului „tabla de şah" şi chiar dacă, pe undeva, te înţeleg iar demersul tău mi se pare, în contextul dat, firesc.

De ce te abordez, de această dată, direct şi apelând la o scrisoare deschisă? Pentru că nu-ţi cunosc adresa şi, pe de altă parte, pentru că cele ce am a-ţi spune te privesc nu numai pe tine, ci şi pe toţi cei ce gândesc, vorbesc şi acţionează la fel. Şi, fireşte, pentru că „Scrisoarea dintr-o ţară ameninţată în securitatea ei" (Erdélyi Napló din 10 februarie 2004) – un pamflet ce-ţi aparţine – pare a contrazice, într-o anumită măsură, aprecierile făcute la adresa scrisului tău şi, totodată, mă face să cred că te cam lasă memoria sau (mai rău) începe să devină o facultate „selectivă"! Citez:

„Dragii mei prieteni de-acolo, din prea-frumoasa patrie mică pe care, spre norocul vostru, cei din palatul dezmăţului de lângă Paris au croit-o mai mare!

În calitatea mea de fost compatriot – devenit între timp un recunoscător cetăţean al patriei-mame – mă adresez vouă, celor ce trăiţi acolo din bunăvoinţa unui blajin şi ospitalier popor prieten, într-o mare şi inestimabil de valoroasă siguranţă. Vă rog să mă ascultaţi.

Ne paşte o mare primejdie, pe noi – cei ce n-am avut şansa voastră unică de-a beneficia, prin graţia istoriei, de protecţia unui străvechi şi civilizat popor european, plin de mărinimie şi predestinat a întemeia edificii statale. Unde e splendoarea

începutului de veac, unde sunteți voi Alba Iulia, 1 decembrie şi 4 iunie?!

Noi aici, dragi prieteni, dospim în suc propriu şi aşteptăm – în ciuda nevolniciei noastre şi exclusiv datorită poziției geografice şi aportului „foştilor" reveniți la cârma țării – să accedem, nemeritat, în Comunitatea de mare viitor a continentului

Dar vai, există unii care nu vor asta, care nu-i recunosc pe. genialii conducători renăscuți – cei ce au reuşit miraculoasa performanță de a „capitaliza" realizările socialismului.

Adevăr grăiesc vouă: patria-mamă este în pericol! Şi-atunci din nou vouă vă va reveni sarcina de a salva nația, de a-i asigura supraviețuirea întru viitor – aşa cum au făcut-o, cândva, înaintaşii. Vouă, care sunteți oaspeții unui minunat şi tolerant popor, care v-a oferit străvechea sa cultură.

Pentru că această țară (Ungaria – n.n.) se confruntă cu atacul unor forțe periculoase. Este vorba de «cercurile civice» ce proliferează precum buruienile pe un teren cultivat, pozând în flori ornamentale – dar distrugând culturile."

Mă opresc aici cu redarea in extenso, următoarea coloană conținând un rezumat, redat în aceeaşi manieră, a conflictelor dintre Puterea socialistă şi Opoziția „civică" (conservatoare, creştin-democrată etc.), în care, bineînțeles, retorica inversată susține acelaşi atac disimulat asupra MSZP-ului, până şi arderea în public a drapelului Israelului fiind sugerată a fi o provocare socialistă – şi nu o expresie a antisemitismului „Cercurilor Civice".

Să rămânem, însă, la mesajul direct (şi nu la cel cifrat) şi să ne reîntoarcem la text:

Adevăr zic vouă, a bătut ultimul ceas de siguranță. Dar ce puteți voi înțelege din toate acestea, acolo unde totul emană pace, rânduială europeană şi ospitalitate?

Speranțe încă mai sunt. Partidul şi Guvernul, confruntate cu aceste teribile încercări, au renunțat la vile şi întreprinderi-căpuşe şi s-au concentrat pe apărare. Cei în drept au fost atenționați asupra necesității anihilării acestor forțe periculoase, ilegale şi destructive. (...) Au fost antrenate în acest scop şi bravele detaşamente revoluționare ale tineretului de stânga. Duşmanul trebuie stârpit fără crutare – până-n faşe! Pentru că acesta nu doarme! Ca şi atunci când încă se numea duşman de clasă. (...)

Nu de acele vechi delimitări de hotare – care v-au fericit pe voi pentru vecii vecilor – trebuie să ne ocupăm, ele fiind reconsfințite, cu şampanie, de curând şi pe plan local, ci duşmanii poporului trebuie obligați la o delimitare: față de monştrii pe care i-au născut!

Trăiască Patria! .Linişte-n țară!
Cercurile Civice – afară!" (Szász István Tas)

Sper, dragă Tasi, că traducerea te mulțumeşte (în final ți-am găsit chiar şi o rimă aproape perfectă – la „Eljen a Haza! Polgári Körök, menjetek haza!).

Cât priveşte „retorica inversată" şi fondul real al problemei, sunt mai multe piste. Cu care să începem? Sau să stabilim mai întâi „ideile principale" – fără nicio decriptare? Dacă n-ai nimic împotrivă, aş opta pentru aceasta din urmă. Deci:

- aveți două patrii: una mai mare – Ungaria propriu-zisă (sau Patria-mamă) şi una mai mică (deşi croită mai mare la Trianon) – Ardealul;
- Ungaria este periclitată în securitatea ei datorită „cercurilor civice" care atacă conducerea constituțională a țării, Puterea legal constituită în urma alegerilor democratice din 2002;
- această putere este contestată pentru că ar fi neocomunistă, nelegitimă şi, ca atare, nedemnă să integreze Ungaria în UE;
- Dreapta maghiară este asimilată cu „duşmanul de clasă" şi trebuie stârpită radical de către Puterea socialistă; mai ales că îşi mai şi denunță țara în străinătate;
- nu granițele trianonice – recunoscute (în fine) şi de către Ungaria – trebuie desființate, ci duşmanii poporului („civicii") care şi-au propus să le anuleze trebuie îngrădiți şi reduşi la tăcere; - toate acestea nu pot fi înțelese de către ungurii din „Patria Mică" (Ardealul) care, printr-un cadou al istoriei, au fost adoptați de către un străvechi, civilizat, blajin, mărinimos, ospitalier, tolerant şi prietenos popor european – cel român – care le oferă protecție şi securitate totală.

Asta ai scris, dragă Tasi, şi, bineînțeles, cu intenția de-a fi înțeles exact pe dos. N-am să mă apuc acum să „developez negativul" – pentru că ar fi o pierdere de vreme şi, pe de altă parte, pentru că „gura păcătosului adevăr grăieşte", măcar din când în când, drept care retorica ta inversă şchioapătă pe ici – pe colo, uneori la nivel de nuanță, alteori chiar la nivel de esență. În consecință, voi

trece, cu voia ta (sau fără), la analiza „ideilor" – în ordinea enunțării acestora

Să începem cu cele două patrii. Or fi ele două, dar în cea de a doua (România) sunteți o minoritate națională ce reprezintă un procent de puțin peste 6. Iar în Ardeal sunteți în jur de 18 la sută. Cât priveşte „croiala" prea mare de la Trianon, eu aş zice că aceasta a fost mai degrabă prea mică, altfel n-ar fi rămas la voi 500.000 de români, majoritatea acestora în județul Békés şi în cele limitrofe (asta datorită prietenilor voştri italieni care, deşi de gintă latină, s-au dat de ceasul morții să vă lase chiar întregul „Partium"!). Că din cei 500.000 au mai rămas vreo 12.000 este deja o altă chestiune, care ține de „discriminarea pozitivă", „toleranța" şi „europenismul" cu care i-ați tratat.

Cât priveşte „Ungaria propriu-zisă", sintagma (sau insinuarea) nu-mi aparține – provine tot de la voi. Deschide te rog Révai Nagy Lexikona (ediția 1914) – volumul „Lovas-Mons", la „Magyarország története" şi vei regăsi sintagma la „Kiss czimer" – valabilă şi folosită doar pe teritoriul „Ungariei propriu-zise", restul teritoriilor (inclusiv Ardealul) fiind considerate, chiar şi pe vremea dualismului, doar „țări asociate ale Coroanei Maghiare" (rămăşiță a suzeranității de tip feudal – ceva la ordinea zilei în relațiile interstatale din evul mediu). Şi cu asta am intrat în miezul problemei în ceea ce priveşte „a kissebbik haza". La acelaşi capitol din acelaşi volum vei vedea, inclusiv pe o hartă de epocă (896), cele trei voievodate româneşti (elementul slav era deja în curs de asimilare) ale lui Menumorut („mare şef" – în celtica veche!), Glad şi Gelu, care ocupau întreg spațiul dintre arcul carpatic şi Tisa. Voievodatul Transilvaniei nu voi – ci noi l-am înființat, iar luarea lui în stăpânire a durat secole. Abia după „Bobâlna" (1437) şi consecutiv alianței cu alți intruşi colonizați (Unio Trium Nationum – unguri, saşi şi secui) ați reuşit să ne îngenunchiați, dar bucuria v-a fost de scurtă durată: la 1526 Ungaria a fost transformată în paşalâc. Este adevărat că pentru Ardeal (devenit principat sub suzeranitate otomană, până atunci fiind voievodat sub suzeranitate maghiară), din punctul nostru de vedere, al românilor, transformările amintite au avut un efect negativ: o bună parte din nobilimea ungară (din Ungaria propriu-zisă – devenită paşalâc) s-a refugiat aici, schimbând componența etnică şi raportul de forțe (ceea ce nu înseamnă că elementul românesc n-ar fi rămas de

departe majoritar, doar că era lipsit de drepturi, aristocrație proprie şi mijloace militare adecvate). De altfel, atunci când vorbeşti de „înaintaşii care au salvat națiunea maghiară (nobilimea – „herrenvolk”-ul vostru!) asigurându-i supraviețuirea”, exact la acest exod te referi. Numai că, după 150 de ani, atât Ungaria, cât şi Ardealul au devenit – separat! – părți componente ale Imperiului Habsburgic. (Nu mai amintesc că între timp, pe la 1600, s-a consumat momentul Mihai Viteazul – care a demonstrat, simbolic, atât unitatea vechii Dacii, cât şi pe cea a viitoarei Românii!).

În 1848 ați pierdut pentru că n-ați vrut altceva decât să schimbați jugul austriac cu unul maghiar, iar de existența celorlalte popoare ale imperiului nici măcar n-ați vrut să ştiți.

În 1867 ați exploatat ascensiunea Germaniei şi slăbiciunea Habsburgilor şi ați reuşit, în statul dualist, să încorporați – pentru prima dată efectiv şi pentru o durată de 50 de ani – Ardealul.

Asta ar fi, dragă Tasi, scurta poveste a „drepturilor” voastre asupra celei de „a doua patrii”. Şi, ca să spun tot adevărul, şansa voastră de a vă depăşi, cantitativ, statutul şi proporția de colonişti (veacuri în şir n-ați fost mai mulți decât saşii sau secuii, ba dimpotrivă; mai mult: toate oraşele pe care vi le revendicați au fost înălțate de către saşi, pe vechi vetre româneşti!), pe lângă infuzia din vremea principatului (şi a paşalâcului), ea a fost asigurată şi de masivul aport din 1940, când au fost (tot) colonizați în jur de 400.000 de unguri din patria-mamă – pentru a realiza (fără succes, de altfel) majoritatea maghiară în Ardealul de Nord răpit prin Diktatul de la Viena şi a materializa mult visatul „coridor” spre secuime. Colonişti ce în 1945 – în loc să fie expulzați – au primit, la ordinul lui Stalin (şi grație colaboraționismului vostru fervent cu ocupantul sovietic!) cetățenia română!!!

Fără aceste două infuzii samavolnice, stimate Tasi, numărul vostru s-ar cifra, astăzi, în Ardeal, la maximum 4-5 sute de mii, din care cel puțin 80 la sută secui. Care secui nu-s unguri, ci urmaşi ai avarilor – colonizați (din nordul Pannoniei) pe la 1200. (Aprecierea nu-mi aparține, fiind luată exclusiv din surse secuieşti.)

Cât priveşte conflictul dintre Dreapta şi Stânga maghiară, dintre FIDESZ-MDF şi MSZP-SZDSZ, dintre socialişti şi civici, totul se reduce, în esență, la o chestiune de conjunctură şi de întâmplare. Ca şi în 1996-'97. Atunci a fost vorba de integrarea în

NATO – acum de integrarea în UE. Asta – în ceea ce priveşte conjunctura. Iar întâmplarea a făcut ca şi atunci, şi acum, la guvernare să fie socialiştii. Dreapta şi atunci a tunat şi a fulgerat – şi o face şi acum. În 1996 împotriva semnării Tratatului cu România (condiţie sine qua non a aderării la NATO a Ungariei) pentru că prevedea inviolabilitatea graniţelor şi nu prevedea (măcar) autonomia secuilor, astăzi împotriva MSZP pentru că nu sprijină aceeaşi autonomie (şi altele conexe), acestea nefiind agreate la Bruxelles şi Strasbourg şi putând periclita integrarea Ungariei în UE, ba chiar şi împotriva Europei şi a ideii de aderare – dată fiind lipsa de receptivitate a forurilor europene faţă de pretenţiile Dreptei maghiare (şi nu numai!) vizavi de „Ungaria tuturor ungurilor", de „unificarea transfrontalieră a mult sfârtecatei naţiuni maghiare", de „autodeterminarea părţilor rupte din Ungaria la Trianon" şi aşa mai departe. Şi nu numai Dreapta, pentru că cel ce a cerut Consiliului de Securitate al ONU să intervină, în 1990, în Ardeal a fost socialistul Horn Gyula! Iar Kovács Lászlo, preşedintele Partidului Socialist Ungar, în 1996 încă vorbea (şi nu oriunde – ci în Parlament!) despre cele două Diktate (Trianon 1920 şi Paris 1947!) care au sfârtecat Ungaria!!!

Sau nu este aşa, dragă Tasi? Ba aşa este, iar singura „vină" a socialiştilor este că – de fiecare dată – pe ei a căzut măgăreaţa! Şi, pe de altă parte, se pare că aceştia au totuşi înţelepciunea de a pune mai presus interesele integraţioniste ale Ungariei. Sau, altfel spus, de a nu lăsa vrabia din mână pentru cea de pe gard!

Iar în ceea ce priveşte acţiunile efective: cine a ameninţat că strânge peste 400.000 de oameni şi dărâmă guvernul? Nu cei de la „Pajzs" (Scutul) – organizaţie prin excelenţă de dreapta?

Cu tot regretul, va trebui să amân restul pe săptămâna viitoare, când vom discuta, cu precădere, despre cât de prigonit ai fost tu, Tasi, în România (recte Ardeal) şi, mai cu seamă, despre etnia celor ce te-au prigonit, efectiv, în anii '50.

Scrisoare deschisă d-lui Szász István Tas (II)

Înainte de a vorbi despre prigoniţi şi prigonitori (cu referire la realităţile post-trianonice, fireşte, pentru că înainte vreme relaţia cu pricina era atât de limpede şi de bătută în cuie în cronicile vremii sau chiar în istoriografia voastră oficială de dinainte de Trianon, încât numai o minte bolnavă sau un demers lipsit de cel mai elementar bun-simţ ar mai putea s-o conteste), va trebui, dragă Tasi, să discutăm puţin despre pretinsul vostru ascendent cultural, despre „străvechea voastră civilizaţie" şi aroga(n)ta voastră „menire istorică" de-a stăpâni, organiza statal şi civiliza bazinul carpatic.

Dragul meu, ştiu că eşti de viţă nobilă, îţi ştiu impunătoarea casă familială (în stil neogotic) din cartierul Andrei Mureşan (sau, dacă vrei, „Tisztviselötelep"), îţi ştiu şi cripta (la fel de impunătoare) din „Házsongárdi Temetö" (Cimitirul Central din Cluj-Napoca) şi vă ştiu şi toate ifosele de „zsentrifészek" – şi nu din exterior, ci din interior: una din bunicile mamei mele a fost Zilahi Kiss Eliz (este suficient dacă înţelegem noi doi despre ce este vorba!). Aşa stând lucrurile, mai lăsaţi-o dracului cu „străvechea voastră civilizaţie" şi terminaţi cu „menirea istorică" şi, mai ales, cu ironiile la adresa altora.

Ce ştiaţi voi, la urma urmei, în 896 – când aţi năvălit pentru prima dată în Europa (că nici Caspica, nici arealul Ural-Altai şi nici Atelcuzul – sau, dacă vrei, Etelköz-ul – nu prea sunt în Europa!)? Ştiaţi să vânaţi, să pescuiţi, să călăriţi, să ucideţi şi să jefuiţi. Atât – şi nimic altceva! N-aveaţi nici măcar noţiunile de casă, acasă sau patrie! Şi de unde să le fi avut? Dormeaţi în „iurte" – echivalent de cort (că de „locuit" n-aveaţi timp!), case nici măcar n-aţi văzut până atunci, iar de patrie ce să mai vorbim la nişte triburi nomade care trăiau, practic, din jaf – acesta fiind mult mai rentabil decât vânatul sau pescuitul?!

Când au început să vă mijească în tărtăcuţă noţiunile de casă, acasă şi patrie? Fireşte, nu în primii 60 de ani când aţi „civilizat" Europa în lung şi-n lat prin foc şi sabie, ci după 955, după „Augsburg". Ce-a fost acolo? A fost că voi nu ştiaţi decât să atacaţi prin surprindere, să jefuiţi şi să fugiţi cu prada. Iar acolo la

Augsburg, în 955, după ce ați aplicat „rețeta” aşezărilor lipsite de apărare din vecinătate, în loc s-o tuliți ca de obicei, ați avut nefericita inspirație să atacați şi cetatea – unde întâmplător se afla Otto der Grosse cu armata sa. Care v-au făcut praf şi pulbere. Iar cei care ați scăpat, fie că v-ați înecat în Lech, fie ați ars în satele pe care voi înşivă le-ați incendiat cu puțin timp înainte, fie că v-au ucis țăranii bavarezi care au mai supraviețuit. Astfel încât, după „Res gestae Saxonicae” (Widukind), din toți bărbații valizi a trei triburi (din totalul de 7) s-au mai întors în tabăra din Pannonia doar şapte!

De-aici vi se trage sedentarizarea (că şefii celor patru triburi „de-acasă” au avut totuşi mintea să opteze pentru supraviețuire!), renunțarea la a mai „civiliza” Europa şi, la scurt timp, creştinarea şi acceptarea tutelei romano-germane. Şi tot de aici vi se trage şi faptul că atât ház (casă), cât şi haza (care înseamnă şi acasă – şi patrie!) provin de la germanul Haus (casă)!!! (Drept care, lozinca ta cu „Eljen a haza, Polgári körök menjetek haza” n-a fost prea inspirată!)

Aşa cu „străvechea voastră civilizație”! Să mai adaug că laleaua – unicul motiv floral decorativ din arta voastră populară – a fost adusă în Europa Centrală abia în secolul 16?! („Természettudományi Kislexikon”, Akadémiai Kiado, Budapest, 1971, pagina 707).

Să rămânem, însă, la creştinare şi la întâiul vostru rege catolic. Cum se numea István înainte de „creştinare”? Se numea Voicu (pe care voi l-ați stâlcit în Vaik) şi nu s-a creştinat, ci şi-a schimbat doar confesiunea: din ortodox a devenit romano-catolic!

Asta n-ai ştiut-o, dragă Tasi? O vei afla, cu dovezile de rigoare, în curând. (Păcat că rubensianul vostru Benczur Gyula – cel ce a pus atâta râvnă şi talent în imortalizarea scenei – nu mai are cum s-o afle).

Ca atare, îți (vă) place sau nu, toată dinastia zisă arpadiană de după Szent István a fost de origine românească

Şi dacă tot am ajuns la „vocația de a întemeia state”, să mai fac nişte precizări. De ce Transilvania a fost voievodat („vajdaság”) până în 1541? Pentru că a fost întemeiat de români, iar atunci când, în fine, ați reuşit (în condițiile schițate în prima parte) să-l subjugați, ați preluat modelul statal şi administrativ românesc – voi neavând nici cunoştințe şi nici (sau cu atât mai puțin) tradiții în acest sens!

De ce după stingerea dinastiei „arpadiene” (1301) ați avut regi de orice nație (francezi, italieni, germani, polonezi, români etc.) numai unguri nu? Pentru că aveați „menirea istorică” şi „vocația” de a întemeia şi conduce state?

De ce singura dinastie care v-a adus, într-adevăr, faimă şi glorie (printr-un regent şi un rege) a fost tot românească – cea a Corvineştilor? (Aici şi Révai Nagy Lexikona recunoaşte genealogia: Matei, fiul lui Iancu de Hunedoara, nepotul lui Voicu de Hunedoara şi strănepotul lui Şerban – cneaz valah; mai mult, şi mama lui Iancu este pomenită ca româncă de viță nobilă: „Densuşi nemes oláh családbol származo Morsána Erzsébet”!)

Ce părere ai, dragul meu Tasi? Îți mai arde de ironii?

Să mergem însă mai departe. Unde v-au fost amintitele virtuți în cei 150 de ani de robie turcească, din care v-au scos austriecii – voi fără să mişcați un deget” (drept care v-au şi încorporat în imperiu!).

De ce v-au trebuit (încă) 150 de ani ca să vă ridicați împotriva Habsburgilor (profitând şi atunci de un context general-european)?

Ar mai fi multe de spus – să nu lungim însă vorba. Nimeni nu vă neagă civilizația şi cultura, numai că tot ce ştiți ați învățat şi preluat inițial de la noi, românii, şi, ulterior, de la austrieci. Vă place sau nu, ăsta e adevărul.

Cât priveşte prigoana post-trianonică, să revedem nişte date, tot din surse maghiare. (De altfel, şi chestiunea cu „Augsburgi csata” am scos-o tot din reputatul vostru Révai Nagy Lexikona – ediția 1911-1914.)

Să încep cu o declarație a marelui vostru literat – Faludy György:

„În perioada interbelică ungurii din Ardeal se bucurau de mai multă libertate decât cei din Ungaria, astfel că mulți scriitori maghiari din patria-mamă, pentru a eluda cenzura horthystă, veneau să-şi publice operele în România, de pildă în revista Korunk din Braşov”. (Declarație făcută la emisiunea în limba maghiară a TVR din 8 octombrie 1990 – şi, ca prin minune, necenzurată!)

Vei spune, probabil, că este o simplă părere a unui octogenar alăuzit de cap. Atunci s-o luăm altfel:

- ați avut voi, în Ungaria, vot universal, direct şi secret în perioada interbelică? N-ați avut!
- ați făcut, în aceeaşi perioadă, vreo reformă agrară? N-ați făcut!
- a fost regimul lui Horthy primul regim fascist din Europa? A fost!
- a făcut el „ordine" în Ungaria (masacrând peste 5.000 de opozanți, aruncând în lagăre şi închisori alți 70.000, obligând la emigrare 100.000 etc.)? A făcut!

A dat el, primul în Europa, „Legea privind privarea evreilor din Ungaria de drepturi cetățeneşti"? A dat!

Avea dreptate bătrânul Faludy? Evident! Şi nu numai în ceea ce priveşte lipsa de libertate şi cenzura ce domneau în Ungaria interbelică. Să vedem, în paralel, situația din România – tot din surse maghiare.

Dintr-o statistică apărută, în 1928, în revista clujeană „Erdélyi Irodalmi Szemle" rezultă că între 1919-1928 au fost publicate, în Ardeal, 3186 (trei mii una sută optzeci şi şase) cărți în limba maghiară. Deci, o medie anuală de 320 de volume. Atunci când, în 1913, de pildă, în Ardealul stăpânit de unguri au apărut doar 77 (şaptezeci şi şapte) de cărți). În aceeaşi ordine de idei, György Lajos, în „Viața culturală a ungurilor din Transilvania", constată că între 1919-1924 au fost publicate, în Ardeal, 1066 cărți ungureşti, tot atâtea câte au apărut în cele două decenii premergătoare lui 1919. Acelaşi autor remarcă, în opera citată, că din cele 233 tipografii existente în Ardeal (în 1924) 147 erau ungureşti, deci 61,8 la sută. În ceea ce priveşte presa de limbă maghiară din Ardeal în perioada interbelică, este suficient să amintesc că în 1934, de pildă, existau 42 de cotidiene, 52 de săptămânale şi 9 publicații cu apariție lunară. Ceea ce reprezintă de zece ori mai mult decât publicațiile existente în 1917, sub stăpânire maghiară.

Mai este cazul să continui?

Avea întru totul dreptate „alăuzitul" Faludy? Ba bine că nu! Şi-atunci, dragă Tasi, cum de nu vă crapă obrazul de ruşine să vă mai plângeți de prigoană, insecuritate şi deznaționalizare? Mai ales că pe toate acestea – şi încă multe altele – le-ați avut şi în perioada post-belică. Mai mult, ca unica forță colaboraționistă (în bloc!) cu ocupantul sovietic şi cu structurile politice NKVD-iste, ați fost profitorii – şi nu victimele – regimului comunist respectiv! Asta până când, constatând că în loc de Ardeal ați primit doar o „derizorie"

Regiune Autonomă Maghiară (RAM) şi alte privilegii şi mai „derizorii”, aţi început să complotaţi în vederea înstrăinării acestuia – profitând de „anul revoluţionar” 1956 (vezi, în acest sens, „Magyarok a vádlottak padján”, de Tofalvi Zoltán, în Erdélyi Magyarság nr. 16 / noiembrie 1993), trădare pe care patronii voştri nu v-au iertat-o şi au sancţionat-o după „regulile jocului”. Aşa stând lucrurile – şi după principiul: „nemulţumitului i se ia darul” – aţi pierdut, rând pe rând, şi RAM, şi Universitatea Bolyai (incubatoarele în care s-a clocit complotul de anexare a Ardealului la Ungaria!) şi alte privilegii, iar iniţiatorii complotului au ajuns, fireşte, la puşcărie. Asta vi s-a luat – şi nimic altceva! Aţi rămas cu toată presa voastră, cu editura Kryteryon, cu sectoarele special amenajate din toate librăriile, cu cele opt teatre, cu opera maghiară din Cluj, cu învăţământul de toate gradele (chiar dacă nu autonom) şi aşa mai departe. Aţi pierdut doar ceea ce aţi obţinut prin trădare – şi vi s-a luat tot pentru trădare – adică privilegiile, răsplata colaboraţionismului!!!

Ar mai fi multe de spus, dar pamfletul tău, dragă Tasi, nu merită, totuşi, mai mult de două episoade şi, pe de altă parte, va trebui să ajungem şi la prigonitorii tăi din perioada anilor ’50. Pentru că, de prigonit ai fost tu prigonit, numai că nu de români, ci de conaţionalii tăi colaboraţionişti. Nu românii, care erau o infimă minoritate în structurile comuniste ale Ardealului („de nord”) la vremea respectivă (nemaivorbind de Securitate!),
te-au trimis la „reeducare” – la Câmpia Turzii, dacă nu mă înşel – având în vedere originea ta total „nesănătoasă”, ci ai tăi, care stăpâneau toate amintitele structuri. Nici pe prietenul tău Frédi nu l-a trimis (tot la „reeducare”) la Luduş vreun Ionescu sau Popescu, ci tovarăşul Gáspár, care tăia şi spânzura la acea vreme în Aiud!

Oricum, după ispăşirea „reeducării” – care n-a durat mai mult de un an şi n-a avut loc în vreo mină de plumb (nu ştiu ce-ai făcut tu, dar Frédi a făcut contabilitate) – aţi putut da admitere la medicină şi aţi intrat amândoi. Cine dracu v-a pus să mergeţi la Târgu Mureş, la mult regretatul Institut Medico-Farmaceutic în limba maghiară (tot o răsplată a colaboraţionismului!)? Acolo nu era nici picior de român, iar lupta de clasă o aplicau exclusiv ai voştri! (iar voi doi, totuşi, eraţi – prin originea voastră „nesănătoasă” – nişte potenţiali duşmani de clasă!). Cine te-a prigonit acolo, dragă Tasi, şi

te-a „convocat” – în fiecare zi la ora 6 dimineața! – în fața ușii sale, pentru „a-i da raportul”, atunci când binevoia să se trezească şi să te lase să intri?!! Cine şi (mai ales) ce era respectivul, că român n-avea cum să fie?!!

Aşa v-a trebuit, dragii mei dragi, dacă IMF-ul (românesc) de la Cluj vă puțea! Acolo n-ați fi avut parte nici de 5 la sută din respectiva „luptă de clasă”! Şi nici nu v-ar fi cerut nimeni la înscrierea pentru admitere recomandarea (sau consimțământul) „organelor locale”!

Şi încă ceva, stimate Tasi, dacă în perioada când erai medic de circă la Ciumbrud şi gravitai în jurul Spitalului (tutelar) din Aiud ai simțit vreodată orice urmă de discriminare etnică – din partea oricui – înseamnă fie că eşti de o totală rea-credință, fie că într-adevăr te lasă memoria şi încerci să-ți reconstruieşti trecutul.

La urma urmei, nu pot să te acuz decât de consecvență, pentru că asta faceți voi, de peste 80 de ani, cu întreaga voastră istorie. De ce n-ați face-o şi cu „istoria” voastră personală?

P.S. Salutări celor de la „Castellum”!

Wass Albert – în Cartea Recordurilor

Mare agitație mare în legătură cu „maratonul" Wass Albert. S-au scris multe (şi mult) despre respectiva tentativă de a realiza un record demn de Guiness Book (nu este o figură de stil!). Cartea Recordurilor ne interesează mai puțin (ca de altfel şi pe organizatori) – intrarea în paginile acesteia fiind doar un simplu pretext, o reclamă şi, pe undeva, o umbrelă protectoare. Ne interesează, în schimb, miza reală şi mesajul acțiunii.

Dacă despre miză (forțarea cu orice preț şi prin orice mijloace a reabilitării scriitorului ucigaş de români şi evrei; sfidarea unei sentințe care a fost – şi este! – recunoscută şi în Ungaria, emisă de un tribunal care în cazul lui Antonescu, de pildă, a fost considerat perfect legitim; sfidarea unei Hotărâri de guvern care a dus, totuşi, la îndepărtarea măcar a unui bust al lui Wass) s-a scris cu destulă pertinență, în ceea ce priveşte mesajul, ca de obicei, presa românească a rămas cu desăvârşire opacă. Care a fost acest mesaj – pe care presa de limbă maghiară (din România), fireşte, l-a recepționat şi difuzat? Reproducem de pe prima pagină a săptămânalului Erdélyi Naplo din 24 februarie 2004:

„Săptămâna trecută, în zilele de vineri şi sâmbătă, s-a desfăşurat – simultan în 17 locuri din întreaga lume – o lectură maraton din opera lui Wass Albert. Dintre acestea, 13 se află pe teritoriul UNGARIEI ISTORICE (s.n.): cinci în Ardeal (Oradea, Satu Mare, Cluj, Târgu Mureş, Odorheiul Secuiesc), trei în patria-mamă (Budapest, Debreczen, Szolnok), două în Slovacia (Komarno, Kosice), două în Voievodina (Királyhalom, Szenttamás), una în Ucraina Subcarpatică (Beregszász) iar celelalte patru în SUA (Miami, Phoenix, Sarasota şi Ontario de California). Lectura simultană (şi neîntreruptă) a durat 24 de ore.

Respectivul «wickend» a reprezentat un unicat, un caz fără precedent în istoria TRANZIȚIEI (s.n.) post-trianonice a maghiarimii. De fapt, prestația celor câteva sute de tineri pe care i-a despărțit, samavolnic, DIKTATUL DE LA TRIANON (s.n.) a desmințit însăşi EXISTENȚA REALĂ A ACESTUIA ŞI A REALITĂȚILOR POST – TRIANONICE (s.n.)!"

Iată, aşadar, mesajul, principalul mesaj al acţiunii – demn şi acesta de Guiness Book.

Va să zică aşa:

- „tranziţia” post-trianonică a maghiarimii!
- „diktatul” (békeparancs!) de la Trianon!
- sfidarea deliberată şi publică a realităţilor post-trianonice!

Despre asta a fost vorba, în primul rând, dragi ziarişti români!

Altfel spus: Trianonul nu este recunoscut, maghiarimea nu ţine cont de realităţile post-trianonice, iar perioada de după Trianon este una de tranziţie, cu alte cuvinte – un provizorat!!!

De altfel, d-l Bagoly Zsolt (autorul scriiturii) nu spune altceva decât ceea ce declara, în 1995 la Debreţin, Tökés László:

„Statele succesoare (ale Monarhiei Austro-Ungare – n.n.) nu vor altceva decât să-şi DEFINITIVEZE (s.n.) stăpânirea asupra teritoriilor câştigate la Trianon, Versailles şi Paris”!

Este suficient de limpede?

Să vedem, însă, cine au fost iniţiatorii şi organizatorii. Cităm:

„La iniţiativa Fundaţiei Poporul Carpatic (Kárpátok Népe Alapitvány), au citit (timp de 24 de ore) din opera lui Wass, în Patria Mutilată (Csonkaország) – Tineretul Maghiar Unit, în teritoriile rupte: Tinerii Maghiari Ardeleni, DISZ şi Mişcarea de Tineret din cele Şapte Cetăţi.”

Un singur „amănunt”: ultima pomenită se numeşte, în limba maghiară, „Hét Vár Ifjusági Mozgalom” – pe scurt, HVIM. Care HVIM de fapt înseamnă „Hatvannégy Vármegye Ifjusági Mozgalom” – adică Mişcarea de Tineret a celor 64 de judeţe (ale „Ungariei Mari”!). Una din cele mai extremiste şi revizioniste organizaţii de tineret din Ungaria! (cu filiale în toate „statele succesoare”, inclusiv – sau mai ales – în România!). Cea care organizează, anual, printre multe altele, „Insula Maghiară” – unde la ultima ediţie (2003) invitatul de onoare a fost Cseresznyés Pál (săsăpitorul lui Mihai Cofariu)!!!

De unde ştim că nu este vorba de o coincidenţă? Dintr-un interviu (pe care l-am reprodus într-un număr de anul trecut al revistei) în care şeful filialei din Ardeal vorbea exact despre acest subterfugiu, menit a înşela vigilenţa celor ce urmau să înregistreze

organizaţia!) De altfel, şi în Voievodina există un HVIM care, din aceleaşi motive, s-a înregistrat sub numele de Három Vármegye Ifjusági Mozgalom (Mişcarea de Tineret din cele Trei Judeţe – câte sunt în Voievodina), deci tot HVIM şi tot filială a respectivei organizaţii revizioniste!

Ingenios – nu-i aşa?

Să mai reproducem, însă, din text:

„Lectura a avut loc pe două continente, în 17 locuri. Simultan, după acelaşi scenariu, pentru acelaşi scop şi din aceeaşi voinţă. A fost fapta unei naţiuni a cărei demnitate, unitate şi credinţă în propriile valori n-a putut fi mutilată. Dacă vreţi, o revoltă. Nu una violentă, ci una spirituală şi, ca atare, nereprimabilă. A fost o luptă de eliberare de sub jugul celor ce ne împiedică să trăim ca şi unguri şi, totodată, un avertisment atât pentru prieteni cât şi pentru duşmani că putem fi şi uniţi atunci când se atentează flagrant la onoarea şi valorile noastre!"

Mai este nevoie de vreo interpretare sau de comentarii?

Ne exprimăm speranţa că cei în drept vor şti să desluşească (dacă ne vor citi – şi sperăm că o fac şi o vor face în continuare!) mesajul celor reproduse.

Treaba cu Trianonul şi cu realităţile post-trianonice fiind (sperăm) pe deplin lămurită, să vedem cum e cu „onoarea şi valorile la care se atentează"? Despre ce este vorba? Despre ce (sau cine) ar putea fi vorba, dacă nu despre Wass Albert? Care a mai fost declarat şi „simbolul maghiarimii ardelene"!

Ne întrebăm dacă „onoarea", „valorile" şi „simbolul" se referă (şi) la opera literară a lui Wass Albert?!!

Cât priveşte decizia organelor în drept de a stabili, în prealabil, dacă ceea ce s-a citit acolo a fost scris, într-adevăr, de către Wass, putem să le oferim, din aceeaşi sursă, titlurile respective: „Cineva s-a înşelat" (volum de nuvele) şi romanele „13 meri" şi „Daţi-mi înapoi munţii" („Valaki tévedett, Tizenhárom almafa, Adjátok vissza a hegyeimet!") – toate purtând semnătura lui Wass.

Cu recomandarea de a începe lectura cu cel de-al doilea roman!

Poate ar fi interesant să spunem câteva cuvinte şi despre locurile de desfăşurare ale „maratonului" (cele pe care le ştim) sau,

mai precis, să arătăm cine au fost gazdele care şi-au oferit egida şi incinta:

- Oradea: Centrul Eparhial Reformat;
- Debreţin: Sediul Partidului Popular Creştin-Democrat;
- Cluj: Institutul Teologic Reformat;
- Târgu Mureş: Centrul Diaconal Reformat.

În ceea ce-i priveşte pe participanţi, mai amintim că la Oradea „lectura" a fost începută de episcopul Tőkés, la Cluj-Napoca participanţii au fost salutaţi de către deputatul UDMR Vekov Károly iar la Târgu Mureş de către viceprimarul udemerist Fodor Imre.

Acestea fiind spuse, nu prea mai avem ce adăuga.

Şi totuşi: pentru numele lui Dumnezeu, stabiliţi odată, oameni buni, adevărul. Una din două: sau Wass Albert a fost o victimă inocentă a regimului comunist – şi-atunci ne cerem scuze şi-l reabilităm, sau a fost un criminal de război – şi-atunci, dacă nu luăm măsurile ce se impun, suntem ultimii oameni ai Terrei şi ne merităm soarta!

Cât priveşte contestarea realităţilor statornicite la Trianon...

P.S. Deşi (sau tocmai pentru că) d-l Szász István Tas n-avea când să mă citească, îmi trimite o nesperată confirmare în acelaşi Erdélyi Napló din 24 februarie 2004 – şi exact cu referire la perioada de studenţie din Târgu Mureş. Desigur, formularea este viciată de aceeaşi „amnezie", dar conţine nişte valoroase jumătăţi de adevăr. Citez:

„...după exmatricularea mea din motive etnice şi de luptă de clasă – soldată cu doi ani de muncă fizică – am reuşit, în fine, să termin facultatea în 1962 (...) în această activitate (de prigonire – n.n.), din păcate, nu numai oficialii români, ci şi slugile lor maghiare excelau. Ba chiar îi depăşeau!"

Dragul meu Tasi, ce fel de oficiali români existau în Regiunea Autonomă Maghiară? Ce fel de oficiali români existau în „Orvosi Tudományegyetem"-ul din Târgu Mureş? Cine să te fi exmatriculat pe tine (şi) din motive etnice? Atunci când în toată universitatea aia nu era picior de român? Ai fost trimis la „reeducare", după cum am mai spus-o, exact de către ai tăi şi exclusiv din motive de luptă de clasă. Pe care ai tăi o aplicau exemplar, pentru că erau singurii colaboraţionişti autentici ai vremii. Şi cu atât mai vârtos în Regiunea Autonomă Maghiară (RAM)!

Pe motive etnice ar fi putut fi exmatriculat doar un român care ar fi avut nefericita inspirație de a se înscrie la Universitatea (maghiară!) din Târgu Mureş (care a devenit bilingvă mult mai târziu!).

Pe cine vrei tu să prosteşti, dragul meu? În 1964 – când RAM era deja în curs de lichidare (ca rezultat al trădării voastre din 1956), lichidarea efectivă neputându-se face decât după (sau prin!) revenirea la județe în 1968 – încă ortopedul Ciugudean îşi scria numele Csugugyán iar oftalmologul Săbădean abia îndrăznea să scoată o vorbă românească pe gură. Mai mult, procurorul şef al oraşului (recent numit) – Ilie Muscă, răspundea la telefon cu: - Hallo, itt Muszka család (Alo, aici familia Muscă)!

La orice uşă ai fi bătut – ți se răspundea (încă) cu „igen" (da)!

În orice magazin ai fi intrat – dacă nu ştiai ungureşte erai ignorat cu desăvârşire! (O singură dată o vânzătoare m-a învrednicit cu formula: - „Nu şcie rumuneşci"!)

Şi mai aveți neobrăzarea să vorbiți de „exmatriculări etnice", de „oficialii români şi slugile lor maghiare" – şi asta în anii '50, când RAM era încă în plină înflorire?!

PPS Aşa arăta „autonomia secuiască" – cea pentru care, astăzi, CNS duce o luptă pe viață şi pe moarte!

Descălecătorii arpadieni – specialişti în balneologie şi neurochirurgie!

În numărul din 24 februarie 2004 al săptămânalului Erdélyi Napló apărea, la pagina a 11-ea (dar anunțat încă de pe „frontispiciul" primei pagini), articolul intitulat: „Sub masca unei retrospective istorice – denigrarea deşănțată a secuilor" (Hodgyai Mátyás).

De ce ne oprim la respectivul articol? Pentru că „amnezia" şi rescrierea istoriei – de care aminteam în precedentele episoade (şi nu numai) – tinde să devină deja nu doar un obicei, ci o veritabilă obsesie. Şi nu numai în ceea ce priveşte trecutul (mai) îndepărtat, ci şi referitor la diferite momente ale „istoriei (mai mult – sau mai puțin) contemporane". „Rescriere" ce se manifestă nu numai prin inventarea unor „argumente" pro domo (de tot hazul), prin răstălmăciri, prin bulversări ale relațiilor de cauzalitate, ci şi prin

nişte incredibile „încurcări de borcane” ce denotă diletantismul unei deloc neglijabile părți a „căuzaşilor”. Altfel spus, un fel de „scrieți băieți – numai scrieți!”, dublat de paginile larg deschise (ale publicațiilor de profil) imposturii – singura condiție fiind servirea fanatică a „cauzei”!

Să ne ocupăm, pentru început, de scriitura d-lui Hodgyai (probabil Hodea, cândva), urmând ca în continuare să spicuim din alți doi autori la fel de „docți” şi animați de aceeaşi „bună-credință” şi „bună-intenție”.

Pentru a introduce în temă, să reproducem din începutul articolului „Sub masca unei retrospective istorice – denigrarea deşănțată a secuilor”:

„Peste tot în lume există specialişti în hungarologie şi centre ce se ocupă de aceasta. Ba chiar şi congrese de profil. Am citit, în presa de limbă maghiară din Ardeal, destule relatări despre astfel de congrese, dar şi articole care subliniau faptul că prea puțini specialişti români sunt cunoscători avizați ai hungarologiei. Când consulți însă presa de limbă română eşti tentat să presupui exact contrariul: România literalmente geme de specialişti în acest domeniu – pentru care istoria şi cultura maghiară nu (mai) are nici un secret. După care eşti nevoit să constați că majoritatea covârşitoare a acestora sunt supărător de subiectivi şi de partizani, că, de regulă, nu apelează (şi) la surse maghiare autorizate şi că iau drept literă de evanghelie cronicile noastre de epocă.

Săptămânalul politic «Lumea» şi-a aniversat, anul trecut în noiembrie, 40 de ani de existență. În numărul festiv respectiv sunt publicate, alături de cuvântul de salut al premierului şi al ministrului de Externe, şi părerea unor politologi, din toate acestea rezultând că publicația cu pricina a reflectat în mod obiectiv, în deceniile precedente,

procesele ce se derulau în lume. Fără a aminti, desigur, că până în 1989 nu s-a procedat astfel...

Şi, fireşte, numărul respectiv n-ar fi fost suficient de «festiv» dacă n-ar fi conținut şi o scriitură referitoare la «soarta tragică a românilor din secuime, supuşi asimilării timp de secole». Autorul, un oarecare dr. Mircea Dogaru, şi-a intitulat articolul: «Un destin tragic – românii din secuime».”

D-l Hodgyai continuă în acelaşi stil, reorientându-şi tirul asupra istoricului militar Colonel Dr. Mircea Dogaru, încercând să-i conteste competenţa, obiectivitatea etc.

Nu vom reproduce, în cele ce urmează, textul in extenso – acesta fiind prea întins şi plin de „argumente” (sau „contraargumente”) deja arhicunoscute, despre care am scris, în repetate rânduri, în paginile „Timpului”. Pe de altă parte, cu câteva numere în urmă, am reprodus un întreg capitol dintr-o recent (noiembrie 2003) apărută carte a d-lui Dogaru (Românii şi „maghiarii” în „Grădina Maicii Domnului”) care se ocupă exact de subiectul cu pricina – inclusiv relaţiile românilor cu secuii (carte pe care o recomandăm şi d-lui Hodgyai – pentru a afla cine este acest „oarecare” Dr. Mircea Dogaru şi a se ruşina, dacă este în stare, pentru jalnicele „contraargumente” invocate).

Dar, pentru că unele dintre ele sunt (şi) de tot hazul, le vom reproduce spre delectarea cititorilor:

„În ceea ce priveşte asimilarea (românilor de către secui – n.n.) – şi aceasta îşi are regulile ei. Autorul nostru, însă, susţine că minoritarii i-au asimilat pe majoritari, nemaivorbind de faptul că aceştia (majoritarii) ar fi avut un grad de civilizaţie net superior. Realitatea este că, aşa cum rezultă din mărturiile unor călători arabi, ungurii deja în Levedia cultivau pământul, producând nu numai grâne, ci şi zarzavaturi. Mai mult, se ocupau şi cu viticultura şi pomicultura.

Pe de altă parte, ungurii descălecători erau experţi şi în trepanaţiile craniene – iar pacienţii supravieţuiau! (atunci când până în secolul XX regula era decesul trepanaţilor!). Dovadă stă, în acest sens, cuvântul maghiar agyafurt (scobit în creier). (...) Strămoşii noştri au avut şi o înaltă cultură balneară („fürdökultura”): piscinele confecţionate din piele le luau cu ei chiar şi în campaniile militare. Apa era încălzită cu pietre încinse. (...) Desigur, oricine poate vorbi despre autohtoni civilizaţi şi năvălitori barbari, dar una e legenda – şi alta istoriografia autentică!”

Aici, aşa cum orice cântăreţ versat, de pildă, face o pauză după o acută reuşită (pentru a nu stânjeni – sau a nu fi acoperit de aplauze în secvenţa următoare), s-ar cuveni să ne oprim şi noi, spre a nu stânjeni râsul!

Stimate d-le Hodgyai Mátyás, „maratonul” Wass Albert este copil mic pe lângă pasajul reprodus! Ar fi o nedreptate strigătoare la cer să nu intraţi în Guiness Book cu aşa o performanţă!

Să ne întoarcem, totuşi, la text – măcar de dragul d-lui Hodgyai.

1/. Sigur că, în general, majoritarii îi asimilează pe minoritari, iar cei cu o civilizaţie superioară pe cei cu una inferioară. Numai că aceste reguli presupun o convieţuire paşnică bazată pe drepturi egale şi mijloace egale în a le exercita. D-l Hodgyai „uită” că secuii au făcut obiectul unei colonizări militare (pe la 1200) – ca un avantpost al regatului maghiar – şi şi-au făcut loc în „secuime”, practic, cu forţa armelor, alungându-i (sau exterminându-i) pe cei ce nu erau dispuşi să accepte condiţiile „convieţuirii”. Iar faţă de cei rămaşi s-au comportat – şi în continuare – ca o armată de ocupaţie. În aceste condiţii, regulile clasice ale asimilării nu mai aveau cum să funcţioneze.

2/. După care, autorul trece brusc de la secui (care nu sunt unguri – ci avari!) la maghiari – ridicând în slava cerului civilizaţia preeuropeană a acestora! (Să ne ierte d-l Hodgyai, dar pretinsa civilizaţie a ungurilor nu poate explica ascendentul civilizaţional al secuilor aupra autohtonilor români!)

3/. Sperăm că d-l H.M. cunoaşte atâta istorie încât să ştie că agricultura, pomicultura şi viticultura erau la ele acasă în Transilvania – încă de pe vremea dacilor. Cât priveşte practicarea acestora de către nişte triburi nomade care atunci când se odihneau – între două expediţii de jaf – mai şi vânau şi pescuiau, să ne fie cu iertare, dar, vorba secuiului (când a văzut prima girafă): „oricine orice-ar spune, aşa animal nu există”!

4/. În ceea ce priveşte trepanaţiile craniene soldate, culmea, şi cu supravieţuiri constante (nemaivorbind de argumentul lingvistic invocat!) – chestiunea depăşeşte substanţial limitele plasticei formulări de mai sus. O dată, că autorul (deşi reproşează altora acelaşi lucru) nu citează nicio sursă istoriografică. În al doilea rând, că la un craniu trepanat cu o vechime de peste 2000 de ani este imposibil de stabilit dacă trepanatul a supravieţuit sau nu operaţiei respective. În al treilea rând: cum de ungurii, după sedentarizarea în Pannonia, au uitat cu desăvârşire arta trepanării? (Bănuim că trepanările cu pricina urmăreau cu totul alte obiective decât cele

medicale de decompresiune sau drenaj – iar cel ce supraviețuia trepanației era, negreşit, trepanatorul!). În al patrulea rând, că argumentul filologic invocat (singurul, de altfel) este totalmente deplasat. Agyafurt înseamnă, în limba maghiară, isteț, inventiv, iar agyafurtság inventivitate, capacitate de a găsi o soluție inedită, neaşteptată, salvatoare etc. Or, este greu de presupus
că un trepanat cranian devine – consecutiv trepanării – mai deştept sau mai inventiv. Noi am zice (şi nu numai noi) că dimpotrivă! Şi asta oricât ar fi fost de experți în materie „neurochirurgii" arpadieni!

De fapt, este vorba de cu totul altceva. Este vorba de echivalentul expresiei româneşti: „şi-a scobit (sau scociorât) mintea" – şi a găsit soluția salvatoare!

Iată, aşadar, cum poate deveni o figură de stil (sau cum s-o numim) „argument" ştiințific!

Iată, aşadar, valoarea „ştiințifică" a contraargumentelor cu care este „combătut" un eminent istoric român!

5/. Cât priveşte „cultura balneară", iată că strămoşii d-lui Hodgyai galopau nu cu carnea – ci cu piscina sub şa (pliată, fireşte – sau te pomeneşti că era gonflabilă?)!

Parcă-i şi văd cum – după luptă – îşi lepădau țoalele şi se bălăceau în apa încălzită cu bolovani încinşi la foc. Am însă două nedumeriri:

- cum se realiza etanşeitatea cusăturilor (că doar nu beleau un elefant întreg? – şi de unde elefant?)?
- cum rezista pielea la contactul cu piatra încinsă?

Între timp ne-a venit o idee „criminală": dar dacă d-l Hodgyai, cu vasta-i erudiție, ştie cumva de niscaiva mamuți care au supraviețuit până în perioada...arpadiană? Asta trebuie să fie: piscina era confecționată din „materialul" respectiv. Cum? Ca şi în cazul presupusului elefant – fireşte. Adică prin „decopertare" totală. Iar trompa era folosită pentru evacuarea „piscinei".

Şi față de cele de mai sus, concluzia cu care d-l Hodgyai îşi încheie articolul sună în felul următor:

„Ar trebui să acordăm o mai mare atenție inepțiilor ce apar în presa românească şi să încercăm să le corectăm tot acolo. Este inimaginabil ce pot scrie unii, chiar în posesia unor înalte titluri ştiințifice."

Există o vorbă ungurească: „Bagoly mondja verébnek hogy nagyfejü”! (Bufnița îi spune vrăbiuței că are capul mare!)

Şi ne-am exprimat cum nu se poate mai fin!

Cu tot regretul, va trebui să amânăm pentru data viitoare celelalte două „performanţe” promise, la fel de docte ca şi cea de astăzi. (Ne bate gândul că, totuşi, treaba cu trepanațiile o fi fost reală şi că avem de-a face cu niscaiva urmaşi îndepărtați ai trepanaților supraviețuitori. La urma urmei, n-ar fi exclus!).

Hunii şi ungurii – vectori de civilizaţie şi creştinism!

Am rămas datori, în numărul trecut, cu nişte (alte) „perle” din presa „militantă” de limbă maghiară din România.

Vom începe cu un citat din acelaşi Erdélyi Napló, nr. 648/2 martie 2004:

„Este notoriu faptul că în 1933, la Presiunea Puterii de la Bucureşti, o parte din piaţa centrală de la Miercurea Nirajului a fost cedată Bisericii Greco-Orientale („Görögkeleti”). (...) Mai târziu, puterea comunistă a desfiinţat Biserica Greco-Orientală, care nici până astăzi nu a mai revendicat suprafaţa respectivă. Biserica Ortodoxă, în schimb, pe acest teritoriu vrea să-şi construiască un lăcaş de închinăciune, după ce, în condiţii suspecte, a obţinut dreptul de proprietate asupra lui. Zona respectivă, de fiecare dată, a intrat în proprietatea celor două Biserici româneşti prin abuz.”

Stimate d-le Sz. L. (bine măcar că eşti „discret” şi nu-ţi dai numele complet), ce cauţi în meseria asta? Du-te d-le la şcoală mai întâi!

Greco-Oriental şi Ortodox este unul şi acelaşi lucru!!!

Ceea ce ai vrut să spui d-ta se numeşte Greco-Catolic (görögkatolikus)!!!

Sancta simplicitas!

În acelaşi număr, la pagina 14, găsim un amplu articol („Ne trebuie puţin optimism”) despre Târgu Mureş: trecut, prezent şi viitor. În care autorul (Fazekas Károly), vorbind şi despre „Evenimentele din 20 martie 1990”, susţine (ca martor ocular) că în piaţa respectivă nu erau 3-4 mii de vetrişti, ci maximum câteva duzine – şi îşi exprimă nedumerirea asupra faptului că fruntaşii udemerişti îi tot îndemnau (fără succes, de altfel) pe cei 30.000 de unguri să meargă acasă, acuzându-i pe aceştia (pe fruntaşii respectivi) de trădare!

Că un târgumureşan oarecare este atât de naiv (ca să folosim un eufemism) încât să nu înţeleagă nici după 14 ani ce trebuia să se întâmple atunci şi acolo – mai putem pricepe. Ceea ce nu putem pricepe este cum de redacţia săptămânalului a dat drumul unui astfel de articol.

Despre ce este vorba? Despre dovada peremptorie că acolo, într-adevăr, se regiza – după un scenariu prestabilit – un fals pogrom antimaghiar. Şi era la mintea cocoşului că câteva duzine de „vetrişti”, chiar ajutaţi de 100-200 de români hodăceni, nu puteau „pogromiza” 30.000 de unguri. De asta se chinuiau fruntaşii udemerişti să trimită acasă măcar o parte din mulţimea de unguri. Pentru ca disproporţia să nu sară în ochi pe filmul pe care „echipa irlandeză” se pregătea să-l facă de pe acoperişul Hotelului Grand. Pentru ca hodăcenii (alertaţi, în disperare de cauză, prin nişte telefoane anonime care îi anunţau că la Târgu Mureş românii ar fi omorâţi de către unguri) să poată fi filmaţi repezindu-se spre tabăra maghiară – care, la o comandă din balconul Palatului Culturii, s-a repliat central (simulând fuga), după care a urmat învăluirea şi măcelul. Măcel prezentat ca fiind antimaghiar pe pelicula ce a făcut înconjurul lumii (inclusiv românul Cofariu prezentat ca şi ungur – victimă a bestialităţii românilor!).

Fireşte, pe film nu apare şi învăluirea (încercuirea), de la fuga mimată trecându-se direct la căsăpirea victimelor, dar nu cu unelte forestiere, ci cu ciomege absolut identice şi fără vreun semn de uzură prealabilă (deci confecţionate special pentru eveniment).

Fiecare pasăre pe graiul ei piere! – spune proverbul. (De altfel, după cum am mai semnalat şi dovedit – hârtia oficială de alertare a Consiliului de Securitate al ONU a fost expediată deja cu opt ore înainte de începerea aşa zisului pogrom antimaghiar!!!)

Şi cu asta îi dăm un răspuns şi „nelămuritului” Bayer Zsolt, care, în următorul număr al Erdélyi Napló (649/9 martie 2004) se întreabă (şi ne întreabă) într-o scrisoare deschisă adresată „Smarandei Enache şi altor prieteni români”, cum a fost posibil ca aceiaşi oameni, români şi unguri – care s-au îmbrăţişat în ’89 după înlăturarea lui Ceauşescu – să ajungă la „pogromul de la Târgu Mureş”? (D-l Bayer se preface a nu şti că în secuime, de pildă, aceste „îmbrăţişări” s-au soldat şi cu victime omeneşti, toate din rândul românilor!)

Cine este Bayer Zsolt? Este un ziarist din Budapesta, de 36 de ani, care – după propria-i mărturisire – bate cărările Ardealului de şase ani. Deci, nu este vorba de vreun „dinozaur” – relicvă (sau relictă!) a unor vremuri apuse, ci de un reprezentant al generaţiei tinere din „patria-mamă” care ştie – tot după propria-i mărturisire –

doar trei cuvinte (sintagme, de fapt) româneşti: „lapte bătut”, „ciorbă de burtă” şi „informaţie clasificată”. (În ce limbă o fi conversând cu „prietenii români?!)

Cu ce s-a distins domnia-sa în ultimii ani? Cu două sfaturi preţioase:

- să se rezolve problema autonomiei maghiare ardelene cât mai repede, dacă se poate până la integrarea în NATO a României sau măcar înainte de aderarea acesteia la UE („pentru că Uniunea Europeană nu va tolera reglări de conturi între două state integrate”!);
- să se ia exemplu, în rezolvarea acestei probleme, de la irlandezi şi de la
basci!!!

Iată, aşadar, de ce a fost declarat respectivul „persona non grata” în România!

Şi iată că acest om are şi prieteni în România!

Desigur, scrisoarea deschisă a d-lui Bayer Zsolt ar merita o analiză detaliată şi o replică pentru fiecare idee conţinută. Poate cu altă ocazie.

Să trecem la alte „perle”, folosindu-ne de aceeaşi sursă (E.N. din 9 martie 2004).

De pildă, d-l Bagoly Zsolt (pagina a 3-a) vede în ideea „Parcului Reconcilierii” din Arad şi, mai cu seamă, în (re)amplasarea „monumentului (zis al) libertăţii” alături de o replică românească („Arc de triumf” – în formularea autorului) o „umilire a maghiarimii” şi un „simbol al «libertăţii» ungurilor în Ardealul de după 1918”!

Mai încape vreo îndoială că reamplasarea monumentului vizează, în condiţiile de azi, exclusiv „libertatea” ungurilor din Ardeal? Ce fel de libertate? Fireşte, cea pe care le-ar oferi-o apartenenţa la Ungaria – ori măcar la un Ardeal independent! Pentru că libertăţile specifice unei minorităţi naţionale le au cu supra-măsură şi bine peste normele europene!

Mai poate cineva afirma, cu mâna pe inimă, că eu sunt extremistul care răstălmăceşte? (Unde mai pui că alături de articolul cu pricina este plasată o fotografie a „monumentului libertăţii” – un fragment care scoate în prim-plan inscripţia de pe steagul aflat în

imediata vecinătate a personajului central: „Nu vom accepta niciodată”!)

Să trecem însă la un alt articol, de pe pagina a 5-a, intitulat (sugestiv) „Opincă şi pantof de lux”. Cu ce se ocupă autorul (Fábián Tibor) în respectivul articol? Cu declararea lui Bayer Zsolt drept persoană indezirabilă pe teritoriul României. Cum o face? Iată un fragment edificator:

„Autorităţile româneşti, în cursa lor de aciuire la Europa, au renunţat – într-un moment de sinceritate – la mult prea incomoda încălţăminte de lux şi şi-au reîncălţat opincile. Şi, cu un oftat de uşurare, s-au întins pe speteaza scaunului, şi-au pus picioarele pe masă şi s-au apucat, cu oarece lehamite, să răsfoiască nişte vechi reglementări predecembriste (de mult uitate în lumea de-afară), după care au scos «lista neagră» şi au mai mâzgălit pe ea un nume: Bayer Zsolt...”

Vă place, dragi autorităţi româneşti??! (Şi dacă ne vine în minte, cumva, opinca agăţată, în 1919, pe cupola Parlamentului de la Budapesta – tot noi suntem extremiştii?!!)

Să nu creadă cineva că am fi ajuns la apogeu. Da’ de unde! Să mai întoarcem câteva pagini (din acelaşi E.N. de 9 martie 2004) şi să ne oprim la cea de-a 11-a, unde, sub titlul „Vaccin protector pentru maghiarii ardeleni”, ne sunt redate ultimele rezultate ale rescrierii istoriei ungurilor – din cele mai vechi timpuri.

Cei ce ne-au urmărit, vor fi reţinând esenţa aşa numitei „Teze argentiniene” – conform căreia hunii, avarii, secuii, ungurii (şi mulţi alţii, de pildă dacii!) aparţineau aceluiaşi mare popor, cunoscut sub denumirea generică de sciţi, care vorbea aceeaşi limbă, avea aceeaşi scriere şi care a stăpânit (cu mici intermitenţe) bazinul carpatic din vremuri imemoriale. Cât priveşte elementul românesc (de origine iliro-albaneză), acesta, conform aceleiaşi teze, s-a infiltrat în Ardeal – şi, în general, în nordul Dunării – începând cu sfârşitul secolului al XIII-lea.

Că hunii, avarii sau ungurii ar fi fost vectori de civilizaţie – şi nu năvălitori care au pustiit Europa – am mai auzit (şi reprodus). Un singur lucru n-am mai auzit până acum: că ungurii ar fi fost paleocreştini, că ar fi venit în Europa nu numai ca şi creştini şi aducători de civilizaţie, ci, mai mult, ar fi constituit şi un veritabil „vaccin” – prin creştinismul lor pur şi autentic – pentru decăzuta şi

pervertita moralitate occidentală! Iar creştinarea lui István întâiul este o pură şi simplă legendă: „ungurii au venit în Europa cu o cultură şi creştinătate proprie – nu le-au primit de la Europa”!

Pentru cei ce ar fi tentați să creadă că fabulez, voi reproduce, în original, câteva fragmente din articol:

„Az Európába bejött magyarság tiszta, népi, mindenkihez szóló kereszténysége «védöoltást» jelentett az elfajzott nyugati világ erkölcsének. (...)Az oly sokat hangoztatott, de irásos emlékek hiányában nagyon kétséges pápai «megváltásunk» már csak a nyugati Europa propagandisztikájában lelhetö fel. Mi kulturát és kereszténységet magunkkal hoztunk és nem kaptunk.”.

Nu mai traducem, pentru că ceea ce am reprodus este exact ceea ce am redat, în româneşte, mai sus.

Şi dacă această sfidare şi luare în derâdere a istoriei nu vă ajunge, stimați cititori, atunci mai reproducem ceva (şi mai!) non plus ultra:

„Attila, elsö valodi királyunk, ama Nimrod unokájának tartotta magát, akit a sziriai öskereszténység a kozmikus üdvtörténet elsö királyának tart. Attila nem ellenségként jön be Europába, hanem széles látokörü, kulturaápolo uralkodoként.”

Ceea ce pe româneşte ar veni: „Attila, primul nostru rege autentic, se considera nepot al lui Nimrod – cel pe care paleocreştinii sirieni. îl
considerau primul rege al istoriei mântuirii cosmice. Attila n-a venit ca duşman în Europa, ci ca un domnitor cu un larg orizont, ca un protector al culturii.”

Cu scuzele de rigoare pentru vulgaritatea exprimării: v-am rupt gura, dragi cititori?!

P.S. Cele reproduse aparțin nu unui ziarist oarecare, ci istoricului Pap Gábor din Budapesta!

Axa Bayer-Bárki şi „dictatura în stil occidental”

Să vedem ce se mai poate citi în presa din România, care – după cum ne învață diverşi „comisari” – se află într-o inadmisibilă stare de îngrădire a libertății de exprimare, îngrădire ce pune, alături de nerespectarea drepturilor şi „aspirațiilor legitime” ale minorităților naționale, sub semnul întrebării democrația din țara noastră şi îndeplinirea criteriilor politice de aderare la UE.

Drept care, pentru a prinde doi iepuri de-odată, vom continua să reproducem din presa de limbă maghiară din România – unde amintita „îngrădire” a luat deja proporții îngrijorătoare. Ce mai, respectivei prese (şi presă – şi minoritară!) i s-a pus literalmente pumnul în gură!!!

Unul din capetele de afiş fiind „pe nedrept ostracizatul” Bayer Zsolt, să vedem continuarea „serialului” din Erdélyi Napló (în nr. 650/16 martie 2004), unde „sărmana victimă” a „intoleranței” post-comuniste din România este apărată, de acestă dată, de către doi „grei” ai luptei de „emancipare”: Toro T. Tibor şi Szilágyi Zsolt (ambii parlamentari ai UDMR!). De fapt, este vorba de o interpelare parlamentară adresată d-lor Ioan Rus şi Ioan Talpeş.

Nu vom reda tot textul (având prea multe chestiuni „la ordinea zilei”), ci doar una din întrebările finale:

„Rugăm a ni se comunica motivul pentru care ziaristul Bayer Zsolt a fost declarat persona non grata, decizia în baza căreia s-a trecut la aplicarea interdicției respective şi durata acesteia.”

Desigur, nu vrem să ne erijăm în postura de purtător de cuvânt al nimănui. De altfel, în capitolul precedent ne-am exprimat deja părerea asupra motivelor (că „e mai multe”!) ce pot intra în discuție. Să rămânem doar la basci şi irlandezi (cu trimitere la ETA şi IRA!) pe care d-l Bayer i-a dat ca exemple de urmat.

Nu este suficient, stimați parlamentari ai UDMR, lideri ai Blocului Reformist şi membri marcanți ai Consiliilor maghiar şi secuiesc din Ardeal??!

Cu ce este mai prejos gestul d-lui Bayer decât cel al d-nei Eva Maria Bárki – care pleda, cu ani în urmă, pentru adoptarea „modelului albanez??! Sau ați uitat? Să vă reamintim fraza: „Singura

deosebire dintre albanezii din Kosovo şi ungurii din Ardeal este faptul că aceştia din urmă nu ştiu să-şi ceară drepturile cu arma în mână”!

Există vreo deosebire de fond?

Nu sunt amândouă instigări deschise la violență, la terorism, la etnocid?

Şi dacă d-na Bárki, la vremea respectivă, a fost declarată persona non grata, d-l Bayer de ce să facă excepție?

La urma urmei, ce apărați d-voastră – stimați domni Toro şi Szilágyi – dreptul la violență, terorism şi etnocid??!

S-ar părea că da, pentru că – deşi, deocamdată, săriți doar în apărarea unor promotori şi nu a unor „modele” (ceea ce – nu-i aşa? – este cu totul altceva?!!) – calul de bătaie preferat, de ani de zile, vă este totuşi „modelul Tirolului de Sud”. Care s-a realizat – dacă cumva n-ați şti – tot cu violență (sau şi cu violență)! Sau n-a fost aşa?

Să vedem ce spune amintita juristă „austro-ungară”, recent (de 15 martie 2004), într-un discurs rostit în piața Kossuth din Budapesta cu ocazia Sărbătorii Naționale a Ungariei:

„Autonomia nu înseamnă instigare, ci este o expresie a dreptului la autodeterminare, o variantă a acestui drept care i se cuvine şi poporului maghiar. Contestarea acestui drept reprezintă o gravă culpă față de poporul secuiesc şi cel ardelean. Care şi aşa au fost prea răbdători, au aşteptat prea mult şi au irosit destule ocazii. Recomand d-lui ministru de Externe şi politicienilor Puterii să studieze politica externă a Austriei vizavi de Tirolul de Sud. La vremea respectivă, în condiții politice mult mai dificile, s-a reuşit asigurarea unei autonomii acceptabile pentru poporul sud-tirolez. Le recomand să citească memoriile cancelarului Bruno Kreisky, cel ce a dus problema Tirolului de Sud în fața ONU, şi care scrie că, deşi respectiva autonomie n-a fost sprijinită de alte state, a luptat din răsputeri pentru ea. În ciuda faptului că era socialist – sau tocmai datorită acestui fapt!

Kreisky nu i-a considerat instigatori nici măcar pe acei sud-tirolezi care au comis atentate, ci i-a primit cu toată prietenia, în propria-i casă, şi îi caracterizează în cartea sa în felul următor: «oameni corecți, cinstiți şi dintr-o bucată».” (Erdélyi Napló nr. 651/23 martie 2004, pe prima pagină)

Iată, aşadar, că d-na Eva Maria Bárki nu se dezminte nici de această dată şi pledează tot pentru violență, pentru terorism. Ce altceva înseamnă fragmentul reprodus, decât instigarea publică a maghiarilor din Ardeal la acte de violență, la atentate, pentru a-şi câştiga autonomia??!

Iată, aşadar, că mult trâmbițatul „model tirolez” se referă nu numai la rezultate, ci, în egală măsură, şi la mijloace!!!

Iată, aşadar, că domnii Toro, Szilágyi (şi puzderie de alți udemerişti) au în vedere, atunci când invocă obsesiv respectivul model, şi un arsenal ce include atentatele teroriste!!!

Să ne mai mirăm atunci că sus-numiții sar în apărarea lui Bayer Zsolt?

Iar despre presa de limbă maghiară din România, care se face purtătoarea de cuvânt a promotorilor acestor idei, îndemnuri, instigări etc., ce să mai vorbim?

Aşa cu profund periclitata libertate de exprimare din România!!!

Oare „comisarii” care bântuie printre noi şi ne pun la îndoială, printre altele, şi libertatea presei, au habar de ce se scrie în Erdélyi Napló (şi nu numai)?

Şi dacă au, cum mai pot vorbi de „îngrădiri”? Sau, pe de altă parte, sunt de acord cu această expresie a „libertății de exprimare”?

Că nu e treaba Uniunii Europene, ci a noastră, a românilor şi a României? Aşa să fie! Atunci, stimați „comisari”, mai ascultați şi alte cuvinte rostite, cu ocazia Zilei Naționale a Ungariei, în plin centrul Budapestei, de către o cetățeană austriacă declarată persona non grata în România – nu şi în Ungaria! Cuvinte ce s-ar putea, totuşi, să vă intereseze. Citez:

Toate actualele reglementări ale drepturilor omului îşi au rădăcinile în revoluția noastră de la 1848.

Şi totuşi, dragi prieteni, astăzi ne aflăm tot acolo unde eram şi înainte de 1848. Drepturile pe care le-am obținut prin luptă sunt din nou în pericol, ba aş putea spune că o bună parte a acestora le-am pierdut deja. Din leagăn şi până în sicriu fiecare domeniu al vieții noastre ne este controlat şi reglementat, mult prea multe prevederi legale ne încorsetează existența. Dar culmea o reprezintă reglementările de la Bruxelles – ajunse la proporții demențiale –

care vizează totul, de la arcul de curbură al castravetelui şi până la forma scaunului de tractor.

Dragi prieteni, trebuie să ne apărăm împotriva tendinţelor antidemocratice, împotriva măsurilor care lezează libertatea şi demnitatea umană! Ne-a ajuns dictatura comunistă – nu mai vrem şi o dictatură în stil occidental! Ceea ce după data de întâi mai va deveni o problemă! Pentru că Uniunea Europeană este – şi ea – o alcătuire total antidemocratică şi totalitară. Legile şi deciziile nu sunt elaborate în mod democratic. Aş putea da nenumărate exemple în acest sens, ca, de pildă, hotărârea antiaustriacă referitoare la tranzit. Dar şi libertatea cuvântului şi a exprimării sunt serios periclitate. Din acest motiv mă bucur că, în Ungaria, Curtea Constituţională a luat în dezbatere acea lege care limitează libertatea de opinie şi sper că respectivul for va ţine cont, în decizia sa, doar de criterii juridice – nu şi de considerente politice. Dacă la Bruxelles valorile europene au fost date uitării, va trebui noi să le reamintim că fără asigurarea libertăţii şi demnităţii personale nu poate exista, nicăieri în lume, o societate democratică.

Din păcate, Ungaria n-a reuşit să rămână «extra muros», n-a reuşit să rămână independentă. Nu ne-au ajuns cătuşele Moscovei, acum ne băgăm capul şi în lesa Bruxelles-ului. Poporul a hotărât. A hotărât aşa, pentru că a fost manipulat. Politicienii l-au minţit, neavând curajul de a-i spune adevărul. Ceea ce, în lumea politologilor, se numeşte «dependenţa de cărare» - semnificând constrângerea politicienilor de a deveni euroadepţi."

Mă pot opri aici, stimaţi „comisari", „supervizori" şi „monitori" europeni?

Este suficient ceea ce am reprodus pentru a vă stârni, cât de cât, interesul?

N-ar fi cazul, oare, să vă mutaţi vizorul pe o ţară, practic, integrată deja în UE şi să nu ne mai căutaţi nod în papură, că necazuri reale avem destule şi ni le cunoaştem?!

Că ar fi vorba doar de părerea unei persoane particulare, de origine maghiară, trăitoare în Austria?

Fals! Este vorba, repet, de unul din promotorii de marcă ai iredentismului maghiar (care se conjugă, pe scară largă, cu antieuropenismul şi cu alte anti...isme pe care nu le mai nominalizez) – motiv pentru care a fost declarată persona non grata în România,

nu şi în Ungaria – şi care a fost invitată, de Ziua Națională a Ungariei, să țină un discurs în plin centrul Budapestei şi în fața unei piețe pline, discurs radio-difuzat şi reprodus în presa maghiară şi în presa de limbă maghiară din România!

Cât priveşte conținutul acestuia, dacă cele reproduse nu sunt destul de edificatoare, se poate consulta nr. 651/23 martie al săptămânalului Erdélyi Napló (pagina 1 şi continuarea în pagina a 11-ea) pentru o apreciere de ansamblu, care, asigurăm pe oricine, nu va schimba nimic din datele problemei – aşa cum apar ele în percepția şi interpretarea noastră.

Desigur, nu ne facem iluzii de niciun fel. Am vrea, totuşi, să le reamintim înalților comisari şi monitori că cei de la NATO, folosind ca portavoce două publicații de mare prestigiu (Washington Post, 4 martie 2002 şi Economist, 7 martie 2002) s-au cam tânguit, după 5 ani, că i-au deschis Ungariei porțile Alianței. Citez din Washington Post: „Ungaria ar fi fost descalificată în cursa sa pentru integrarea în NATO, pe care a câştigat-
o în 1997, dacă Orbán ar fi spus în 1995 sau 1996 ceea ce spune astăzi”.

Vă dorim, stimați domni de la Bruxelles, să nu ajungeți (nu peste 5 ani, ci foarte curând) să vă tânguiți exact ca şi cei de la NATO!

Şi încă ceva: chestiunea cu „autodeterminarea” nu este numai treaba noastră. Pentru că, aşa cum rezultă dintr-un recent interviu al d-lui Toro Tibor (E.N. 650/16 martie 2004), respectiva autodeterminare (a maghiarilor şi secuilor din Ardeal) se încearcă a fi strecurată printre criteriile politice de aderare a României la UE în 2007 – profitându-se de actualul impas (creat artificial – nu se ştie de ce şi de către cine!) în care se află țara noastră!

Stimați domni de la Bruxelles, măcar de asta scutiți-ne. Că nu v-ar folosi la nimic. Ba dimpotrivă!

Eva Maria Bárki şi „ocaziile irosite”

Să revenim la discursul pe care o reprezentantă de marcă a iredentismului maghiar – jurista „austro-ungară” Eva Maria Bárki – l-a rostit, nestingherită de nimeni şi de nimic, în plin centrul Budapestei, de Ziua Națională a Ungariei.

Revenirea se impune nu numai datorită faptului că amintita doamnă – până să fie declarată persona non grata în România – a bântuit prin Ardeal ca o fantomă a trecutului (mai mult sau mai puțin îndepărtat), în tovărăşia celor ce pun la cale, astăzi, autonomia (în diferite trepte) a Ardealului, participând – de la Tuşnad la Cernat – la toate „universitățile” şi „forumurile” cu viză separatist-secesionistă, ci şi pentru că analiza textului cu pricina ne va permite o abordare mai concretă a ceea ce se preconizează a fi realizat – chiar şi în variantele de compromis – fiind vorba atât de mijloace (logistică, instrumentare etc.) cât şi de finalitate.

Iată ideile principale ale discursului:

- autonomia este o expresie a autodeterminării ce i se cuvine şi poporului maghiar;
- contestarea dreptului la autodeterminare reprezintă o serioasă culpă față de „poporul secuiesc şi cel ardelean” (?!);
- care – „şi aşa au irosit deja destule ocazii” (?!);
- „poporul sud-tirolez” a reuşit, datorită (printre altele) eforturilor cancelarului Bruno Kreisky, să obțină o „autonomie acceptabilă”;
- Kreisky a fost şi el socialist!;
- după părerea cancelarului austriac (şi implicit a d-nei Bárki) atentatorii din Tirolul de Sud erau „oameni corecți, cinstiți şi dintr-o bucată”;

Iată, aşadar, premisele cu pricina. Să le luăm pe rând:

- autodeterminarea este apanajul unei populații majoritare (vezi, în acest sens, autodeterminarea românilor – de la Alba Iulia din 1918 – prin care, majoritari fiind într-un teritoriu alipit abuziv la Austro-Ungaria, şi-au hotărât apartenența la România) – şi nu a minoritarilor!;
- secuii au fost din totdeauna o minoritate, fie că îi raportăm la teritoriul Ardealului (voievodat, principat, provincie aulică) fie la cel al oricărui stat sau alcătuire suprastatală ce pot intra în discuție şi, pe

de altă parte, n-au avut niciodată un stat propriu – cu atât mai puțin în actualul areal, fiind „colonizați” peste autohtonii români (ca grăniceri) abia în secolul al XIII-lea;
- „poporul ardelean” nu există – decât cel mult în închipuirea d-nei Bárki (sau a ciracului Sabin Gherman!);
- după cum nu există nici „poporul sud-tirolez” – ci doar o zonă în nordul Italiei unde minoritarii austrieci (reminiscență a perioadei de ocupație austriacă) se află în majoritate față de italienii autohtoni şi unde, într-o perioadă în care Italia era zguduită de atentate de sorginte comunistă sau fascistă, s-a căzut de acord asupra unei forme de autonomie locală, pentru a elimina un focar de atentate în plus;
- sublinierea faptului că Kreisky a fost socialist este o trimitere (cu viză de persuaziune) la culoarea politică a actualei puteri din Ungaria;
- cei ce vor să-şi impună un presupus drept apelând la atentate teroriste nu sunt terorişti – ci oameni corecți, cinstiți şi dintr-o bucată?! (interesant!).

Cât priveşte „ocaziile irosite” – acestea nu pot fi decât următoarele:
- revoluția maghiară din 1956 (când a existat, conform unor relativ recente surse maghiare de care ne-am ocupat în mai toate cărțile publicate, un veritabil complot de anexare a Ardealului la Ungaria!);
- revoluția din decembrie 1989;
- evenimentele de la Târgu Mureş din 20 martie 1990 – când s-a reiterat încercarea (ratată) din ’89 de a „iugoslaviza” România, de acestă dată prin război civil de coloratură etnică (încercare soldată tot cu eşec).

În lumina celor de mai sus, mesajul ce se desprinde din discursul d-nei Bárki – rostit în public (radiodifuzat, publicat în presă etc.) – este atât de limpede şi de nerăstălmăcibil, încât ne scuteşte de orice comentarii. Ne-am putea, eventual, întreba cum de a fost posibil ca un asemenea discurs să fie (să poată fi) rostit în capitala unei țări aflată în pragul integrării europene??!

Oricum, ne exprimăm speranța că cititorii noştri (indiferent de statutul lor social sau politic) îşi vor revizui percepția asupra mult invocatului „model tirolez”, îmbogățindu-şi viziunea vizavi de acesta şi cu implicațiile (şi „pagubele colaterale”) ce se pot desprinde din analiza mesajului în discuție.

Înainte, însă, de a trece la chestiuni mai puțin „apocaliptice” s-o mai cităm o dată pe distinsa juristă „austro-ungară”, care nu s-a sfiit, deja cu ani în urmă, să şi nominalizeze (şi detalieze) una din „ocaziile irosite”:

*„Marea şansă a fost în 1990. Atunci ar fi trebuit ca problema Ardealului (care problemă? – n.n.) să fie pusă pe baze cu totul noi (sau cu totul vechi?! – n.n.).Dacă în 1990 – când existau condițiile politice pentru soluționarea problemelor minorităților (care erau acestea? – n.n.) –guvernul ungar ar fi pus chestiunea maghiarimii pe masa tratativelor internaționale, multe lucruri ar fi evoluat altfel în Europa Centrală şi de Est .Chiar şi criza iugoslavă ar fi avut alt sfârşit. Dacă după (deci, după! -
n.n.) evenimentele de la Târgu Mureş, maghiarimea din Ardeal ar fi cerut autonomia, ea ar fi putut-o dobândi! Europa ar fi obligat România să vină la masa tratativelor, aşa cum o face acum cu sârbii, în legătură cu Kosovo.” (Declarație făcută, în 1998, cotidianului clujean Szabadság, după un turneu prin secuime – Cernat, Miercurea Nirajului, Târgu Mureş, Miercurea Ciuc – în compania episcopului Tökés).*

Mai este ceva de adăugat?

Mai poate cineva să nu vadă despre ce „ocazii irosite” este vorba, să nu înțeleagă în ce constă condițiile în care aceste „irosiri” pot fi recuperate?!!

Să sperăm, totuşi, că istoria n-are cum să se repete, că acele condiții şi conjuncturi din 1989-1990 nu mai pot fi reactualizate, că politica atentatelor şi a falselor pogromuri antimaghiare nu mai poate avea sorți de izbândă, astăzi, şi nici măcar de instrumentare.

Să vedem, însă, care este optica militanților pentru autonomie – obținută pe căi democratice – asupra esenței acestei autonomii, în speță în ceea ce-i priveşte pe majoritarii români (aflați în minoritate în singura zonă ce ar putea intra în discuție: secuimea). Şi asta cu atât mai mult, cu cât nimeni şi nicăieri nu-i pomeneşte şi nici nu le-a fost cerută părerea – deşi reprezintă aproximativ 30% din populația aşa zisului Pământ Secuiesc.

Să începem cu d-l Bagoly Zsolt (Erdélyi Napló nr. 650/16 martie2004) care, student fiind într-o universitate de stat din România, nu poate pricepe de ce profesoara de educație fizică, unguroaică fiind, nu acceptă interpelări în limba maghiară, ba chiar

pretinde să i se adreseze în româneşte – atunci când grupa respectivă de studenți are o componență mixtă româno-maghiară (asta în timpul orei – fireşte)!

Stimate d-le Bagoly (bufniță), nu este cazul să fiți îmbufnat, din următoarele motive:

- acțiunea se petrece în România, într-o instituție de stat românească;
- limba oficială în România este cea română;
- pe de altă parte, o elementară normă de politețe impune, într-o colectivitate, folosirea limbii pe care toți o înțeleg;
- limba pe care toți o înțeleg (sau ar trebui s-o înțeleagă) în România este limba oficială a statului: cea română!

Ca atare, gestul profesoarei respective a fost unul de normalitate cetățenească, sau măcar de elementar bun-simț!

Iar nedumerirea şi consternarea d-voastră este o dovadă de anormalitate cetățenească şi de lipsă elementară de bun-simț!

Cele de mai sus nu reprezintă, bineînțeles, decât o premisă, o piatră de temelie pentru ceea ce va urma. Pentru că iată ce declară, într-un interviu din acelaşi exemplar al Erdélyi Napló, deputatul udemerist Raduly Robert (preşedintele „organizației teritoriale Ciuc a UDMR”! – candidat din partea aceleiaşi Uniuni la funcția de primar de Miercurea Ciuc) referitor la subiectul în discuție:

„Degeaba vorbim de dreptul de a ne folosi limba maternă, dacă acasă (adică în secuime – n.n.) cu prefectul trebuie să discutăm în limba română. Dacă folosirea limbii materne ne este garantată prin lege, atunci să facă bine şi prefectul să ne învețe limba şi să vorbească cu majoritatea locală în limba maghiară!”

Şi încă n-avem, oficial, nici o regiune autonomă maghiară ori secuiască!!!

Rugăm pe toți cititorii (şi mai ales pe unii dintre ei!) să se gândească puțin la ce-i aşteaptă pe minoritarii români din secuime şi cam care va fi statutul acestora într-o viitoare Regiune Autonomă Secuiască!

De, altfel, cu câteva capitole în urmă, am zugrăvit un mic tablou al realităților din defuncta Regiune Autonomă Maghiară, subliniind că, la acea vreme, situația românilor din RAM era mult mai precară decât cea a românilor din Ungaria.

Pe de altă parte, tot într-un capitol precedent, am relatat faptul că la Sf. Gheorghe, de pildă, cei câțiva consilieri municipali

români ascultă deja „în cască” lucrările şedinţelor de Consiliu – care decurg integral în limba maghiară. Şi tot atunci, am semnalat că o serie întreagă de angajaţi români din administraţie sau servicii (publice!) au fost disponibilizaţi din motive de „incompetenţă” – pe tot cuprinsul „Pământului Secuiesc”. Ce înseamnă „incompetenţă”? Înseamnă necunoaşterea perfectă a limbii maghiare!!!

Asta este, stimaţi cititori, situaţia de facto în secuime (astăzi – nu pe vremea RAM!)!!!

Iar acum se ridică ştacheta şi se atacă şi prefectul – reprezentantul puterii centrale legal constituite din România! Şi cine o face? Un deputat udemerist din Parlamentul Român, care urmează să candideze – sub culorile UDMR – la funcţia de primar al unei capitale de judeţ din România!!!

Nimeni n-are nimic de zis (măcar) la toate acestea??!

Nici măcar partenerii de alianţă?

P.S. Am uitat să subliniez că d-l Raduly (Radu – Rădui!) este preşedintele organizaţiei teritoriale Ciuc a UDMR (şi nu a judeţului Harghita!), entitate teritorial-administrativă inexistentă (oficial) pe harta României!!!

Sütö András pe vremea RAM (sau invers)

Pentru că mult râvnita autonomie secuiască nu poate să nu ne ducă cu gândul la defuncta Regiune Autonomă Maghiară (RAM) şi pentru că ceea ce am relatat, în nişte capitole anterioare, despre realităţile ce domneau în această enclavă nu pot reda o imagine atotcuprinzătoare, ne-am gândit la o abordare mai largă şi – alături de nişte „mărturii de epocă” (din surse maghiare) – la o reîntoarcere la conjunctura ce a permis crearea precedentului respectiv.

Cum s-a născut RAM? Unii ar răspunde, probabil, în felul următor: pe la sfârşitul anilor ’40, după preluarea totală a puterii de către comunişti, noua Putere, profitând de rearondarea administrativ-teritorială (trecerea de la judeţe la regiuni şi raioane), a creat, prin comasarea fostelor judeţe Trei Scaune, Ciuc, Odorhei şi Mureş, această regiune autonomă, ca o expresie a „înţeleptei politici” a partidului faţă de naţionalităţile conlocuitoare, în speţă faţă de minoritatea maghiară, grupată relativ omogen în secuime.

Noi am formula altfel, ba, dintr-un anumit punct de vedere, chiar invers acest proces de geneză. Am spune că s-a recurs la amintita rearondare tocmai pentru a se putea crea, mai lesne şi mai discret, respectiva regiune autonomă. (După cum, pentru desfiinţarea ei, s-a apelat până la urmă tot la o rearondare – prin revenirea la judeţe!)

Cât priveşte „înţeleapta politică”, aceasta n-a fost decât expresia recunoştinţei – răsplata bine-meritată acordată colaboraţioniştilor maghiari. Ce fel de colaboraţionism? Cu ocupantul sovietic, cu structurile comuniste ce se infiripau, cu Puterea comunistă – mai apoi. În ce scop? Într-unul etnic sau, mai bine zis, etno-politic, nicidecum într-unul politic propriu-zis. Cu ce finalitate? Păstrarea Ardealului de Nord sau (după verdictul din 1947 al Conferinţei de Pace de la Paris) măcar obţinerea autonomiei acestuia în cadrul statului român.

N-am fost destul de expliciţi? Să reluăm chestiunea. Maghiarimea din Ardealul de Nord (răpit prin Diktatul de la Viena) înţelegând situaţia creată şi regulile jocului, şi-a oferit serviciile forţelor comuniste, în speranţa că în felul acesta va putea înclina balanţa în direcţia unui status quo. Forţele comuniste, la rândul lor,

pentru a-şi servi cauza, le-au făcut promisiuni în acest sens conducătorilor maghiarimii ardelene. Drept care, în Cluj, de pildă, organizaţia locală a partidului comunist, înfiinţată la scurt timp după eliberare, era condusă de unguri, iar pe sediul acesteia, alături de steagul roşu, flutura nu drapelul românesc, ci tricolorul roşu-alb-verde! În aceeaşi ordine de idei, mai amintim că în 1945 peste 90% din comuniştii clujeni erau unguri, iar în personalul „Securităţii" nu se afla nici un român. De asemenea, aproape toate posturile de conducere în administraţie erau deţinute tot de către unguri. (Asta în condiţiile în care şi la acea vreme românii erau majoritari în Cluj.) Mai menţionăm faptul că atât Universitatea Ferdinand I-ul, cât şi Clinicile Universitare, reîntoarse în 1945 de la Sibiu şi Timişoara, au trebuit să facă, iniţial, cale-întoarsă, pentru că nu li s-a permis să-şi ocupe vechile localuri (ba au fost şi somate – de către Comandamentul Armatei Sovietice – să părăsească oraşul în 24 de ore!). Şi exemplele ar putea să continue mult şi bine.

Situaţia s-a mai ameliorat după instalarea, la 6 martie 1945, a guvernului Groza şi după alegerile din 1946, dar o normalizare cât de cât a situaţiei a survenit abia după închiderea lucrărilor Conferinţei de Pace de la Paris, în 1947. Chiar şi după aceea, încă ani de zile hegemonia maghiară s-a menţinut, într-o măsură apreciabilă, în Ardealul de Nord.

Acesta a fost contextul istoric în care a apărut RAM, ca o răsplată a colaboraţionismului maghiar sau, mai degrabă, ca un „premiu de consolare". De ce premiu de consolare? Pentru că obţinerea respectivei autonomii (alături de Universitate maghiară la Cluj, IMF maghiar la Târgu Mureş etc.) a fost departe de a-i mulţumi pe ungurii din Ardeal. De ce spunem asta? Dar mai bine să ne întoarcem la uneltele noastre, la citate.

D-l Jakab Antal, la data de 6 martie 1992, publică în prestigiosul „Brassoi Lapok" articolul „Păduchele" (A tetü), articol ce îl viza direct (inclusiv „apelativul") pe Radu Câmpeanu, în intenţia de-al sancţiona pentru „trădarea UDMR-ului". Ambalat în discursul său punitiv, d-lui Jakab îi scapă, la un moment dat, următoarea „confidenţă":

„...Radu Câmpeanu a venit cu mari promisiuni pentru noi (...) şi iată că în urmă cu doi ani i-am acordat cu toţii votul. Nu

pentru prima oară, dar şi de această dată ne-am păcălit, aşa cum ne-am păcălit şi pe vremea lui Petru Groza."

Trebuie să înțelegem că există o analogie în ceea ce priveşte promisiunile celor doi şi unanimitatea susținerii care le-a onorat. Nu pricepem însă prea bine cum e cu păcăleala. Radu Câmpeanu i-o fi păcălit – pierzând (lamentabil) alegerile din 1990 şi, mai cu seamă, părăsind „Convenția" mai apoi, „spre a nu fi părtaş la pretențiile udemeriste", dar Groza? De ce oare s-au păcălit conaționalii d-lui Jakab, la vremea respectivă, când regimul comunist le-a dăruit autonomia „Pământului Secuiesc", sub forma RAM? Ce alte promisiuni (mai mari) li s-au mai făcut – şi nu au fost respectate – pe vremea lui Petru Groza? Ce altceva se poate deduce din cele de mai sus, decât că atât pretențiile, cât şi promisiunile respective depăşeau „derizoria" autonomie secuiască?! (Şi, extrapolând, ne putem întreba, cu îndreptățită îngrijorare, ce fel de promisiuni au făcut, la rândul lor, prezidențiabilii preferați şi votați, în bloc, de către minoritarii maghiari – în anii de după '89?)

După ce ne-am lămurit ce a reprezentat şi cum a apărut RAM, va trebui să completăm imaginea pe care am încercat s-o schițăm (în nişte capitole anterioare) în ceea ce priveşte realitățile din respectiva enclavă, în speță cele privitoare la secui – în calitatea lor de, totuşi, cetățeni ai statului român (şi, evident, cu referire la statutul românilor cu care „conviețuiau").

Vom cita, în acest sens, din Sütö András, cel ce în 14 octombrie 1990, la Viena, ținea discursuri „între două pogromuri", iar cu patru ani mai târziu, la Duna TV (19 martie 1994) declara următoarele:

„După decembrie '89, toată puterea a rămas în mâinile nomenclaturii comuniste, singura opoziție democratică fiind reprezentată de către unguri. Pentru a ne intimida, pentru a ne servi o lecție, Puterea provizorie a instrumentat pogromul antimaghiar din 20 martie 1990. După care, făcându-ne răspunzători pe noi de cele întâmplate, a folosit evenimentele tragice de la Târgu Mureş ca pretext pentru înființarea SRI."

Să vedem ce scria acelaşi Sütö András, în urmă cu aproape 45 de ani, pe vremea comunismului „atotbiruitor" şi a (astăzi rerâvnitei) RAM. Fireşte, ne interesează în primul rând realitățile din respectiva enclavă, aşa cum transpar acestea, la o citire mai atentă,

din textul d-lui Sütö, dar, nu putem nega, ne interesează şi ce hram purta, la acea vreme, vajnicul anticomunist de astăzi.

Este vorba de volumul „Te slăvim, ţară nouă”, o culegere, de reportaje apărute, în 1960, la ESPLA, în care, într-o companie selectă (Miko Erwin, Nagy István, Romulus Rusan etc.), d-l Sütö András vorbeşte, cu aplicaţie, despre „Oameni şi locuri” (din RAM). Reproducem din cel de al treilea reportaj semnat de susnumitul, intitulat „Zile noi – obiceiuri noi”:

„Cu învăţătorul Biro Dénes am vorbit la Sângiorgiu de Pădure despre viaţa şi munca de azi a învăţătorilor, despre cunoştinţele numeroase ce trebuie transmise copiilor. Şi, din vorbă în vorbă, am ajuns la problema cea mai importantă: cum creşte şi se dezvoltă în inima copilului mlădiţa gingaşă care se numeşte dragoste de ţară. Biro Dénes vorbeşte cu însufleţire, căci în copilărie şi-a dat seama ce a însemnat otrava naţionalismului. Cum n-ar face el totul ca acum, când în Republica Populară Română fiecare om al muncii, fără deosebire de naţionalitate, şi-a găsit patria sa adevărată, liberă, să cultive cu conştiinţa educatorului comunist sentimentul măreţ al dragostei pentru patria comună a celor ce muncesc! Faptul că a devenit un cetăţean egal în drepturi, şcoala din Odorhei, bursa, posibilitatea minunată de a munci, aprecierea acordată învăţătorului – toate sunt datorate Republicii Populare Române, politicii naţionale leniniste a partidului. Din iniţiativa învăţătorului, copiii din Sărăţeni, alături de cântece maghiare intonează cântece româneşti. Ei se străduiesc să cunoască comorile culturii poporului frate român. S-a organizat la căminul cultural un curs de limba română; cei de la cămin plănuiesc organizarea unei excursii la Bucureşti şi la Doftana, unde fii credincioşi ai partidului nostru au suferit pentru prezentul liber, luminos. Ei au iniţiat un ciclu de conferinţe despre luptele comune ale poporului român şi ale naţionalităţilor conlocuitoare, despre trecutul şi prezentul lor.

Aş vrea să amintesc în încheiere de un fenomen nou, emoţionant, din Regiunea Autonomă Maghiară, un obicei născut din sentimentul puternic al patriotismului socialist. În ziua de 30 decembrie, la Sărăţeni, 19 tineri s-au urcat pe scenă, îmbrăcaţi în haine de sărbătoare. Tineri de optsprezece ani. (După un vechi obicei urmau să fie declaraţi majori. Dar cât de mult s-a schimbat, s-a înnoit acest vechi obicei!) În ajunul serbării, aceşti tineri – după

un curs voluntar de două săptămâni – au avut de trecut un examen de drept constituțional. Cunoscând temeinic Constituția republicii noastre, au fost declarați majori. (...) «La examen toți au răspuns bine» - îmi spune învățătorul Biro Dénes, cu un sentiment de mulțumire. El organizase cursul.”

Deci, către sfârşitul anilor ’50, pe vremea RAM, d-l Sütö András, marele justițiar democrat al zilelor noastre, slăvea regimul comunist şi „minunatele condiții create de partid”, în cel mai autentic stil proletcultist al epocii!

Doar atât că ceea ce (de)scria domnia-sa, la acea vreme, nu reflecta realități ale locului, ci imagini „paralele”, ficțiuni (pre)fabricate pe gustul regimului şi în concordanță cu dogmele acestuia, ca, de pildă, dragostea secuilor pentru „patria comună a celor ce muncesc”, izvorâtă din „luptele comune împotriva exploatării şi exploatatorilor”, din „sacrificiul fiilor credincioşi ai partidului” etc.

Trebuie să remarcăm, însă, în reportajul d-lui Sütö şi niscaiva scăpări revelatoare. Astfel:

- copiii din Sărățeni, DIN INIȚIATIVA ÎNVĂȚĂTORULUI, alături de cântece maghiare intonează şi cântece româneşti (pe post de „Au claire de la lune / Mon ami Pierrot” – cum ar veni);
- ei SE STRĂDUIESC să cunoască cultura poporului român, frate cu POPORUL maghiar (învățând limba română cântând, din inițiativa proprie a învățătorului!);
- s-a organizat la căminul cultural un curs de limba română! (de ce şi pentru cine?);
- cât priveşte „înduioşătoarea” poveste cu majoratul, doar atât că, la vremea respectivă, Constituția țării se studia în şcolile din RPR, ca materie obligatorie – şi nu prin cursuri „voluntare” organizate din inițiativa personală a cuiva.

Mai este nevoie de comentarii?

Coroborând cele de mai sus cu datele din capitolele anterioare, oricine îşi poate forma o imagine de ansamblu asupra a ceea ce a fost RAM – rerâvnită, astăzi, sub forma „Pământului Secuiesc Autonom”.

P.S. Mai amintesc că, la vremea respectivă (ba chiar şi în prima jumătate a anilor ’60), mi-a fost dat să văd nenumărate bilete de

ieşire din spital (provenind din zona în discuție) redactate exclusiv în limba maghiară!!!

P.P.S. Cât priveşte colaboraționismul evocat, mai precizez că la alegerile din 19 noiembrie 1946 minoritatea maghiară, la fel de „democrată” ca şi astăzi, a votat în unanimitate cu alianța procomunistă BPD (din care făcea parte şi Uniunea Populară Maghiară) – UPM obținând 29 din cele 414 mandate. Deci şapte la sută. Deci, tot 7 la sută, exact atâta cât reprezenta, şi la acea vreme, populația maghiară din România!

Autonomia Ardealului: ideologi şi cozi de topor

Dacă în numărul precedent al revistei lipsa evenimentelor notabile (sau a ecourilor de presă ale acestora) ne-au oferit răgazul necesar unei „retrospecţii", de această dată avem la dispoziţie o „recoltă" atât de bogată încât ne vedem obligaţi să ne rezumăm, deocamdată, doar la comentarea unor fragmente mai semnificative din luările de cuvânt ale unor participanţi – din ţară şi străinătate – la evenimentul de care ne vom ocupa în cele ce urmează (eveniment total ignorat în presa centrală românească).

Despre ce este vorba? Despre o consfătuire cu participare internaţională, ale cărei lucrări sunt redate în paginile săptămânalului Erdélyi Napló (nr. 653/6 aprilie 2004) sub titlul „Autonomia comunităţii maghiare nu are alternativă"! Cităm din preambul:

La Sovata, în hotelul Danubius, a avut loc, în zilele de 1-2 aprilie, cea mai importantă consfătuire din ultimii 14 ani – consacrată autonomiei maghiarilor din România. Consfătuirea, organizată de către Consiliul Naţional Maghiar din Ardeal (CNMA) împreună cu fundaţia Pro Minoritate i-a avut ca invitaţi pe o serie întreagă de politicieni şi experţi europeni – adepţi ai autonomiei. Au fost prezenţi Andreas Gross – raportor al Consiliului Europei, Gunnar Iansson – fost raportor pentru România, Ignasi Guardans – deputat catalan în Parlamentul European, Cristoph Pan – politician din Tirolul de Sud, Komlóssy Jozsef – expert elveţian în problema autonomiei, Szabo Zsolt – deputat liberal în parlamentul olandez, Németh Zsolt – preşedintele comisiei de politică externă a parlamentului ungar, partea română fiind reprezentată de către Smaranda Enache – copreşedinta Ligii Pro Europa. Gabriel Andreescu, reprezentantul Comitetului Helsinki, n-a participat la consfătuire, dar a trimis un mesaj de adeziune la ideile acestuia, la fel şi jurista austriacă Eva Maria Barki (ambele scrisori pot fi citite la pagina a 5-a). Din partea organizatorilor a fost prezentă întraga conducere a CNMA şi CNS (Consiliul Naţional Secuiesc)."

Iată, aşadar, „floarea" autonomismului european, reprezentanţii majorităţii „modelelor" invocate (şi răsinvocate) prezenţi la Sovata – şi nimeni nimic! Linişte totală!

Nu şi în presa de limbă maghiară! (am optat pentru Erdélyi Napló – fiind un săptămânal de sinteză şi, ca atare, putându-şi dedica paginile aproape în întregime respectivului subiect-eveniment, mai ales că avea la dispoziţie un interval de patru zile în acest scop).

Desigur, spaţiul nu ne permite o redare in extenso (deşi ar merita), ne vom opri, însă, la cele mai interesante idei. Să începem cu intervenţia deputatului european Ignasi Guardans:

„Catalonia are o situaţie specială: neavând o «patrie-mamă», trebuie să lupte singură pentru toate obiectivele sale autonomiste. Pe de altă parte, faptul reprezintă şi un avantaj incontestabil: în cazul nostru nu are cum să intre în discuţie interesele vreunui alt stat – deci cei de la Madrid pot fi liniştiţi în acest sens!”

Hic iacet lepus! Fără să vrea, probabil, catalanul a pus degetul exact pe rană!

Domnilor reprezentanţi ai „comunităţii maghiare” (popor – după părerea juristei Barki!), aici este tot necazul: cei de la Bucureşti (şi nu numai!) nu pot fi deloc liniştiţi că n-ar fi vorba de interesele vreunui alt stat!!!

Ba dimpotrivă!!!

Argumente? Am scris cinci cărţi pline doldora de argumente în acest sens! Să le lăsăm deoparte şi să vă punem o singură întrebare: dacă vă interesează exclusiv soarta minorităţii maghiare de dincolo de hotare – nu şi (sau mai ales) teritoriile în care aceştia sunt minoritari, de ce aţi acceptat Diktatul de la Viena? De ce aţi anexat – pe lângă Ardealul de nord – şi Felvidék (o bună parte din Slovacia) şi Voievodina la începutul anilor ’40, profitând de condiţiile oferite de cel de-al doilea război mondial şi de umbrela protectoare nazistă?

Cine credeţi că vă mai poate lua în serios – acum şi-n vecii vecilor – atunci când daţi asigurări de respectare a integrităţii şi suveranităţii „statelor succesoare”, după un asemenea precedent creat?!!

Cine credeţi că vă mai poate lua în serios buna-credinţă, atunci când de peste 80 de ani n-a fost conjunctură favorabilă în care să nu plănuiţi şi încercaţi (şi alte) demersuri anexioniste?

Cine credeţi că vă mai poate lua în serios buna-intenţie, atunci când în Parlamentul Ungar, în cor, calificaţi Trianonul drept diktat, apreciaţi (tot acolo) că principalul defect al Tratatului

Româno-Maghiar (din 1996) este faptul că nu prevede posibilitatea modificării paşnice a graniţelor sau propuneţi anexarea Voivodinei profitând de bombardamentele NATO asupra Serbiei??! (Amănunte şi surse în „Istorie maghiaro-maghiară în citate", „Secesiunea Ardealului" şi „Mişcarea Revizionistă Maghiară").

Dacă mai vreţi, totuşi, şi alte argumente, putem să vă mai oferim – şi încă din lucrările Consfătuirii de la Sovata, din intervenţia „româncei" Smaranda Enache (Smaranda Szokoly, de fapt; de ce şi-o fi folosind exclusiv numele de fată – nu ştim, dar putem presupune!). Iată fragmentul cu pricina:

„*Vorbitoarea (S.E. – n.n.) a amintit, ca o ciudăţenie, faptul că în România toate iniţiativele de autonomie sau regionalizare s-au lansat exclusiv în Ardeal"*.

Curat ciudăţenie! Chiar aşa, stimată doamnă Smaranda Enache-Szokoly??! (În paranteză fie spus, şi d-l Szokoly a fost cândva – el sau înaintaşii – Socol, şi probabil că sindromul de vinovăţie se „sublimează", în cazul celui de-al doilea component al „Doppel-Adler"-ului de la Liga Pro Europa, prin supralicitare molipsitoare!)

Chiar să nu ştie respectiva copreşedintă de unde provine „ciudăţenia" cu pricina??!

Greu de crezut!

Să tragem însă linie şi să rămânem la „posibilităţi care se poate" (pentru că refuzăm, totuşi, să acceptăm că vremea diktatelor mai poste fi resuscitată şi, pe de altă parte, că noi, românii, am putea fi atât de idioţi încât, în vreme de pace şi – cât de cât – de normalitate să renunţăm la ceea ce este şi a fost, din preistorie, al nostru).

Analiza materialului ne arată – vorba lui Sabin Gherman – „starea noţiunii" în etapa actuală şi principalele orientări. Înainte de a le nominaliza să mai reproducem nişte fragmente de spiciuri:

„În viitor rolul Madridului se va reduce considerabil – puterea centrală mutându-se la Bruxelles, iar asupra problemelor locale noi vom decide." (Ignasi Guardans)

Ne întrebăm: oare catalanii n-au şi niscaiva spanioli printre ei? Pe aceştia îi va întreba cineva ce părere au de una, de alta?

„Consiliul Naţional Secuiesc, în ciuda eşecului parlamentar, îşi va continua lupta pentru autonomie, următorul pas fiind

transferarea chestiunii la nivelul Parlamentului European şi a Consiliului Europei. Pământul Secuiesc, în suprafaţă de 10.000 kmp. şi având 800.000 de locuitori – din care trei sferturi unguri – are tot dreptul de a se integra în condiţii de totală şi efectivă autonomie în Uniunea Europeană.”(Csapó Jozsef – preşedintele CNS)

Deci, autonomie etnică – şi nu regională!!! (care trebuie dobândită înainte de integrare!).

„Autonomia Ardealului presupune un proces politic mai îndelungat. În cercurile maghiarimii ardelene se confruntă două viziuni: cea a UDMR, conform căreia prioritatea o constituie obţinerea puterii economice, autonomia urmând a fi realizată după integrarea în UE şi cea a CNMA şi CNS – care consideră prioritară obţinerea autonomiei (...) Dacă chestiunea Pământului Secuiesc este limpede, în ceea ce priveşte Ardealul – singura soluţie viabilă pare a fi regionalismul asimetric (deci, devoluţia – n.n.).” (Bakk Miklos – strategul CNMA)

Iată, aşadar, de ce este nevoie de un Sabin Gherman!!! (Pe de altă parte, dezacordul UDMR se referă nu la obiective – ci la eşalonarea în timp a acestora!!!)

„Împărţirea teritorial-administrativă a României este neschimbată din 1968. Puterea centralizată este depăşită şi ineficientă. Şi totuşi, orice efort de regionalizare efectivă se loveşte de piedici insurmontabile. Va fi nevoie, fără doar şi poate, de presiuni din partea organismelor europene. (...) În România, abia realizarea regionalizării va deschide drumul autonomiei maghiarimii.” (Smaranda Enache, Liga Pro Europa)

Deci, încă o dată: regionalizarea (devoluţia) Ardealului este condiţia sine qua non a realizării autonomiei maghiarimii!!! (Adepţii lui Sabin Gherman să bage bine la tărtăcuţă cele de mai sus!)

„Cele trei instituţii de bază ale emancipării maghiarimii de peste hotare sunt: Legea Statutului, dubla cetăţenie şi autonomia. Cât priveşte regionalismul, acesta nu poate să-şi împlinească menirea istorică decât dacă nu afectează relaţiile interetnice. (...) Autonomia comunitară reprezintă condiţia de bază a viitorului maghiarimii din Bazinul Carpatic.” (Németh Zsolt, preşedintele Comisiei de politică externă a Parlamentului Ungar)

Deci, încă o dată şi încă o dată: „menirea istorică” a devoluției Ardealului (de neconceput fără „partenerii istorici” – adică românii!) este aceea de a asigura viitorul maghiarimii din Bazinul Carpatic!!! (Sper să mă audă toți „sătuii de România”, toți „antisudiştii” etc.)

Deci, nimic nou sub soare:

- „Model etnic” pentru secuime şi „devoluție” pentru Ardeal!
- Regionalismul (asimetric) serveşte exclusiv scopuri maghiare!
- Autonomia secuimii trebuie realizată înainte de integrarea în UE!
- Devoluția este singura soluție pentru unguri, pentru că într-un Ardeal quasi-independent procentul lor va fi nu de şapte – ci de 20!
- Toate acestea sunt în curs de prezentare în fața forurilor europene, în intenția de a le transforma în condiții de integrare a României în UE!!!

Sau nu este aşa?

Să vedem, atunci, cum îşi încheie Tökés discursul rostit la Sovata:

„Integrarea europeană a României a fost fixată pentru 2007. Capitolele de negociere trebuie însă închise în 2004. Cel referitor la minorități a fost închis. În schimb, capitolul referitor la euroregiuni, în care problema autonomiei se încadrează organic, este încă deschis. Ca atare, pretențiile noastre de autoguvernare trebuie înaintate de urgență Uniunii. Suntem adepții integrării țării noastre. Dar, în acelaşi timp, suntem convinşi că aceasta nu va avea loc fără îndeplinirea pretențiilor noastre.”

Oare pe ce se bazează preşedintele Consiliului Național Maghiar din Ardeal?

Ignoranță, prostie – sau altceva?!

În „Adevărul" din 5 aprilie 2004 apărea, sub semnătura Călinei Berceanu, articolul „Tökés vrea să atragă UDMR în proiectul său de autonomie etnică (el îi acuză pe liderii Uniunii de dublu discurs, în țară şi la Budapesta)".

Desigur cotidianul central number one al țării (şi „specialista" Berceanu) nu se dezmint nici de această dată. Evident, n-avem pretenții absurde, dar chiar şi aşa – la nivelul unei abordări de suprafață şi nedepăşind aparențele – ne-am fi aşteptat măcar la două lucruri:

- menționarea vechimii amintitului dublu discurs (prezent nu numai începând cu semnarea „protocolului" – ci încă de pe vremea participării la guvernarea cederistă);
- semnalarea chestiunii măcar din luna ianuarie, când (după cum se aminteşte, în treacăt, şi în articol) s-a lansat (nu pentru prima oară – dar mai insistent şi quasi-oficial) respectiva invitație la dialog.

Să vedem, însă, şi textul cu pricina:

„Preşedintele Consiliului Național al Maghiarilor din Transilvania (am mai spus-o – de pomană – şi o repetăm: traducerea este greşită, fiind vorba de „Erdélyi Magyar Nemzati Tanács" = Consiliul Național Maghiar din Ardeal), Tökés László, îi propune lui Marko Béla să se întâlnească pentru a discuta pe tema autonomiei, deoarece «este absolut necesară unitatea de cauză a maghiarilor». Conducerea CNMT a anunțat, sâmbâtă, la Cluj-Napoca, într-o conferință de presă, că doreşte ca acestă întâlnire să aibă loc într-una din zilele din intervalul 15-23 aprilie, pentru promovarea unui mesaj unitar pe tema autonomiei. «Dorim să coagulăm toate forțele politice maghiare ce luptă pentru autonomie, inclusiv UDMR», a explicat deputatul Szilágy Zsolt. Preşedintele CNMT a acuzat din nou liderii Uniunii de «politică duplicitară şi ambiguă», ce îşi are explicația în colaborarea cu partidul de guvernământ. El a menționat că, recent, Markó Béla a dat publicității un apel la dialog adresat comunității maghiare, ignorând un mesaj similar al CNMT, de la începutul lunii ianuarie.

«În România liderii UDMR se manifestă public împotriva autonomiei, dar în Ungaria susțin acest deziderat. Comunitatea maghiară nu trebuie confundată cu UDMR, pentru că maghiarii vor autonomie. Trebuie să avem un mesaj unitar pe această temă», a mai spus preşedintele Consiliului Național al maghiarilor din

Transilvania.În limbaj explicit, CNMT doreşte susținere din partea UDMR pentru inițiativele legislative ce privesc autonomia Ținutului Secuiesc. Liderii CNMT au stabilit că în 24 aprilie, la Târgu Mureş, va avea loc o întrunire a Consiliului Național al Secuilor (iarăşi se persevereazä în prostie într-o greşeală de traducere: „Székely Nemzati Tanács" = Consiliul Național Secuiesc), pentru discutarea proiectelor de lege privind autonomia personală şi localitățile cu statut special. Proiectele respective urmează să fie depuse la Parlament."

Mai întâi să lămurim treaba cu „Consiliile" (am mai făcut-o – dar văd că am strigat în pustiu): Erdély – la care se fac toate referirile – înseamnă nu Transilvania, ci Ardeal! Care Ardeal se compune din Transilvania, Banat, Crişana şi Maramureş! Autonomia vizată se referă la Ardeal – nu la Transilvania!

Pe de altă parte, nu este vorba de unguri şi secui – ci de teritorii!

Ceea ce este cu totul altceva!

Este aşa de greu de înțeles??!

Nu este vorba de unguri sau secui – ci de „Erdély" (Ardeal) şi de „Székelyföld" (Pământul Secuiesc)!

Nu este vorba de autonomie „personală" sau „comunitară" – ci de autonomie teritorială: pe criterii etnice în secuime, pe criterii regionale în Ardeal!!!

Ca atare, Consiliile respective nu sunt ale secuilor sau ale maghiarilor – ci Secuiesc şi Maghiar!

Dacă cei vizați (inclusiv de la Adevărul) nu văd care e diferența – nu mai am nimic de adăugat. Oricum, este pentru ultima dată când mai deschid subiectul.

În al doilea rând, semnatara articolului nu remarcă (darmite să comenteze) o contradicție flagrantă între ceea ce citează din declarațiile lui Tőkés şi din cea a lui Szilágyi (şi nu Szilágy!) Zsolt. Reproduc doar declarația celui din urmă:

„Dorim să coagulăm toate forțele politice maghiare ce luptă pentru autonomie, inclusiv UDMR."

Stimată d-nă (sau d-şoară) Călina Berceanu, despre ce este vorba în fragmentul reprodus, despre convingerea şi atragerea unor (unui) adversari ai ideii – sau despre „coagularea tuturor forțelor politice maghiare ce luptă pentru autonomie"? Printre care este

pomenită şi UDMR! Sau pentru d-voastră „inclusiv" înseamnă altceva?

Sau treaba cu „coagularea" nu vă este clară?

Cel mai elementar silogism ne spune că atunci când este vorba de agregarea unor forțe disparate în vederea realizării unui front comun pentru

materializarea unui obiectiv (tot comun), atunci fiecare dintre aceste forțe, obligator, luptă pentru unul şi acelaşi obiectiv.

Deci, (şi) UDMR este adepta autonomiei!

Atunci ce rost are titlul cu pricina şi toată însăilarea de pe cele două coloane subiacente?

Iar afirmația cu pricina o face nu cineva din afară, ci un deputat în exercițiu al UDMR!!!

Şi mai spuneți – „în limbaj explicit" – că CNMT „doreşte susținerea Uniunii pentru inițiativele legislative ce privesc autonomia Ținutului Secuiesc." Şi n-a avut-o? Sau v-a scăpat chestiunea? (N-ar fi exclus, pentru că – deşi sunt abonat la Adevărul – n-am reuşit, cu toată bunăvoința, să descopăr, cel puți până astăzi – 16 aprilie 2004, nici cea mai sumară şi ascunsă informație despre faptul că UDMR a votat, în Parlament, pentru autonomia secuiască!)

Hai să n-o mai lungim. N-am pretenția ca „elitiştii" de la Adevărul să mă citească, dar nu mai scrieți după ureche! Puneți mâna pe sursa primară şi consultați-o. Nu cunoaşteți limba? Nici măcar d-l Robert Veress? Chiar aşa? De ce ați renunțat la serviciile lui Dorin Suciu – singurul care era stăpân şi pe limbă şi pe subiect?!

Dacă ați fi deschis paginile cotidianului („moderat") Kronika din 8 aprilie 2003, v-ați fi putut lămuri deja cu un an de zile în urmă cum stau lucrurile – în realitate. Iată câteva fragmrnte (total) edificatoare dintr-un interviu acordat publicației respective de către însuşi Markó Béla

„Intenția noastră este de a asigura un grad cât mai mare de autonomie maghiarimii din Ardeal – şi acesta este drumul pe care mergem";

„Deosebirea dintre moderați şi radicali se referă la mijloace. Scopurile nu trebuie trâmbițate, ci trebuie să trudim pentru ele. În cadrul UDMR pot exista şi divergențe – şi obiective diferite, dar conceptul de autonomie în nici un caz nu intră în această categorie";

„Autoguvernarea figurează de la început în programul UDMR. Dar pentru implementarea ei, pentru ca ea să poată deveni funcțională este nevoie de un cadru juridic adecvat, care nu există încă”;

„Diversificarea mijloacelor nu înseamnă competiție, ci complementaritate”.

Iată, aşadar, ce înseamnă acel „inclusiv UDMR” din declarația d-lui Szilágyi Zsolt!

Iată, aşadar, că nu trebuie să batem drumul Budapestei pentru a auzi „dublul discurs” al d-lui Markó!

Aşa cu mult hulitul preşedinte al UDMR, care şi-a „uitat” crezul inițial!

Să fim serioşi! Este vorba, într-adevăr, de protocolul semnat cu PSD – dar nu aşa cum crede Călina Berceanu. „Radicalii” au fost, pentru a nu incomoda „relațiile de protocol”, pur şi simplu „sloboziți” – şi îşi fac treaba nestingheriți şi fără a mai angaja UDMR-ul, fără a-l mai obliga la permanente „delimitări” şi „desolidarizări”.

UDMR, la rândul său, se străduieşte în continuare (cu paşi mărunți) să obțină tot ceea ce-i permite cadrul legal sau chiar să-l lărgească pe acesta, profitând de conjuncturi favorabile (interne sau externe), în vederea unor viitoare „salturi calitative”.

Iar structurile nefuncționale pe care „radicalii” le edifică – fără a fi, practic, stingheriți – vor fi puse deja la punct până la cel mai mic detaliu în momentul în care, printr-un concurs „fericit” de împrejurări, statutul „de facto” va putea fi transformat într-unul „de jure”.

Cum? N-aduce anul – ce-aduce ceasul! Mai ales cel rău!

Să nu se supere nimeni, dar integrarea europeană mai poate să ne rezerve şi destule necunoscute şi surprize. Nu neapărat plăcute!

Cât priveşte celălalt cal de bătaie, mult hulitul regim post-comunist (socialist) din Ungaria – care „îi abandonează pe ungurii de peste hotare”, permis să-mi fie să păstrez aceeaşi reticență ca şi în cazul udemeriştilot „moderați”. Drept argument, voi reproduce un singur lucru: „Mesajul de la Atena al premierului Medgyessy Péter către maghiarii din afara granițelor”:

„Grație solidarității şi travaliului de decenii al poporului maghiar, astăzi s-a realizat un vis de generații: Ungaria va deveni

membră a UE, ceea ce va permite întregii naţiuni maghiare să se întoarcă acolo unde, din totdeauna, i-a fost locul.

Noi, maghiarii, pe parcursul istoriei rar am fost nişte privilegiaţi ai sorţii. De regulă am avut parte de flagrante nedreptăţi. Conceptul înţelept şi curajos al Europei unite va putea tămădui, însă, şi rănile noastre cele mai dureroase. Acum şi maghiarimea îşi va putea fructifica şansa de reunificare transfrontalieră a mult sfârtecatei sale naţiuni.

Pentru reprezentarea intereselor noastre, pentru realizarea obiectivelor noastre vom dispune, de aici încolo, de mijloace mai eficiente ca oricând." (Romániai Magyar Szó nr. 4453/18 aprilie 2003)

Atunci când moderatul şi rezervatul (şi „românofilul") Medgyessy declară aşa ceva, daţi-mi voie să simt un disconfort mai mare decât dacă mesajul i-ar fi aparţinut, de pildă, lui Orbán Viktor! Şi daţi-mi voie să nu am o viziune excesiv de roză asupra viitorului!

P.S. Reprodusa „declaraţie de la Atena" a fost comentată şi „decriptată", la vremea respectivă, într-un capitol aparte ce poate fi găsit, la pagina115, în „Antiromânismul moderat şi radical".

„Comemorarea” Trianonului

Dacă măgarul lui Buridan a capotat (opțional) în fața a două căpițe, dilema noastră – tot opțională – are măcar scuza unui număr mult mai mare de piste îmbietoare.

Pe de altă parte, spre deosebire de înfometatul patruped copitat (pentru că ceva deosebire trebuie, totuşi, să existe!) – noi suntem deja sătui până peste cap de „fânul” cu pricina!

Ce-i de făcut?

Cu permisiunea d-voastră (şi cu toată lehamitea şi greața), vom încerca – în paralel sau mai pe sărite – să parcurgem toate amintitele „piste”, mai ales că acestea se întâlnesc finalmente, cândva în...Europa!

Din vraful de ziare adunate (în timpul „excursiilor în trecut”)* să alegem un exemplar mai recent (1 iunie 2004) al săptămânalului Erdélyi Napló şi să reproducem din rubrica „S-a întâmplat acasă” (adică în Ungaria!):

„Deputatul independent Körömi Attila – membru al Mişcării pentru o Ungarie Mai Bună – a înaintat Parlamentului Ungar un proiect de hotărâre privind declararea datei Trianonului drept zi națională de comemorare. În declarația respectivei formațiuni politice – menită să repare o omisiune veche de 14 ani a elitei politice maghiare – se arată: «după 1945,generații întregi de unguri au crescut fără să fi auzit de Trianon şi de implicațiile sale, fără să cunoască adevărul despre această tragedie națională. Nici după 1990 nu s-a întreprins nimic pentru a readuce în conştiința colectivă datele istorice respective şi repercusiunile subsecvente – la fel de actuale şi astăzi. Această situație impune declararea datei respective drept Zi Națională de Comemorare – nu numai pentru a readuce în memoria colectivă tragicul diktat, ci şi pentru a contribui la conştientizarea unității maghiarimii din Bazinul Carpatic». Mişcarea pentru o Ungarie Mai Bună cere guvernului ca până la data de 30 noiembrie 2004 această comemorare să fie întrodusă şi în instituțiile de învățământ.”

Iată, aşadar, cu ce se ocupă, printre altele, Parlamentul Ungar!

De ce trebuie reamintită, la nivel naţional (inclusiv – sau mai ales! – în şcoli), respectiva „tragedie naţională”? Spre neuitare – dar şi pentru „conştientizarea unităţii maghiarimii din Bazinul Carpatic”!!!

....

*Este vorba de capitolele închinate „Monumentului Libertăţii” de la Arad, nereproduse aici şi regăsibile în „Antiromânismul moderat şi radical”

Cu ce scop? Ce altceva ar putea intra în discuţie – decât refacerea efectivă a acestei „unităţi”?!!

Cât priveşte „generaţiile de după 1945 care au crescut fără să fi auzit de Trianon şi de implicaţiile sale tragice”, să fim serioşi! – stimate d-le deputat Körömi Attila. Vorba secuiului: aşa animal nu există!!!

De unde provine agitaţia respectivă? De la apropierea datei de 4 iunie – dată la care a fost semnat (în 1920) Tratatul de Pace de la Trianon. De altfel, cu câteva pagini mai încolo (în acelaşi exemplar al E.N.) găsim un articol al lui Fábián Tibor – intitulat chiar aşa: „Trianon (ce avem voie să ne amintim – şi ce nu)”. Să reproducem câteva pasaje:

„S-ar putea spune – şi mulţi o şi fac – că diktatul de la Trianon este un subiect anacronic, desuet, demonetizat etc. Aşa o fi, dar în ciuda acestui fapt el continuă să fie un subiect tabu. (...)

Despre victimele comunismului – nemaivorbind de cele ale holocaustului – se poate discuta deja în Ungaria, inclusiv la nivel oficial, în schimb tragedia care a însemnat pierderea a o treime din naţiune şi a două treimi din ţară continuă să constituie un subiect tabu în incinta onoratului Parlament şi, din păcate, chiar şi în afara acesteia.

În statele succesoare, desigur, situaţia este şi mai proastă. În ţările care, la vremea respectivă, şi-au împărţit prada a-ţi aminti de Trianon este încă echivalent cu a instiga la nesupunere civică sau chiar la răscoală. În comunitatea maghiară din Ardeal, de altfel, comemorarea zilei de 4 iunie pare încă ceva de domeniul fantasticului. Alegem, de regulă, soluţia cea mai simplă: ignorarea. Proastă soluţie! De parcă în acest fel am putea anula Trianonul sau efectele sale...

O tânără şi activă organizaţie şi-a asumat, în urmă cu un an, la Cluj, comemorarea respectivă. Fără nic o demonstraţie, cu doar

doi vorbitori invitați şi aprinderea unor lumânări: în esență – mai nimic. Şi, totuşi, presa românească a vuit a doua zi: ungurii au îndrăznit, la Cluj, să comemoreze Trianonul! Păi nu e revoltător?! Din păcate, în acest cor semidoct şi ahtiat după senzațional apar, din când în când, şi voci maghiare. (...) Acestea susțin că trăim noi vremuri – şi numai cârcotaşii, paseiştii şi ultranaționaliştii mai abordează o temă care, în rest, nu mai interesează pe nimeni.

S-o spunem răspicat: pe vremea comunismului era un subiect interzis – iar acum este «demodat».

De fapt, nu este vorba doar de Trianon sau de modificarea unor granițe, ci, în primul rând, de libertatea memoriei.Cei care o contestă, cei care se tem să-şi privească în față trecutul şi preferă să se refugieze în viitor, aceia nu conştientizează faptul că a-ți aminti înseamnă şi demnitate şi libertate."

Spune ceva nou (sau în plus față de informația reprodusă şi comentată) d-l Fábián?

Cum să nu spună! Spune chiar destule. Să le luăm pe rând, fără a respecta ordinea din text:

- *„A-ți aminti, înseamnă şi demnitate şi libertate"!*

Stimate d-le Fábián, cunoaşteți vreun regim totalitar care să fi reuşit să interzică libertatea memoriei? Că noi n-am auzit despre aşa ceva. Că doar nu discutăm – sper – despre mancurtizare, lobectomie sau alte metode de „spălare a creierului"?!

Cine vă împiedică să vă aduceți aminte – în Ungaria sau în statele succesoare – de Trianon, aşa cum vă convine sau cade bine? Sau cine v-a împiedicat s-o faceți – chiar şi în perioada comunistă?

Cât priveşte comemorarea publică – ceea ce este, totuşi, altceva – cine vă împiedică s-o faceți în Ungaria? Slavă Domnului, în Nagykanizsa există un monument comemorativ închinat Trianonului, o replică a acestuia intenționându-se a se amplasa şi la Budapesta – pe soclul monumentului ostaşului sovietic (propus a fi dezafectat). După cum, de ani de zile, în ziua de 4 a fiecărei luni, la orele 16,30 (ora semnării Tratatului de la Trianon), „Mişcarea Revizionistă Maghiară" organizează mitinguri în „diverse zone circulate" ale Budapestei, tocmai pentru a comemora evenimentul în discuție şi a-l „readuce în actualitate" (printre altele, prin intonarea de cântece revizioniste şi răspândirea de manifeste revizioniste – cu care este împânzit şi Internetul!). Nemaivorbind de celebrul „Clopot al

Trianonului" de la Zebegény – care bate zilnic la aceeaşi oră (16,30), pentru a „îndemna la neuitare" şi „a vesti lumii unitatea maghiarilor din Ungaria Sanştefaniană"!

Aşa stând lucrurile, cum puteți spune, stimate d-le Fábián, că Trianonul nu este comemorat în Ungaria? Şi am amintit doar o infimă parte din manifestările cu pricina!

Iar în ceea ce priveşte statele succesoare (ale Monarhiei Austro-Ungare) – România în cazul de față – s-avem pardon! Nu vă ajunge că boicotați Ziua Națională – care cinsteşte exact reîntregirea țării cu teritoriile strămoşeşti ce i-au fost cotropite de diverşi năvălitori, printre ele şi Ardealul – acum vreți să mai şi jeliți, public, Trianonul, simbolul consfințirii internaționale a acestei reîntregiri?!!

Şi dacă jelirea din patria-mamă înseamnă, după cum am văzut, nu demnitatea şi libertatea de a-ți aminti – ci revizionism, de ce să fim noi atât de naivi încât să credem că jelirea din Ardeal ar însemna altceva?!

Mai ales că d-l Fábián omite – „în buna-credință" ce-l caracterizează – să nominalizeze „organizația tânără şi activă" care s-a încumetat, anul trecut, să comemoreze public Trianonul, stârnind protestul „presei semidocte"!

Stimate d-le Fábián – este vorba de o minciună prin omisiune! Respectiva organizație se numeşte HVIM – Hatvannégy Vármegye Ifjusági Mozgalom (Mişcarea de tineret pentru cele 64 de județe) şi este una din cele mai active mişcări revizioniste din Ungaria (cu filiale în toate statele succesoare)! Însăşi denumirea (fiind vorba de cele 64 de județe ale aşa zisei Ungarii Mari!) îi trădează orientarea, nemaivorbind de faptul că la ultima „Insulă Maghiară" (tabără paramilitară organizată anual, pe Dunăre, de către HVIM) invitatul de onoare din România a fost Cseresznyés Pál – nimeni altul decât căsăpitorul lui Mihăilă Cofariu!!!

Şi dacă nu vă convine termenul, vă putem linişti: ați mințit nu numai prin omisiune, ci şi efectiv. Pentru a evita orice confuzie, revin la citat: *„...în schimb tragedia care a însemnat pierderea a o treime din națiune şi a două treimi din țară continuă să constituie un subiect tabu..."*

Trebuie să înțelegem că o treime din națiunea maghiară trăia pe două treimi din teritoriul țării maghiare?!! Numai că situația reală era una mult mai bizară: ungurii reprezentau, de fapt, doar o treime

din populația întregului teritoriu în discuție – masată în procent covârşitor în „Ungaria propriu-zisă”, celelalte două treimi (atât teritoriu – cât şi populație) fiind exact „prada” care a fost atribuită, la Trianon şi Versailles, aşa numitelor state succesoare. Pe teritoriul cărora a rămas o minoritate maghiară de cel mult 15 la sută (şi nu o treime)!!!

Pe de altă parte, Ungaria Mare n-a existat niciodată – au existat doar nişte teritorii în jurul Ungariei aflate în raporturi feudale de subordonare față de aceasta. Chiar şi în perioada dualismului austro-ungar se vorbea de Ungaria propriu-zisă (cea de astăzi) şi de „țări asociate Coroanei Maghiare” – printre ele şi Ardealul!!!

N-ați ştiut (sau ați „uitat”) – stimate d-le Fábián? Faceți un mic efort şi deschideți Révai Nagy Lexikona (ediția 1911-1914) la pagina 225 a volumului 13 („cimer és lobogo”) – şi veți găsi confirmarea, fără echivoc, a celor de mai sus.

Aşa stând lucrurile, comemorarea publică a Trianonului în statele succesoare (cele care „şi-au împărțit prada”!) este un gest nu de demnitate şi libertate, ci unul care denotă atât lipsă de loialitate față de statele respective, cât şi o nesimțire crasă – stârnind, justificat, reacții de respingere şi de condamnare.

Vorbeam, la început, despre o multitudine de piste „îmbietoare”. Din păcate, spațiul nu ne permite, deocamdată, să le parcurgem integral – spre a le demonstra convergența finală: „modificarea unor granițe”, „anularea Trianonului şi a efectelor sale”, cum formula, mai mult decât explicit, însuşi d-l Fábián!

O vom face în episoadele următoare.

O Europă „fără granițe” şi „tămăduirea mutilărilor trianonice

„Pistele” de care vorbeam în capitolul precedent duc – fiecare în parte şi toate împreună – finalmente în „Europa”. De ce? Pentru că:

- *„Integrarea în UE va tămădui şi cele mai dureroase răni ale noastre” (Medgyessy Péter – în „Scrisoarea de la Atena adresată maghiarilor din afara granițelor”);*
- *„Acum şi maghiarimea îşi va putea fructifica şansa de reunificare a mult sfârtecatei sale națiuni” (acelaşi premier ungar – în aceeaşi scrisoare);*
- *„Integrarea europeană este singura realitate istorică prin care reunificarea națiunii maghiare va deveni, la rândul ei, o realitate istorică. Şi singura rațiune majoră a acesteia” (din discursul d-nei Dávid Ibolya, preşedinta MDF – aliat de nădejde al FIDESZ, rostit cu ocazia reamplasării monumentului de la Arad).*

Desigur, citate asemănătoare am putea da cu zecile sau cu sutele. Se naşte fireasca întrebare: de unde şi până unde aceste speranțe (ca să nu spunem certitudini)? Cum va reuşi integrarea europeană să „tămăduiască rănile Trianonului” şi să „reunifice națiunea maghiară”? Să ascultăm – din aceeaşi sursă (Dávid Ibolya) – părerea unei juriste care a deținut, în guvernul Orbán, conducerea ministerului de justiție din Ungaria:

- *„Datoria noastră, a celor din patria-mamă, este – acum – să veghem cu conştiința trează la lărgirea cât mai grabnică a Uniunii Europene, pentru ca toată maghiarimea de peste hotare să poată beneficia de o Europă fără granițe şi să-şi refacă, neîngrădite de nimic, vechile comunități, aşa cum au existat acestea cu veacuri în urmă. Secolul al XXI-lea ne va oferi şansa să vindecăm acele răni pe care războaie pustiitoare şi diversele mutilări aferente ni le-au provocat.”*

Deci: o Europă „fără granițe” – în care maghiarimea din Bazinul Carpatic să-şi poată reface, „neîngrădită de nimic”, vechea unitate şi să-şi poată tămădui „mutilările”!

Oare o Europă „fără granițe” este suficientă pentru realizarea dezideratelor de mai sus? Pe de altă parte, ne-am uitat la harta

Europei, ba am şi străbătut-o în lung şi-n lat – şi n-am observat, nici pe hartă şi nici la fața locului, dispariția respectivelor granițe. Şi cu atât mai puțin vreo „tămăduire” sau „reunificare” în sensul celor trâmbițate de către reprezentanții de frunte ai întregului spectru politic din Ungaria, aflați sau nu la putere.

Oare ne scapă nouă ceva?

Cum pot „Piața Comună”, „Spațiul Schengen”, „Bruxelles”-ul şi „Strasbourg”-ul să reprezinte pentru Ungaria – şi numai pentru ea! – un echivalent de ştergere a granițelor, şi încă unul care să permită „tămăduirea mutilărilor” şi „reunificarea mult sfârtecatei națiuni maghiare”??!

Pe de altă parte, dacă totul ar fi atât de simplu, dacă totul s-ar rezuma la extinderea Uniunii Europene (şi în zonele limitrofe Ungariei) şi la realizarea unui suprastat continental – fie el şi federativ, atunci de ce zdroaba pentru regionalizarea (devoluția) Ardealului sau măcar a Secuimii şi, mai ales, de ce precipitarea eforturilor în această direcție şi înverşunarea disperată de a finaliza treaba până în 2007 – anul în care România ar urma să se integreze în UE?

Desigur, ne-am mai ocupat de subiectul în discuție, cu precădere în ciclul „Ce mai scriu «aliații»?”, ba am semnalat nu numai momentul „iuțirii”, ci şi mesagerul care a determinat-o (Bayer Zsolt). Iar mesajul suna în felul următor: „«problema Ardealului» (sau măcar a Secuimii) trebuie rezolvată înainte de integrarea României în UE, pentru că Uniunea nu va tolera reglări de conturi între două state integrate”.

Aşa stând lucrurile, integrarea europeană „lărgită” nu va rezolva ştergerea granițelor (neconvenabile!) – şi înlocuirea lor cu altele noi (şi convenabile!) – decât cu două condiții:

- „Europa Unită să fie una a regiunilor – şi nu a statelor naționale;
- aceste regiuni să fie preexistente integrării şi legitimate democratic printr-o majoritate regională (exprimată prin referendum).

Iată, aşadar, că mult visata „Europă fără granițe” – capabilă să „tămăduiască” şi să „reunifice” este o chestiune destul de complicată şi cu suficiente variabile şi semne de întrebare.

O dată, că mult visata „Europă a regiunilor” este un concept mai degrabă utopic, realizabil, eventual, într-o parte de Europă (Europa Centrală) – şi nicidecum în întregul continent.

În al doilea rând, că devoluția Ardealului – care presupune constituirea unei majorități regionale transetnice (deci, româno-maghiare) – nu pare, astăzi, o perspectivă în stare să justifice speranțele ce s-au investit în ea în 1999, anul în care s-a lansat scenariul molnarian respectiv. Iar Consiliul Național Maghiar din Ardeal – având în spate doar un procent de sub 20 la sută de ardeleni (unguri) – nu are cum să constituie majoritatea regională necesară.

În al treilea rând, că o entitate regională secuiască – bazată pe o majoritate regională de 70 la sută – este, pe undeva, incompatibilă cu un Ardeal autonom, atât în ceea ce priveşte ideea în sine, cât şi posibilitățile de a o pune în practică. De ce? Din următoarele motive:

- cum poate să existe o regiune autonomă în cadrul altei regiuni autonome?; secuii vor fi autonomi şi față de România şi față de Ardeal – un fel de subchiriaşi?!
- secuii vor trebui să opteze (există deja semne că au început s-o şi facă) între a fi unguri sau secui;
- fiind, de fapt, secui – şi nu unguri (vezi descendența huno-avară, existența istorică a lui Unio Trium Nationum etc.), proporția de unguri din Ardeal va scădea la jumătate: cel mult 700.000; ceea ce le va reduce ponderea la sub zece la sută din populația Ardealului (şi le va diminua considerabil şansele de a putea realiza vreodată o majoritate regională transetnică);
- secuii nu-şi vor asuma riscul de a pierde şansa de-a deveni autonomi, în perspectiva – tot mai himerică – a unui Ardeal autonom.

Aşa stând lucrurile, se conturează, din ce în ce mai pregnant, o ruptură între secui şi unguri.

Pe ce ne bazăm? Pe considerentele de mai sus, bineînțeles, dar şi pe o serie întreagă de date şi argumente, unele istorice – altele aparținând prezentului sau trecutului apropiat.

O dată, aşa cum am mai spus-o, secuii nu sunt unguri, ci descendenți ai hunilor şi avarilor, deci preexistenți în zonă pe vremea descălecatului arpadian – când se aflau undeva în nordul Pannoniei. De unde au fost dislocați de noii veniți şi, ulterior, colonizați, pe post de grăniceri (pe la 1200) în amplasamentul actual. Şi asta o ştiu şi ei. Iată câteva pasaje edificatoare, reproduse din penultima noastră carte,

„Mişcarea Revizionistă Maghiară" (Ed. Dragoş Vodă, Cluj-Napoca, 2003):

„Aşa vrem noi să refacem o Ungarie Mare unitară? Aşa vrem noi să strângem şi să vectorizăm energiile maghiare, ignorând adevărata populație străveche şi declarând drept unică clasă conducătoare seminția arpadiană? (...) Secuii ştiu foarte bine că ei au trăit pe aceste meleaguri cu mult înaintea descălecatului din 896.

Lumea se întreabă: unde au dispărut hunii şi avarii? Ei bine, n-au dispărut, ei sunt strămoşii noştri – ai secuilor – iar denumirea de Hungaria provine de la Attila.

Mi-amintesc de un bărbat secui care, cu ocazia recensământului din România, îi declara unui recenzor derutat: «Nu sunt ungur, sunt secui»" (Gyöngyi trimdr @ freemail. hu);

„„...pe întreg teritoriul imperiului avar – acolo unde s-a aşezat poporul lui Arpad – autohtonii secui au fost «asimilați» (ungurii fiind călare – ei au fost «descălecătorii»!).

Mai târziu, Géza, István şi alți regi din Casa Arpád, folosindu-se de colonişti occidentali, i-au împins (ca să nu spun alungat) şi mai la periferie pe băştinaşii secui, expropriindu-le, practic, țara.

Secuii au fost şterşi din conştiința publică, proces ce continuă şi astăzi. Este suficient să amintesc, în acest sens, marele forfoi cu care se sărbătoreşte aşa zisul descălecat (din 896 – n.n.) ignorându-se cu desăvârşire tot ceea ce a fost până atunci, toate precedentele descălecate!

E greu de aflat din istoria noastră oficială cine au fost avarii. Istoria «noastră» îi consideră nişte străini. Această istorie va trebui rescrisă cu deplin respect pentru locul ce li se cuvine secuilor în contextul respectiv. Poporul maghiar, în accepțiunea europeană a cuvântului, este rezultanta amestecului dintre cele două seminții – autohtonii secui şi nou-veniții lui Arpád. Dar secuii secui, cei ce şi-au păstrat identitatea națională până astăzi, au tot dreptul să se considere urmaşii hunilor şi ai avarilor, iar ungurii trebuie să recunoască – în speță cei ce se revendică de la descălecatul lui Arpád – că secuii, la vremea respectivă, i-au primit în casa lor!" (Lajos – lajos. nagy @ fundp. ac. be);

„La urma urmei, fiecare trasează delimitarea faţă de intruşi, acolo unde îşi poate identifica propriii strămoşi. Secuii au fost prezenţi în Ardeal înaintea ungurilor lui Arpád, ca atare – place sau nu – lor li se cuvine dreptul de întâietate. Poate că, în ochii secuilor, poporul lui Arpad este la fel de intrus ca şi poporul român!" (trimdr @freemail. hu)

Iată, aşadar, câteva din puzderia de păreri similare ce circulă pe Internet! (Fireşte, n-am violat corespondenţe personale, ci am reprodus de pe diverse site-uri – pe care se desfăşoară discuţii interminabile – ca de pildă: http://www. inforum. hu, http://www. nemnemsoha. hu, www. revizio. com etc.)

Am exagerat, oare, atunci când afirmam că se prefigurează (sau chiar conturează) o ruptură între secui şi unguri?

Şi ne aflăm abia la temeiurile istorico-identitare cele mai vechi ale acesteia! (Desigur, aici şi acum nu discutăm despre realităţi istorice – ci despre percepţii şi puncte de vedere care determină o anumită atitudine a secuilor vizavi de unguri, atitudine ce nu poate fi neglijată în descifrarea turnurii evenimentelor de dată mai recentă, legate de tema în discuţie)

În capitolul următor vom încerca să prezentăm şi alte temeiuri – de istorie mai apropiată (sau chiar contemporană) – ce probează, dacă nu un conflict real şi deschis, măcar o decizie a secuilor-secui de a lua problema pe cont propriu.

Seminția arpadiană versus „autohtonii secui”

Am văzut, în capitolul precedent, temeiurile identitar-istorice şi de „autohtonitate” (față de ungurii lui Arpad) care ar trebui, în viziunea secuilor, să le confere întâietate în raport cu seminția arpadiană.

Să trecem la alte temeiuri, tot istorice, dar de dată relativ mai recentă. Aminteam, tot în acelaşi număr al revistei, de existența lui „Unio Trium Nationum” – alianță între saşi secui şi unguri, apărută după răscoala de la Bobâlna (1437) şi îndreptată împotriva adevăraților autohtoni majoritari ai Ardealului: românii. Deci, o alianță antiromânească a TREI NAȚIUNI (printre ele şi secuii!) de venetici – colonizați peste autohtonii români de către regatul maghiar! (Aici se impune o paranteză: nu întâmplător am folosit ordinea – saşi, secui, unguri, pentru că primii colonişti au fost germanii, imediat după ei sosind, în jur de 1200, secuii, iar ungurii au fost ultimii care au năpădit zona; dovadă, în acest sens, stă faptul că toate oraşele mai importante ale Voievodatului Transilvaniei, aşezate pe vechi vetre valahe, au fost construite de către saşi – şi nu de către unguri!; aceştia le-au luat în stăpânire, în majoritatea lor, doar peste câteva secole – cu precădere în perioada principatului, după 1526, când aproape toată nobilimea din Ungaria (devenită paşalâc) s-a refugiat, cu arme şi bagaje, în Ardeal!)

Mai mult, între secui şi unguri s-au purtat mai multe războaie, ba există un precedent când secuii s-au aliat până şi cu românii (pe vremea lui Mihai Viteazu) împotriva ungurilor!

Şi nu numai atât,: secuii şi-au păstrat confesiunea romano-catolică, pe când ungurii, mai ales cei din Ardeal, au trecut masiv la la reformați. Ceea ce a generat numeroase conflicte, ba chiar şi un război eminamente confesional. Care este comemorat, cu mare fast, până (sau mai ales!) în zilele noastre!

Despre ce este vorba? Despre principele Ioan Sigismund al Ardealului care, în 1567, a vrut să-i convertească la protestantism, cu forța armelor, pe catolicii secui. Lupta s-a dat la Şumuleul de Ciuc (în apropiere de Miercurea Ciuc) şi a fost câştigat de către secui (încă o dovadă a raportului de forțe existent la acea vreme!).De atunci şi

până astăzi, victoria este sărbătorită cu mult fast, de Rusalii (lupta a avut loc în sâmbăta rusaliilor).

De ce afirmam că „mai ales astăzi"? Pentru că, de vreo zece ani, comemorarea – transformată într-un veritabil pelerinaj – are loc exact pe arealul de desfăşurare a luptei (şeaua dintre cele două vârfuri ale Şumuleului) unde celebrul arhitect Makovecz Imre a construit o incintă sacră (un fel de capelă-estradă) şi unde se adună, pe lângă mulțimea pelerinilor (anul acesta au fost în jur de 350.000!) şi o serie întreagă de somități bisericeşti şi laice ale secuilor, oameni ai locului – sau doar reîntorşi cu această ocazie pe meleagurile natale (Páll Leo – capul ordinului franciscanilor, Jakubinyi György – arhiepiscopul romano-catolic de Alba Iulia, Erdö Péter – cardinalul de Budapesta-Esztergom, Dávid Ibolya – preşedinta MDF, Pomogáts Béla – preşedintele Uniunii Sriitorilor din Ungaria, Vizi Szilveszter – preşedintele Academiei de Ştiințe din Ungaria etc.).

După cum, pelerinajul din acest an a mai fost onorat – pe lângă distinşii participanți amintiți mai sus – şi de binecuvântarea apostolică a papei Ioan Paul al II-lea, care, în mesajul său, a depus mărturie pentru *„nestrămutata credință şi fidelitate față de Evanghelie a poporului ardelean"!!!*

Cardinalul Erdö Péter, în cuvântul său, a amintit de enciclica „Pacem in Terris" emisă, deja cu 40 de ani în urmă, de către papa Ioan al XXIII-lea, în care – printre drepturile universale ale omului prezente şi în învățătura bisericii – se vorbeşte şi despre *„drepturile comunitare".* Cardinalul a ținut să precizeze: *„Printre beneficiarii acestor drepturi se numără şi comunitățile naționale – de aici decurgând deosebitul interes pe care sfântul părinte (actualul papă – n.n.) îl acordă problemei minorităților naționale"!* (Sursa la care am apelat este exemplarul din 1 iunie 2004 al săptămânalului Erdélyi Napló: *„Pelerinajul de la Şumuleu-Ciuc – binecuvântat de papă")*

Iată, aşadar, un aspect (şi) mai puțin cunoscut al deosebirilor (conflictogene) dintre secui şi unguri! Şi care este intens cultivat în ultimii ani – şi binecuvântat de către Vatican!

Desigur, argumente din istoria (mai mult sau mai puțin) îndepărtată mai există cu duiumul, după cum există şi argumente antropologice, etnologice, etnopsihologice, lingvistice etc. care atestă, clar, individualitatea secuilor şi neapartenența lor la națiunea maghiară.

Când au „devenit” secuii unguri?

Abia după Trianon – din motive lesne de înțeles. Dar, iată că această afiliere strategico-tactică începe să-şi dezvăluie natura pur conjuncturală. Dacă până nu de mult încă se vorbea de „tömbmagyarság” (maghiarime compactă) şi „szorványmagyarság” (maghiarime risipită – în sensul de sporadică) – semnificând populația din Secuime şi pe cea (net minoritară) din restul Ardealului, astăzi se aud, din ce în ce mai des, voci care pledează pentru diferențiere, pentru separare. Iată o formulare publică şi explicită: *„Astăzi, secuii pretind soluții aparte care să le asigure eman*ciparea din sânul maghiarimii”! (B. Kovács András – citat de Csáky Tibor în Erdélyi Napló din 15 aprilie 2003).

Este suficient de clar?

Şi care să fie aceste „soluții de emancipare” de sub o tutelă conjuncturală?

Pe de altă parte, de ce (şi de unde) dorința de emancipare şi, mai ales, cu ce scop?

Desigur, întrebările sunt retorice, iar motivul „emancipării” l-am conturat deja în capitolul precedent: „secuii nu-şi vor asuma riscul de a pierde şansa de-a deveni autonomi, în perspectiva – tot mai himerică – a unui Ardeal autonom”!

De aici – şi în lumina temeiurilor istorico-identitare creionate pe parcursul a două capitole – se trage ruptura ce se pre (sau con)figurează deja sub ochii noştri.

Şi dacă pornim de la această premisă, atunci însăşi „ecuația” moderați – radicali poate căpăta o altă semnificație. Se crede – sau (sperăm că) s-a crezut doar – că respectivii udemerişti (n-am cum să-i numesc altfel, din moment ce nu şi-au dat demisia şi nici n-au fost excluşi din UDMR) sunt nimic altceva decât ceea ce par: moderați şi radicali. Pe parcurs, au apărut nuanțări, în sensul că moderații ar fi ba adepți ai modelului regional, ba exponenți ai stângii post-comuniste maghiare (sau româno-maghiare), ba partizanii unor tranzacții pe bază de troc cu partidul aflat la putere (sprijin parlamentar – contra beneficii etnopolitice), ba, pur şi simplu, colaboraționişti, iar radicalii ar fi ba adepți ai modelului etnic, ba agenți ai conservatorilor civici din Ungaria (FIDESZ + MDF + diverse Uniuni Civice), ba exponenți ai cercurilor revizioniste maghiare şi aşa mai departe.

Desigur, despre cele de mai sus am scris zeci de articole, analizând şi comentând multiplele reorientări tactice ale celor două tabere – dictate de diverse conjuncturi şi evoluţii – care au mers uneori până la inversarea rolurilor, prezentând şi disecând conflictele false ori reale, acuzele reciproce şi solidarizarea în faţa acuzelor altora, dezbinările şi regrupările în faţa duşmanului comun, asalturile şi replierile, luptele pe două (sau mai multe) fronturi şi atacul concertat etc., etc., etc. – fără a putea formula o concluzie mai grăitoare şi mai succintă decât cea rostită de însuşi preşedintele UDMR: *„Diversificarea mijloacelor nu înseamnă competiţie, ci complementaritate”!*

Şi chiar dacă – din pur pragmatism – lucrurile continuă să stea aşa cum figurează ele în magistrala formulare de mai sus, chiar dacă se merge în continuare, indiferent de bilanţul şanselor, pe toate variantele posibile (ca la o loterie a istoriei), chiar dacă „triumvirii Tökés, Csapo, Szász au purces la „faza de globalizare” (în „Bazinul Carpatic” – fireşte) vizând „reunificarea transfrontalieră a mult sfârtecatei naţiuni maghiare”, ceva, totuşi, s-a schimbat. Şi asta transpare din întreaga presă de limbă maghiară.

Să luăm, de pildă, nişte fragmente din discursul lui Orbán Viktor rostit la Odorheiul Secuiesc (şi reprodus, sub titlul „Aşteptăm Pământul Secuiesc în Uniunea Europeană”, în Erdélyi Napló din 25 mai 2004):

„...Pentru mine, Odorheiul Secuiesc este capitala Pământului Secuiesc (Székelyföld) (...) Sunt convins că el va deveni, cândva, capitala Regiunii Secuieşti a Uniunii Europene. (...) Ca membră a UE, Ungaria va trebui să militeze pentru o cât mai grabnică integrare a tuturor vecinilor săi. (...) Dacă acest lucru se va realiza, există toate şansele ca Pământul Secuiesc – cu autonomia deja dobândită până atunci – să devină o regiune independentă a Uniunii Europene – cu capitala la Odorhei. (...) Uniunea Europeană este, de fapt, o comunitate a comunităţilor, a naţiunilor, a grupurilor de populaţie.”

Comentariile sunt, credem, de prisos.

Pe de altă parte, am putea cita din texte de aceeaşi factură – prezente în mai toată presa de limbă maghiară din România (şi nu numai). Nu numai, pentru că în acelaşi exemplar al Erdélyi Napló, de

pildă, sunt reproduse două articole ce pedalează pe acelaşi subiect, unul din Magyar Nemzet (cotidian central din Ungaria) – altul din Frankfurter Allgemeine Zeitung.

Fără îndoială, balanța s-a înclinat hotărâtor în favoarea autonomiei secuieşti, iar despre cea a Ardealului se vorbeşte din ce în ce mai puțin. Şi era normal să se întâmple aşa: în primul caz, majoritatea regională – „întâmplător etnică” (apud Molnár Gusztáv) – este indiscutabilă, pe când în cazul Ardealului, această majoritate regională nu poate fi decât transetnică, iar realizarea ei se dovedeşte a fi din ce în ce mai iluzorie.

Aşa stând lucrurile, reorientarea radicalilor spre autonomia „Pământului Secuiesc” apare ca ceva firesc.

Sau nu este vorba de reorientare?

Să fi existat de la început această opțiune pentru Secuime?

Şi dacă da, atunci ar fi greşit să punem semnul egalității între udemeriştii radicali şi secui?

Mai ales că, în imensa lor majoritate, radicalii de notorietate publică sint secui – şi nu unguri!

Votul din Ardeal

Pentru a putea discuta, în particular, despre votul din Ardeal, va trebui să aruncăm o privire asupra rezultatelor generale ale alegerilor locale – raportate deci la întreg cuprinsul ţării.

De ce a pierdut PSD aceste alegeri (pentru că, oricât s-ar mistifica unii, este vorba de o înfrângere – şi nu de o victorie!) ? Pentru că – în ciuda unor incontestabile succese de politică externă – n-a reuşit, pe plan intern, să-şi onoreze platforma social-democrată şi să materializeze principalele obiective ale acesteia: protecţia socială şi economia socială de piaţă. Astfel:

- corupţia (nimic nu se poate rezolva fără şpagă şi/sau relaţii, inclusiv – sau mai ales – în raporturile provincie-centru!) a rămas la acelaşi nivel, sau chiar a crescut;
- „baronii” locali (un fel de „prim-secretari” cu apucături şi puteri feudale) au continuat să existe şi să propăşească prea puţin stingheriţi – şi asta în pofida avertismentelor tranşante şi repetate ale preşedintelui ţării;
- a continuat aceeaşi birocraţie şi aceeaşi aroganţă în raporturile cu contribuabilii: nu administraţia a fost la dispoziţia oamenilor – ci invers!;
- cel mai important segment electoral, cel al pensionarilor (în jur de 6 milioane), a fost neglijat şi, practic, pierdut (nu s-a făcut mai nimic pentru recorelarea pensiilor, inegalitatea flagrantă – şi total nejustificată – dintre diverse categorii de pensionari menţinându-se; mai mult, respectiva inegalitate, la fel de – sau şi mai – nejustificată, a rămas nemodificată şi în cadrul aceleiaşi categorii socio-profesionale: în funcţie de data pensionării, oameni cu aceeaşi calificare, competenţă, încadrare, funcţie, vechime în muncă, realizări etc. au pensii diferite, diferenţe ce merg până la dublu sau triplu!);
- discrepanţa dintre minoritatea bogată şi majoritatea aflată sub pragul sărăciei (sau chiar la limita subzistenţei) în loc să scadă, a crescut!;
- preţul energiei a fost adus la nivel european – pe când salariile şi pensiile au rămas de 20 de ori mai mici (în lunile de iarnă, cu o pensie de medic primar, de pildă, nu se poate plăti nici gazul metan!!!).

Desigur, cele de mai sus nu sunt decât principalele (sau cele mai palpabile) elemente. Şi pentru fiecare există, fireşte, suficiente explicaţii şi justificări, esenţa (sau laitmotivul) acestora fiind: nu avem bani! Dar de ce nu avem? Aici se invocă, de regulă (şi cu temei), „moştenirea", lipsa capitalului autohton, investiţiile externe modeste etc. etc. Dar corupţia (care dublează cheltuielile contribuabilului), dar evaziunea fiscală record (care reduce bugetul ţării la jumătate), dar licitaţiile trucate, dar privatizările frauduloase şi cu finalitate falimentară, dar fondurile nerambursabile pirdute din lipră de proiecte viabile, dar legislaţia stufoasă şi instabilă care (alături de politica „comisioanelor") descurajează investitorii străini, dar...??!

Chiar dacă s-au făcut eforturi în vederea contracarării realităţilor de mai sus, acestea n-au prea devenit de notorietate publică (şi pentru că mijloacele de informare în masă „aservite Puterii" sunt, în realitate, în mâinile adversarilor acesteia!), prea puţine s-au soldat cu „capete tăiate" şi, ceea ce este mai important, respectivele eforturi n-au dus la nici un rezultat în ceea ce priveşte eliminarea efectelor negative – pe care le resimte nu tagma „ciocoilor", ci marea masă pauperizată a alegătorilor.

Desigur, s-ar putea discuta mult şi bine despre lucruri fezabile sau nu, despre motive obiective, despre conjuncturi şi constrângeri, despre dependenţe şi interdependenţe etc. Nu este treaba noastră. Avem o singură nelămurire – într-un domeniu la îndemâna oricărui pensionar şi care nu necesită decât un dram de bun-simţ: dacă nu avem bani pentru a recorela pensiile de jos în sus, de ce n-o facem de sus în jos, mai precis, prin „întâlnire la mijloc"? Ce vină are pensionarul X (cu aceeaşi calificare, grad, funcţie, vechime etc.) că s-a pensionat cu 5 (sau 10) ani înaintea pensionarului Y? De ce să primească X 4 milioane lei pensie, iar Y 8 milioane? N-ar fi normal şi corect ca să primească amândoi 8 + 4 împărţit la doi – adică 6 milioane? Dacă tot n-avem mai mulţi bani?!!

Sau, celor în drept li se pare normal ca o asistentă medicală pensionată în 2004 să aibă o pensie mai mare decât un medic primar ieşit la pensie în 1998?

Nemaivorbind de faptul că un gardian de penitenciar, de pildă, are o pensie de două sau de trei ori mai mare decât un medic primar chirurg!

Până când vor mai dura aceste anomalii?

Până când şi în virtutea cărui principiu (sau temei) va mai fi batjocorită, în România, munca intelectuală?

Desigur, ultimele întrebări reprezintă, mai mult sau mai puțin, nişte divagații. Cert este că prin „protecția socială” acordată celui mai mare şi mai fidel segment electoral al PSD s-au pierdut milioane de voturi. Şi se vor pierde şi în toamnă – dacă în loc de o reală corelare se va continua actuala politică aberantă.

Acestea ar fi, în linii mari, cauzele eşecului de la „locale” (şi, bineînțeles, exploatarea lor de către principalii adversari politici – cu precădere chestiunea cu „baronii locali”, care a prins nesperat de bine la electorat).

De ce s-a pierdut disproporționat în Ardeal? De ce „harta electorală” folosită (alături de linia lui Huntington) ca falsă premisă de către Molnár Gusztáv în „demonstrația” sa din „Problema transilvană” (Ed. Polirom, Iaşi, 1999) are, de această dată, o semnificație reală? Exclusiv din cauza protocolului PSD-UDMR. Prin care s-au făcut nişte concesii ce le depăşesc net pe cele din toți cei zece ani anteriori, inclusiv perioada guvernării CDR. Astfel:

- s-a legiferat administrația bilingvă în zone întinse ale Ardealului (care în Secuime, de pildă, înseamnă administrație în limba maghiară – puținii consilieri români ascultând „în cască” dezbaterile şedințelor de Consiliu!!!);
- s-au retrocedat bunuri bisericeşti care au aparținut, de fapt, statului maghiar – Bisericile maghiare nefiind decât uzufructuarele acestora – şi care, în 1920, intraseră automat în proprietatea statului român;
- s-au retrocedat proprietăți obşteşti (conposesorate) maghiare şi secuieşti (suprafețe imense de pădure, de pildă) care au fost acordate, illo tempore, în dauna românilor – în condițiile în care aceştia nu erau recunoscuți ca şi națiune şi privați de orice drepturi;
- s-au aprobat reamplasări de monumente (de pildă, cel al „Libertății” de la Arad) sau ridicarea altora noi (de pildă, monumentul „Celor 13”, dezvelit, la Odorhei, de către Orbán Viktor – în urmă cu două luni) care reprezintă grave sfidări la adresa suveranității statului român şi, totodată, jigniri şi provocări la adresa românilor ardeleni;
- au fost declarate – cu o jumătate de gură – anticonstituționale Consiliile Maghiar şi Secuiesc, dar nu s-a întreprins absolut nimic

pentru desfiinţarea acestora şi nici nu s-a luat vreo măsură concretă împotriva iniţiatorilor;

- mai mult, aceste iniţiative anticonstituţionale au fost introduse în Parlamentul Român exact de către partenerul de protocol al PSD – UDMR-ul!

Şi lista este departe de a fi fost epuizată!

Nu discutăm – aici şi acum – oportunitatea celor de mai sus, ci doar răsunetul acestora asupra electoratului ardelean de etnie română, precum şi rolul pe care l-au jucat în configurarea amintitei „hărţi electorale".

Şi dacă rezultatele unor alegeri locale nu trebuie neapărat să fie regăsite şi în cazul celor generale – unde operează, de regulă, (şi) alte criterii, teamă ne e că de această dată, chiar dacă se vor lua nişte măsuri de ultimă oră, vom asista la o evoluţie şi la un deznodământ atipic, dacă nu în toată ţara, în Ardeal mai mult decât probabil.Abia acum „harta electorală" a lui Molnár Gusztáv va deveni una reală. Şi nu pentru că ardelenii ar fi mai „occidentali" – ci strict din cauza amintitelor efecte ale „protocolului" în discuţie. Sau, dacă formularea incomodează, atunci datorită modului cum sunt percepute respectivele efecte la nivelul electoratului român din Ardeal.

Cum arată această percepţie? Ce simt românii ardeleni care au votat împotriva PSD? De pildă:

- că au fost, din nou, abandonaţi;
- că la Bucureşti nu se cunosc sau se ignoră cu bună ştiinţă realităţile locului;
- că pentru nişte interese necunoscute (sau neînţelese) se calcă în picioare interesele, liniştea, siguranţa şi demnitatea naţională a românilor ardeleni;
- că Ardealul a devenit un condominium, un teritoriu de cosuveranitate româno-maghiară;
- că integrarea în Europa îi poate rupe de România şi îi poate plasa undeva în „Bazinul Carpatic" – pe post de minoritari, de cetăţeni de rangul doi, de apatrizi.

Şi aşa mai departe.

Iarăşi, nu discutăm despre altceva – decât despre o percepţie. Dar care există, indiferent de orice alte considerente. Şi care s-a reflectat pe amintita hartă electorală, în discrepanţa flagrantă (de

acestă dată) dintre modul cum s-a votat în Ardeal – faţă de restul ţării. Discrepanţă ce are, cum am mai spus-o, toate şansele să se menţină şi la alegerile generale din toamnă.

P.S. Dacă a fost un vot negativ? În bună măsură da, pentru că aşteptările electoratului care a votat cu PDSR,în 2000, au fost înşelate (aşteptări ce s-au bazat pe o cu totul altă raportare, la acea vreme, a viitorului PSD la pretenţiile udemeriste).

De ce nu se găsesc la PRM voturile pierdute de către PSD în Ardeal? O dată, că o parte a acestora se regăseşte cât de bine în componenţa Consiliilor Locale: există suficiente Consilii unde PRM n-a avut niciodată reprezentanţi – iar acum numărul consilierilor respectivi este la paritate cu cel al PSD. În al doilea rând, că, de acestă dată, şi alianţa DA a jucat pe cartea naţionalistă (Emil Boc, de pildă, a jurat cu mâna pe biblie că nu va face nicio alianţă cu UDMR!) şi, oricum, era creditată cu şanse mult mai mari de a deveni o alternativă la partidul de guvernământ.

Pe de altă parte, alături de unele rezerve mai vechi, s-au manifestat şi altele noi – datorate „virărilor” de ultimă oră ale PRM (în speţă reorientarea creştin-democrată) care au pus sub semnul întrebării consecvenţa şi seriozitatea acestuia (nemaivorbind de faptul că partidul ultranaţionalist şi revizionist al lui Orbán Viktor este afiliat la acelaşi Partid Popular European!!!).

Ce s-a întâmplat, în turul doi, la Cluj-Napoca? Nimic altceva, decât că adepţii PRM (foşti peunerişti) – mai numeroşi decât electoratul udemerist – au votat cu Emil Boc, reprezentantul unei alianţe care nu era în „relaţii de protocol” cu UDMR!

Ce s-a întâmplat la Târgu Mureş? Unele voci (maghiare) vorbesc de fraudă electorală, altele (mai numeroase) de trădare, de un târg PSD-UDMR vizând cedarea respectivei primării.

Ce s-a oferit în schimb – nu ştim. Constatăm doar că Odorheiul s-a autoproclamat capitala „Pământului Secuiesc Autonom” (care „pământ” este aşteptat, împreună cu autonomia sa, în Uniunea Europeană!).

Puțină etimologie

Mă aventurez într-un domeniu în care sunt diletant.

Ce înseamnă diletant? Ceva mai mult decât amator şi ceva mai puțin decât autodidact – să zicem.

Asta fiind premisa (asumată ab ovo) mă consider, cât de cât, acoperit şi, oricum, absolvit de răspunderea pe care o presupune un demers de profesionist.

Despre ce este vorba? Despre o încercare de demonstrație – să-i zicem etimologică – vizând nişte etichetări care par, în percepția unui diletant (ce operează cu instrumentele logicii şi ale bunului simț – şi mai puțin cu cele ale specialistului), aberante.

S-o luăm mai pe ocolite. O viață întreagă am fost urmărit de „blestemul” numelui de familie pe care-l port (Millea – cu doi de l!) – de la obligația de a atrage atenția de fiecare dată asupra existenței celor două consoane şi până la contestarea autenticității unor acte pe care (din neglijență) figura doar una dintre ele, de la suspiciuni vizând românizarea unui nume (anterior) străin (Miller, Müller etc.) şi până la acuzații de snobism, în sensul de înzorzonare deliberată a lui Milea (infinit mai răspândit decât Millea).

Desigur, „blestemul” cu pricina m-a intrigat deja din fragedă pruncie şi m-a împins la investigații. Ai mei, ardeleni fiind din moşi-strămoşi, mergeau, fireşte, pe filiațiunea latină, explicându-mi că cel de al doilea „l” s-a pierdut pe drum – Mille devenind Mile-Milea, Velle devenind Vele-Velea şi aşa mai departe. Iar familia noastră s-a încăpățânat să-l păstreze. Oricum, explicația nu m-a liniştit – cel puțin în ceea ce priveşte amintita „împopoțonare” – decât după ce am descoperit în curtea bisericii din comuna natală a bunicului meu (Tilişca – Mărginimea Sibiului) piatra funerară a străbunicii mele, pe care se mai putea distinge, fără vreun dubiu, numele de Ana Millea (cu doi de l!).

Pentru ca, mai târziu, să aflu – de la Iorgu Iordan – că atât Mille cât şi Millea, Mile, Milea sunt de origine bulgară (Milka, Mile, Milo, Mileff etc.), ca, de altfel, trei sferturi din numele de familie româneşti! Ceea ce n-aş putea afirma că m-ar fi convins, dar nici nu m-a mirat – cunoscând motivele ce puteau justifica „bulgarofilia” amintitului academician.

Fireşte, nu sunt eu cel chemat să-l combat pe Iorgu Iordan, numai că, între timp, s-a întâmplat un lucru bizar: am fost contactat, telefonic, de către un irlandez (care studiase, se pare, toate cărțile telefonice din aria de răspândire a vechilor celți) şi care m-a asigurat că toate numele de Millea şi O'Millea din lume sunt de origine celtică, afirmație pentru care ar deține toate dovezile necesare. Iar omul nu este un diletant, ci un celtolog cu patalama!

Ce legătură au cele de mai sus cu titlul ciclului la care trudesc? Am specificat că o iau mai pe ocolite: deocamdată am vrut doar să exemplific cât de relative şi subiective pot fi unele etichetări şi cât de diametral opuse interpretările specialiştilor.

Desigur, nu originea numelui meu de familie este în discuție, ci cu totul altceva. Pentru că „bulgarofilia" amintită are şi alte echivalente. Astfel: deşi „loc" provine de la latinescul „locus" – a locui vine nu de la românescul „loc", ci de la maghiarul „lakni"! Sau cel puțin aşa scrie în („maghiarofilul") Dicționar Explicativ al limbii române!

Va să zică aşa: ungurii care, migratori fiind, n-au prea stat locului şi de „locuit" au „locuit" în iurte (echivalente de corturi), s-au sedentarizat finalmente (şi nu de bună-voie!) în Pannonia pentru a ne învăța pe noi – sedentarii români – ce înseamnă a sta locului, a locui??!

Va să zică aşa: locuință, locuibil, locuire, locuit, locuitor etc. provin nu de la românescul loc (şi de la latinescul locus), ci de la maghiarul lakni?!!

Şi dacă localitate, local sau localizat sunt achiziții relativ recente din limba franceză, cred cei de la DEX că a locui – împreună cu multiplele sale derivate – ar fi tot achiziții similare din limba maghiară (unde-om fi stat până atunci, în copaci?)?!!

Dar unde se locuieşte? În casă (cuvânt de origine latină). Ungurii, în secolul X, n-au avut nici măcar noțiunea acesteia, darmite să aibă vreo denumire pentru ea. După cum n-au avut nici pentru acasă sau pentru patrie. Dovadă – că toate aceste trei noțiuni le-au preluat de la germani şi toate construite pe acelaşi cuvânt: Haus (casă)! Haus care în ungureşte a devenit ház, iar pentru acasă şi patrie existând unul şi acelaşi termen: haza!!!

Pe de altă parte, ştiu oare cei de la DEX că „loc" în ungureşte se numeşte „hely"? De ce n-au format atunci ungurii, în

loc de „lakni”, verbul „helyni”? Dacă „loc” ar fi avut pentru ei, ab initio, şi semnificaţia de „loc de locuit”, de locuinţă?

În aceeaşi ordine de idei, ştiu cei de la DEX că expresia „de unde eşti de loc” există doar la români – nu şi la unguri?!

Iar dacă loc vine de la locus, atunci derivatele sale de ce să fie de la „lakni” – în care „lak” nu înseamnă loc, după am văzut, ci un posibil atribut al acestuia, dovadă şi existenţa cuvântului maghiar „lakhely”: deci, loc de locuit?!!

Pe de altă parte, există vechi denumiri de epocă de tipul Jánoslak (locul lui Ioan) sau Mikloslaka (locul lui Nicolae) etc, care s-au păstrat devenind nume de localităţi (şi nu Jánoshely sau Mikloshely!; iar cele terminate în hely au o cu totul altă semnificaţie: Vásárhely = loc de târg, Udvarhely = loc de Curte Domnească etc.).

Nu denotă cele de mai sus o preluare mecanică a lui „loc” – transformat în „lak” (fără a-i cunoaşte sensul primar, ci doar pe cel secundar – de locuinţă)?

Şi-atunci de ce să provină a locui de la lakni – şi nu invers?

Hai s-o luăm altfel. Există vreo regulă care spune că orice verb românesc terminat în „ui” este de provenienţă maghiară? Cum stăm atunci cu: leac – a lecui; jind – a jindui; marş – a mărşălui; mir – a mirui; ceară – a cerui; cerc – a cercui; milă – a milui; nit – a nitui; zăgaz – a zăgăzui etc. etc. etc. Nici unul din exemplele date nu are nici cea mai vagă tangenţă cu limba maghiară!

Sau vreo altă regulă care prevede că cuvintele de origine latină din limba română nu pot avea forma verbală cu terminaţia respectivă? Dar ceară provine de la latinescul cera! Cum stăm atunci cu verbul a cerui? (Nemaivorbind de cerc – a cercui!)

Şi-atunci substantivul loc de ce nu poate forma verbul a locui?

Şi dacă tot ne ocupăm de „maghiarofilul” DEX, să luăm la bani mărunţi numai două poziţii (nu mai mult, pentru că mai avem şi altele de spus). Astfel:

- la pagina 86, la „a birui – biruinţă”, se afirmă, textual: „Din maghiarul birni”; birni înseamnă, de fapt, a suporta; cred că nu biruinţa se suportă – ci, mai degrabă, înfrângerea!;
- la pagina 942, la „a tămădui”, se afirmă (tot) textual: „Din maghiarul támadni – a sprijini, a ajuta”; de fapt, támadni înseamnă a ataca, a agresa!!!

Cele de mai sus mă scutesc, cred, de orice comentariu, dar şi de orice urmă de mirare vizavi de chestiunea cu „a locui” (de la lakni)!

După această (probabil) prea lungă întroducere, să trecem, în fine, la „cestiune”. (Să mă ierte cititorii, dar recolta din săptămâna ce a trecut a fost cam săracă în presa de limbă maghiară: nimic într-adevăr nou şi interesant). Despre ce este vorba? Tot despre relația dintre substantivul (românesc) loc – şi verbul („maghiar”) a locui. Numai că de această dată sursa este maghiară – iar confirmarea pe care o aduce e majoră şi inedită (chiar şi pentru cel ce scrie aceste rânduri!).

Respectiva sursă este săptămânalul (civic – şi de analiză-sinteză)
Erdélyi Napló (nr. 665/29 iunie 2004), iar articolul cu pricina promite deja din titlu: „Berszán Lajos atya iskolája” (Şcoala părintelui B.L.). Voi reproduce, în original, doar prima propoziție, restul neavând nimic deosebit – sau legat de subiectul de care mă ocup:

„Tizéves a gyimesfelsöloki Arpádházi Szent Erzsébet Romai Katolikus Gimnázium” (Liceul Romano-Catolic Sfânta Elisabeta din Casa Arpadiană, aflat în Gyimesfelsölok, a împlinit zece ani). Voi reveni cu comentarii.

În rest, este vorba de preotul respectiv şi de inițiativa acestuia de a construi respectivul aşezământ de învățământ, care a fost finalizat cu ajutorul guvernului maghiar (Ministerul Patrimoniului Național) şi al fundațiilor Illyés, Mocsáry şi Apáczai din Ungaria, inițiativă (şi realizare) pentru care Berszán Lajos a fost distins cu Ordinul Moştenirii Maghiare, numele fiindu-i trecut în Cartea de Aur a amintitului minister, alături de cel al fizicianului Wigner Jenö – laureat al premiului Nobel.

Pe noi ne interesează doar numele preotului – şi denumirea localității. De ce? Pentru a vedea cât de ungureşti (sau secuieşti) sunt acestea – şi pentru a avea o mostră asupra „purității” etnice a zonei şi a destinului tragic de care au avut parte adevărații autohtoni ai zonei.

Să începem cu preotul catolic. Bârsan este un nume topic românesc – semnificând un locuitor al Țării Bârsei. Care în limba maghiară se numeşte Barczaság. Deci, corespondentul (topic) ar fi cel de Barczai. Ca atare, Berszán nu este (şi nu poate fi) altceva decât

varianta maghiară (schimonosită) a lui Bârsan. (Vezi, în acest sens, Oltean – Oltyán, Muntean – Muntyán, Ardelean – Argyelán etc. etc. etc.) Deci, marele şi merituosul secui este un român deznaţionalizat, inclusiv confesional!

Să trecem la localitate. Gyimesfelsölok este nimic altceva – decât Locul de Sus din Ghimeş. Şi – atenţie maximă! – nu Gyimesfelsölak, ci Gyimesfelsölok!!! Deci, denumirea secuiască cea mai veche de pe vremea colonizării (care a fost mai mult o năvălire – ce-i drept organizată!), când secuii au găsit, fără doar şi poate, un „Loc de Sus" şi un „Loc de Jos" în Ghimeş – ceea ce le-a permis, la nivelul lor de comprehensiune, să traducă „Sus" în „Felsö", dar „Loc" a devenit doar „Lok" şi a rămas ca atare până în zilele noastre. (Probabil că nici astăzi nu-i cunosc semnificaţia, altfel ar fi adoptat de mult varianta maghiară de „Lak"!)

P.S. Aş fi curios dacă pe-acolo se spune lakni – sau lokni? Poate vor întreprinde o investigaţie specialiştii „hungarofili" de la DEX?!

P.P.S. Cât priveşte preluarea de către secui a limbii maghiare – timp a existat suficient, între „descălecatul lui Arpad" şi colonizarea secuilor (aflaţi, iniţial, în nordul Pannoniei) trecând peste 300 de ani!

Votul udemeriştilor

Fără nici o introducere (cele ce urmează conținând toate răspunsurile) să trecem direct la subiect. Iată ce declara, într-un interviu, (Erdélyi Napló din 6 iulie 2004), deputatul Konya-Hamar Sándor – preşedintele UDMR al județului Cluj:

Întrebare: D-le preşedinte, UDMR s-a angajat să-l sprijine pe Ioan Rus – candidatul partidului de guvernământ, iar acum, spre surprinderea multora, ați sărit în căruța actualului primar PNL-PD. Cum şi de ce s-a produs această „schimbare la față”?

Răspuns: Nu s-a produs nici o schimbare la față. Am promis, la vremea respectivă, că – orice s-ar întâmpla pe parcursul alegerilor locale – Clujul va avea din nou un viceprimar maghiar şi un vicepreşedinte maghiar la Consiliul județean. Şi are. Trebuie să mulțumesc maghiarilor de pe Someşul Mic că, la apelul nostru, au venit într-o proporție apreciabilă la vot. Şi au votat, convinşi că procedează bine, cu Rus.

Întrebare: Nu asta le-a cerut UDMR?

Răspuns: Ba da. După estimări precise, au venit la vot 72 la sută, dintre care 82 la sută au votat cu Rus. (...) Cu voturile din turul doi am închis un capitol. Un simplu calcul matematic ne poate permite să stabilim că înfrângerea lui Ioan Rus nu a depins de unguri, cel care nu şi-a putut realiza procentele promise fiind partidul de guvernământ. Votul odată terminat, a apărut întrebarea: încotro? Am ajuns la un zid – pe care sau îl escaladăm, sau îl ocolim. Am avut trei mari obiective. Primul: schimbarea lui Funar, dar nu oricum, ci fără a-i acorda nici o şansă de reabilitare. Al doilea: să valorificăm voturile maghiare. Al treilea: să prevenim ruptura care se prefigura în UDMR-ul clujean (între „moderați” şi „radicali”, între „udemerişti” şi „civici” – n.n.)...

Întrebare: Şi ați început tratative cu toate formațiunile politice?

Răspuns: Cu excepția PRM. Aceste discuții, însă, i-au pus pe toți în dificultate. Interesant este, că mai ales pe cei de la alianța PNL-PD. Întrucât ei au câştigat cu voturile „funarioților”, dar voiau să scape de ei. Drept care, au venit la noi.

Întrebare: Deci Boc, în ciuda episodului cu Biblia, a apelat la UDMR?

Răspuns: Exact. Şi ne-a rugat să nu-i aruncăm în braţele PRM-ului, pentru că nu le surâde ideea deloc. Ei ar vrea să facă politică şi să coopereze în perspectiva unor interese pe termen lung. După părerea mea, ei au avut o înţelegere scrisă cu peremiştii, pentru că, din informaţiile pe care le deţin, în după-masa votului din turul doi a existat un mare aflux de tineri cu un aspect îndoielnic – care cu toţii au votat cu Boc (oare de unde aceste informaţii? – n.n.). Cu toate acestea – şi spre mirarea mea – peremiştii nu l-au acuzat de trădare! Iar Boc, totuşi, ne-a contactat!
Întrebare: Ce-a promis Boc?
Răspuns: Totul. Noi mai avuseserăm o întâlnire prealabilă – şi ne-am gândit la alianţe distincte: separat pentru consiliul municipal şi pentru cel judeţean. Ideea a fost respinsă însă de către alianţa PNL-PD – protocolul acesteia prevăzând funcţia de primar pentru democraţi, iar pe cea de preşedinte al consiliului judeţean pentru liberali. Pe de altă parte, la negocierile pentru judeţ, Boc şi ai lui au acceptat, surprinzător, o preşedinţie PSD, cu un vicepreşedinte liberal şi unul udemerist. Cu asta n-au fost însă de acord oamenii lui Rus. Iar la oraş a ieşit la iveală că pesediştii nu sunt sprijiniţi de către liberali, aşa cum se presupunea. Ştiind toate acestea, a devenit limpede pentru noi că nu mai avem a ne teme de o megacoaliţie care, alături de PRM, să excludă şi UDMR-ul de la împărţirea demnităţilor. Dar aveam motive să credem că cei de la PSD vor să-i paseze lui Funar unul din posturile de vicepreşedinte. În faţa acestei situaţii, nu ne-a rămas decât o singură variantă: să acceptăm funcţia de viceprimar şi pe cele două de vicepreşedinte în Consiliul Judeţean şi să mergem pe mâna lui Boc.
Întrebare: Nu vă supăraţi – aţi amintit de o serie de demnităţi. Ce va însemna ocuparea acestora de către udemerişti? Pe de altă parte, unde l-aţi lăsat pe Ioan Rus – cel pe care l-aţi susţinut la alegeri?
Răspuns: Este limpede că fără Rus n-am fi reuşit să împiedicăm intrarea lui Funar în cel de al doilea tur. Ceea ce electoratul lui Funar nu i-a putut ierta, drept care a votat cu Boc. După alegeri, însă, a devenit evident că pentru partidul de guvernământ singura şansă de a-şi spori puterea ar fi fost obţinerea sprijinului lui Funar – iar noi n-am vrut ca fostul primar să-şi supravieţuiască „decesului”! A trebuit să decidem. Şi am decis. Cu asta ne-am onorat promisiunile făcute alegătorilor, dar am şi obţinut o serie întreagă de demnităţi, atât la

municipiu, cât şi la judeţ. Pe lângă cele menţionate (viceprimar + cei doi vicepreşedinţi la consiliul judeţean – n.n.) mai amintesc că amândoi arhitecţii-şefi (municipiu şi judeţ) vor fi unguri, iar în judeţ în loc de 11 – vom avea 20 de viceprimari. (...) Astfel am oferit electoratului maghiar conştiinţa faptului că n-a venit degeaba la vot.
Întrebare: Dar cum stăm cu aspectul moral al „transbordării”?
Răspuns: Aspectul moral s-a epuizat prin faptul că noi n-am trecut de partea lui Boc între cele două tururi de scrutin, ci l-am sprijinit până la capăt pe Rus, iar cei ce au decis să opteze pentru un primar care şi-a asumat o retorică naţionalistă au fost românii. După consumarea celor de mai sus – aşa cum am mai spus – scopul nostru a fost izolarea totală a lui Funar, privarea lui de orice şansă de reabilitare şi, pe de altă parte, valorificarea voturilor maghiare în interesul nostru. Cât priveşte jurământul lui Boc – cel care l-a încălcat a fost el însuşi, pentru că nu noi am mers la el, ci el a venit la noi să ne ceară ajutorul.
Întrebare: Că şi el a întors-o ca la Ploieşti – este indiscutabil. O fi având şi el justificările lui. Dar, după părerea d-voastră, această primărie – cu un primar ajuns în funcţie prin voturile naţionaliştilor români – în ce măsură va orienta Clujul spre Europa civilizată, în ce măsură va revopsi băncile şi pubelele roşu-galben-albastru rămase de la Funar?
Răspuns: Atunci când am decis, am cântărit atât avantajele, cât şi dezavantajele. Ba chiar am şi supraestimat pericolele. Ştiu cum s-a comportat Boc în timpul campaniei, dar – repet – el ne-a contactat. A venit la sediul UDMR împreună cu aliatul său, nu o dată, nu de două ori, ci de multe ori. Fireşte, la fel au venit şi cei de la conducerea judeţeană a partidului de guvernământ. Era un du-te – vino permanent de delegaţii la poarta UDMR-ului. Numai că cei de la PSD erau aroganţi, rigizi şi îşi urmăreau doar propriile interese, ba s-au referit chiar şi la posibilitatea unei coaliţii cu PRM. Pe când ceilalţi nu ştiau cum să scape de peremişti – şi ne-au contactat în calitate de reprezentanţi ai opoziţiei de dreapta! Şi s-au ţinut de cuvânt! Recunosc, nici eu n-am prea avut încredere în ei la început. Dar n-am ce să le reproşez. Consecutiv alianţei încheiate – cu 20 la sută din voturi am obţinut 50 la sută din totalul demnităţilor. Şi am simţit că au nevoie de noi, ca partener de coaliţie, şi în continuare.

Întrebare: În cele ce urmează, eşecurile nu vor mai putea fi puse în cârca lui Funar. Cum comentaţi?
Răspuns: Nu ne va fi uşor – şi va trebui să confirmăm. Ne putem aştepta la stoparea unor finanţări guvernamentale, trezoreria oraşului este goală, menegementul primăriei falimentar, va trebui să schimbăm 400-450 de funcţionari responsabili de această situaţie etc. În ciuda acestor condiţii – va trebui să realizăm un randament maxim.
Întrebare: Dar ce va fi cu proiectele lui Rus, cu pornirea construcţiei autostrăzii de la Cluj, cu toate iniţiativele economice pe care şi le-a asumat şi UDMR? Nemaivorbind de faptul că Rus a declarat public:
- Mă interesează în primul rând Ardealul!
Răspuns: Aceste idei şi proiecte le sprijinim. Ne-am pronunţat de mult împotriva centralizării – ca atare, nu putem decât să sprijinim orice măsură de descentralizare. Noi nu rupem nici o punte, amărăciunea va trece, iar un lucru este cert: imensele investiţii din Ardeal, cu precădere în jurul Clujului, care asigură dezvoltarea regională a provinciei sunt legate de numele lui Ioan Rus, fostul ministru de Interne. Suntem convinşi că şi în cele ce urmează se va preocupa tot de dezvoltarea regionalizării. Pentru că şi până acuma şi-a onorat proiectele – şi din punct de vedere economic, şi administrativ. Şi nu putem decât să-l sprijinim. De altfel, pe el l-a tras în jos propriul partid. Dacă pornea ca independent, câştiga fără nicio problemă. Un om de asemenea calibru, care simte, vede şi ştie încotro să se îndrepte nu poate fi părăsit de către UDMR. Cuvintele de amărăciune de după alegeri ne vizau pe noi, dar nu noi eram adevăraţii adresanţi.

Cât priveşte proiectele de dezvoltare ale Clujului şi împrejurimilor sale, acestea au fost preluate integral de către Emil Boc.
Întrebare: Boc este ardelean, probabil că va accepta proiectele de dezvoltare regională. Şefii săi – Traian Băsescu şi Theodor Stolojan – sunt, însă, sudişti. Nu o dată au ieşit la rampă cu texte naţionaliste, iar şeful democrat a declarat recent, la Cluj, că toată treaba cu autostrada este o cacealma – aceasta neducând în Europa, ci în pusta maghiară. Nu vedeţi, aici, o contradicţie?
Răspuns: Declaraţii iresponsabile am auzit destule în ultimii ani – aşa a fost şi cea a lui Băsescu. Preluarea proiectelor lui Rus, precum şi

colaborarea cu UDMR îl vor determina însă pe Emil Boc să înțeleagă că singura mare şansă a Ardealului este dezvoltarea regională. Nu va fi greu să-i deschidem ochii asupra intereselor comunității noastre. Este suficient de tânăr pentru a avea timpul necesar şi pentru „osificarea fontanelei” – şi pentru a învăța ce aşteaptă alegătorii de la el şi cum se construieşte o carieră politică.

Faptul că Rus a formulat ideea ruperii de Bucureşti demonstrează că există o considerabilă voință şi determinare ca destinul Ardealului să fie decis şi făurit de ardeleni, pentru a nu mai putea fi jefuit de către regățeni – aşa cum o fac aceştia de peste 80 de ani. Probabil că, cunoscând aceste realități, destui români regretă deja că nu şi-au dat votul lui Rus, dar, după părerea mea, ca manager, ca temerar politician ardelean vom mai auzi încă despre fostul ministru de interne.

S-ar putea ca exact la Cluj să ia ființă o coaliție care să înglobeze PSD-ul, alianța PNL-PD şi UDMR-ul, şi, uniți astfel, să alungăm din Ardeal până şi ideea naționalismului. În această speranță am acționat şi am făcut ceea ce am făcut. Şi încă un cuvânt despre Rus: crezul său politic se întâlneşte cu speranțele noastre – şi nu pot decât să salut ceea ce a declarat.

Întrebare: Clujul a fost nu o dată un exemplu pentru conducerea de vârf a UDMR. V-ați consultat cu actualii conducători?

Răspuns: În 2000, la Cluj, a luat ființă o coaliție: toți împotriva lui Funar! Ceea ce – volens-nolens – a imprimat UDMR-ului o nouă linie de conduită: alianța cu actualul partid de guvernământ. Nu este exclus ca – recunoscându-ne interesele – şi de această dată noi să fim exemplul. Noi am realizat o deschidere spre actuala Opoziție. Care ar putea să reprezinte, în viața noastră politică, un nou drum. (A consemnat Román Gyözö)

Dacă e să luăm de bune declarațiile publice ale d-lui deputat Konya-Hamar Sándor – făcute în calitatea sa de preşedinte al organizației județene Cluj a UDMR (şi de care nu s-a delimitat nimeni din conducerea centrală a Uniunii), singurele constatări care se impun sunt următoarele:

- Ioan Rus a fost util doar pentru a împiedica accesul lui Funar în turul doi; după care a fost abandonat – cel puțin ca şi reprezentant al PSD;

- Cine a obținut scaunul de primar al Clujului? Un dublu sperjur – care a călcat în picioare un jurământ făcut pe Biblie şi un pact încheiat cu cei de la PRM;

- Politica în Ardeal o face UDMR-ul, iar singurul principiu călăuzitor al acesteia este: scopul scuză mijloacele!;

- Singurul scop real al acestei politici este ruperea Ardealului de Bucureşti!;

- Respectiva politică regională şi regionalistă mizează până şi pe o magacoaliție ardeleană – care să includă toate partidele şi formațiunile politice (mai puțin PRM);

- „Scenariul regional" n-a sucombat – şi-a shimbat doar „blana";

- Iar dacă cineva îl regretă pe Ioan Rus – să ştie că plânge la „groapa" unui adept al lui Sabin Gherman!

Asta, repet, dacă luăm de bune declarațiile celui intervievat!

„Etalonul” Boc

Desigur, interviul reprodus (şi prea puţin comentat) în capitolul precedent ar putea să ne scoată din impas încă mult şi bine, dar – din (ne)fericire – nu ne paşte nici un pericol în acest sens, ba dimpotrivă: presa antiromânească literalmente geme de informaţii, date sau aprecieri „specifice”.

Şi, totuşi, va trebui să ne întoarcem la respectivul interviu, dacă nu din alte motive – măcar pentru faptul că unul din protagoniştii jocului politic (de „înaltă ţinută etică”) de la Cluj-Napoca a fost propulsat pe creasta valului mediatic, ba ca etalon, ba ca „arhetip” demn de a fi clonat.

Despre cine este vorba? Fireşte, nu despre d-l Konya-Hamar Sándor – UDMR-ul neducând lipsă nici de „etaloane” şi nici de „clone” ale acestora. De altfel, nici numele marelui „aranjor” clujean nu s-ar prea preta pentru aşa ceva – fiind nevoie, în cazul dat, de un cuvânt scurt, sonor, dacă se poate monosilabic şi uşor de manipulat gramatical, ca, de pildă, bit, bel etc. Care să fie acesta?

Să nu mai întindem coarda şi să reproducem nişte titluri din „Adevărul”:

- *„PD vrea să inventeze 60 de clone ale lui Boc” (21 iulie 2004);*
- *„Listele parlamentare măsurate cu «boc»-ul” (22 iulie 2004).*

Iată-l, aşadar, pe Emil Boc model, etalon, sau chiar unitate de măsură! Citām din primul articol:

„Să avem liste cu persoane care pot să ajungă Emil Boc (...) Astfel avem şansa ca în 2008 să avem mai mulţi boci” (ambele declaraţii îi aparţin lui Traian Băsescu)!

Şi tot din acelaşi articol:

„Nu e de mirare că Boc a ajuns o referinţă pentru pedişti, din moment ce şi pesediştii l-au dat ca exemplu într-unul din materialele difuzate la o întrunire de partid, considerând că fostul parlamentar reprezintă un model de urmat.”

Să trecem la cel de al doilea articol, în fapt, un editorial semnat de Alin Bogdan:

„În anul de graţie 2000, Emil Boc era un ilustru necunoscut, pe a cărui carieră politică nimeni nu ar fi pus rămăşag. Mic şi rotofei, cu o figură blajină, ascunsă în spatele unor ochelari cu

dioptrii mari, posesor al unui glas semipițigăiat şi al unui debit verbal ce pune deseori auditoriul în incapacitate de concentrare la discurs, prezumat ca necopt pentru bătăliile din ringul politic, părea pleziristul perfect, victima sigură a rechinilor do-
tați cu charismă,, „papagal” şi abilități de combinagiu. În patru ani, însă, a ajuns unul dintre parlamentarii cei mai activi şi vizibili în mass-media, a avansat în iararhia PD până la scaunul de copilot al lui Traian Băsescu şi l-a bătut la Cluj pe Ioan Rus. Secretul succesului acestui veritabil antimodel de imagine este lesne identificabil: Boc s-a comportat ca un personaj care tinde către statutul de profesionist, nu atât al politicii, cât al serviciului public. Înainte de intrarea în parlament, a renunțat de bunăvoie la practicarea avocaturii. Chiar exprimată cu o cadență verbală de pistol automat, preocuparea față de munca de legiferare pentru care, la urma urmei, votanții l-au trimis în Parlament, i-au adus puncte câştigătoare din partea electoratului, sătul de învârtiții şi demagogii politicii dâmbovițene.

Dată fiind priza la popor a micului politician clujean, partidele se văd nevoite să-şi întocmească listele pentru alegerile parlamentare din toamnă-iarnă în raport cu o nouă unitate de măsură: «boc»-ul. «Boc»-ul indică noutatea candidatului în prim-planul politic, voința acestuia de a pune interesul general mai presus de cel personal şi gradul de conştiinciozitate în îndeplinirea obligațiilor demnității publice. S-a impus ca unitate de măsură după alegerile locale, când votanții au măturat din primării figurile învechite (...) Traian Băsescu, promotorul şi protectorul lui Emil Boc, cel care a lansat încă de acum trei ani ideea primenirii clasei politice a veleitarilor din promoția '90, a anunțat că va băga în Senat şi-n Camera Deputaților 60 de oameni cu profiluri cât mai apropiate de prototipul trimis la Primăria Clujului..."

Şi mai spune d-l Alin Bogdan, în „compunerea” sa, cum că: „«Boc»-ul nu semnifică, neapărat, «sărac, dar cinstit» (...), ci muncitor şi onest.”

Deci aşa – unitatea de măsură (model, etalon, prototip etc.) numită „boc” defineşte sau cuantifică următoarele calități: noutatea în prim-planul politic, punerea interesului general mai presus de cel personal, profesionalismul, conştiinciozitatea, prezența activă în

mass-media, priza la public şi – în fine (dar nu în ultimul rând) – onestitatea.

Desigur, dacă ar fi vorba de un portret-robot al demnitarului (şi nu numai) ideal – n-am avea nici un motiv să-l contrazicem pe d-l Alin Bogdan, ba dimpotrivă. Pe de altă parte, nu ne deranjează nici ideea cuantificării calităților (atributelor) respective sau a exprimării acestora printr-o unitate de măsură. Şi nici măcar termenul avansat nu ne supără la ureche: cu ce sună mai bine decibel, de pildă, decât deciboc?

Nu la rezonanță este necazul, ci în (cu totul) altă parte: dacă la bel – decibel (aproape) nimeni nu mai realizează legătura cu fizicianul american Bell, la boc – deciboc, în schimb, filiațiunea este atât de proaspătă şi de cunoscută (cel puțin la nivelul celor 800.000 de cititori ai „Adevărului") încât, nicicum, nu se poate face abstracție de ea. Şi dacă „bel" a devenit o noțiune abstractă pentru (aproape) toată lumea – concretețea lui „boc" (Boc) este quasi-totală. Unde-i necazul? Păi, o dată, acolo că unitatea de măsură a zgomotului a fost botezată după numele celui care a stabilit-o, pe când în cazul „boc"-ului este vorba de o falsă imagine investită – prin neştiința (ca să nu ne gândim la altceva mai rău) unui gazetar – cu abuzivul (şi la fel de falsul) atribut de etalon. În al doilea rând, că între acest „etalon" şi elementele componente ale portretului-robot cu pricina – cel al demnitarului ideal – există, în realitate, o quasi-totală incompatibilitate. Şi, în fine, amintitul necaz mai poate fi regăsit în faptul că principala calitate a „prototipului" (propus pentru clonare) se măsoară, în mod normal, nu în (deci)boci, ci în decibeli! (Ne şi bate gândul să-i propunem d-lui Alin Bogdan o „rocadă" între cele două unități de măsură: oricum, „boc"-ul ar exprima mult mai sugestiv intensitatea zgomotului!)

Ne cerem scuze pentru rabatul făcut sobrietății cu care suntem, în general, creditați – dar am avut şi noi nevoie de un răgaz pentru a putea reintra pe făgaşul obişnuit.

Oare editorialistul de la „Adevărul" chiar nu ştie cum şi în ce împrejurări l-a bătut Emil Boc, la Cluj, pe Ioan Rus?

Chiar aşa??!

S-o luăm, însă, mai pe îndelete şi să analizăm, pas cu pas, „argumentele d-lui Bogdan:

- debitul verbal al d-lui Boc n-a pus (şi nici nu avea intenţia de a pune) în dificultate „capacitatea de concentrare la discurs a auditoriului" – ci pe cea a interlocutorului (la propriul discurs!), având menirea de a anula orice şansă la dialog real;
- ca atare, discursul de „pistol-automat" al parlamentarului PD a fost, de regulă, unul destructiv (după „modelul Muscă"!);
- aşa stând lucrurile, orice i-a lipsit d-lui Boc – numai „papagalul" nu!;
- cât priveşte „charisma" – nu avem ce obiecţiona, dar referitor la aptitudinile de „combinagiu" s-avem pardon! (vom reveni);
- ne îndoim că profesionalismul, munca dezinteresată în folosul obştii, onestitatea şi priza la public consecutivă acestora ar fi fost elementele care l-au propulsat pe Emil Boc în scaunul de primar al Clujului.

Nimic din toate acestea!

Dar atunci ce?

Desigur, dacă d-l Alin Bogdan – căruia avem disponibilitatea de a-i
acorda prezumţia de bună-credinţă – ar fi citit interviul deputatului udemerist Konya-Hamar Sándor (în original – sau în traducerea noastră) ar fi avut un răspuns clar în acest sens şi, probabil, ar fi renunţat la întreg eşafodajul cu „boc"-ul – sau, poate, ar fi folosit „unitatea de măsură" respectivă ca ceva care defineşte (sau cuantifică) nu valoarea, ci nonvaloarea. Nefiind cazul (de unde atâta „poligloţie" sau disponibilitate de a citi?!), „compunerea" respectivă este o pură şi simplă înjghebare artificială fără nici o legătură (sau chiar în flagrantă contradicţie) cu realitatea.

Aşa stând lucrurile – şi în speranţa că, de acestă dată, măcar ecourile vor ajunge, cumva-cumva, până la slujitorii „Adevărului" – ne vedem nevoiţi să revenim cu o succintă sinteză a celor expuse în ultimele două capitole.

Deci, care au fost elementele definitorii ale omului şi politicianului PD Emil Boc care i-au permis, finalmente, ocuparea scaunului de primar al municipiului Cluj-Napoca? Lipsa de scrupule, de verticalitate şi de onestitate!

Care au fost gesturile efective prin care susnumitul – înşelându-şi alegătorii şi aliaţii – şi-a asigurat accesul la scaunul respectiv? Jurământul strâmb (de-a nu face, în veci, alianţe cu

UDMR) şi alianţa conjuncturală şi interesată (cu PRM)! Pe care le-a încălcat fără nici o jenă sau reţinere [tratativele secrete cu UDMR au început paralel cu „jurământul pe Biblie”, iar PRM a fost abandonat imediat după câştigarea turului doi (şi) cu voturile peremiştilor]!!!

Cum pot fi calificate altfel cele de mai sus, decât ca sperjur şi trădare?!!

Sau, dacă cineva vrea o formulare de chintesenţă, d-l Boc a lins unde a scuipat – şi a scuipat unde a lins!!!

Nu credem că cele de mai sus ar trebui să constituie un exemplu demn de urmat, nici pentru preconizatele „clone” – şi cu atât mai puţin pentru toţi politicienii români (vechi sau noi)!

Ca atare (şi revenind la editorialul din „Adevărul”), noi am propune ca mijloc de măsurare, în cazul dat, nu bocul, ci polobocul – acesta indicând cu precizie linia dreaptă, atât pe orizontală, cât şi pe verticală.

„Şi tu – fiul meu, Brutus?”

Ce-avem cu cei de la „Adevărul”? Nimic, şi cu atât mai puţin cu d-l Bogdan Chirieac – vocea cea mai echilibrată de la cotidianul central *number one* al ţării.

Numai că – cel puţin în domeniul de care ne ocupăm – scrisul „după ureche” a devenit deja o tradiţie pentru cei de mai sus, inclusiv pentru amintitul redactor-şef adjunct. Bunăoară, în editorialul din 27 iulie 2004 – intitulat „Obsesii vechi în Europa Nouă”:

„«Vreme de 15 ani, nu va veni un moment atât de favorabil autonomiei maghiare». Declaraţia, venită din străfundurile întunecate ale istoriei, aparţine fostului premier ungar, Viktor Orban, şi a fost făcută în România, la Tuşnad, la sfârşitul săptămânii trecute. Mai lipsea ca Orban să ceară maghiarilor să treacă la arme. Cu 15 ani în urmă, o asemenea declaraţie ar fi încleştat mâinile pe furci şi pe topoare. (...) Astăzi, o asemenea declaraţie aproape că nu are urmări. Spre deosebire de Lászlo Tökés, cel care a anunţat «pogromuri antimaghiare în Transilvania» şi care a ajuns să trăiască într-o lume paralelă, Viktor Orban părea un politician în toate minţile. Fost premier într-o perioadă în care Ungaria a intrat în NATO şi a făcut paşi decisivi pentru integrarea în UE, el ştie cu siguranţă tendinţele politice europene actuale. Orban a condus guvernul de la Budapesta în perioada conflictelor din Kosovo şi a războiului NATO-Iugoslavia. De atunci, autonomia teritorială pe criterii etnice, cu care unii politicieni sau ideologi mai cochetau la începutul anilor '90, a fost respinsă categoric. (...) A promova asemenea idei, astăzi, în Europa, este, pur şi simplu, o sinucidere politică. Când lumea nu izbuteşte, oricum, să facă faţă ameninţării teroriste, a reîntroduce în discuţie concepte ce au însângerat Europa vreme de un deceniu este pur şi simplu o nebunie. (...) Pe plan extern, asemenea concepte nu se mai pot rosti nici în glumă. (...) Prin ideile sale, Viktor Orban (...) se dovedeşte un strigoi al trecutului.”

Că ceea ce am redat noi mai sus ar fi o trunchiere a textului? Da şi nu.

Nu – pentru că este ideea centrală a mesajului d-lui Chirieac: Orbán Viktor e „un strigoi al trecutului”, care proclamă idei venite

„din străfundurile întunecate ale istoriei”, idei condamnate categoric şi definitiv în Europa – nemaiputând fi rostite, la acest nivel, nici măcar în glumă – şi care-l transformă în sinucigaş politic pe fostul premier al Ungariei, plasându-l în „lumea paralelă” a lui Tökés László.

Da – pentru că n-am reprodus şi felul cum îşi explică editorialistul de la „Adevărul” gestul lui Orbán: *„D-l Orban, dezavuat de Europa din vremea când era premier, îşi asumă asemenea riscuri nu de grija maghiarilor din Transilvania, ci din considerente electorale interne.”* (În paranteză fie spus, ne miră faptul că d-l Chirieac nu-şi pune întrebarea de ce iredentismul este argumentul electoral cu cea mai mare priză în Ungaria?)

Deci, summa-summarum, Orbán Viktor se sinucide politic (în fața Europei – bănuim) – pentru a câştiga alegerile din Ungaria din 2006?!

Aşa să fie oare?

La urma-urmei, oricine este liber să scrie cum crede (sau cum crede că e bine), chiar dacă o face în ziarul cu cel mai mare tiraj din țară – aflat sub conducerea preşedintelui CRP. Numai că libertatea presei (şi nu numai a presei) presupune şi nişte obligații, prima dintre ele fiind corectitudinea informației – cerință valabilă şi în cazul unui articol de analiză-sinteză sau/şi comentarii, acestea pornind tot de la un material informativ. Or, în cazul editorialului d-lui Bogdan Chirieac deja prima frază reprezintă o greşeală de transcriere (sau traducere). Şi unde mai pui că este vorba tocmai de un citat – şi nu despre unul oarecare, ci despre „tema” pe care editorialistul îşi construieşte toate „variațiunile”, ba chiar şi „acordul final”!

D-l Orbán Viktor, la Tuşnad, n-a declarat cum că „vreme de 15 ani, nu va veni un moment atât de favorabil autonomiei maghiare”, ci, dimpotrivă, că „de 15 ani n-am mai avut un moment atât de favorabil autonomiei maghiare”! Ba, mai mult, domnia sa a mai spus că: „Ne aflăm în fața unei ocazii istorice şi irepetabile” (de a înfăptui autonomia respectivă – n.n.)!!!

De ce „de 15 ani”? Ce-a fost cu 15 ani în urmă? Tot o ocazie istorică şi (sperăm) irepetabilă – sau chiar două: revolta de la Timişoara (cu scenariul ei „central-european”, dejucat de înțelepciunea românilor – civili şi militari!) şi evenimentele din 19-

20 martie 1990 de la Târgu Mureş (precedate de o declaraţie publică de-a lui Szürös Mátyás – preşedinte interimar al Ungariei – care era nu o constatare, ca a lui Orbán, ci o instigare deschisă).

Ca atare, nu prea înţelegem aprecierile d-lui Chirieac cu „încleştarea mâinilor pe furci şi pe topoare”!

Cât priveşte „anunţarea pogromurilor antimaghiare din Transilvania” – şi aici editorialistul „Adevărului” pare a încurca borcanele: nu Tökés László, ci ministrul de Externe al Ungariei la acea vreme – Horn Gyula a fost cel care le-a „anunţat”, şi nu oriunde, ci la Consiliul de Securitate al ONU şi personal preşedintelui Xavier Perez de Cuellar (pre-
cum şi unui număr de 37 de omologi ai săi din cele mai importante ţări ale lumii)!

Şi mai spune d-l Chirieac că Orbán Viktor „a fost premier într-o perioadă în care Ungaria a intrat în NATO”. S-avem pardon! – în 1977, când s-a produs evenimentul respectiv (la Summitul de la Madrid), Ungaria era condusă de un guvern socialist, în frunte cu (acelaşi) Horn Gyula. Orbán a ajuns la putere abia în 1998! Cât priveşte „integritatea mentală” a acestuia, ştim că deja în 1996, ca deputat FIDESZ, a declarat, în Parlamentul Ungar, următoarele: *„Un tratat (cel Româno-Maghiar – n.n.) care nu rezolvă situaţia celor două milioane de unguri pe care două Diktate i-au aservit României, nu poate ameliora relaţiile dintre cele două ţări; oricum, pentru orice tratat bilateral, condiţia eliminatorie este autonomia secuilor”!!!*

Oare unde era şi cu ce se ocupa d-l Chirieac la vremea respectivă?

Iar în ceea ce priveşte optimismul demobilizator de astăzi al domniei sale (ne referim la trendul european şi la modul „sinucigaş” în care Orbán Viktor s-ar raporta la acesta) – pe care îl considerăm exagerat şi periculos – să vedem, direct de la sursă (şi nu de la Mediafax, de pildă), cam ce şi cum s-a discutat la Tuşnad, unde „sinuciderea politică” cu pricina a stârnit ropote de aplauze.

Deci, audiatur et altera pars:

Astăzi, bucurându-ne de înţelegere şi simpatie internaţională, putem aborda cu hotărârea cuvenită şi tranşant problema autonomiei. Mă tem, însă, că peste câţiva ani n-o vom mai putea face. Cel ce nu aşează, acum, în centrul preocupărilor sale

politice autonomia, comite o greşeală istorică şi ratează o şansă irepetabilă. (...) Autonomia sau o pretindeţi organizat, hotărât şi de pe poziţii de forţă – sau n-o veţi dobândi în veci. Autonomia o veţi putea obţine doar având în spate puterea maselor – în fiecare aşezare, în fiecare colectivitate, în fiecare cerc civic. Or, treaba asta trebuie înfăptuită. Fără emisari şi fără activişti nu veţi reuşi. Nu vreau să subestimez rolul mijloacelor de informare în masă, dar (numai) prin acestea comunităţile nu pot fi mobilizate: vor trebui realizate contacte directe pentru a susţine voinţa politică prin forţa maselor.

Dacă, astfel, partea adversă va conştientiza voinţa, determinarea şi puterea noastră de a înfăptui autonomia, mai devreme sau mai târziu va fi nevoită să cedeze. În Uniunea Europeană noi ne facem treaba, dar aceasta nu poate da roade decât dacă se sprijină pe pilonii pe care îi reprezentaţi d-voastră" (Erdélyi Napló din 27 iulie 2004, pagina 1 şi 6).

Iată, aşadar, viziunea „sinucigaşului" asupra chestiunii în discuţie.

Pe ce mizează Orbán Viktor? Pe următoarele (din aceeaşi sursă):

- puterea Partidului Popular European (la care e afiliat şi FIDESZ!) – majoritar în Parlamentul European;
- victoria zdrobitoare a FIDESZ în alegerile din Ungaria pentru desemnarea reprezentanţilor în Parlamentul European;
- tendinţa de a înlocui „hotarele politice cu cele lingvistice" şi de a realiza o „Europă a comunităţilor naţionale";
- nivelul actual al democraţiei din România – care ar fi incompatibil cu cerinţele UE;
- compatibilizarea acestuia cu normele europene – pe care n-ar putea-o realiza decât acordarea autonomiei maghiare;
- existenţa CNMT şi CNS;
- existenţa forului colectiv de autonomie al maghiarilor din întreg „Bazinul Carpatic".

Ce s-ar putea întreprinde concret? De pildă: transformarea pretenţiilor autonomiste ale CNMT şi CNS în condiţii de aderare a României la UE, cu intenţia (declarată deja în aprilie 2004!) de a introduce aceste pretenţii între clauzele de negociere ale capitolului (încă deschis) privitor la euroregiuni. Un alt exemplu ar fi

referendumul (nu național – ci zonal!). Să nu uităm că şi la Rambouillet s-a preconizat aşa ceva – pentru a se stabili viitorul statut al provinciei Kosovo! (ceea ce i-a şi determinat pe sârbi să părăsească masa tratativelor!). Nu este vorba de nicio speculație de-a noastră, pentru că iată ce se poate citi, la rubrica „Itthon történt” (S-a întâmplat acasă), în acelaşi număr al Erdélyi Napló:

„Uniunea Civică Maghiară şi Consiliul Național Secuiesc – după cum rezultă din declarația deputatului de Bihor Szilágyi Zsolt – intenționează să organizeze un referendum pentru autonomia Pământului Secuiesc („Székelyföld”). Consultarea populației este o instituție a oricărei societăți democratice. Referendumul va permite populației să decidă ceea ce consideră că este cel mai potrivit pentru interesele regiunii – a spus Szilágyi, adăugând că ar participa personal la organizarea acestei consultări. După părerea lui Szilágyi Zsolt, acesta ar fi pasul hotărâtor în câştigarea sprijinului opiniei publice internaționale şi a forurilor de decizie europene şi euro-atlantice pentru cauza autonomiei secuieşti.”

Iată, aşadar, că „sinucigaşii” ştiu ce vor şi au şi o strategie deloc sinucigaşe.

Aşa stând lucrurile, optimismul demobilizator al d-lui Chirieac ni se pare cel puțin deplasat.

Mai ales că la referendum se va exprima nu o majoritate etnică – ci una regională (şi doar „întâmplător etnică”!).

Oare consacrata formulare (molnariană) de mai sus îi este străină redactorului-şef adjunct de la „Adevărul”?

P.S. Scrisoarea deschisă a premierului român, adresată (în 29 iulie) lui Viktor Orbán, vine să confirme faptul că nu minimalizarea sau ignorarea este calea de urmat în cazul de față!

Din nou despre „moderați” şi „radicali”

Mi s-a sugerat să elimin din titlul ciclului cuvântul „moderat”.

Pe de altă parte, se consideră – pe scară largă – că autonomişti ar fi doar „radicalii” („civicii”, „disidenții” etc.), „moderații” fiind anti, ori măcar dezinteresați de subiectul cu pricina.

În consecință, să renunțăm (deocamdată) la Erdélyi Napló şi să dăm o raită prin lumea (şi presa) „moderaților”. Vom face, în acest sens, primul popas la numărul din 5 august 2004 al celui mai „moderat” cotidian (central) din ograda UDMR: Romániai Magyar Szó. Pentru a vedea cum stăm cu (dez)interesul față de autonomia (teritorială sau nu) pe criterii etnice.

Vom începe cu un articol de la pagina 13 – intitulat: „Câte regiuni – atâtea autonomii”. Citām:

„Uniunea Europeană deocamdată nu are norme cu privire la politica față de minoritățile naționale, cu excepția interzicerii discriminării negative. Mai mult, în cazuri particulare poate fi interzisă şi discriminarea pozitivă a acestora. UE, în general, evită să abordeze problematica respectivă, fiind de părere că rezolvarea ei este apanajul majoritarilor şi minoritarilor interesați – respectiv a celor două state tutelare. Ca atare, problema nu este una comunitară, ea fiind de competența statelor membre ale Uniunii (ca şi dubla cetățenie, de altfel). Cu o singură excepție: cea a statelor în curs de integrare, da la care se aşteaptă – conform „criteriilor de la Copenhaga” – să-şi rezolva problemele (litigiile) atât cu propriile minorități, cât şi cu vecinii. Prin „rezolvare” înțelegându-se eliminarea oricăror surse viitoare de conflicte. Cu alte cuvinte: Uniunea Europeană nu va tolera reglări de conturi între două state membre.

Astfel, Bruxelles-ul nu contestă – dar nici nu sprijină, nu împiedică – dar nici nu pretinde ca vreun stat integrat (sau integrabil) să acorde autonomie vreunei minorități naționale sau etnice. Pe de altă parte, în statele membre ale UE există destule exemple de autonomii teritoriale, culturale sau personale. Care diferă între ele, dar au un numitor comun: minoritarii autohtoni renunță definitiv la modificările de granițe sau de apartenență, iar

statul majoritarilor acordă, în plus, variante ale autoguvernării comunităţii minoritarilor respectivi şi membrilor acesteia. Specialiştii consideră că este cea mai bună (sau chiar unica) soluţie de compromis între principiul integrităţii teritoriale şi dreptul la autodeterminare naţională.

Bruxelles-ul, însă, deocamdată nu poate şi nici nu vrea să impună vreunui stat membru să acorde autonomie uneia sau alteia dintre minorităţile sale naţionale. Pentru aşa ceva nu are nici cadru juridic, dar nici voinţă politică. Cu timpul, însă, s-ar putea să apară amândouă. Urgentarea acestei apariţii reprezintă un important interes maghiar. Spre deosebire de UE – şi independent de ea – Consiliul Europei are deja instituţii de apărare a minorităţilor.

Cele mai bune exemple de autonomie teritorială sunt cele din Catalonia şi Tirolul de Sud. Excepţional, dar inimitabil, este sistemul belgian, unde nu există majoritari sau minoritari – toţi beneficiind de acelaşi grad de autonomie.

Eventuala elaborare a normelor Unionale mai întâmpină şi alte dificultăţi de ordin juridic şi conceptional: de pildă, dacă să se facă sau nu deosebire între minoritarii autohtoni şi cei recent stabiliţi pe teritoriul statului respectiv?

În cazul maghiarimii ardelene – în speţă cea compactă şi majoritară (Pământul Secuiesc), obţinerea autoguvernării teritoriale apare ca ceva firesc, mai ales că, din cauza distanţei considerabile, lezarea integrităţii teritoriale nici nu poate intra în discuţie. În ceea ce-i priveşte pe ceilalţi, autoadministrarea locală (pentru comunităţile mai mici) şi autonomia culturală (pentru persoanele izolate) sunt drepturi la fel de fireşti. Dar până când România nu va înţelege că realizarea celor de mai sus este şi în interesul ei – nu avem ce aştepta de la Bruxelles. Ba, dimpotrivă, s-ar putea să asistăm la exacerbarea fobiei româneşti vizavi de presupusa tendinţă a Ungariei de-a crea o conjunctură internaţională care să-i permită reanexarea Ardealului. Iar dacă Budapesta nu-şi va cântări cu grijă raportarea la amintitele tendinţe autonomiste – oricât ar fi ele de îndreptăţite – s-ar putea ca respectiva bănuială, cât ar fi ea de neîntemeiată, să se strecoare şi în niscaiva creiere bruxelles-iene. Pe de altă parte: cu o argumentaţie calmă şi tenace, cu timpul i-am putea face şi pe cei de la Uniunea Europeană să înţeleagă că

autonomia este nu numai îndreptăţită, ci reprezintă şi un interes comun – de dezvoltare, dar şi de securitate.” (Füzes Oszkár)

Iată, aşadar, că şi în lumea „moderaţilor” autonomia este un subiect interesant şi de actualitate (sau măcar de perspectivă).

Că ar fi vorba doar de o analiză neutră şi detaşată, de o (vorba lui Sabin Gherman) „stare a...noţiunii”?

Ar putea fi, la urma urmei, cu o singură condiţie: dacă d-l Füzes ar fi renunţat la un singur cuvânt – ultimul!

Aşa însă, din punctul nostru de vedere, mesajul final sună a ameninţare!

Pe de altă parte, în acelaşi număr al RMSz – cumpărat absolut la întâmplare (ce să fac: am mâna bună!) – se mai vorbeşte despre autonomie. Şi n-o face oricine, ci însuşi preşedintele „moderaţilor”, d-l Markó Béla! Iată textul articolului (intitulat: „Dacă graniţa ne mai desparte mult timp – ne vom împuţina în mod periculos”):

„Nu pot fi contrapuse integrarea europeană a României şi problema autonomiei maghiarilor din Ardeal – a declarat Markó Béla.

Preşedintele UDMR s-a exprimat, în legătură cu cele afirmate la Tuşnad de către liderii FIDESZ, în felul următor: «...într-adevăr, la Tuşnad s-au putut auzi multe bizarerii. De pildă, că, în cazul dat, integrarea şi autonomia pot fi contrapuse. A sosit momentul – afirmativ – ca în următorii trei ani să se impună autonomia, iar România trebuie obligată să o accepte. Iar dacă n-o va face, ne asumăm riscul amânării integrării europene a acesteia.»

După Markó, este vorba de o apreciere sumară şi greşită. El consideră că neintegrarea României ar fi fatală pentru maghiarimea din Ardeal, pentru că, în acest caz, maghiarii din România ar rămâne (şi ei) în afara arealului în care se află astăzi Ungaria. Intrarea României în UE va însemna, pentru comunitatea ardeleană, ştergerea graniţei dintre România şi Ungaria. «Deci, cel ce spune că nu există nici o grabă cu integrarea respectivă – spune, totodată, că nu trebuie să ne grăbim cu desfiinţarea hotarelor. Eu, în schimb, m-aş grăbi cât de bine, pentru că gândesc că dacă acest hotar ne va mai despărţi multă vreme, ne vom împuţina în mod periculos», a mai afirmat Markó.

Autonomia reprezintă un obiectiv important şi pentru preşedintele UDMR, iar obţinerea acesteia trebuie să fie un rod al puterii şi înţelepciunii politice a maghiarilor din România. În anii ce au trecut am realizat o seamă de elemente ale acesteia, fiind vorba de un proces care trebuie să continuie şi în desfăşurarea căruia nu am nici un motiv să văd integrarea României ca o piatră de hotar. Dacă ar fi aşa – asta ar însemna că, de pildă, maghiarimea din Slovacia nu va avea niciodată autonomie – şi-a continuat argumentaţia Markó Béla.

«Fireşte, trebuie să ne arătăm puterea» - a mai spus preşedintele, cu referire la discursul de la Tuşnad al lui Orbán Viktor. «În spatele rezultatelor noastre politice se află cei un milion şi jumătate de maghiari. Cei ce se aşează cu noi la masa discuţiilor ştiu foarte bine pe cine reprezentăm», a precizat Markó.

Preşedintele UDMR crede în autonomiile construite cu inteligenţă, consecvenţă şi tenacitate. «Cine spune că UE ne va da autonomie – iar noi putem sta cu braţele încrucişate, sau, dimpotrivă, o pretinde cu gură mare – bazându-se pe UE, acela se amăgeşte cu iluzii», a mai afirmat Markó Béla, amintind că abia-abia s-a reuşit să se introducă un singur articol important despre minorităţi în Constituţia Europeană." (MTI)

Reprezintă cele de mai sus o atitudine antiautonomistă sau măcar una de dezinteres faţă de autonomie?

Noi am zice că dimpotrivă!

Cu deosebirea că preşedintele UDMR este un autentic politician – care ştie că politica este „arta posibilului"!

Şi procedează în consecinţă – cu inteligenţă, consecvenţă şi tenacitate. (De altfel, nu este nici prima şi – probabil – nici ultima luare de poziţie, în acest sens, a lui Markó Béla pe care o găzduieşte presa de limbă maghiară şi pe care ne-am permis – şi ne vom permite – s-o traducem, spre ştiinţă şi...cântărire!)

Aşa – cu lumea „moderaţilor"!

Drept care, nu vedem nici un motiv care să ne determine să umblăm la titlul ciclului.

Confirmări

Capitolul de faţă este închinat unor confirmări.

Unor confirmări, directe sau indirecte, a ceea ce ne-am permis să semnalăm, cu sau fără succes, în ultima vreme.

Confirmări apărute, de această dată, în presa centrală românească.

Să începem cu „Adevărul" din 14 august 2004 – „Extemporalul de sâmbătă". Iată ce se poate citi la punctul 3 al „Evenimentelor cu consecinţele cele mai importante":

„Intenţia radicalilor maghiari din Consiliul Naţional Secuiesc de a organiza un referendum local pentru autonomia Ţinutului Secuiesc."

Iată, aşadar, că ceea ce semnalam deja cu săptămâni în urmă a ajuns şi la cunoştinţa celor de la „Adevărul" – ba chiar printre „evenimentele cu consecinţele cele mai importante"!

Iar dacă noi am semnalat (într-un săptămânal) – deja cu două săptămâni în urmă (folosind o sursă din 27 iulie 2004) – chestiunea de mai sus, ne-am fi aşteptat la o mai mare promptitudine din partea cotidianului „number one" al ţării!

Să trecem la numărul din 16 august al aceluiaşi cotidian central, pagina a doua: „Uniunea Secuilor din România (USR) cere Guvernului locuri în Parlament (Membrii USR nu se consideră maghiari)", articol semnat de Silviu Achim. Iată textul:

Cu câtva timp în urmă, Uniunea liber-democrată a maghiarilor din România a renăscut sub numele de Uniunea Secuilor din România. Surse liber-democrate susţin că s-a dorit astfel să se dea un temei mai solid eforturilor celor ce acţionau pentru crearea unei organizaţii politice secuieşti, dar şi pentru că 70-80 la sută dintre membrii ULDMR proveneau din zonele locuite de secui. Noua Uniune a încercat să participe la alegerile locale, dar, zic aceleaşi surse, n-a fost admisă în competiţia electorală pe motiv că semnul său electoral – un vultur monocefal aşezat între două lalele – ar fi născut confuzie cu semnul sub care candidează de 14 ani UDMR (laleaua). Liderii USR pufnesc în râs în faţa unui asemenea argument şi sunt hotărâţi să se bată în continuare pentru

ca organizația cu pricina să poată intra în competiția alegerilor legislative din toamnă.

Pilonul ideologic principal al USR este unul extrem de simplu, dar şi de fragil: secuii sunt o minoritate națională diferită de maghiari şi, de aceea, țelul luptei sale îl constituie autonomia etnică față de maghiari (şi teritorială față de România! – n.n.). Cei mai radicali dintre liderii organizației vorbesc chiar de veacurile de subjugare pe care secuii au suferit-o din partea aristocrației maghiare, de eforturile acesteia din urmă de maghiarizare a secuilor şi dezrădăcinare a tradițiilor lor. Ei amintesc de răscoalele secuieşti din Evul Mediu, înăbuşite în sânge de principii maghiari ai Transilvaniei, de strădania îndelungată şi adesea scump plătită de secui pentru a rămâne oameni liberi şi a nu intra în jugul iobăgiei. «N-am fost niciodată maghiari, ne spune unul dintre liderii USR, care a insistat să nu-i facem public numele. E adevărat că limba noastră nu diferă esențial de cea maghiară, dar un secui poate fi uşor recunoscut după accent, după modul cum vorbeşte». Inițiatorii Uniunii Secuilor spun că altele sunt tradițiile secuilor, altul modul lor de viață, începând chiar cu chipul în care este clădită şi înnobilată locuința lor. Un alt fruntaş al USR susține că ei pretind de la Guvernul României ca secuimea să fie recunoscută ca minoritate națională şi să aibă reprezentanță politică corespunzătoare numărului etniei..."

Iată, aşadar, că o altă chestiune pe care o semnalăm de ani de zile (am închinat acestui subiect şi vreo două capitole din penultima mea carte: „Mişcarea Revizionistă Maghiară") a ajuns, şi ea, la cunoştința celor de la Adevărul.

Mai bine mai târziu – decât niciodată!

Să ne întoarcem la Adevărul din 14 august 2004 – unde, pe pagina a doua, sub titlul „Rus va prezenta la congres programul de descentralizare a PSD (Călina Berceanu), apare următorul text:

„Preşedintele PSD Cluj, Ioan Rus, membru în Biroul Coordonator, a declarat ieri la Cluj-Napoca, într-o conferință de presă, că la Congresul extraordinar al partidului, programat pentru 27 august, va prezenta detaliat programul de descentralizare a deciziei în partid, pe care acum îl definitivează. Anunțat la finele lunii iunie, proiectul respectiv a generat o mică furtună în PSD. «Ne trebuie programe politice adaptate nevoilor de modernizare şi

integrare europeană pe care comunitățile le resimt. Trebuie să avem curajul descentralizării şi în politica partidelor. Cred că şi noi în PSD vom găsi calea calibrării regionale a partidului», spunea Rus la vremea respectivă. Însă nu neapărat aceste declarații au stârnit reacții dezaprobatoare, atât în media, căt şi în propriul partid, ci faptul că Rus a menționat atunci că nu este firesc ca negocierile privind Transilvania să se facă la Bucureşti. «Nu este firesc ca noi să răspundem despre cum funcționează organizația din Bacău», spunea el. Preşedintele PSD Cluj a subliniat, ieri, că partidele care vor reuşi să se descentralizeze vor deveni mai competitive pe scena politică. În ceea ce priveşte statutul său (...) liderul social-democrat a explicat din nou că este mai potrivit într-o postură ce presupune execuție, acte manageriale, decât într-un scaun de parlamentar. (...) «Cred că nu sunt ieşit de pe şinele căii ferate, mai schimb uneori macazul», a încheiat el."

În loc de orice comentariu, redăm nişte fragmente din interviul preşedintelui UDMR Cluj, deputatul Konya-Hamar Sándor, acordat săptămânalului Erdélyi Napló în numărul din 6 iulie 2004 (interviu reprodus de noi, in extenso, cu câteva capitole în urmă.):

<u>Întrebare</u>: Dar ce va fi cu proiectele lui Rus, cu pornirea construcției autostrăzii de la Cluj, cu toate inițiativele economice pe care şi le-a asumat şi UDMR? Nemaivorbind de faptul că Rus a declarat public: - Mă interesează în primul rând Ardealul!

<u>Răspuns</u>: Aceste idei şi proiecte le sprijinim. Ne-am pronunțat de mult împotriva centralizării – ca atare, nu putem decât să sprijinim orice măsură de descentralizare. Noi nu rupem nicio punte, amărăciunea va trece, iar un lucru este cert: imensele investiții din Ardeal, cu precădere în jurul Clujului, care asigură dezvoltarea regională a provinciei sunt legate de numele lui Ioan Rus, fostul ministru de Interne. Suntem convinşi că şi în cele ce urmează se va preocupa tot de dezvoltarea regionalizării. (...) Şi nu putem decât să-l sprijinim. (...) Un om de asemenea calibru, care simte, vede şi ştie încotro să se îndrepte, nu poate fi părăsit de către UDMR. (...) Faptul că Rus a formulat ideea ruperii de Bucureşti demonstrează că există o considerabilă voință şi determinare ca destinul Ardealului să fie decis şi făurit de ardeleni, pentru a nu mai putea fi jefuit de către regățeni – aşa cum o fac aceştia de peste 80 de ani. Probabil că, cunoscând aceste realități, destui români regretă deja că nu şi-au

dat votul lui Rus, dar, după părerea mea, ca manager, ca temerar politician ardelean vom mai auzi încă despre fostul ministru de Interne. S-ar putea ca exact în Cluj să ia ființă o coaliție care să înglobeze PSD-ul, alianța PNL-PD şi UDMR-ul, şi, uniți astfel, să alungăm din Ardeal până şi ideea naționalismului. În această speranță am acționat şi am făcut ceea ce am făcut. Şi încă un cuvânt despre Rus: crezul său politic se întâlneşte cu speranțele noastre – şi nu pot decât să salut ceea ce a declarat.

Ne abținem de la orice comentarii.

Concluziile să le tragă cititorii.

Din jurnalul unui „maghiarofag diletant” (I)

Mare eveniment mare!
Mare cinste mare!!
Mare onoare mare!!!

Ştiam că „Timpul” este citit sistematic (sau chiar stocat) în sediile UDMR – la toate nivelele; ştiam că şi toate cărţile mele se află „la loc de cinste” în bibliotecile din dotarea acestora (era şi normal – la nivelul unor profesionişti de elită care fac politică în adevăratul sens al cuvântului, şi nu de azi ori de ieri, ci de peste 80 de ani), dar n-am avut încă nici un semnal că şi „civicii” au binevoit să mă bage în seamă – ba chiar să mă urmărească în mod consecvent.

De ce această primă reacţie (ce-i drept – „demolatoare”) abia după câţiva ani de când mă ocup (şi) de Erdélyi Napló? Oare nu pentru că am scris ceva (prea) supărător de adevărat? Sau pentru că nişte nefericite (şi multe) greşeli de tipar au oferit, în fine, pretextul – mult aşteptata „fisură” care să permită declanşarea atacului printr-o lovitură sub centură: Zeno Millea nici măcar nu ştie ungureşte!

Despre ce este vorba? Despre articolul „Dilettáns magyarfaló” (Maghiarofagul diletant), apărut – sub semnătura lui Rokaly Jozsef – în Erdélyi Napló din 10 august 2004, în care sunt acuzat de antimaghiarism, diletantism, subiectivism, primitivism etc., într-un cuvânt: „un individ care urăşte tot ceea ce este maghiar – chiar dacă o face ca un «uriember» (gentleman – n.m.)”.

Stimate d-le Rokaly, nu pentru acuzele (gratuite) de mai sus, nu pentru pagina întreagă (a 14-a) închinată – fără onestitate, fără fair-play şi cu rea-credinţă – demolării mele, nu pentru că nu v-aţi purtat ca un „uriember”, ci pentru aprecierile făcute, în finalul articolului, la adresa lui Eminescu şi Iorga şi pentru ura şi dispreţul pe care le nutriţi – REALMENTE – pentru tot ceea ce este românesc, vă promit, solemn, că am să vă fac să regretaţi până şi momentul în care v-aţi decis să puneţi mâna pe pix!

Înainte de a trece la treabă – o ultimă precizare: articolul care v-a stârnit defularea (episodul XXX din ciclul „Antiromânismul moderat şi radical”) a fost bătut la maşina de scris şi expediat prin poştă la redacţie – dar a dispărut în mod „misterios” pe drum; în criză de timp, a trebuit să-l transmit pe FAX – sculă mai capricioasă

şi imprevizibilă – iar textul a fost cules pe calculator aşa cum a fost el înțeles („descifrat”) de cei care într-adevăr nu cunosc limba maghiară; drept care „e” de la „hely” a apărut – „o” („holy”), „c” de la Barczaság a apărut ca „o” etc. (fiind vorba de cele trei litere cel mai uşor de confundat pe un text greu lizibil); de altfel, şi textul românesc a fost suficient de masacrat, la rândul 41 lipsind, de pildă, un întreg pasaj („ – cel puțin în ceea ce priveşte amintita înzorzonare – decât după ce am descoperit în curtea bisericii din comuna natală a bunicului meu piatra funerară a străbunicii, pe care se mai putea distinge, fără vreun dubiu, numele de Ana Millea – cu doi de l”), ceea ce făcea fraza neinteligibilă; fiind atâtea greşeli n-am mai dat nicio erată, mai ales că nu-mi închipuiam că se va găsi cineva în stare să nu (vrea să) observe că nu poate fi vorba decât de un viciu de „culegere”!

Astăzi, însă, dacă mă gândesc bine, mă felicit pentru omisiune – altfel neavând, poate, acestă unică şansă de-a polemiza (dacă se va putea numi aşa!) cu d-voastră, stimate d-le Rokaly Jozsef.

Să trecem la treabă. Să începem cu titlul: aici trebuia să puneți expresia de „magyarfaló” între ghilimele, pentru că nu vă aparține. Cea care a folosit-o prima în presă a fost, deja în 30 august 1977, Halász Anna – în Romániai Magyar Szó, în cadrul unei scrisori deschise adresată Alinei Mungiu Pippidi. (Dacă ar mai fi în stare sărmana – v-ar putea da în judecată pentru plagiat!)

Să mergem mai departe. Scrieți:

„În săptămânalul Timpul – 7 zile în România şi în lume, un diletant (după propria-i mărturisire) – cu numele de Zeno Millea – de ani de zile «îi ia în furcă» pe unguri pe pagina permanentă intitulată, generic, Ardealul – pământ românesc şi lacrima lui curată. Cele mai recente elucubrații ale susnumitului apar sub titlul – Antiromânismul «moderat» şi «radical», ciclu ajuns deja (în numărul 28/701) la episodul al 30-lea.”

Am tradus corect, stimate d-le „felfalt magyar”? Mai departe:

„Deşi recunoaşte că în materie de antroponime şi toponime este diletant, se lansează în ipoteze temerare, lăsând impresia cititorilor că ceea ce scrie se încadrează în domeniul specialității.” (Am tradus corect, stimată victimă a „maghiarofagiei” mele?)

Aici ne oprim puțin, pentru nişte precizări. D-l Rokaly, cu „probitatea” şi „buna-credință” ce-l caracterizează (pe tot parcursul articolului – de altfel), emite concluzii generale dintr-un caz particular: am recunoscut, într-adevăr, că în materie de antropo şi toponime sunt un diletant care apelează mai degrabă la logică şi bun-simț, dar asta am făcut-o în preambulul respectivului episod (nr. XXX) şi, fireşte, strict cu referire la etimologia unor nume şi denumiri; de unde atunci concluzia că mi-aş fi asumat respectivul atribut pentru întreg demersul meu publicistic, în care problema topo şi antroponimelor nu reprezintă nici cinci la sută?!

Iar dacă aprecierea îi aparține d-lui Rokaly, atunci să şi-o asume domnia-sa – şi să nu mi-o pună mie în cârcă! Aşa procedează un „uriember”!

Cât priveşte diletantismul, cele ce urmează vor demonstra – fără echivoc – cine trebuie să-şi însuşească, efectiv, atributul respectiv, inclusiv în materie de logică şi bun-simț.

Să mergem mai departe:

„Diletantul susține că posedă la perfecție limba maghiară vorbită şi scrisă, încercând prin aceasta să se erijeze – în fața cititorilor – în postura de «sursă credibilă». Poziția sa de bază este antimaghiarismul deschis, dar urăşte tot ceea ce este maghiar într-o manieră delicată – demnă de un «gentleman«”.

Stimate d-le Rokaly, de peste 15 ani traduc din presa maghiară (sau de limbă maghiară) şi încă nimeni nu s-a încumetat să afirme – şi cu atât mai puțin să probeze – incorectitudinea acestor traduceri. Dacă puneți la îndoială cunoştințele mele de limbă maghiară – atunci semnalați măcar un singur pasaj, o singură frază, un singur cuvânt unde n-am tradus corect, până la nivel de nuanță, în sutele de pagini reproduse, şi nu vă legați de nişte greşeli de tipar mai mult decât evidente – mai ales că susțineți că mă citiți de ani de zile. Înțeleg că prima condiție pentru a putea discredita pe cineva care se încăpățânează de 15 ani să facă, săptămânal, o revistă a presei maghiare este contestarea cunoştințelor sale în ale limbii maghiare – dar treaba asta trebuie dovedită cu argumente! Haideți să facem un test (sau târg): dacă în „generosul” d-voastră text, pe care tocmai îl traduc, veți găsi (şi proba!) o singură greşeală de traducere – eu îmi cer scuze şi mă las păgubaş; dacă însă eu găsesc, în cele ce urmează, o răstălmăcire (fără echivoc) a textului meu – în „interpretarea” d-

voastră, cel care îşi cere scuze şi se lasă păgubaş veți fi d-voastră, stimate d-le Rokaly Jozsef. S-a făcut? (Sau dacă vreți în limba maghiară: birom-e a magyar nyelvet – és birok azzal a joggal hogy leforditsam románra?; van-e valami csürés-csavarás abban amit ön müvelt az én szövegemmel?)

Cât priveşte antimaghiarismul, dacă a traduce în româneşte – ca să înțeleagă şi tot românul – antiromânismul ce colcăie în presa de limbă maghiară, în general şi, în particular, în Erdélyi Napló înseamnă antimaghiarism, atunci, da, sunt antimaghiar!

Dacă a-i deconspira pe cei ce uneltesc sau chiar atentează la principalele atribute, consfințite în Constituție, ale statului național român, unitar, suveran şi indivizibil înseamnă antimaghiarism, atunci, da, sunt antimaghiar!

Dacă a face cunoscute (şi românilor) toate manipulările, scenariile, instigările etc. menite a mobiliza maghiarimea – dar şi opinia publică internațională şi forurile de decizie – în vederea materializării obiectivelor de mai sus înseamnă antimaghiarism, atunci, da, sunt antimaghiar!

În schimb, nu sunt antisemit, antigerman, antisârb, antislovac etc. De ce? Simplu – pentru că aceştia n-au atentat niciodată la unitatea şi integritatea României. Sau dacă au făcut-o, au făcut-o tot în interesul Ungariei (nu mai e cazul să intru în amănunte şi nici să fac vreo nominalizare; de altfel, treaba nu s-a petrecut pe plan local – ardelean).

Dar, uite că m-am luat cu vorba şi am neglijat scriitura d-lui Vulpescu (pardon: Rokaly). Deci – înapoi la text, nu înainte însă de a reaminti interlocutorului meu o zicală care nu întâmplător s-a născut în limba maghiară: „Ugy kezdödött, hogy ö visszaütött”! (Aşa a început – că el a ripostat!)

Iată continuarea:

„De la numele pe care îl poartă i s-au tras o mulțime de frustrări (vai! – exact în lumea asta românească plină de frustrări), în special de la cei doi de „l” suspecți de a fi de origine maghiară. N-ar fi exclus ca de aici să i se tragă antimaghiarismul. Aflând însă, de la academicianul Iorgu Iordan, că poartă un nume de proveniență bulgară, l-au apucat disperările şi acum îşi caută, cu ajutorul unui cunoscut din Irlanda, originea celtică a acestuia.”

Fireşte, fragmentul de mai sus (în forma lui originală – nu în „interpretarea” d-lui Rokaly) avea o singură menire: să ilustreze relativitatea etichetărilor, inclusiv în lumea specialiştilor în lingvistică. Dar dacă d-l Vulpaşin (pardon: Rokaly) s-a apucat şi aici să facă deducții (tot strâmbe!) şi, pe de altă parte, dacă tot m-am angajat să traduc întreg textul – va trebui să mă opresc din nou.

Stimatul meu domn, de unde şi până unde Miller şi Müller sunt nume ungureşti?! Chiar aşa? Că nu sunteți lingvist – cum recunoaşteți mai încolo – am priceput, dar parcă vorbeați (tot acolo) despre niscaiva cunoştințe de cultură generală, suficiente pentru a pune la punct un diletant?! Să nu ştiți d-voastră că Miller, Müller, Zeller, Köller etc. sunt nume germane? Se poate? Păi, va trebui, în acest caz, să cobor ştacheta!

Nu vă speriați – mai aveți şansa să câştigați târgul: asta nu e răstălmăcire, ci ignoranță de semidoct!

Atunci să vă spun şi de unde provine „bulgarofilia” academicianului: Iorgu Iordan este de origine bulgară.

În ceea ce-l priveşte pe irlandezul meu, nu eu – ci el m-a contactat.Şi nu e o simplă cunoştință, ci, aşa cum am mai spus-o, un celtolog cu patalama. Care mai ştie şi alte lucruri interesante despre urmele lăsate de celți în Ardeal şi în câmpia Tisei (care celți au apărut în zonă cu vreo 1500 de ani înaintea ungurilor!). Urme care s-ar putea să vă intereseze mai mult decât numele de Millea sau O’Millea. De pildă, că Menumorut, în celtica veche, înseamnă mare şef; sau că seghet (seget) – în aceeaşi limbă – înseamnă cetate. Interesant – nu? Se-aprinde ceva beculeț pe undeva, d-le Rokaly? Nu se-aprinde? Cine putea prelua cuvintele celtice, la acea vreme, decât adevărații autohtoni – dacii (care n-au plecat cu Aurelianus şi nici nu i-a stârpit nimeni). Cum se numea capitala Daciei? SarmiSEGETusa! Cum se numeşte „capitala” Maramureşului? (țara „dacilor liberi”)? Sighetul Marmației (Máramarossziget) – care nu e nici un fel de insulă (sziget = insulă, în limba maghiară). Cum se numeşte cel mai mare oraş din câmpia Tisei? Szeged!

Poate acum vă spune mai mult şi originea celtică a numelui meu! (Eu mă simțeam foarte bine şi cu cea romană!)

Din jurnalul unui „maghiarofag diletant” (II)

Maghiarofag diletant – sau diletant maghiarofag? Că nu e totuna. Un diletant care, printre altele, mai „înfulecă şi maghiari” – sau un „înfulecător de maghiari” care îşi face treaba cu diletantism?

Titlul d-lui Rokaly („Dilettáns magyarfaló” – şi nu „Magyarfaló dilettáns”) pledează, indubitabil, pentru prima variantă – „maghiarofagul diletant”. În schimb, mesajul articolului ar fi acoperit de cea de a doua variantă (dacă tot ne-am apucat temeinic de treabă!).

Să hotărască (post-factum) „maghiarul înfulecat”. Mai ales că „maghiarofagia” mea este invenţia domniei-sale. Nici „în furcă” nu i-am luat pe unguri – niciodată – şi nici măcar în vârful pixului: m-am ocupat doar de o meteahnă a unora (nu puţini) dintre ei, meteahnă pe care, foarte plastic, d-l Kocsis István o numeşte „psihoza trianonică”. A cărei ecouri, recunosc, le-am căutat în presa maghiară şi le-am tradus în româneşte. Atât – şi nimic altceva. Că am făcut-o cu diletantism? Este părerea pur personală a d-lui Rokaly. Dacă asta înseamnă „maghiarofagie”, atunci, da, sunt „maghiarofag”!

Să rămânem, însă, la text, pentru că abia am epuizat patru alineate (aproximativ o zecime) din acesta. Citez în continuare:

„Dar pe el (pe mine, adică – n.m.) îl interesează (enervează) mai degrabă antroponimele şi toponimele româneşti maghiarizate. Şi porneşte de la următoarea anomalie consemnată în Dicţionarul Explicativ al limbii române: deşi „loc” provine de la latinescul „locus”, „a locui” nu derivă din românescul „loc”, ci din maghiarul „lakni”. De asemenea, nu este de acord cu părerea specialiştilor români, conform căreia toate verbele româneşti cu infinitivul terminat în „ui” (a locui, a tămădui, a tăgădui, a birui etc.) ar fi de origine maghiară.”

Stop! V-am prins, d-le Rokaly – aţi pierdut pariul: am ajuns la prima răstălmăcire!!!

În loc de orice explicaţie, iată textul meu:

„Hai s-o luăm altfel. Există vreo regulă care spune că orice verb românesc terminat în «ui» este de provenienţă maghiară? Cum

stăm atunci cu: leac – a lecui; jind – a jindui; marş – a mărşălui; mir – a mirui; ceară – a cerui; cerc – a cercui; milă – a milui; nit – a nitui; zăgaz – a zăgăzui etc. etc. etc. Nici unul din exemplele date nu are nici cea mai vagă tangență cu limba maghiară!

Sau vreo altă regulă care stabileşte că cuvintele de origine latină din limba română nu pot avea forma verbală cu terminația respectivă? Dar ceară provine de la latinescul cera! Cum stăm atunci cu verbul a cerui? (Nemaivorbind de cerc – a cercui.)

Şi-atunci substantivul loc de ce nu poate forma verbul a locui?”

Asta am scris eu – stimate d-le Rokaly – şi nu altceva!

Că pentru o demonstrație pro domo cineva alege dintr-un text ceea ce-i convine, ceea ce-l serveşte mai bine încă mai pot pricepe, dar să schimbi textul, să înlocuieşti deliberat şi tendențios nişte termeni lăsând impresia că aceştia aparțin autorului – nu vi se pare prea mult? Pentru că asta ați făcut d-voastră – stimatul meu domn – ați înlocuit „a lecui”, „a jindui”, „a mărşălui”, „a mirui”, „a cerui”, „a cercui” etc. (toate de altă origine decât cea maghiară, ultimele două de proveniență latină) cu „a tămădui”, „a tăgădui”, „a birui” etc. (toate de origină maghiară – după DEX)!!!

Mai mult, ați înlocuit interogația mea („există vreo regulă...”?) cu o pretinsă părere a specialiştilor români în chestiunea în discuție!!!

Asta nu se mai numeşte răstălmăcire – ci ordinară şi grosolană falsificare!!!

Nem szégyeli magát uram?!

Mie mi-ar fi ruşine – zău aşa!

Ar trebui să mă opresc aici, pentru că, în mod normal, n-aş mai avea ce să adaug la „fişa” d-lui Rokaly – în ceea ce priveşte „onestitatea”, „buna-credință” sau „fair-playul” d-sale, dar nici privitor la subiectivismul, diletantismul şi primitivismul cu care şi-a construit „rechizitoriul”.

Numai că şi ceea ce urmeză este la fel de interesant, de „generos” şi de irezistibil de tentant – aşa că este peste puterile mele să mă abțin şi, pe de altă parte, n-aş vrea să-i privez nici pe cititori de şansa de a se „delecta” în continuare, „filonul” fiind (aproape) inepuizabil.

Aşa că, spre ghinionul d-lui „înfulecat”, voi continua. Fireşte, nu neapărat cu tot textul, pentru că acesta este, deja imediat în pasajul următor, atât de încâlcit încât fie că d-l Rokaly nu m-a înțeles, fie că a încurcat textul intenționat spre a crea impresia de incoerență în intenția de a mi-o atribui mie – cu scopul de a spulbera eşafodajul logic al demonstrației. În consecință, n-am altă soluție decât să reproduc textul original şi să punctez, raportat la acesta, aiurelile respective. Iată pasajul cu pricina – aşa cum l-am scris eu:

„Desigur, nu originea numelui meu de familie este în discuție, ci cu totul altceva. Pentru că „bulgarofilia” amintită are şi alte echivalente. Astfel: deşi „loc” provine de la latinescul „locus” – a locui vine nu de la românescul „loc”, ci de la maghiarul „lakni”! Sau cel puțin aşa scrie în („maghiarofilul”) Dicționar Explicativ al limbii române!

Va să zică aşa: ungurii care, migratori fiind, n-au prea stat locului şi de „locuit” au „locuit” în iurte (echivalente de corturi), s-au sedentarizat finalmente (şi nu de bună-voie!) în Pannonia pentru a ne învăța pe noi – sedentarii români – ce înseamnă a sta locului, a locui?!!

Va să zică aşa: locuință, locuibil, locuire, locuit, locuitor etc. provin nu de la românescul „loc” (şi de la latinescul „locus”), ci de la maghiarul „lakni”?!!

Şi dacă localitate, local sau localizat sunt achiziții relativ recente din limba franceză, cred cei de la DEX că a locui – împreună cu multiplele sale derivate – ar fi tot nişte achiziții similare din limba maghiară (unde-om fi stat până atunci, în copaci?)?!!

Dar unde se locuieşte? În casă (cuvânt de origine latină!). Ungurii, în secolul X, n-au avut nici măcar noțiunea acesteia, darămite să aibă vreo denumire pentru ea. După cum n-au avut nici pentru acasă sau pentru patrie. Dovadă, că toate aceste trei noțiuni le-au preluat de la germani şi toate construite pe unul şi acelaşi cuvânt: Haus (casă)! Haus, care în ungureşte a devenit ház, iar pentru acasă şi patrie existând unul şi acelaşi termen: haza!!!

Pe de altă parte, ştiu cei de la DEX că „loc” în ungureşte se numeşte „hely”? De ce n-au format atunci ungurii, în loc de „lakni”, verbul „helyni”? (...)

În aceeaşi ordine de idei: ştiu cei de la DEX că expresia „de unde eşti de loc?” există doar la români – nu şi la unguri?!

Iar dacă „loc” vine de la „locus”, atunci derivatele sale de ce să fie de la „lakni” – în care „lak” nu înseamnă loc, după cum am văzut, ci un posibil atribut al acestuia, dovadă şi existența cuvântului maghiar „lakhely”: deci, loc de locuit?!!

Pe de altă parte, există vechi denumiri de epocă de tipul Jánoslak (locul lui Ion) sau Mikloslak (locul lui Nicolae) etc., care s-au păstrat devenind nume de localități (şi nu Jánoshely sau Mikloshely!); iar cele terminate în hely au o cu totul altă semnificație: Vásárhely (loc de târg), Udvarhely (loc de Curte Domnească) etc.

Nu denotă cele de mai sus o preluare mecanică a lui „loc” – transformat în „lak” (fără a-i cunoaşte sensul primar, ci doar pe cel secundar – de locuință)”?

Şi-atunci de ce să provină „a locui” de la „lakni” – şi nu invers?”

Asta am scris eu, stimate d-le Rokay, şi nu „salata” pe care mi-o atribuiți în replica d-voastră! În care nu pot să nu recunosc şi alte răstălmăciri ale textului meu. Iată câteva exemple:

- punerea în aceeaşi ordine de idei a inexistentelor „Jánoshely” şi „Mikloshely” cu (existentele) „Vásárhely” şi „Udvarhely”, pe care eu nu numai că le-am separat, dar le-am contrapus – având o construcție şi srmnificație radical deosebită;
- exact această contrapunere între „Jánoslaka” şi „Mikloslaka” şi, pe de altă parte, „Vásárhely” şi „Udvarhely” demonstrează că, la acea vreme, sensul primar al cuvântului „loc” fiindu-le necunoscut ungurilor, l-au preluat doar pe cel secundar: „loc de locuit” („lakhely”) – cu semnificația de adăpost.

De altfel, „concluzia” pasajului respectiv este perfect edificatoare:

„...Oare – concluzionează el (este vorba despre mine – n.m.) – cele de mai sus nu arată că „lak” este o preluare mecanică a lui „loc” (nu cu semnificația primară de loc de locuit, ci cu cea secundară de locuință)?

Stimate d-le Rokaly, semnificația primară a lui „loc” este cea de „hely” (loc – pur şi simplu), iar cea secundară nu este cea de „lakás” (locuință), ci de „loc care poate oferi un adăpost”, ceea ce ungurii, necunoscând semnificația primară, au exprimat printr-un pleonasm: lok-hely (loc-loc) devenit, pe parcurs, „lakhely”.

Una din două: sau sunteți diletant (şi) în ale limbii române, sau încurcați în mod intenționat (şi tendențios) lucrurile. Tertium non datur!

Ambele ipostaze vă descalifică, ab ovo, din cursa în care v-ați angajat (ceea ce nu ne împiedică, fireşte, să ne mai amuzăm puțin: faza de test-târg-pariu fiind – evident – depăşită!).

Din jurnalul unui „maghiarofag diletant” (III)

De ce am renunțat la „Antiromânismul moderat şi radical”?

Nu pentru a închina unei replici un întreg ciclu – fireşte.

Nu pentru că antiromânismul („moderat” sau „radical”) şi-ar fi pierdut, cât de cât, actualitatea – acolo unde este practicat cu sârg şi metodă.

Nu pentru că deconspirarea acestuia n-ar mai fi la fel de necesară – din rațiuni de informare şi avertizare.

Dar, oare, chiar este vorba de o renunțare? Dacă stăm să ne gândim bine – s-ar părea că nu: „maghiarofagia” cu pricina nefiind altceva decât reflectarea „românofagiei” care a determinat-o! Care „românofagie” (ghilimelele au doar menirea de a exclude varianta „filipineză”!) nu înseamnă nimic altceva decât antiromânism funciar (moderat sau radical în funcție de valențe temperamentale, de interpretarea diferențiată a oportunităților sau doar de „diversificarea mijloacelor” – şi nicidecum de fondul chestiunii!)

De altfel, chiar abstracție făcând de cele de mai sus, „jurnalul maghiarofagului diletant” pare a-şi câştiga noi temeiuri de supraviețuire. Pentru că iată ce se poate citi, sub semnătura lui Mérai András, pe pagina a 15-a a săptămânalului Erdélyi Napló din 24 august 2004:

„Articolul lui Rokaly Jozsef, intitulat Diletantul maghiarofag, merită a fi citit. În finalul acestuia se afirmă: «ar trebui făcută ordine...». Aşa este, dar cine s-o facă? Atunci când istoria începe cu Mircea cel Bătrân, când un candidat la preşedinția țării contestă libertatea cuvântului, când hotărârile Curții Supreme sunt contestate în parlament, când un Gyuri (Gheorghe Funar? – n.m.), în loc să atârne în ştreang, îşi continuă campania de ură şi instigare?!

Toate acestea vin de sus. Vorba poetului: «Țara e neagră ca păcura / Norii-s linţoliu funerar...» (...) Căderea noastră în minoritate răzbate din aceste versuri!

Unde sunt «clarvăzătorii» pomeniți în finalul articolului? Am învățat, cândva, că istoria oglindeşte adevărul. Când ne vor

slăbi cu «viziunea mioritică»? Când vom avea parte şi noi de o istorie adevărată?

Bisericile cu «turle cepiforme» se înmulțesc ca ciupercile. N-aş avea nimic cu ele – dacă acestea n-ar fi construite împotriva noastră, a ungurilor. (...) De remarcat că prima biblie a românilor – care pretind că s-au născut creştini – a fost tipărită într-o tiparniță maghiară.

Din păcate, nu numai lingviştii, dar şi noi – cu toții – am rămas datori cu combaterea diletanților de tipul lui Zeno Millea. Majoritarii se prevalează în mod curent de falsele interpretări pe care le propovăduiesc indivizi de teapa lui Millea. Iar tânăra generație, receptivă la aşa ceva, le-a însuşit şi asimilat deja, crescând, practic, în lumea falselor argumente milesciene.

Cu ani de zile în urmă, un prieten mai în vârstă îmi spunea: - Trăim într-o epocă a laşității, şi mai ales voi – tineretul! De atunci mă tot urmăresc aceste cuvinte...

Un lucru este cert: aşa n-avem ce căuta în Europa!

Felicitările mele, stimate Rokaly Jozsef!"

Desigur, aparenta dezlânare din articolul d-lui Mérai este tributară faptului că n-am apucat să traduc decât o infimă parte din scriitura lui Rokaly Jozsef. Motiv în plus ca să-mi continui „jurnalul".

Pe de altă parte, chiar şi aşa – dezlânat – articolul punctează nişte chestiuni esențiale:

- în România cineva ar trebui să facă ordine;
- această ordine ar trebui să înceapă cu demitizarea istoriei românilor;
- refacerea bisericilor româneşti din „Secuime" – dărâmate sau incendiate în perioada 1940-1945 – reprezintă o acțiune antimaghiară;
- în România nu domneşte democrația, cea mai elocventă (şi mai îndoliată) expresie a acestei realități fiind faptul că ungurii se află în condiția de minoritari;
- acest statut se datorează laşității;
- fără remedierea celor de mai sus – nu avem ce căuta în Europa!

Comentariile le las pe seama cititorilor (am mai reprodus şi comentat nenumărate scriituri similare), la fel şi concluziile.

De altfel, n-am nici timp pentru aşa ceva. Nu din cauza „Diletantului maghiarofag” – pe care, astăzi cel puțin, va trebui să-l neglijez (chiar dacă se ofensează d-l Rokaly!). Ci din cauza densității „tematice” remarcabile a exemplarului de care mă ocup.

Cât priveşte „diletantismul” – trebuie să constat (cu satisfacție – de ce nu?) că am devenit un element de referință sau chiar un „etalon”. Mulțumesc, „Bandi fiam”! Să-ți fie gura de aur! Mai ales în ceea ce priveşte asimilarea „falselor argumente” de către tânăra generație. M-aş bucura să ai dreptate. (Transmite te rog zălăuanilor salutările mele.)

Să continuăm cu prima pagină (E.N. – 24 august 2004) unde, alături de o fotografie a pieții centrale din Cluj-Napoca, ne atrage atenția următorul titlu: „Sărbătorirea zilei lui Szent István (întâiul rege al Ungariei - n.m.) în Bazinul Carpatic”. Iată câteva declarații rostite cu această ocazie:

„Uniunea Europeană nu reprezintă un obiectiv al istoriei ungare sau o desăvârşire a operei sanştefaniene, ci doar un mijloc de a asigura viitorul maghiarimii!” (Semjén Zsolt, preşedintele Partidului Popular Creştin-Democrat din Ungaria)

„Situația națiunii, a țării şi a statului nu este, astăzi, cea pe care ne-a lăsat-o moştenire Szent István. Tocmai de aceea ne aşteaptă o întreprindere de aceeaşi anvergură: unificarea națiunii maghiare. Bazele acesteia au fost puse deja, grație schimbării de regim survenite şi travaliului celor doi premieri – Antall Jozsef şi Orbán Viktor. Sperăm că procesul aflat în desfăşurare va fi continuat.” (Duray Miklos, vicepreşedintele Partidului Coaliției Maghiare din Slovacia)

„Szent István nu ne-a crescut ca pe un popor sinucigaş – ci ca pe unul menit să dăinue în timp. Ca atare, suntem sortiți a stăpâni acest pământ istoric care ne asigură viitorul. Dar pentru acest viitor – în fața lui Dumnezeu şi a lui Szent István – noi suntem răspunzători!” (Berszán Lajos – parohul din Gyimesközéplok, județul Harghita)

Să aprecieze cititorii cam la ce servesc aceste sărbătoriri din „Bazinul Carpatic” – încetățenite deja de vreo şase ani (după modelul lui 15 martie!).

Nu este suficient de limpede? Să mai reproducem un fragment din acelaşi articol:

„Într-o atmosferă sărbătorească, figura lui Szent István a fost evocată şi la Sf. Gheorghe. (...) În curtea bisericii Sf. Iosif din centrul oraşului a fost dezvelit, în cadru festiv, bustul lui Szent István – operă a sculptorului Vargha Mihály. «Szent István este de-acum printre noi, iar exemplul regelui nostru – ctitor de ţară – va trebui să ne devină un permanent imbold» - au subliniat conducătorii Bisericilor istorice maghiare, cei ce au sfinţit monumentul. La inaugurare a participat şi deputatul FIDESZ Garamvölgyi György, care, la conferinţa de presă ţinută împreună cu senatorul UDMR Puskás Bálint a declarat, printre altele, că relaţia FIDESZ-UDMR va trebui reconstruită.”

Sau, dacă cineva vrea o părere de la un nivel mai înalt şi nu din opoziţie, pot să mai reproduc un pasaj din finalul aceluiaşi articol:

„De aceeaşi sărbătorire se leagă şi interviul acordat de către preşedintele Ungariei – Mádl Ferenc – postului Duna TV, în care sus-numitul a luat poziţie în favoarea autonomiei şi dublei cetăţenii a maghiarilori aflaţi în afara hotarelor ţării.”

Iată, aşadar, la ce se gândeşte preşedintele Ungariei (ţară aflată sub o conducere de stânga) atunci când cinsteşte memoria lui Szent István!

Cât priveşte celelalte declaraţii sau luări de poziţie – ce să mai vorbim!

Şi, totuşi, măcar la una dintre ele va trebui să ne oprim: cea a secuiului (şi catolicului) Berszán Lajos – o mai veche cunoştinţă a noastră. Care vorbeşte, public, despre „necesitatea de a stăpâni acest pământ istoric”! Despre ce „pământ” este vorba? Fireşte – despre Ardeal, sau măcar despre „Pământul Secuiesc” (Székelyföld).

Acest domn (şi slujitor al Domnului) Berszán – Bârsan este o dovadă vie a „purităţii” etnice a celor ce-şi revendică „maghiaritatea compactă”. Şi nu este vorba de o excepţie. Să luăm, de pildă, rubrica „Întrebarea de săptămâna trecută” din acelaşi exemplar al Erdélyi Napló şi să vedem numele celor ce răspund la respectiva întrebare: Plesa, Kiss, Szmolka şi Toducz, adică – Pleşa, Kiss, Smolka şi Toduţ! Deci, un ungur, un slovac şi doi români (ei – sau strămoşii lor)!!!

Cam asta este proporția etnică reală în zonele „compact maghiare”! Altfel spus: în zonele unde maghiarizarea a dat roade mai eficiente.

De ce tocmai aceştia se înghesuie cel mai tare spre a-şi afirma maghiarismul (şi antiromânismul)? Am mai răspuns la întrebare: din cauza unui sindrom de vinovăție care se „sublimează” (după un cunoscut mecanism freudian) prin supralicitare.

Oare d-l Toduț – cel mai activ repondent – are habar de cât de neaoş românesc îi este numele (Todea – Toduț) ?

Din jurnalul unui „maghiarofag diletant" (IV)

De-o vreme încoace plouă cu confirmări: tot ce-am semnalat, cu luni (sau ani) în urmă, se adevereşte.

Celor menționate cu patru capitole în urmă mai trebuie să le adăugăm o nouă confirmare, în fapt, titlul unui articol apărut în „Adevărul" din 8 septembrie 2004: „Ținutul Secuiesc – autonom sub forma unei regiuni de dezvoltare".

Să rămânem, deocamdată, doar la titlul de mai sus. Cât de veche este ideea, rezultă dintr-un interviu acordat cotidianului Kronika, încă în 8 aprilie 2003, de nimeni altul decât preşedintele UDMR – Markó Béla. Iată un pasaj edificator:

Reporter: -Maghiarimea – oricum am lua-o – doreşte înființarea unei regiuni autonome maghiare, chiar dacă oferta UDMR este prezentată în ambalajul unei „regiuni de dezvoltare economică".

Markó Béla: -Indiscutabil, realizarea unei regiuni de dezvoltare – în care sunt prezenți secuii – reprezintă un nou pas spre autonomie. De altfel, noi nici nu negăm acest lucru: intenția noastră este de a asigura maghiarimii un grad cât mai mare de autonomie – şi acesta este drumul pe care mergem.

Este suficient de clar? Şi – repetăm – interviul (şi semnalarea lui în pagina mea din „Timpul") datează din aprilie 2003!

Ce conține articolul din Adevărul? Redăm câteva fragmente:

„Deputatul UDMR László Borbély a anunțat, ieri, în plenul Parlamentului, că formațiunea sa politică va cere înființarea unei regiuni de dezvoltare din care să facă parte doar județele cu populație preponderent maghiară – Mureş, Harghita şi Covasna. (...) El a susținut că este «normală» voința maghiarilor din Mureş, Harghita şi Covasna de a face parte din aceeaşi regiune de dezvoltare «de sine stătătoare şi cu tradiții comune». (...) Deputatul UDMR a mai anunțat că, chiar dacă România va închide capitolul referitor la dezvoltarea regională, discuția va trebui redeschisă (...) Inițiativa lui Borbély apare în aceeaşi zi în care Consiliul Național Secuiesc (CNS) s-a adresat Parlamentului European cerând autonomia Ținutului Secuiesc. Reprezentanții CNS au solicitat europarlamentarilor să condiționeze aderarea României la UE de îndeplinirea acestui deziderat al maghiarilor. CNS a încercat chiar organizarea unui

referendum în localitățile din cele trei județe, în vederea proclamării autonomiei...”

De fapt, ideile de mai sus au fost lansate, public (şi în deplina ignorare a lor de către presa românească, cu o singură excepție: săptămânalul Timpul – 7 zile în România şi în lume), încă din aprilie 2004. Redăm, în acest sens, două declarații făcute la Consfătuirea de la Sovata – „Autonomia comunității maghiare nu are alternativă” (Erdélyi Napló nr. 653/6 aprilie 2004):

„Consiliul Național Secuiesc, în ciuda eşecului parlamentar, îşi va continua lupta pentru autonomie, următorul pas fiind transferarea chestiunii la nivelul Parlamentului European şi a Consiliului Europei. Pământul Secuiesc, în suprafață de 10.000 kmp. şi având 800.000 de locuitori – din care trei sferturi unguri – are tot dreptul de a se integra în condiții de totală şi efectivă autonomie în Uniunea Europeană.” (Csapó Jozsef – preşedintele CNS);

„Integrarea europeană a României a fost fixată pentru 2007. Capitolele de negociere trebuie însă închise în 2004. Cel referitor la minorități a fost închis. În schimb, capitolul referitor la euroregiuni – în care problema autonomiei se încadrează organic – este încă deschis. Ca atare, pretențiile noastre de autoguvernare trebuie înaintate de urgență Uniunii – şi transformate în condiții de aderare a României la UE.” (Tőkés László, preşedintele CNMT).

Competiție şi adversitate – sau diversificarea mijloacelor şi complementaritate?!!

Cât priveşte „referendumul” – acesta nu numai că a fost încercat, ci este fixat deja pentru data de 20 septembrie 2004!

Asta e situația. Ne exprimăm speranța că avertismentele noastre, făcute la vremea respectivă, au folosit, totuşi, la ceva – pe undeva.

Să revenim în prezent – cel al presei de limbă maghiară – şi să dăm o raită prin paginile ultimelor exemplare ale săptămânelului („civic”) Erdélyi Napló. Iată câteva titluri: *„Lecția de istorie”, „1989: Budapesta-Paris pe jos – împotriva dărâmării satelor maghiare”, 2004: cu bicicleta din Secuime la Strasbourg – pentru autonomia Pământului Secuiesc”, „Ultimele pregătiri pentru referendumul din Secuime”, „Pelerinaj la Magyarigen (Ighiu – n.n.)”, „Sărbătorile trebuie transformate în realitate”, Insula*

unității", „Florile patriei-mame", „Acum – ori niciodată!" etc. (Erdélyi Napló nr. 674/31 ugust 2004).

Desigur, unele din titlurile de mai sus sunt cât se poate de explicite, altele fiind, în schimb, dacă nu „conspirative – măcar neconcludente în lipsa parcurgerii textului. Nu ne-am propus, fireşte, decât nişte spicuiri – fiecare dintre articolele respective conținând măcar un pasaj, măcar o idee ce ar putea trezi interesul cititorilor.

Să începem cu „Lecția de istorie". Varga Károly (autorul articolului) după ce – pornind de la Gerhard Schröder şi a sa reculegere la mormântul tatălui său, din Ceanul Mare – face o trecere în revistă a unor gesturi istorice de asumare – iertăciune – reconciliere, printre acestea şi cel care viza reprimarea „insurecției de la Varşovia" (nu prea vedem legătura cu Ceanul Mare!), ajunge finalmente la eternul „castravete": „trauma de la Trianon". Citez: *„O națiune, o țară a fost sfârtecată, nenorocită – şi nici după 85 de ani nimănui nu-i trece prin minte să-şi ceară scuze, sau măcar să recunoască: am greşit!"*

Stimate d-le Varga, Trianonul a fost un act de justiție istorică – pentru care nimeni nu are de ce să-şi ceară scuze. Alții ar fi vizați s-o facă – pentru întreg calvarul de secole pricinuit exact beneficiarilor amintitului act justițiar (nemaivorbind de etnocidul din perioada 1940-1944 din Ardealul de Nord!!!). Dacă tot veni vorba de „lecții de istorie"!

Să trecem la „Pelerinajul de la Magyarigen" (unde, cu ocazia sărbătoririi zilei lui Szent István, se deplânge faptul că *„în splendida biserică a localității, cei ce ascultă slujbele oficiate de parohul Gudor Botond sunt doar în număr de şase"!).*

Aici doar atât, că nicăieri în lume n-am mai auzit de vreun „Yestown" sau „Dagrad" (igen = da, în limba maghiară). Ca atare, nu prea pricepem cum devine chestiunea cu Magyar-igen (Da-ul unguresc)?!

Pe de altă parte, vechimea unui cuvânt (sau a unei denumiri) se recunoaşte, în primul rând, după existența derivatelor sale. Or, alături de Ighiu (denumirea românească a lui „Magyarigen") există şi un Ighiel – care în ungureşte se numeşte tot aşa. Şi nu „Igenke" (diminutivul de la Igen)!!!

Sapienti sat!

Să vedem ce se ascunde sub „sărbătorile care trebuie transformate în realitate”. Ne rezumăm la un singur pasaj:

„Ce putem face noi, stră-strănepoții lui Szent István? De pildă, să militām alături de cei ce se străduiesc, cu armele proprii civilizației, să asigure autonomia unei părți din imperiul lui Szent István – Pământul Secuiesc.”

Să trecem peste faptul că secuii se aflau, pe vremea regatului lui Szent István, oriunde – numai în actualul amplasament nu, şi să reținem doar faptul că respectiva autonomie-autoguvernare este o parte componentă a unui scenariu general ce vizează reconstituirea „imperiului” lui Szent István!

Şi dacă tot veni vorba de civilizație şi mijloace civilizate, să încheiem cu „Insula Unității”.

Despre ce este vorba? Despre cea de a 4-a ediție a „Insulei Maghiare” (IV. Magyar Sziget, Kismaros-Verőce) – un fel de „zonă liberă de...Trianon”, ce se organizează, anual, undeva în apropierea Budapestei, pe Dunăre, sub auspiciile cunoscutei asociații revizioniste HVIM (Mişcarea de Tineret a celor 64 de județe).

Ceva nou la actuala ediție? Deocamdată doar atât, că Cseresznyés Pál – cel declarat anul trecut ca „simbol al insulei” – anul acesta a fost înaintat în grad: este preşedintele de onoare al HVIM.

Cine este Cseresznyés Pál? Nimeni altul decât căsăpitorul lui Mihăilă Cofariu – în 20 martie 1990, la Târgu Mureş!!!

Din jurnalul unui „maghiarofag diletant” (V)

Pe bună dreptate, d-l Rokaly Jozsef se poate simţi neglijat şi ofensat: l-am abandonat – nici măcar la jumătate de drum!

Stimate d-le „felfalt magyar”, îmi cer scuze şi promit că la prima ocazie ce se va ivi mă voi întoarce la textul prematur părăsit – pentru a duce la bun sfârşit „autopsia” începută şi dusă doar până la faza de stabilire a „cauzei principale de deces”! Circumstanţe independente de voinţa mea m-au împieducat să mă ocup (şi) de detalii. Nu vă impacientaţi – voi reveni. Oricum, puţină „fezandare” nu strică.

De vină sunt „confirmările” – şi nimic altceva. Şi nici în capitolul de faţă nu pot să scap de ele: ce să-i faci – legea seriilor! (Până la urmă, te pomeneşti că va trebui să-mi schimb şi titlul ciclului!?)

Despre ce este vorba? Despre „descălecătorul arpadian” de pe Tâmpa. Pentru cei ce au uitat sau le-a scăpat informaţia cu pricina, reamintesc că – apropo de periculosul precedent creat la Arad cu ceva timp în urmă (reamplasarea statuii „Libertăţii”) – am avertizat asupra „avalanşei” pe care ar putea-o declanşa gestul respectiv. De ce „avalanşe”? Pentru că „pofta vine mâncând”! Deja la câteva zile după reamplasarea de la Arad, cineva (de la Erdélyi Napló) şi-a adus aminte de „Descălecătorul arpadian” ce domina cândva Braşovul – de pe Tâmpa – simbolizând tot „Ungaria Eternă”. Descălecător ce putea fi, după părerea autorului articolului, însuşi Arpad.

Şi iată că, de această dată (E.N. din 21 septembrie 2004), subiectul este reluat, pe o pagină întreagă, de către un specialist (Szakács János) care pune lucrurile la punct. Aflăm următoarele:

- monumentul (este reprodusă şi fotografia acestuia, cu personajul central figurat şi într-o „schiţă de detaliu”) îl reprezintă, fără nici un dubiu, pe Arpad şi a fost ridicat, în 1896, în punctul cel mai răsăritean al „Ungariei Mari” (concomitent cu o replică a acestuia în punctul cel mai de Apus – la Dévény);
- monumentul n-a fost dinamitat în 1916 – cum se susţinea în numărul mai vechi al E.N. – ci în 1913, de către un presupus făptaş român, deteriorarea iniţială fiind completată de către o furtună;

- s-au recuperat (şi păstrat) nu numai capul lui Arpad (cum se susținea în prima relatare), ci fragmentele întregului monument – care au fost coborâte, cu mare dificultate, de pe Tâmpa şi depozitate în curtea Primăriei.

Cele de mai sus – şi multe alte detalii – au fost extrase din paginile publicației Brassoi Lapok (intervalul 1896-1917). Autorul îşi încheie astfel articolul:

„Iadul primului război mondial şi, mai apoi, tragedia Trianonului au împiedicat refacerea monumentului. Poate acum, la început de mileniu trei, ne vom putea recupera această mărturie a trecutului nostru glorios. La fel cum s-a întâmplat şi la Arad.”

Deci, după Ungaria „milenară” sau „eternă” – urmează la rând Arpad „descălecătorul”!

Şi să nu creadă cineva că am fi la sfârşit de drum – da' de unde! (nu degeaba am vorbit de „avalanşă” şi de „pofta care vine mâncând”!). Urmează... Dar mai întâi să reproducem un fragment interesant (şi instructiv) din însăilarea cronologică a d-lui Szakács, intitulat „O interesantă inscripție pe ruinele obeliscului lui Arpad”:

„Stimați concetățeni români! Am aflat din ziare, iar acum văd cu ochii mei că s-a comis un atentat împotriva statuii lui Arpad. De ce ați făcut-o? Guvernul maghiar nu v-a acordat aceleaşi drepturi ca şi maghiarilor? V-a supărat cu ceva Arpad în timpul vieții sale? Jurisdicția maghiară vă discriminează cu ceva? Exclus! Cetățenii Ungariei se bucură de aceleaşi drepturi. Chiar dacă cei ce vă instigă vă prezintă altfel lucrurile. Iar dacă sunteți supărați pe Arpad, de ce nu v-ați atins de el cât timp era în viață? Adică pe vremea când a apărut în zonă ca descălecător? Ar fi fost – nu-i aşa? – ceva mai greu! Dar acum aveți curajul să vă războiți cu statuia lui?!” (Brassoi Lapok, 1913, 5 X, pag 4)

Fireşte, n-am reprodus fragmentul pentru a face apel la istorie (la cea reală!) şi a ne război cu d-l Szakács sau cu cei de la Brassoi Lapok (ar fi şi destul de greu, în speță cu aceştia din urmă). De altfel, n-ar trebui, în acest sens, decât să-i trimitem la Anonymus (Keza, Nestor etc.) şi, respectiv, la „memorandişti”, la „Legile lui Apponyi” sau la cea cu maghiarizarea numelor de familie româneşti (Telkes)! Ar fi mai mult decât suficient.

Cu totul altceva ne-a determinat să redăm pasajul. Ce anume? Pur şi simplu, faptul că în 1913 încă nimeni nu punea la

îndoială realitatea prezenţei românilor în zonă – inclusiv în Pannonia – pe vremea descălecatului arpadian din 896!!!

Atât – şi nimic altceva!

Să revenim, însă, la amintita „avalansă”. Mai întâi o precizare: nu este vorba doar de recuperări – reamplasări şi, pe de altă parte, nu e vorba doar de proiecte, ci şi de realizări. Şi aici nu ne referim la Arad, ci la Odorheiul Secuiesc – unde s-a inaugurat un grup statuar (nu mai puţin de 13 statui – şi nu ale „generalilor martiri”) care reprezintă nu o restituire, ci o operă contemporană, ridicată fără nici o aprobare, onoarea dezvelirii revenindu-i lui Orbán Viktor. Pe cine reprezintă „cei 13”? Nu-i mai nominalizez, este suficient dacă spun că unul singur dintre aceştia ar fi îndreptăţit să i se ridice statuie (într-un loc public) în România, iar majoritatea celorlalţi orice numai prieteni ai românilor n-au fost. Pe unul va trebui totuşi să-l numesc: Csaba királyfi (Prinţul Csaba). Cine a fost acesta? Nimeni altul decât fiul lui Attila!

Ce caută acesta (mu în România – ce întrebare!) în Secuime? Vom vedea în cele ce urmează:

„Uniunea Maghiarilor Secui – împreună cu parohia din Csikmindszent (nu cunosc denumirea oficială românească – n.m.) şi cu autoguvernarea din Csikszentlélek (idem – n.m.) – vor să-i ridice o statuie în mărime naturală regelui hun ATTILA, într-un cartier (Havala) din Csikmindszent. Statuia o va executa aculptorul Bocskai Vincze din Sovata.

Reputaţia terifiantă a lui Attila şi figura sa enigmatică trăiesc, de peste 1500 de ani, în memoria colectivă şi folclorul popoarelor ale căror pământuri au fost străbătute odinioară – în goana cailor – de trupele sale cuceritoare. Trecutul străvechi al ungurilor se interferează, în mai multe privinţe, cu istoria hunilor, iar secuii se consideră urmaşii direcţi ai acestora. Attila este considerat un simbol şi model de curaj şi vitejie. Fiul său a fost prinţul secui Csaba, iar tatăl – Bendeguz – figurează până şi în textul Imnului de Stat al Ungariei. Acestea sunt temeiurile în baza cărora considerăm că statuia respectivă ar reprezenta un simbol identitar maghiaro-secui.

Comitetul de iniţiativă, condus de Prea Sfinţia Sa episcopul adjunct Tamás Jozsef, lansează un apel tuturor secuilor şi maghiarilor din Ardeal – cu precădere celor ce preţuiesc trecutul

nostru glorios şi transmiterea acestuia tinerelor generații – de a contribui, pe contul PAROHIA ROMANO-CATOLICĂ MISENTEA ATTILA HUN KIRALY RO58RNCB2980000014390007, cu sumele pe care le vor găsi de cuviință (minimum 10.000 lei) pentru ridicarea statuii lui Attila. Numele sprijinitorilor va fi trecut într-un volum memorial – pregătit pentru vernisaj...” („Apel – pentru ridicarea statuii lui Attila”, Tamás Jozsef, episcop adjunct, Erdélyi Napló nr. 677/21 septembrie 2004).

Iată, aşadar, că după „Arpad descălecătorul” urmează Attila – nu pe post de „biciul lui Dumnezeu”, ci pe cel de model de curaj şi vitejie şi, în egală măsură, de „simbol identitar maghiaro-secui”!

Am exagerat oare atunci când afirmam că „Aradul” va reprezenta un precedent periculos?

P.S. De altfel, nu numai secuii noştri (până nu de mult urmaşi ai avarilor!) se revendică, astăzi, de la huni. Pentru că iată ce putem citi, sub semnătura lui Fábián Tibor, în acelaşi exemplar al Erdélyi Napló: *„S-a încheiat acțiunea de strângere de semnături a hunilor. Organizatorilor le-a stat la dispoziție un interval de două luni pentru a aduna cele o mie de semnături cerute de către Biroul Național Electoral. După verificarea listelor de semnături, Parlamentul Ungar va fi obligat să discute problema minorității hune – scopul respectivei campanii de semnături fiind acela de recunoaştere a hunilor ca şi minoritate națională a Ungariei...”*

Interesant – nu-i aşa?

Din jurnalul unui „maghiarofag diletant” (VI)

Spuneam, în capitolul precedent, că d-l Rokaly se poate simți – pe bună dreptate – neglijat şi ofensat: l-am abandonat la jumătate de drum!

Drept care, mi-am cerut scuze şi am promis că la prima ocazie ce se va ivi mă voi întoarce la textul domniei-sale spre a-i desăvârşi „autopsia”
(întreruptă în faza de stabilire a „cauzei principale de deces”) – adăugând că, oricum, puțină „fezandare” nu strică.

Şi iată că miasmele acesteia n-au întârziat să apară (atestând faptul că mă aflu încă în „zodia confirmărilor”)! Pentru că iată ce putem citi în Erdélyi Napló din 28 septembrie 2004, la pagina a 14-a, sub titlul – „Am fost amenințat”:

„În săptămânalul Timpul – 7 zile în România şi în lume, un diletant (după propria-i apreciere) – cu numele de Zeno Millea – de ani de zile îi ia în furcă pe unguri pe pagina permanentă intitulată, generic, Ardealul – pământ românesc şi lacrima lui curată. Cele mai recente elucubrații ale sus-numitului apar sub titlul Antiromânismul «moderat» şi «radical».

Cu aceste cuvinte mi-am început articolul de-o pagină, intitulat Diletantul, apărut în numărul din 10 august al săptămânalului Erdélyi Napló (Redacția mi-a modificat titlul în Diletantul Maghiarofag), în care cititorii au putut lua act de prima (!) mea replică la respectivele atacuri brutale antimaghiare. În articolul meu se pare că mi-am permis să păşesc pe terenul minat al istoriografiei mitice româneşti. Drept care – datorită «cutezanței mele iresponsabile» - am şi primit (cu suportul de rigoare) următorul răspuns amenințător: «pentru aprecierile făcute, în finalul articolului, la adresa lui Eminescu şi Iorga şi pentru ura şi disprețul pe care le nutriți (şi nu «le menții», cum scrie E.N. – n.m.) – REALMENTE – pentru tot ceea ce este românesc, vă promit solemn că am să vă fac să regretați momentul în care v-ați decis să puneți mâna pe pix». (Timpul...01-07 septembrie, 2004, p. 9)

Mă simt în Serbia! Printre ungurii din Voivodina!”

Stimate d-le Rokaly Jozsef (dar şi stimată redacţie – pentru că nu numai că aţi publicat respectiva scriitură, dar aţi umblat şi la titlu!), o dată, mă bucur că vă reaud – deşi speram să pot „polemiza" cu un specimen mai breaz.

În al doilea rând, mă bucur să constat că nici de această dată nu vă dezminţiţi: uitaţi de la mână până la gură, vă contraziceţi, apelaţi la scoateri din context, inventaţi ameninţări şi, în final, faceţi „paralele" de tot hazul.

Într-un cuvânt: confirmaţi tot ce v-am atribuit în replica anterioară, ba, mai mult, probaţi că este vorba de trăsături funciare – de o stupizenie care mai e şi fudulă.

Să le luăm pe rând. Vorbiţi despre „atacurile (mele) brutale antimaghiare". Dar parcă în „Diletantul Maghiarofag" susţineaţi că „urăsc tot ceea ce este maghiar – într-o manieră delicată, demnă de un gentleman"?! Vă rog să vă decideţi: sau sunt delicat – sau sunt brutal!?; sau sunt gentleman – sau sunt troglodit!?

Să mergem mai departe. Vorbiţi despre prima d-voastră „replică" la pomenitele „atacuri" (şi încă „brutale"!). Care replică, d-le Rokaly? Cum puteţi numi replică acea jalnică însăilare bazată pe rea-credinţă, răstălmăcire, fals şi uz de fals?!

Să trecem la „ameninţare". Aici, mai întâi vă referiţi la „suportul de rigoare" pe care l-aş avea în spate. Care suport – d-le Rokaly? Sunt singur – infinit mai singur decât d-voastră! Singura mea acoperire este „cutezanţa iresponsabilă" (ca să vă folosesc sintagma) de a cunoaşte limba maghiară şi de a o folosi într-un principal scop: să destăinuiesc românilor (necunoscători în ale lui „egyszer volt, hol nem volt") ceea ce scrieţi d-voastră – şi alţii ca d-voastră – în presa de „uz intern". Atât – şi nimic altceva!

Cât priveşte citatul, acesta este trunchiat şi, ca atare, scos din context. Eu am scris în felul următor:

„Despre ce este vorba? Despre articolul «Maghiarofagul Diletant» apărut – sub semnătura lui Rokaly Jozsef – în Erdélyi Napló din 10 august 2004, în care sunt acuzat de antimaghiarism, diletantism, ignoranţă, primitivism etc. (...)

Stimate d-le Rokaly, nu pentru acuzele gratuite de mai sus, nu pentru pagina întreagă închinată – fără onestitate, fără fair-play şi cu rea-credinţă – demolării mele, nu pentru că nu v-aţi purtat ca un «uriember», ci pentru aprecierile făcute în finalul articolului la adresa

lui Eminescu şi Iorga şi pentru ura şi dispreţul pe care le nutriţi – REALMENTE – pentru tot ceea ce este românesc, vă promit, solemn, că am să vă fac să regretaţi până şi momentul în care v-aţi decis să puneţi mâna pe pix!”

Acesta a fost, deci, contextul real. Eu am fost cel atacat, nu cu floreta – ci cu parul, nu cu argumente – ci cu invective. Atac care s-a răsfrânt asupra a tot ce este românesc şi, finalmente, asupra a două figuri emblematice şi sacre ale românilor şi românismului. Ceea ce m-a şi determinat să ripostez.

Cât priveşte invocata ameninţare, dacă a promite cuiva – care îţi spurcă neamul şi istoria, valorile şi simbolurile sale eterne – că îl vei face să-şi regrete gestul înseamnă ameninţare, atunci, da, l-am ameninţat pe d-l Rokaly!

Numai că eu mi-am şi pus în aplicare „ameninţarea” – atunci, pe loc – în replica mea la scriitura d-lui Rokaly. Cum? Demontând tot falsul edificiu pe care l-a construit prin răstălmăcire şi măsluire şi demonstrând, cu argumente, că acuzele pe care mi le-a adus, de fapt, i se potrivesc, de minune, tocmai domniei sale.

Domnule, ţi-am scos masca de etnic discriminat, prigonit şi ameninţat – şi te-am arătat lumii aşa cum eşti în realitate: făţarnic, fudul şi ridicol! Şi rău-intenţionat

Asta am făcut – şi nimic altceva!

Aşa stând lucrurile, extrapolarea cu Voivodina (unde sârbii, după informaţiile din presa maghiară, i-ar agresa fizic pe minoritarii maghiari) este o pură şi simplă tâmpenie. Şi aici nu mă refer la ideea (în care nici d-l Rokaly nu crede – fiind vorba de o găselniţă ordinară şi tendenţioasă!) că „vânjosul” septuagenar Zeno Millea îl va pândi pe Rokaly Jozsef de după colţ şi-i va da în cap cu parul, ci la perspectiva – la mult visata perspectivă – de a reactiva conjunctura şi atmosfera din 1990!

„Lasciate ogni sparanza” – stimate d-le Rokaly. „Marea şansă irosită în 1990” – după care se tânguia distinsa juristă austro-ungară Eva Maria Barki – nu se va mai întoarce niciodată!

Şi cu atât mai puţin cu ajutorul meu!

Principala finalitate pe care şi-o propune demersul meu este tocmai preîntâmpinarea – printr-o consecventă avertizare – a condiţiilor ce au permis, în 1990, regizarea falsului pogrom

antimaghiar (scenariu ce se încearcă a fi reactivat – astăzi – în Voivodina)!!!

P.S. De această dată, chestiunea cu „Voivodina” depăşind limitele, am trimis o replică revistei Erdélyi Napló. Nefiind deloc convins că o vor publica, reproduc mai jos traducerea românească a textului:

Onorată Redacţie

Un săptămânal de ţinuta „Timpului” n-ar fi tolerat, timp de 14 ani, un diletant printre colaboratorii săi. Dar, cred că aici nu este vorba despre „diletantism” – ci despre „maghiarofagie”. Să lămurim lucrurile: dacă ceea ce scriu eu e „maghiarofagie” – atunci ceea ce scrieţi d-voastră este „românofagie”!

Numai că ordine de mai sus nu este cea firească. Nu degeaba vorba cu „Aşa a început – că el a ripostat” s-a născut în folclorul maghiar!

S-o lăsăm moartă şi să rămânem la ideea că fiecare îşi apără propriul adevăr. Oricum, până la urmă tot alţii vor stabili de partea cui este adevărul (mai) adevărat.

În ceea ce-l priveşte pe d-l Rokaly, ceea ce a făcut domnia-sa cu textul meu nu se poate califica drept răstălmăcire – ci doar ca ordinară şi tendenţioasă falsificare. În replica mea, apărută în aceeaşi publicaţie (Timpul – 7 zile în România şi în lume) am şi probat, cu argumente irefutabile, cele de mai sus. Dar, desigur, d-l Rokaly Jozsef a glisat cu „eleganţă” peste toate acestea şi s-a oprit doar la „ameninţare”. L-am ameninţat? I-am promis doar că o să-l fac de râs – şi m-am ţinut de cuvânt. Am demonstrat – cu argumente şi nu cu calomnii – cine este diletantul şi cine pe cine „înfulecă”!

Atât – şi nimic altceva!

În ceea ce priveşte chestiunea cu (simţitul ca în) Voivodina, dacă în 1990 nu v-a reuşit – nu vă va reuşi nici acum: „Lasciate ogni speranze”! De altfel, cred că este mai degrabă vorba despre un alt fel de „înfulecare” (noi îi spunem scatofagie!).

În rest, nu văd de ce n-am putea „juca şah” în continuare (fără atac la persoană, fără lovituri sub centură şi fără monopolizarea libertăţii de exprimare).

Cu toată stima,

Zeno Millea

Din jurnalul unui „maghiarofag diletant” (VII)

Şi dacă tot ne-am reîntors la d-l Rokaly, atunci să terminăm definitiv cu domnia-sa (rectific: cu textul d-sale – altfel cine ştie ce noi ameninţări mai inventează!).

Ce-a mai rămas demn de abordat în respectiva scriitură?

Au mai rămas destule, toate la fel de tentante. Pe de altă parte, chestiunea cu „locul” şi „locuitul” ocupă (încă) atâta spaţiu în strădaniile disperate ale d-lui Rokaly încât, volens-nolens, va trebui să ne întoarcem la ea, nu de alta, dar – judecând după tonusul pe care domnia-sa (încă) îl vădeşte – s-ar părea că este departe de a conştientiza performanţele de stupiditate pe care a reuşit să le atingă.

De ce stupiditate? Păi, să judece cititorii – în baza celor ce urmează. Citez:

„...diletantul nostru (adică eu – n.m.) nu ştie nici că „lok” este forma arhaică a lui „lak”, pentru că „a” (un fel de „a” închis la maximum – spre deosebire de „á”, care corespunde „a”-ului nostru românesc – n.m.) pe vremuri se scria „o”. Deci, „lak” şi „lok” sunt în egală măsură cuvinte maghiare. Într-un panegiric de pe la 1200 există următorul text: «Látjátuk feleim szümtükkel, mik vogymuk Isa pur és chomuu vogymuk...». După cum, într-un bocet din jurul lui 1300 întâlnim: «Volék sirolm tudotlan / Sirolmol sepedek / buol oszuk, epedek...». Aici, importante sunt cuvintele: vogymuk = vagyunk, chomuu = hamu, sirolm = siralom, sirolmol = siralomtol şi oszuk = aszok. Mai doreşte ceva diletantul?”

Sigur că mai doreşte. Doreşte ca d-l Rokaly să-i explice, de pildă, de ce mai era nevoie de accent pe „a”-urile deschise („Látjátuk”!), atunci când cele închise se scriau „o”?! Pe de altă parte, dacă „a”-ul deschis se scria cu accent, iar cel închis apărea sub forma de „o”, atunci cum se citea „a”-ul (fără accent) – de pildă în cuvintele „Isa” sau „tudotlan”?!

Aud?

Dacă teza d-lui Rokaly ar fi mai mult decât o găselniţă conjuncturală – pentru o demonstraţie pro domo, atunci tudotlan ar fi trebuit să apară sub forma „tudotlon”.

Se aude – d-le „lingvist”?

De altfel, s-ar părea că şi d-l Rokaly a simţit că ceva şchioapătă, pentru că, schimbând brusc foaia, a trecut la o altă demonstraţie – şi mai fantezistă şi şi mai stupidă. Ce vorbesc? Ne aflăm în faţa unei „culmi” demnă de Guiness Book! Să-i dăm însă cuvântul susnumitului:

„Diletantul nostru n-are habar de latina scrisă a evului mediu. Nu ştie nici că aceasta este o CREAŢIE ARDELEANĂ MAGHIARĂ (s.m.) (...) În Cancelaria Voievodatului Transilvaniei – ca parte a Ungariei – toate documentele şi actele oficiale erau întocmite în limba latină, aceasta fiind limba oficială a tuturor instituţiilor maghiare. Deci, judex, princeps, voivodus, comitus, comitatus, sedes, siculus, siculicalis, olahus, nobilis, rex, Transilvania, capitaneus, juratus, dominus, Deus, primipilus, pixidarius, libertinus, vagi, quinquagesima ovium, septemcastrensis, urbs, pagus, fateor, vexillifer, regnicola, habitus, communitas, pars, mons, campus, pratum, aedificium, silva, glandifer, ursus, lupus, vulpes, districtus olahalis, senior etc. SUNT CREAŢII ALE CĂRTURARILOR MAGHIARI DE CULTURĂ LATINĂ (s.m.). Iar aceştia nu şi-au dobândit cultura în şcoli româneşti şi cu atât mai puţin de la «popor». Deci, LOCUS ESTE O VARIANTĂ LATINIZATĂ A MAGHIARULUI LAK (s.m.) şi n-are nici o legătură cu mult mai târziu apărutul «loc» românesc. Ca atare, lucrurile stau exact aşa cum scrie şi în DEX. Cred că acum şi pentru diletantul nostru chestiunea cu Gyimesközéplok se clarifică definitiv.”

Va să zică aşa:

- latina scrisă a evului mediu este o creaţie maghiară ardeleană!!!
- iudex, sedes, princeps, nobilis, rex, dominus, Deus, urbs, habitus, pars, mons, campus, aedificium, silva, ursus, lupus, vulpes etc. sunt creaţii ale cărturarilor maghiari de cultură latină!!!
- „locus” este o variantă latinizată a maghiarului „lak”!!!

Stimate d-le Rokaly, nu eu, diletantul român, ci secuiul ăla al vostru (ăla cu girafa!) – confruntat cu cele de mai sus – n-ar putea apela decât (tot) la aceeaşi formulă devenită „clasică”: „Oricine orice-ar spune – aşa animal nu există”!!!

Ar trebui să mă opresc aici – dar nu pot. Nu pot, pentru că sunt creştin şi nu pot trece nepăsător pe lângă o oaie rătăcită. Pentru numele lui Dumnezeu, d-le Rokaly, chiar aşa?! Vorba unui personaj de tristă amintire: „Ce-o să zică colegii d-voastră de la Academie”?!

Se poate să nu ştiţi că limba latină bisericească aţi preluat-o de la Roma, pe filieră catolică, după creştinare?

Se poate să nu ştiţi că latina laică aţi preluat-o pe filieră germană, toată civilizaţia şi cultura voastră fiind tributară tutelei respective?

Se poate să nu fi deschis vreodată un dicţionar latin – maghiar sau unul explicativ al limbii maghiare?

Să lăsăm ceilalţi termeni citaţi – aproape toţi regăsibili în toate limbile romanice (nu siculus, olahus sau septemcastrensis – bineînţeles) prin preluare – în viziunea d-voastră – probabil din „neolatina" de ev mediu maghiaro-ardeleană – şi să ne oprim doar (şi din nou) la „locus". Ce scrie DEX-ul la care faceţi trimitere (fără a-l fi deschis vreodată), referitor la cuvântul „loc"? Scrie că provine de la latinescul „locus"

Ce scrie în Révai Nagy Lexikona Ed. fraţilor Révai, Budapesta, 1915), vol 12 (Kontur-Lovas), la pagina 815? Scrie aşa: „Locus (cuvânt latinesc) = „hely". Care hely în româneşte înseamnă loc. Pe de altă parte, din acelaşi lexicon lipseşte cu desăvârşire substantivul „lok"!

Cât priveşte „neolatina medievală" a d-lui Rokaly, domnia sa n-are decât să răsfoiască nişte cărţi cu citate şi locuţiuni latineşti (provenind de la autori care au trăit nu numai înainte de Arpad – dar şi înainte de Cristos) pentru a găşi, din belşug, „locus"-ul despre care afirmă că ar fi o „variantă latinizată a maghiarului Lak". Sancta simplicitas!!!

Până atunci, să-i ofer, din memorie, câteva exemple: „locus minoris resistentiae"; „locus communis"; „loco dolenti"... (jur că nu-s din evul mediu!)

Ar mai fi multe de spus, dar – deşi am intrat în horă – nu voi continua să joc. Măcar din respect pentru cititori (inclusiv cei de etnia d-lui Rokaly).

Să trecem la lucruri mai amuzante. Iată ce mai spune „inchizitorul" meu în acelaşi articol:

„Diletantul (adică eu – n.n.) n-are habar de cât de bogată este limba maghiară, ignorând faptul că termenul nostru de „hon" (cu semnificaţie de patrie) este mult mai vechi decât cel de „haza" (despre care eu afirmam – fără a fi contrazis – că provine de la germanul Haus – n.m.) şi că şi „hun" înseamnă acelaşi lucru. După cum nu ştie nici că „otthon" (acasă) are şi semnificaţia de patrie – într-un sens mai restrâns."

Să procedăm metodic. Deci, hon şi hun înseamnă acelaşi lucru: patrie. Aşa o fi. Numai că interogația „hol voltál?” (unde ai fost?) se mai foloseşte şi în varianta „hun voltál?” Un elementar silogism ne arată că „hon” = unde. Pe de altă parte, „itt” înseamnă „aici” – „ott” înseamnă „acolo”. De unde şi cuvintele „itthon” şi „otthon” – ambele însemnând „acasă”. Dar cu sensul de „a te simți acasă” – pentru că „a merge acasă” nu se spune „megyek itthon” (sau otthon), ci „megyek haza” (deci, tot de la Haus!). Ca atare, ungurii – înainte de a se sedentariza (şi nu de bună-voie!) în Pannonia – se simțeau acasă oriunde! „Hon” (ca şi „hun”) înseamnă nu patrie – ci „unde”, iar „itt-hon” şi „ott-hon” era un fel de „Figaro ici – Figaro colea”!

Aşa stând lucrurile, să mă slăbească d-l Rokaly cu denumirea străveche (şi mult anterioară celei de „haza”) de „hon”, cu înțeles de patrie! Sau, dacă ține morțiş la semnificația respectivă, atunci era vorba de un fel de „patrie ici – patrie colea”, altfel spus: o haltă, în nesfârşitele peregrinări nomade.

De altfel, şi aşa zisa „honfoglalás” din 896 n-a fost – inițial – decât o haltă, urmată, timp de 60 de ani, de aceleaşi peregrinări (citeşte: jaf şi pârjol) în lungul şi latul Europei. Iar sedentarizarea (neprevăzută) a survenit doar după „prăpădul de la Augsburg”, din 955, când şefii triburilor maghiare rămase în viață au avut, totuşi, înțelepciunea să opteze pentru supraviețuire, acceptând creştinismul şi tutela romano-germană.

Drept care, noțiunile de casă („ház”), acasă („haza”) şi patrie (tot „haza”) abia atunci li s-au cristalizat – şi era normal să le lege (şi derive) de (şi din) germanul „Haus”!

Vă place sau nu – stimate d-le Rokaly – asta este situația!

P.S. Tot din Erdélyi Napló (nr. 679/5 X 2004) aflu, în fine, cine (şi ce) este d-l Rokaly: preşedintele Consiliului Național Secuiesc din Gheorgheni.

M-am mai liniştit!

În loc de „la mai mare”, eu aş ura mai degrabă: „la mai mulți”!

La cât mai mulți!

Din jurnalul unui „maghiarofag diletant” (VIII)

Să mă țin de cuvânt şi să termin cu textul d-lui Rokaly, care – prin funcția pe care o ocupă numitul – dobândeşte o greutate în plus.

Ar urma la rând chestiunea cu părintele Berszán Lajos – despre care am avut „îndrăzneala iresponsabilă” de a afirma că este descendentul unui român deznaționalizat şi catolicizat, ce a purtat, illo tempore, numele tipic (şi topic) românesc de Bârsan.

Şi în acest caz, d-l Rokaly sare ca ars şi recurge la o „demonstrație” care vizează nu atât numele cu pricina – cât etimologia denumirii respective (Țara Bârsei – Barczaság în limba maghiară), după cum rezultă din cele ce urmează:

„Să vedem treaba cu părintele Berszán! («Bârsan este un numa topic românesc – semnificând un locuitor al Țării Bârsei» - scrie diletantul nostru.) Aici întrebarea este, deci, toponimul «Barcza» şi originea lui «Barczaság». Diletantul habar n-are că «Barcza» n-are nici o legătură cu limba română - «Bârsa» nefiind altceva decât, pur şi simplu, românizarea maghiarului «Barcza». Termen care, de fapt, este de origine uză (sau oguză). Uzii au fost asimilați de către secui, iar Valea Uzului, de pildă, a devenit un toponim secuiesc.

Hidronimul Bursa – de la care derivă atât Barcza cât şi Barczaság – a trecut printr-o evoluție etimologică tipică limbii maghiare, până la forma actuală...”

După care, d-l Rokaly, făcând paradă de păreri şi autori, aminteşte ba de un râu din Asia Centrală, ba de unul din zona Pamirului, ba de o fostă capitală otomană – toate purtând acelaşi nume: Bursa. Mai mult, domnia-sa aminteşte chiar şi de o „unitate hidro şi toponimică ce se întindea de la Hoang-Ho până la Dunăre” – unitate care ar explica răspândirea denumirii în discuție. După care încheie în felul următor:

„De altfel, nu m-ar mira ca diletantul nostru să facă vreo legătură între respectivul hidronim şi bursa şcolară sau cea valutară!

Iată, aşadar, cât de «românească» este denumirea de Barcza şi cât de «românesc» numele părintelui Berszán!”

Va trebui s-o luăm – şi de această dată – metodic.

Stimate d-le Rokaly, eu m-am ocupat de originea numelui „Berszán” – şi nu de cea a topo (sau hidro)nimului Bursa – Bârsa – Barcza. Ca atare, demonstraţia d-voastră etimologică vizând toponimul (sau hidronimul) – şi nu antroponimul – este o deviere de la subiect şi reprezintă o refugiere (nu întâmplătoare – şi nici lipsită de tendenţiozitate) într-un alt domeniu, despre care se poate discuta.

Pentru că despre Bârsan – Berszán nu prea avem ce discuta. O dată, că toate numele topice româneşti se termină în „an” (la care, pe parcurs şi selectiv, s-a mai adăugat vocala „u” – deci, „anu”; când este vorba de locul de baştină sau provenienţă al cuiva, însă, şi astăzi se foloseşte exclusiv prima terminaţie: moldovean, muntean, ardelean, mureşan, ieşean, craiovean etc.

În al doilea rând, că toate aceste nume – maghiarizate – şi-au păstrat terminaţia respectivă: Oltyán, Muntyán, Moldován, Argyelán, Astyilán, Suryán, Orbán, Krisán, Marosán, Turgyán etc.

În al treilea rând, că toate numele topice (derivate din toponime) ungureşti se termină în „i” sau „y”: Pesti, Pécsi, Alföldi, Kolozsy, Fogarassy, Dunai, Sárdi, Körössy, Csiky, Vásárhelyi etc.

Aşa stând lucrurile, singura formă sub care „Barcza” putea naşte un nume topic este cea de „Barczai” (sau Barczay)! După cum, cea de „Barczaság” – nu putea da naştere decât la „Barczasági”!

Pentru orice om întreg la minte, onest şi înzestrat cu o elementară logică, cele de mai sus ar trebui să fie arhisuficiente pentru a demonstra că Berszán nu poate fi decât forma maghiarizată a lui Bârsan!

Cât priveşte chestiunea cu toponimul arhaic „Bursa” şi cu uzii (sau oguzii) care l-au adus cu ei din Asia – nu am nimic împotriva ei. Numai că ea (chestiunea), la rândul ei, nu este un argument în favoarea d-lui Rokaly. Ba dimpotrivă: între „Bursa” şi „Bârsa” diferenţa constând într-o singură vocală, pe când în cazul lui „Barcza” este vorba de trei litere (două sunete)! Ca atare, pasul de la Bursa la Bârsa mi se pare incomparabil mai scurt, mai simplu şi mai logic – decât de la Bursa la Barcza. La fel şi cel de la Bârsa la Barcza, „â”-ul fiind sunetul cel mai inaccesibil ungurilor, iar

„Barsza” devenind, pe parcurs, Barcza – din motive pe care d-l Rokaly le poate lesne deduce.

În aceeaşi ordine de idei, mai amintesc că Bârsan este un nume cu o largă răspândire în Ardeal, pe când cel de Barczai este unul de excepție (apropo, de ce nu-l cheamă Barczai pe Berszán Lajos??!).

Nemaivorbind de rasa de oi, de „Țara Bârsei” şi de multe altele care toate pledează pentru vechime şi întâietate.

Pe de altă parte, chestiunea cu uzii (sau oguzii) şi cu valea Uzului (în paranteză fie spus, valea cu pricina nu le poate evoca amintiri prea plăcute conaționalilor d-lui Rokaly – din vremea primului război mondial!): îndoi-m-aş că cei ce au preluat hidro şi toponimul cu pricina ar fi fost secuii - care erau încă pe nicăieri la vremea respectivă (mă refer la amplasamentul actual). Iar cei care i-au asimilat pe uzi (ca şi pe slavi) au fost nu ungurii, ci românii. Dovadă stă şi mulțimea de antroponime româneşti de tipul Uza, Uzău etc.

Destul, însă, cu textul d-lui Rokaly! – mai am destule alte lucruri (serioase) de care să mă ocup şi pe care le-am neglijat.

Stimate d-le Rokaly, dacă voi sunteți autohtonii şi noi veneticii, atunci aştept răspuns la următoarele întrebări:

- cum se face că toate hidronimele importante din Ardeal – Tisa (Tisia), Olt (Aluta), Someş (Samus), Mureş (Marisia), Criş (Crisia) sunt de origine daco-romană?! (În 1590 documentele maghiare foloseau încă denumirea de Crys – şi nu pe cea de Körös!!!)
- cum se face că Vlădeasa (culmea lui Vlad) pe hărțile ungureşti figurează ca Vlegyásza (ceea ce în ungureşte nu înseamnă nimic)?!
- cum se face că Pietrosul (de la piatră!) pe aceleaşi hărți figurează ca Pietroszul (ceea ce în ungureşte nu însemnă nimic!)?!
- cum se face că vârful Retezat (care pare realmente retezat – oblic – dacă-l priveşti dinspre cabana Pietrele) pe aceleaşi hărți figurează ca Retyezát (ceea ce în ungureşte nu înseamnă nimic!)?!
- cum se face că Detunata din „Apuseni” (aspectul este realmente de masiv multifisurat, care mai scoate din când în când şi nişte bizare „tunete”) pe hărțile voastre figurează ca Detunáta (cuvânt fără nici o semnificație în limba maghiară!)?!
- cum se face că Vârful Mare din „Apuseni” – pe hărțile voastre figurează ca Vurvumare?!

- cum se face că Negoiul (un „neg mare” pe lanțul Făgăraşilor) pe aceleaşi hărți apare ca Negojul?!
- cum se face că Suru (care e sur datorită ceței ce-l învăluie de obicei) pe hărțile voastre apare sub denumirea (fără nici un sens) de Szoru?!
- cum se face că Petroşani (tot de la piatră) în ungureste se cheamă (fără nici un înțeles) Petrozsény?!
- cum se face că Bogata de Mureş în ungureşte se numeşte Marosbogát (ceea ce în limba maghiară nu are nici un înțeles!)?!
- cum se face că Satu Mare – în ungureşte apare ca Szatmár (ceea ce, iarăşi, nu înseamnă nimic!)?!
- cum se face că în Ardeal mai aveți şi o denumire de Máréfalu (falu=sat)?!
- cum se face că toate localitățile cu denumirea Poiana (şi sunt chiar destule) – pe hărțile voastre apar ca Polyána (ceea ce nu are nici o semnificație în limba maghiară)?!
- cum se face că Porumbacu, pe aceleaşi hărți apare ca Porumbák – şi nu ca Galambos?!

Etc., etc., etc. ...

Să trecem la antroponime. Şi aici nu mă refer la puzderia de nume româneşti maghiarizate prin traducere sau stâlcire, ci la cele care – ca şi în cazul toponimelor de care ne-am ocupat – au fost preluate ca atare şi fără a li se cunoaşte înțelesul (şi care în limba maghiară nu au, fireşte, nicio semnificație), nume ce pot fi regăsite până şi în elita udemeristă sau în cea a Uniunii Mondiale a Maghiarilor. Astfel, cum îşi explică d-l Rokaly nume ungureşti (inclusiv nobiliare) de tipul: Kapdebó (cap de bou), Dajbukát (dai bucate), Patrubány (patru bani), Kóvrig (covrig), Berbekutz (berbecuț), Majláth (mai lat), Kozsokár (cojocar), Placsintár (plăcintar) etc., etc., etc.?!

Şi toată risipa asta de argumente pentru „Locul de Sus (sau de mijloc, sau de jos) din Ghimeş”!!!

Stimate d-le Rokaly! Nimeni nu vă neagă originea avară (sau hună – dacă vreți) şi nici preexistența în zonă față de descălecătorii lui Arpad. Numai că la vremea respectivă erați în Pannonia – şi nu în actualul areal! Unde ați fost colonizați mai târziu – pe post de grăniceri – şi peste populația băştinaşe românească!

Vă place sau nu – asta este realitatea! Realitate pe care o consemnează şi istoriografia maghiară pretrianonică!!!

Şi cu asta am terminat – şi promit să nu mai răspund la nicio provocare. Iar dacă am făcut-o până acum, nu „maghiarofagia” a fost cea care m-a mânat în luptă, ci faptul că nu sunt atât de creştin încât – dacă am primit o palmă – să întorc şi celălalt obraz!

În rest – vorba lui Bernard Shaw – „accept să fiu condamnat şi la moarte, cu condiţia să mi se aducă la cunoştinţă în mod politicos”!

Votul ardelenilor

Afirmam, deunăzi, că încă n-a sosit vremea unei analize a felului (diferit) în care s-a votat în Ardeal – față de restul țării.

Şi iată că d-l Molnár Gusztáv – o veche cunoştință a mea (şi a cititorilor „Timpului") – mi-a luat-o înainte, şi încă în presa de limbă română („Cotidianul", nr. 282/20 decembrie 2004, pagina 18: „Alianța ardeleană"). Textul articolului merită o redare integrală:

„Se pare că Băsescu şi echipa sa au hotărât să construiască, cu orice preț, un guvern din care să nu facă parte nici PSD, nici PRM. Acest lucru înseamnă ori guvernare minoritară, care va putea guverna – cât se va putea – doar prin mila inamicului, ori o majoritate guvernamentală şubredă, dar funcțională, care va trebui să se sprijine pe trădători. Totodată, Gheorghe Ciuhandu şi László Tökés, doi politicieni ardeleni care poartă amândoi moştenirea simbolică a Timişoarei, şi-au exprimat bucuria sinceră văzând succesul lui Băsescu şi l-au asigurat amândoi de sprijinul lor.

După ce a trecut euforia, respectiv şocul de după cel de-al doilea tur al alegerilor prezidențiale, merită să reanalizăm rezultatele alegerilor parlamentare din 28 noiembrie prin optica procentajului realizat în provinciile istorice de către partidele intrate în Parlament. Se observă că diferența dintre opțiunile politice ale Ardealului şi ale Vechiului Regat, în loc să se estompeze, par a se adânci. Partidul Social-Democrat, de guvernământ, cu toate că şi-a păstrat majoritatea pe plan național, în Transilvania şi-a pierdut poziția dominantă obținută numai datorită prăbuşirii Convenției în 2000, iar Partidul România Mare, care ne-a uimit, cu patru ani în urmă, obținând în Ardeal un rezultat cu puțin deasupra mediei naționale, acum prezintă, din ce în ce mai mult, aspectul unui partid regional muntenesc. Dacă atât în 1996, cât şi acum Ardealul a ales numai preşedinți, votând cu mult peste media națională pentru candidații care exprimau ruptura de comunism, există totuşi un obstacol esențial în calea deciderii de către ardeleni şi a raportului de forțe din Parlament, instituție expusă mult mai puțin factorilor psihologici. Şi anume absența, de-a dreptul țipătoare, a unui partid sau a unei alianțe ardelene, care ar fi deopotrivă conservatoare şi liberală, deci de centru dreapta, dar nu în sens conjunctural, ci,

dacă putem spune aşa, în sens istoric. Alianța Ardeleană nu ar plasa în centrul programului său regionalismul sau problemele minorității maghiare (adică aşa-zisele probleme specific ardeleneşti, deşi, evident, ar avea propuneri demne de atenție şi în privința acestora), ci acele valori generale, conservatoare şi liberale, cum ar fi cinstea, onestitatea, respectul pentru tradițiile istorice central-europene, contractul, inviolabilitatea individului şi a proprietății, primatul societății față de stat, loialitatea față de Europa – valori care mai pot mobiliza şi acum importante mase în Ardeal. Dar numai în cazul în care s-ar constitui o echipă aptă să transforme aceste valori în fundamentul unei ideologii politice pragmatice şi funcționale.

Trebuie să înțelegem că Partidul Național Țărănesc Creştin-Democrat (moştenitorul Partidului Național Țărănesc de pe vremuri), în pofida rezultatelor onorabile obținute la Timişoara şi în alte județe din Transilvania, şi-a încheiat cariera istorică. Tradiția extrem de valoroasă a acestui partid, moştenirea lui Iuliu Maniu şi Corneliu Coposu, poate fi dusă mai departe doar dacă va deveni, din nou, un partid ardelenesc, nu numai malgré lui, ci conştient, desigur într-o formă care corespunde condițiilor actuale. Şi radicalii maghiari din Transilvania trebuie să realizeze că acel cordon ombilical politic care-i lega de Ungaria s-a rupt, odată pentru totdeauna, şi nu se va reînnoda niciodată, prin nici un hocus-pocus juridic. Dacă sînt transilvănişti adevărați, şi ştiu că sînt în străfundurile sufletului lor, trebuie şi ei să tragă concluziile corespunzătoare: nu vor dobândi influență politică nici cu sprijin budapestan, nici ca o sucursală ardelenească a vreunui partid cu centrul la Bucureşti.

Apoi, Alianța Ardeleană mai are, desigur, o componentă indispensabilă, cea germană, şi nu doar din politețe istorică şi din cauza existenței – încă – a unei importante comunități germane transilvănene din Germania, ci şi din considerente mai practice: Klaus Johannis, primarul Sibiului, a obținut pentru Forumul Democrat German în județul Sibiu 10%, la fel ca şi Ciuhandu pentru PNȚCD în județul Timiş. Fără îndoială, există condițiile necesare apariției unui partid conservator-liberal în Transilvania, care ar putea să-i pună în mişcare pe ardelenii care-şi manifestau spectaculos pasivitatea la ultimele alegeri. Un asemenea partid nu ar fi concurentul, ci partenerul de încredere al coaliției de partide de

centru-dreapta care se constituie în spatele preşedintelui Băsescu, care speră acum că, în cazul unor alegeri anticipate, sub influența „efectului Băsescu”, ar putea dobândi şi singură majoritatea parlamentară. Acest lucru însă s-ar putea dovedi o autoamăgire periculoasă. Sau – în cazul unui succes deloc sigur – o victorie efemeră. Şi drept încheiere: în cazul ivirii unui partid transilvănean credibil, acesta ar putea oferi o alternativă reală – față de UDMR-ul care-şi face, mai nou, din oportunism un program politic explicit – pentru acei alegători maghiari care privesc, cu mirare şi consternare, rapida balcanizare a organizației maghiare. (gmolnar @ edrc. osf. ro)

*

Gusztáv Molnár este profesor invitat la Universitatea Maghiară «Partium» din Oradea.”

Desigur, d-l Robert Turcescu (judecând şi după cele două subtitluri – pe care nu le mai reproduc) habar n-are cine şi ce (mai) este Molnár Gusztáv şi ce hram poartă, în realitate, drept care îl consideră, probabil, un aliat util cauzei pe care o serveşte, explicit, publicația („editată şi garantată de Academia Cațavencu”) aflată sub conducerea domniei-sale.

După cum, s-ar putea să mă şi înşel, numai că, în această eventualitate, n-ar mai fi vorba de ignoranță – ci de complicitate.

De-o fi una – de-o fi alta, oricum, nu pot să trec nepăsător pe lângă ultima ieşire la rampă a numitului „Gusti” – o adevărată eminență cenuşie aflată în spatele tuturor metamorfozelor şi adaptărilor cameleonice pe care le-a suferit, în ultimii 15 ani, revizionismul maghiar post-trianonic.

Deci, cine (şi ce) este (şi a fost) d-l Molnár Gusztáv?

Iată o succintă trecere în revistă a „fişei personale” (nu neapărat cronologică) a acestuia:

1 – născut şi crescut în România (Ardeal), absolvent al facultății de istorie-filosofie de la Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj (coleg de an cu Andrei Marga);

2 – în 1988 este, practic, expulzat din România pentru activitate subversivă antiromânească;

3 – în iunie 1989 este inițiatorul şi organizatorul consfătuirii soldate cu „Declarația de la Budapesta” – prin care Ardealul este declarat

„zonă de complementaritate, ceea ce impune autonomizarea acestuia”;
4 – peste zece ani redactează „Declarația de la Cluj” – prin care se cere tot autonomia Ardealului;
5 – conduce, în calitate de politolog, Centrul de Cercetări Geopolitice Central-Europene al TLA (Fundația Teleki László) din Budapesta;
6 – consilier al MAE ungar în mai multe legislaturi;
7 – profesor invitat (şi) la Universitatea (de stat!) Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca;
8 – introduce, în 1999, pe filiera Toro Tibor – Szilágyi Zsolt, „modelul regional” (o adaptare a devoluției scoțiene la condițiile Ardealului) în UDMR;
9 – publică, în 1997, „Problema transilvană”, eseu în care susține, cu argumente huntingtoniene, neintegrabilitatea României în structurile europene şi euro-atlantice şi necesitatea „recuperării fragmentelor de Mitteleuropa aflate în interiorul liniei lui Huntington” – în speță Ardealul şi Voivodina;
10 – susține, la simpozionul „Anno Mirabilis” de la Timişoara – ediția 1999 – că revoluția de la Timişoara ar fi fost una „central-europeană” şi că ea ar fi fost deturnată de la scopurile ei inițiale de către revoluția „de tip răsăritean” de la Bucureşti;
11 – mai susține, tot acolo, că „actualmente Ardealul se află într-un proces de revoluție paşnică, pentru obținerea unei noi identități”;
12 – mizează, tot în 1999, inclusiv pe „varianta Kosovo” – în caz că viitoarea putere de la Bucureşti (cea care urma să fie aleasă în 2000) va anula „bruma de descentralizare acordată Ardealului de către regimul Constantinescu”.

Mă opresc aici, deşi aş putea continua preț de o carte.

Este suficient, stimate d-le „inchizitor-şef” Robert Turcescu, pentru a vă dumiri cui i-ați deschis paginile ziarului d-voastră?

Este suficient pentru a pricepe mobilul care îl mână în luptă pe cetățeanul maghiar Molnár Gusztáv – atunci când îşi oferă sprijinul preşedintelui Băsescu şi forțelor politice care îl susțin?

De unde ştiu toate astea?

Păi, am scris şi eu o carte („Chestiunea Transilvaniei versus Problema transilvană”, Editura „România pur şi simplu”, Bucureşti, 2004) care se ocupă exclusiv de Molnár Gusztáv şi ai săi ciraci – Gabriel Andreescu, Sabin Gherman, Alexandru Cistelecan, Daniel

Vighi etc. Da – Daniel Vighi, cel care semnează, pe aceeaşi pagină cu Molnár Gusztáv, tot în ziarul d-voastră, stimate d-le Turcescu!

Desigur, la tirajul de câteva sute de exemplare, aproape epuizat la cele trei lansări (Toplița, Cluj-Napoca, Alba Iulia), era greu de presupus că puteați da peste vreun exemplar al cărții mele – care, oricum, nu cred că v-ar fi trezit interesul.

Aşa stând lucrurile, să vă dau, totuşi, câteva repere.

Să revin la cele 12 puncte:

- la punctul 1 n-am ce dovedi;
- pentru punctul 2 citez: *„Am fost nevoit să părăsesc țara. În februarie 1988, casa mi-a fost percheziționată, ca urmare a activității mele în cercul «Limes», organizație fără caracter politic, dar, indiscutabil, de disidență. În cadrul acesteia, un grup de intelectuali încerca să se pregătească pentru provocările perioadei post-comuniste. Securitatea ne-a urmărit, scopul percheziției fiind descoperirea şi confiscarea materialelor cercului Limes. Membrii cercului erau Biro Gáspár, care trăieşte, astăzi, tot în Ungaria, Fábián Ernö din Covasna, Biro Béla din Sfântu Gheorghe, Balázs Sándor din Oradea, în ultima perioadă Gyimesi Eva din Cluj (deci, exclusiv unguri!; de ce, oare, dacă era vorba doar de disidență anticomunistă? – n.m.). După percheziție, m-au dat afară de la Editura Kriterion..”.(Romániai Magyar Szó, nr.3135/28 iunie 1999);* cred că nu mai este cazul să precizez despre ce „provocări post-comuniste” era vorba; întrebarea ar fi de unde ştiau Molnár şi comilitonii – cu ani de zile înainte – că se apropie o perioadă post-comunistă?!
- cele de la punctele 3, 4 şi 8 le ştiu personal de la politologul maghiar, ele fiindu-mi confirmate (în auzul a milioane de ascultători) într-o dezbatere radiodifuzată (Radio România – Actualități) la care am participat împreună cu Adrian Riza, Molnár Gusztáv şi Alexandru Cistelecan;
- „Problema transilvană” poate fi citită în cadrul volumului cu acelaşi titlu (editori: Gabriel Andreescu şi Molnár Gusztáv) – Polirom, Iaşi, 1999;
- lucrarea prezentată la „Anno Mirabilis a fost reprodusă, sub titlul „Revoluția paşnică a Banatului şi Transilvaniei – Pe lângă o strategie națională avem nevoie şi de una regională”,în Romániai Magyar Szó,

nr.3285/30 decembrie 1999. (Am epuizat, deci, şi punctele 10, 11 şi 12)

Este suficient, d-le Turcescu?

Dacă nu, vă trimit un exemplar din amintita mea carte.

Sau, mai bine, vă reproduc un fragment dintr-un text introdus pe Internet, la data de 3 iunie 1993 (http.: www.internetto.hu/babel vagvolgyi/molnar & htm.) Citez:

„Vecinii noştri sau vor înţelege tendinţele de descentralizare ale acestor provincii (Voivodina şi Ardeal – n.m.) ce aparţin, istoriceşte, Europei Centrale (...) sau, pur şi simplu, le vor pierde, părţile mai europene desprinzându-se de cele mai puţin europene. Atunci va fi o altă Serbie şi o altă Românie, dar, negreşit, va fi şi o altă Ungarie! Care îşi va recupera teritoriile ce i-au fost furate"!!!

Mai este nevoie de altceva?

Cât priveşte articolul din „Cotidianul", pe acesta îl voi comenta în capitolul următor.

Pentru că merită!

Votul ardelenilor (II)

Am promis să comentez articolul lui Molnár Gusztáv din „Cotidianul” (20 dec. 2004), după ce, în capitolul precedent, l-am reprodus (aproape) integral.

De ce „aproape”? Pentru că n-am pomenit şi de harta – stilizată şi foarte „sugestivă” – care îl însoțea. O voi face acum, împreună cu comentarea unei alte hărți, tot electorală (dar convențională), apărută, după turul II, în „Adevărul”.

Ce vor să arate acestea? În cel de al doilea caz – o preferință a românilor ardeleni pentru Traian Băsescu, iar în primul – o veritabilă „falie” între Ardeal şi Vechiul Regat în ceea ce priveşte un vechi cal de bătaie al d-lui Molnár: apartenența istorică (geopolitică, culturală, mentalitară etc.) a amintitei provincii intracarpatice la „Europa Centrală”!

Am subliniat, în capitolul precedent, ce hram poartă politologul maghiar şi ce interese îl mână în luptă. De această dată, voi încerca să fac abstracție de ceea ce ştiu (şi nu ştie d-l Turcescu) şi mă voi referi strict la textul respectiv – în speță la „argumentele” şi „interpretările” de care se foloseşte, în „analiza” sa, d-l Molnár Gusztáv. Ceea ce afirmă domnia sa se poate rezuma în următoarele puncte:

1 – diferența dintre opțiunile politice ale Ardealului şi Vechiului Regat se adânceşte;

2 – PSD şi-a pierdut poziția dominantă în Ardeal;

3 – PRM, „care ne-a uimit, cu patru ani în urmă, obținând în Ardeal un rezultat peste media națională” – riscă să devină un „partid regional” muntenesc;

4 – atât în 1996, cât şi acum, „Ardealul a ales numai preşedinți, votând cu mult peste media națională pentru candidații care exprimau ruptura de comunism;

5 – pentru ca ardelenii să poată modifica (în acelaşi sens) şi componența parlamentară, este nevoie de un partid politic regional (şi regionalist) al ardelenilor („care ar avea propuneri demne de atenție şi în privința problemelor specific ardeleneşti: regionalismul şi problema minorității maghiare”);

6 – acest partid, ca şi PNŢ pe vremuri (cu trimitere, de fapt, la PNR – înainte de unificarea cu Partidul Ţărănesc), s-ar putea impune pe eşichierul politic doar ca un „partid ardelenesc" – deci strict regional;
7 – de ce?; pentru că numai astfel îi va putea atrage de partea lui – în virtutea „transilvanismului" – atât pe radicalii maghiari (care „trebuie să realizeze că acel cordon ombilical politic care-i lega de Ungaria s-a rupt şi nu se va reînnoda niciodată, prin nici un hocus-pocus juridic"), cât şi pe cei moderați – UDMR-ul aflându-se într-un „rapid proces de balcanizare";
8 – acest partid ardelenesc (Alianța Ardeleană) ar fi, bineînțeles, un „partener de încredere al coaliției de partide de centru-dreapta care se constituie în spatele preşedintelui Băsescu" – în stare să-i ofere o majoritate parlamentară confortabilă în perspectiva unor alegeri anticipate!

Pentru orice analist avizat (nu şi pentru d-l Turcescu!) cele de mai sus reprezintă o pledoarie pentru „modelul regional" (nu neapărat versus „modelul etnic"), singurul încă în stare să ofere o soluție (de compromis) revizioniştilor maghiari – în opera lor de recuperare a Ardealului, de scoatere a acestuia de sub tutela Bucureştilor.

Cum? Prin crearea unei majorități regionale transetnice – capabilă să se legitimeze democratic – care să obțină, prin devoluție, un statut „scoțian" (vecin cu independența!). Deziderat pentru a cărui materializare se mizează pe ajutorul „Europei" şi pe „înțelepciunea" actualei puteri de la Bucureşti! (Doritorii de amănunte să citească „Problema transilvană" – Ed. Polirom, Iaşi, 1999, cu precădere capitolele scrise de către Molnár Gusztáv).

Să ne reîntoarcem, însă, la textul din „Cotidianul", în speță la cele opt puncte în care l-am sintetizat. Şi de această dată – ca şi în problema transilvană" – d-l Molnár trişează, încercând să exploateze nişte aparențe. În realitate, lucrurile stau (şi au stat) în felul următor:
– în 1996, Emil Constantinescu a câştigat în Ardeal nu datorită „votului occidental" al ardelenilor, ci prin votul etno-politic al maghiarilor şi consecutiv faptului că voturile lui Ion Iliescu au fost văduvite de aportul peuneriştilor (ce reprezentau aproximativ 20 la sută, la acea vreme, în Ardeal şi care aveau un candidat propriu la preşedinție!); iar în turul doi – diferența dintre Ardeal şi Vechiul

regat a fost dată de faptul că electoratul maghiar se afla, în proporţie covârşitoare, în Ardeal;

– în 2000, Corneliu Vadim Tudor a ajuns în turul II tot prin votul peuneriştilor – deveniţi, între timp, peremişti;

– În 2004, PRM şi-a pierdut o bună parte din alegători datorită metamorfozei ideologice conjuncturale la care a recurs, în încercarea disperată de a scăpa de tinicheaua pe care singur şi-a legat-o de coadă şi, pe de altă parte, pentru că alianţa PNL-PD i-a preluat (furat) recuzita electorală;

– tocmai această recuzită a asigurat victoria lui Băsescu (et comp.) în Ardeal – şi angajamentul solemn că nu va încheia nicio alianţă cu UDMR!

– PSD a pierdut alegerile în Ardeal, în 2004, exact din cauza alianţei cu UDMR (şi a intenţiei – declarate – de a o continua), mizând pe voturile udemeriste şi ignorănd faptul că în Ardeal mai sunt şi şase-şapte milioane de români profund nrmulţumiţi de ceea ce se întâmplă în Secuime, de pildă, şi trăind cu sentimentul că sunt din ce în ce mai părăsiţi în faţa ofensivei hungariste deşănţate.

Acestea sunt cauzele reale care au determinat configuraţia votului ardelean în ultimii opt ani şi nu „occidentalismul”, „anticomunismul” şi alte aiureli izvorâte din ipocrizia d-lui Molnár – sau din ignoranţa „analiştilor” de tipul d-lui Turcescu.

Şi iată că UDMR îşi trădează partenerii de protocol (pe care i-a trădat şi în turul II, nu neapărat prin vot – ci prin neparticipare!) şi se aliază cu adversarii. Oare de ce? Nu pentru că aceştia i-au promis ceea ce PSD n-a mai fost dispus să le dea?!

Şi dacă tot am ajuns aici, atunci să ne întoarcem cu patru ani în urmă şi să ne amintim: PSD a încheiat protocoale de colaborare atât cu PNL, cât şi cu PD. Pe care aceştia le-au rupt (inclusiv la propriu – în cazul liberalilor)! Cu cine îşi mai putea asigura PSD o majoritate parlamentară pentru a putea guverna? Cu PRM? Pentru a împărtăşi soarta austriecilor (care, totuşi, sunt austrieci!) când cu Jörg Heider? Ce alt partid parlamentar mai exista în afara UDMR?

Iar acum, aceiaşi oameni care i-au aruncat pe foştii guvernanţi în braţele UDMR se aliază – la guvernare – cu partidul etnic maghiar?!

Şi mai numesc şi patru prefecţi udemerişti?!

Ca să dispară şi ultima pârghie statală (românească!) de control?!

Pentru ca triada autonomie locală – autonomie culturală – regiune de dezvoltare (secuiască) să fie scutită şi de ultimul element care ar (mai) putea, eventual, să împiedice realizarea autonomiei teritoriale pe criterii etnice?!

P.S. Pentru cei tentați să întrezărească vreo contradicție în ceea ce am scris, reproduc (din nou) un titlu molnárian (vezi capitolul precedent): „Pe lângă o strategie națională, avem nevoie şi de una regională”!

Ce se sărbătoreşte, de fapt, la 15 martie?

Desigur, cele ce urmează şi-ar fi găsit locul la fel de bine şi sub genericul: „Să valorificăm moştenirea politologului Adrian Riza”.

Nu intenţionez să-i fac concurenţă d-lui profesor Pânzaru – demersul meu fiind unul singular, atât în sine, cât şi ca ţintă vizată (de altfel, textul pe care vreau să-l reproduc n-a apărut în paginile „Timpului” sau al vreunei alte publicaţii, putând fi considerat, ca atare, în bună măsură inedit).

Despre ce este vorba? Despre o prefaţă (la „Mişcarea Revizionistă Maghiară”, Ed. Dragoş Vodă, Cluj-Napoca, 2003) cu care m-a onorat regretatul Adrian Riza, cu puţin timp înainte de trecerea sa în nefiinţă.

De ce consider oportună reproducerea respectivei prefeţe? Nu pentru a-mi justifica demersul publicistic, în general, nu pentru a-i motiva consecvenţa şi „încremenirea în proiect”, nu pentru „a mă lustrui pe mine”, ci pentru că aceasta (prefaţa) reprezintă o magistrală sinteză a chestiunii în discuţie, în lumina căreia atât insistenţa „epileptoidă” cu care se evocă „tragedia de la Trianon” cât şi perseverenţa provocatoare cu care se sărbătoreşte (pe pământ românesc!) ziua de 15 martie îşi relevă adevărata motivaţie şi semnificaţie!

Iată textul cu pricina (pe care nu pot să-l redau decât integral): *„Cartea de faţă este cel de-al patrulea volum al unei lucrări care adună laolaltă un «serial» apărut în «Timpul – 7 zile», săptămânal pe care Zeno Millea îl onorează cu colaborarea sa de o forte bună bucată de vreme.*

Întâlnirea noastră a fost provocată de interesul comun faţă de fenomenul ciudat pe care îl reprezintă revizionismul hungarist. Un cercetător mai vechi al lui îl numea, pe bună dreptate, «un caz unic de patologie istorică».

Într-adevăr, credinţa în rolul conducător pe care s-ar cuveni să-l joace în Europa Centrală «Ungaria Mare» nu are susţinere în realitatea istorică a regiunii. Ea se întemeiază exclusiv pe episodul conjunctural cunoscut sub numele de „Dualism».

«Dualismul» a marcat asocierea «aristocrației» maghiare la conducerea Imperiului Habsburgic, ca urmare a slăbirii elementului germanic din «Reichul de Est», după ce Bismarck realizase «unitatea germană» fără acesta şi împotriva lui.

După cum e ştiut , conglomeratul federativ al landurilor germane acorda Împăratului de la Viena statutul derivat din faptul că, în concordanță cu conceptul feudal de suveranitate, el era moştenitorul de drept al coroanei primului Reich german, Imperiul lui Carol cel Mare.

Dezvoltarea economică modernă, legată de revoluția industrială, pe de o parte, şi tendința de construire a unor state naționale, pe da altă parte, au deplasat centrul dinamicii moderne a istoriei Germaniei spre nord, marginalizând Austria imperială în care elementul germanic era minoritar şi, comparativ, subdezvoltat economic.

Construcția fosilă patronată de Habsburgi a încercat să reziste în fața mişcării înnoitoare care pregătea noua modernitate a continentului integrând structurilor imperiale singura forță retrogradă de tip feudal pe care o avea la îndemână: nobilimea «zsentri» maghiară, în fapt o lumpenaristocrație plină de țâfne şi ifose.

Lipsite de aria germanică emancipată, structurile feudale habsburgice nu mai aveau potențialul necesar menținerii «ordinii imperiale» în imensul spațiu central şi est-european, cu atât mai mult cu cât ideile inovatoare de pe continent sub semnul cărora evolua Germania unificată şi nucleul viitoarei Italii unite, începeau să se manifeste puternic şi în cadrul lui.

Asocierea nobilimii «zsentri» maghiare la conducerea unui stat în care zdrobitoarea majoritate a populației era formată din mase țărăneşti discriminate social şi împiedicate să-şi definească identitățile naționale atât de diferite a fost singura formulă pe care se mai puteau sprijini structurile feudale ale Imperiului.

Din această conjunctură s-a născut mitologia «Ungariei Mari», o proiecție retrospectivă a «superiorității maghiarimii», devenită «națiune politică», un fel de «Herrenvolk» menit de Dumnezeu să stăpânească în veci «popoarele inferioare» din hotarele ei.

Faptul că «Ungaria Mare» care le motiva pretențiile nu fusese decât o înjghebare medievală, născtă conjunctural, prin comuniuni de blazon, prin anexări de titluri sau prin alte alianțe matrimoniale, nu părea să tulbure memoria istorică a celor care îi

revendicau moştenirea. E mai mult decât limpede că în Regatul celor Două Sicilii sau în Polonia, prezente pe harta de iluzie a «Ungariei Mari», elementul etnic maghiar nu avusese niciodată relevanță. Nici la curtea din Napoli, şi nici la Varşovia nu se vorbea ungureşte, iar nobilimea «zsentri» nu avea temeiuri mai solide de revendicare nici în Ardeal, nici în Voievodina şi nici în Croația, zone limitrofe Ungariei propriu-zise, în care elementul maghiar era reprezentat de minorități țărăneşti iobage, la fel de străine de .structurile imperiale ca majoritățile naționale oprimate.

Dacă «Junii Turci» ar fi avut mentalitatea retrogradă a «revoluționarilor» hungarişti, în loc să acționeze în favoarea emancipării propriului popor, ei ar fi putut revendica cu infinit mai îndreptățită bază istorică o «Turcie Mare» în care să fie inclus (şi) Paşalâcul de Buda, cândva parte integrantă a Imperiului Otoman.

Faptul că în cadrul hotarelor «Ungariei Mari» ungurii erau net minoritari nu părea să stânjenească prea mult pe cei care se considerau singurii «constructori de stat» din regiune, singurii în stare să exercite această meserie dintr-o «vocație istorică» transcendentă.

Atunci când victoria principiilor democratice a dus la descompunerea construcțiilor imperiale din Europa Centrală şi de Est, împotriva acestui proces istoric ireversibil s-au mobilizat argumentele unui «drept istoric» venit de pe altă lume. Lăsând de-o parte grava distorsionare a realității pe care încercau să o transforme în temei de acțiune, e de observat că însăşi contrapunerea «dreptului istoric» acestei realități releva caracterul anacronic al întrprinderii.

Din acest punct de vedere, nici măcar hitlerismul german de mai târziu nu a ajuns la culmile atinse de isteria hungaristă de după Trianon. Un istoric american a putut vorbi, pe bună dreptate, despre fenomen ca despre un «protofascism». Cronologic rânduind lucrurile, am putea socoti însă «hungarismul» de după Trianon ca un «prenazism», ca înaintemergătorul isteriei rasiale naziste.

În ceea ce urmează, Zeno Millea monitorizează manifestările ultime ale acestui «caz de patologie istorică», ipostazele noi în care ni se înfățişează astăzi, persistența pornirilor monomane pe care le promovează,infiltrarea lui insidioasă în discursul politic contemporan.

Nu mai este nevoie să subliniez importanța cercetării întreprinse de autor.

O ciudată percepție, care până la un punct are o explicație, face ca un fascism slab şi mic să nu fie socotit la fel de periculos ca fascismul întremat şi ceva mai mare. Nici cei mai înrăiți neonazişti nu îndrăznesc să-şi revendice ca pe un merit asumarea moştenirii ideologice a lui Hitler. Hungariştii însă, mai «moderați» sau mai «radicali», nu se sfiesc să-şi facă un merit din cultivarea unei ideologii cu nimic mai europene şi democratice, mimând rolul de victime ale istoriei.

Aş mai adăuga doar că noi, românii, nu avem dreptul să nu observăm fenomenul, să ne prefacem că nu îl vedem sau să îl trecem cu uşurință în aria indiferenței sau pasivității.

Agresiunea hungaristă, în multiplele ei forme şi în variantele pe care împrejurările o obligă să le îmbrace, adaptându-se cameleonic la ele, ne priveşte direct şi în primul rând.

Cât priveşte intențiile de viitor ale lui Zeno Millea să lăsăm să vorbească timpul. Personal, nu cred că el va renunța la continuarea lucrării unice şi mai mult decât necesare la care trudeşte de ani. Cu atât mai mult cu cât agresiunea antiromânească a hungarismului continuă. Şi, în contrasens flagrant cu trendul care defineşte Europa de mâine, am îndrăzni să credem că se va înteți.”

Adrian Riza

Iată, aşadar, poate cea mai pertinentă, mai concisă şi mai clară punere la punct a chestiunii – în ansamblul ei – dintre toate câte mi-a fost dat să întâlnesc în puzderia de surse cercetate.

Aş mai adăuga doar atât:

– obiectivele reale ale aşa zisei revoluții maghiare de la 1848 au fost exact cele realizate, în 1867, prin „înțelegerea dualistă”!;

– la 15 martie ungurii sărbătoresc, de fapt, crearea Ungariei dualiste – singura „Ungarie Mare” care a existat, efectiv, vreodată!!!

Şi dacă aşa stau lucrurile – şi aşa stau! (cei ce m-au citit în ultimii 15 ani, sau măcar în ultimul, au avut, negreşit, ocazia s-o constate!) – atunci sărbătorirea respectivă (pe pământ românesc!), an de an, nu este altceva decât un neîntrerupt şir de provocări, o nesfârşită suită de instigări la resuscitarea unui cadavru al istoriei!

În detrimentul unității şi integrității teritoriale a României!!!

EPILOG

Reamintesc că în 2007, când am publicat „Antiromânismul moderat şi radical" (o monitorizare a presei centrale şi regionale de limbă maghiară din anii 2002-2003), mi-am pus, într-o notă finală, următoarele întrebări (unele cu răspuns, altele fără):

„Ne aflăm deja în 2007 – iar aderarea la UE a României este un fapt împlinit.

În aceste condiții, «subiectul» şi-a pierdut actualitatea?

Înțelepciunea (sau cum să-i zic?) politicienilor români sau ai celor ce conduc Europa a zădărnicit materializarea scenariului de care ne-am ocupat?

Ne aflăm în fața unui capitol încheiat – sau nu?

Vom trăi şi vom vedea.

Oricum, convingerea noastră este că «intenția» rămâne şi îşi caută noi forme de finalizare (vezi, de pildă, «referendumul» din Secuime!)

Cum rămâne cu rostul demersului nostru? Chiar dacă acesta rămâne – deocamdată – doar o filă de «istorie contemporană», valoarea lui (inclusiv cea «de întrebuințare») nu şi-a pierdut, credem noi, actualitatea: dacă nu în altă privință, măcar în perspectiva unor alegeri (anticipate sau nu) şi a configurării alianțelor post-electorale.

Oricum, antiromânismul (convertit în «antimaghiarismul» celor care îl denunță) rămâne o realitate cotidiană şi declarată public. A se vedea, în acest sens, de pildă declarația făcută de către Markó Béla, în 11 februarie 2007, la postul maghiar de televiziune Duna TV: «Cei cu care ne-am aliat în 2004, considerându-i singurul segment democratic şi cu vederi europene de pe întreg eşichierul politic românesc, s-au dovedit a fi la fel de antimaghiari ca şi înaintaşii lor»!

Acum, când „Antiromânismul pur şi simplu" (tot o monitorizare de aceeaşi factură, vizând însă perioada 2003-2005 şi axată preponderent pe segmentul „civic" al amintitei prese) urmează să vadă lumina tiparului, mă văd nevoit să revin asupra aprecierilor făcute cu trei ani în urmă.

S-a schimbat ceva în respectivul interval de timp?

Un singur lucru nu s-a schimbat (ba dimpotrivă!): furia şi determinarea cu care se militează în continuare spre a da o nouă identitate, dacă nu întregului Ardeal – măcar aşa zisului „Pământ Secuiesc” (Székelyföld)!

Ce s-a schimbat?

Aici se impune atât înşiruirea unor date seci, cât şi o analiză ce vizează motivații (mai vechi sau mai noi), conjuncturi (favorabile sau nu), speranțe (întemeiate sau iluzorii), piste paralele (nu antagoniste, ci complementare), reorientări (tactice sau chiar strategice), alternanțe (de ritm şi logistică), regrupări şi atacuri concertate...şi aşa mai departe.

Să începem cu datele:

1 – România este, de trei ani, membră cu drepturi deplina a Uniunii Europene;

2 – România este, de ani de zile, membră NATO, cu o poziție geostrategică incomparabil mai importantă decât cea a Ungariei, cu baze instalate, cu perspective certe de a beneficia de „scutul antirachetă” – inclusiv pentru cele cu rază lungă de acțiune etc.;

3 – nici o parte a țării nu mai riscă să beneficiază, oficial, de vreun statut de autonomie (devoluție) pe criterii etnice sau măcar regionale;

4 – nici un segment politic din România (cu excepția UDMR şi PCM – fireşte) nu mai este dispus nici măcar să ia în discuție chestiunea autodeterminării, autonomiei, devoluției etc.;

5 – avem suficiente garanții că nimeni (şi nimic) nu va mai putea modifica vreodată conținutul primului articol al Constituției țării;

6 – la nivelul forurilor de conducere ale UE nu se mai arată (şi nici întrezăreşte) vreo disponibilitate de a lua în calcul modificări de granițe, cosuveranități, enclavizări etc.;

7 – Constituția Europeană nu prevede drepturi colective pentru minoritățile naționale, orice modificare în sensul celor de mai sus (punctul 6) fiind considerată o chestiune internă a fiecărui stat suveran component, care se rezolvă (dacă e cazul) strict pe plan local şi prin acord bilateral;

8 – aceeaşi Constituție nu conține nici o referire la instituționalizarea referendumurilor locale, zonale sau regionale, acestea putând fi legiferate şi aplicate doar în baza celor prevăzute în Constituția proprie a fiecărui stat membru;

9 – toate eforturile de a atribui, pe orice cale, o „nouă identitate" Ardealului au eşuat, perspectivele acestui deziderat devenind din ce în ce mai iluzorii;
10 – vectorizarea şi focalizarea s-a reorientat cu precădere asupra autonomiei aşa zisului „Pământ Secuiesc", autonomie ce există deja „de facto" – nu şi „de iure" – tot ceea ce îi lipseşte fiind doar recunoaşterea oficială!

Să trecem la promisa analiză.

Referitor la punctul 1 (şi în ceea ce priveşte capitolul referitor la minoritățile naționale) n-a existat nicio dificultate în cursul negocierilor, drepturile acordate minorității maghiare (pentru că despre ea este vorba)
depăşind net cerințele europene şi/sau nivelul de care beneficiază alte minorități de pe continent (reprezentare parlamentară proporțională, perticipare la guvernare, învățământ în limba maternă, relații cu „patria-mamă" etc., etc., etc.

Referitor la punctul 2, doar atât că apartenența României la NATO închide un vechi hiatus (ponto-baltic) existent la granița de Est a sistemului şi structurilor de apărare euro-atlantice, chestiunea reprezentând poate prima ocazie când poziția noastră geopolitică (şi geostrategică) ne-a avantajat (şi nu dezavantajat). Aşa stând lucrurile, tot pentru prima oară în istorie, securitatea (şi granițele) statului român beneficiază de o umbrelă de protecție reală şi redutabilă.

În ceea ce priveşte punctele 3, 4, 5, 6, şi 7, trebuie să ne referim la două aspecte. O dată, că oricâte „protocoale" şi „tranzacții de troc" ar fi existat între UDMR (care a ştiut să-şi negocieze şi fructifice cele şapte procente de care dispunea!) şi partidele româneşti care s-au perindat la cârma țării, a existat o limită, un subiect tabu la care orice negociere s-a blocat: unitatea, suveranitatea şi indivizibilitatea statului național român! Ca atare, acel „niciodată" (pentru care sunt dispus să-i iert toate păcatele!) rostit public şi la cel mai înalt nivel de către preşedintele Băsescu, a fost nu un act de bravadă sau „electoral" – ci o sentință clară, fermă şi definitivă!

În al doilea rând, că forurile de conducere europene sunt sătule de „experiența iugoslavă" şi de orice alte „reglări de contururi", mai ales la nivel de state integrate. (În acest sens, avertismentul lui Bayer Zsolt n-a fost un gest gratuit!) Din păcate pentru ei, nici eforturile udemeristo-civice şi nici aportul „patriei-mame" sau al

„diasporei” n-au reuşit să fructifice intervalul de trei ani avut la dispoziţie până la integrarea europeană (şi) a României. Pe de altă parte, crearea unui „precedent”, astăzi, ar implica riscuri enorme. Şi aici nu mă refer la situaţia (practic nerezolvată) a o serie de minorităţi naţionale „istorice” (există ţări în Europa unde acestea nici măcar nu sunt recunoscute ca atare, singurul criteriu de „asimilare” a lor fiind cetăţenia!), ci la milioanele de „minoritari recenţi”, proveniţi (cu precădere) din ţări musulmane!

Aşa stând lucrurile, Constituţia europeană lasă la latitudinea statelor componente până şi aplicarea (sau nu) a aşa numitei „discriminări pozitive” a minorităţilor naţionale!

Cât priveşte punctul 8, nu întâmplător în România „referendum” înseamnă consultarea întregii populaţii, indiferent (ca să nu spun – mai ales!) dacă obiectul acestuia vizează revendicări de interes local (şi profund discriminatorii!).

Dacă în două judeţe din cele 44 ale ţării maghiarii (secuii – de fapt), întâmplător majoritari, vor autonomie, chestiunea îi priveşte şi pe românii (întâmplător minoritari) din zonă, dar, în egală măsură, şi pe toţi românii din ţară!

Referitor la punctul 9, după încercările de forţă şi etno-politice de acum 20 de ani (componenta „central-europeană” a revoluţiei de la Timişoara, crimele din Secuime din 23 decembrie 1989, alungarea românilor din zonă, falsul pogrom antimaghiar din 20 martie 1990 de la Târgu Mureş – în intenţia de a declanşa un război civil de sorginte etnică), încercări ce au culminat cu apelul adresat ONU şi Consiliului de Securitate pentru a interveni în zonă, s-a trecut, treptat, la „modelul regional transetnic”, mizând pe atragerea românilor ardeleni într-o pretinsă comuniune istorică, mentalitară şi de interese, care ar justifica regionalismul şi regionalizarea – principala armă a întreprinderii fiind inducerea unei psihoze colective anti-Regat şi antiregăţeni („care de 80 de ani jefuiesc Ardealul”!). S-au mai invocat neintegrabilitatea Ardealului „central-european” în „balcanicul” Vechi-Regat, tradiţiile regionaliste şi autonomiste ale PNR, „Constituţia federalistă” a lui Romul Boilă (nepot al lui Maniu), memoriul lui Iuliu Maniu către Carol al 2-lea (din 1938) în care se vorbea, printre altele, despre „poporul ardelean” şi multe altele. Din păcate, printre „devoluţionişti” s-au aflat şi români (cel puţin – cu numele), cozi de

topor pe care nu le mai nominalizez, din jenă. Fireşte, în spatele întregii întreprinderi se afla „ideologul" Molnár Gusztáv, cel care a adaptat la condiţiile Ardealului „modelul scoţian" – aşa numita „devoluţie" (federalizare unilaterală).

Când şi această strategie transetnică (româno-maghiară), după un început relativ promiţător, a eşuat finalmente, s-a produs reorientarea pe care am amintit-o la punctul 10.

Căile care s-au bătut (autonomie etnică, autonomie culturală şi administrativă, „regiune de dezvoltare" etc.) pentru realizarea enclavizării pe criterii etnice a aşa zisului „Pământ Secuiesc" (Székelyföld) le-am descris, cu lux de amănunte, atât în „Antiromânismul moderat şi radical", cât şi în prezentul volum. Ar mai fi de punctat paşii întreprinşi în intervalul lipsă: anii 2006-2009. Mă voi folosi, în acest sens, de un capitol al cărţii „Românii în mass-media maghiară din Harghita şi Covasna" – vol. II (Dr. Ioan Lăcătuşu, Editura Eurocarpatica, Sf. Gheorghe, 2009).

Capitolul se intitulează: „Iniţiative şi demersuri vizând obţinerea autonomiei teritoriale a aşa zisului „Ţinut Secuiesc". Sinteză documentară.

Pentru început, voi reda subtitlurile prezente în capitol:

1. – *„Iniţiative şi demersuri concrete ale Consiliului Naţional Secuiesc vizând obţinerea unor autonomii teritoriale pe criteriul etnic maghiar.*

1/A Iniţiative legislative interne.

1/B Activităţi de lobby în plan internaţional."

2. – *„Implicarea unor grupări civice şi politice din Ungaria şi din diaspora în susţinerea ideologică a iniţiativelor şi acţiunilor separatiste ale unor grupări constituite pe criteriul etnic maghiar în România."*

3. – *„Implicarea reprezentanţilor bisericilor istorice maghiare din România în activităţi de promovare a conceptelor şi acţiunilor proungariste, de esenţă etnic-separatistă."*

4. – *„Implicarea unor grupări neorevizioniste ungare şi a extensiilor autohtone ale acestora în demersuri de incitare a etnicilor maghiari din România la nesupunere civică şi acţiuni revendicative cu potenţial violent."*

5. – *„Acţiuni ale reprezentanţilor de etnie maghiară ai administraţiei publice locale din judeţele Covasna şi Harghita, cu efect*

discriminatoriu asupra populației româneşti, numeric minoritară în zonă.”

6. – *„Ocuparea simbolică a spațiului public din județele Covasna şi Harghita, prin promovarea exclusivă a istoriei, culturii, simbolurilor şi însemnelor identitar-culturale maghiare, în detrimentul celor româneşti.”*

7. – *Mass-media de limbă maghiară din județele Covasna şi Harghita în slujba unor mesaje menite a crea curente de opinie favorabile obținerii autonomiei teritoriale a „Ținutului Secuiesc.”*

Iată, aşadar, că cele semnalate în cele două „Antiromânisme” ale mele continuă – şi încă cu intensitate sporită (şi datorită „focalizării” de care aminteam)!

Iată, aşadar, că o simplă enumerare a unor subtitluri este suficientă pentru a confirma implicarea totală (laică şi confesională, instituționalizată sau nu, internă şi internațională, paşnică – dar şi cu potențial violent etc.) a celor în cauză în continuarea şi intensificarea unor activități – în ultimă analiză – profund antiromâneşti! (Doritorii de amănunte pot apela la sursa din care am citat; adresa editurii Eurocarpatica este următoarea: 520003, Sfântu Gheorghe, jud. Covasna, str. Miko Imre nr. 2, tel./fax 0267/313534, E-mail: cohara_ro @ yahoo. com).

Şi, în fine, iată că previziunea lui Adrian Riza se confirmă: „...agresiunea antiromânească a hungarismului continuă şi, în contrasens flagrant cu trendul care defineşte Europa de mâine, am îndrăzni să credem că se va înteți”.

1 martie 2010

De acelaşi autor:

„Istorie maghiaro-maghiară în citate”, ARED, Bucureşti, 1999

„Secesiunea Ardealului”, Editura Carpatica, Cluj-Napoca, 2002

„Mişcarea Revizionistă Maghiară”, Editura Dragoş Vodă, Cluj-Napoca, 2003

„Chestiunea Transilvaniei versus Problema transilvană”, Editura România pur şi simplu, Bucureşti, 2004

„Ungaria Dualistă şi pericolul românesc”, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2005

„Pentru că mi-ai cerut părerea”, Editura Țara Noastră, Bucureşti, 2006

„Antiromânismul moderat şi radical”, Editura România pur şi simplu, Bucureşti, 2007

„Ispăşind vina de-a fi rămas acasă...” (1940-1944), Casa cărții de ştiință, Cluj-Napoca, 2009

Zeno Millea

ANTIROMÂNISMUL
PUR ŞI SIMPLU

Editura NICO

CE ESTE ANTIROMÂNISMUL?

În cazul de față, un dat funciar – izvorât din neputința de a accepta statutul de minoritar, din incapacitatea de a recunoaşte un act de justiție al istoriei, din blestemul de-a nu fi în stare să pricepi şi să digeri faptul că nu mai poți stăpâni discreționar un teritoriu unde ai fost din totdeauna numeric minoritar şi pe care l-ai stăpânit efectiv, profitând de o conjunctură favorabilă, nu mai mult de 50 de ani.

De ce antiromânism pur şi simplu”?

Pentru că moderate sau radicale nu sunt decât retorica, abordările conjuncturale şi mijloacele (complementare!) folosite.

ZENO MILLEA

Fondul negu la coperta I si IV.
La IV textul in negativ.
Cod bare, text cotor